

FAŞİZME, EMPERYALİZME, FEODALİZME, ŞOVENİZME VE HER TÜR DEN GERİCİLİĞE KARŞI

# PARTIZAN

Şubat-Mart 2008

Sayı: 64

İki Aylık Siyasi Dergi

FİYATI: 3 YTL (KDV dahil)

ISSN: 1303-0078

## Dipten gelecek

# dalgayı yüzeyde büyütelim!

4 Yoksullaştıran bir yarı-sömürge ekonomisinin panoraması Sayfa 2

4 Türk hâkim sınıflarının Kürt Ulusal Sorunu'nda "yeni" hamlesi: Red ve imhada ısrar! Sayfa 15

4 Tarımda 2007 yılı AKP minareyi çaldı kılıfı da kuraklık Sayfa 42

4 Revizyonizm, sosyal-şovenizm ve TKP "Yeni şişe içerisinde eski şarap" Sayfa 48

4 Kitle çalışmasından ne anlıyoruz? Sayfa 65

4 Düşünceleri kitle ateşinin alevlerinde alazlanan bir önder: İBRAHİM KAYPAKKAYA Sayfa 89

4 Brezilyalı komünistlerle röportaj Sayfa 131



# UMUT YAYIMCILIK BÜROLARINDA



*Kolektif bir emeğin ürünü olarak içeriden, dışarıdan yazılan  
öykü denemeleri derlendi ve sizlerle buluşmak üzere  
bu kitap ortaya çıktı.  
Umut Yayıncılık bürolarında...*

**UMUT YAYIMCILIK  
VE BASIM SANAYİ LTD. ŞTİ**

Yönetim yeri: Gureba Hüseyin Ağa Mah.

İmam Murat Sok. No:8/1  
Aksaray-Fatih/İSTANBUL.

Tel: (0212) 521 34 30

FAKS: (0212) 621 61 33

Sahibi ve Yazışları Müdürü:

**Çilem Önsel**

Baskı: Ezgi Matbaa

ISSN. 1303-0078

e-mail: [umutyayimcilik@ttmail.com](mailto:umutyayimcilik@ttmail.com)

**BÜROLAR**

◆ **KARTAL:** İSTASYON CAD. DÖRTLER APT.  
NO: 4/2 KARTAL,  
TEL: (0216) 306 16 02 Cep: 0537 270 75 60

◆ **ANKARA:** TUNA CAD. ÇANAKÇI İŞHANI  
NO:11 KAT:3 DAİRE: 32 ÇANKAYA/ANKARA  
TEL: (0312) 430 67 65 Cep: 0 535 562 33 72

◆ **İZMİR:** 856. SOKAK, NO: 48/203 KEMERALTİ-KO-  
NAK TEL: (0232) 446 78 07 Cep: 0 555 561 04 03

◆ **MALATYA:** DABAKHANE MAHALLESİ,  
BOZTEPE CAD., BABACAN İŞHANI NO:9  
KAT:1/16 MALATYA  
TEL: (0422) 325 78 13 Cep: 0 542 216 48 00

◆ **BURSA:** SELÇUK HATUN MAHALLESİ, ÜN-  
LÜ CAD, SÖNMEZ İŞ SARAYI KAT:2 NO: 185  
HEYKEL  
TEL: (0224) 224 09 98 Cep: 0 536 613 81 98

◆ **MERSİN:** SİLİFKE CAD. ÇAVDAROĞLU İŞ-  
HANI KAT: 3 NO: 118 MERSİN Cep: 0 545 685  
25 27

◆ **ERZİNCAN:** ORDU CAD. ORDU İŞHANI  
KAT:3 TEL: 0 446 223 67 18 Cep: 0 536 697 94 19

◆ **AVRUPA MERKEZ BÜRO:** WESELER STR  
93 47169 AS-DRUCK DUISBURG-ALMANYA  
TEL: 0049 203 40 60 958 FAKS: 0049 203 40 60 95

Hesap Numaralarımız;

Yurtiçi: Selma Şahin:

Ziraat Bankası Aksaray İstanbul Şubesi  
48209849-5002

Yurtdışı: Selma Şahin

Ziraat Bankası Aksaray Şube Euro hesap numarası:  
48209849-5001

Vakıflar Bankası Aksaray Şube Euro hesap numarası:  
00158048000527074

İş Bankası Parmakkapı Şube Euro hesap numarası:  
1042 0175785

.....**PARTİZAN'DAN**.....

Merhaba

Sınır ötesinde ve içinde Kürt ulusuna yönelik saldırganlığın operasyonlarla sürdürüldüğü, ekonomik kriz göstergelerinin burjuva iktisatçılar tarafından da dillendirilir olduğu, türban meselesinde AKP ve MHP'nin anlaşması sonucu tartışmaların alevlendiği, işçi sınıfına yönelik sendikasılaştırma, özelleştirme vb. saldırıların yoğunlaştığı bir süreçte Partizan'ın 64. sayısı ile sizlerle buluşuyoruz.

Tüm emekçi halka işçisiyle köylüsüyle emekçi memuruyla ciddi bir ekonomik ve sosyal saldırı dalgasıyla karşı karşıyayız. Bu konular üzerinde hem ilk yazımızda, hem de tarımda 2007 yılını incelediğimiz yazımızda kimi gerçeklikleri ortaya koymaya çalışarak durduk.

Bilindiği üzere, bu topraklarda Kürt meselesi her zaman için ateşten bir gömlek olmuştur. Bu sayımızda Kürt ulusu üzerindeki devletin ret ve inkar politikalarına değinirken, diğer yandan TKP'nin Kürt meselesine yaklaşımını irdeleyen bir yazıya yer veriyoruz.

Bu topraklardaki Marksist-Leninist-Maoist bilimin ilk uygulayıcısı olan İbrahim Kaypakkaya üzerine bazı yayınlarda son süreçte bir dizi yazı yazıldı. Bu yazılardaki kimi değerlendirmeler üzerinden atlanamayacak kadar önemliydi. Bu noktada Kaypakkaya'nın ölüm yıldönümü de yaklaşırken, hem düşman nezdinde İbrahim'e uygulanan sansür ve hem de bu değerlendirmeler üzerine kaleme alınan "**Düşünceleri kitle ateşinin alevlerinde alazlanan bir önder: İbrahim Kaypakkaya**" isimli çalışmayı ilgiyle okuyacağınızı düşünüyoruz. Bu yazıda Kaypakkaya'nın en önemli özelliği olarak toplumsal pratiğin direkt içinde yer alarak düşüncelerini olgunlaştırdığı vurgulanırken, diğer bir yazımız olan "**Kitle çalışmasından ne anlıyoruz?**" başlıkla çalışmayla da bütünleşen özellikler arz ediyor.

Son olarak yine ilginizi çekeceğini düşündüğümüz Brezilyalı Maoistlerle yapılan bir röportaja yer verdik. Hem kendi ülkeleri ve hem de dünyadaki gelişmelere yönelik düşüncelerini aktardıkları röportajda çarpıcı bilgiler ve fikirler mevcut.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

**Dostlukla**

# Yoksullaştıran bir yarı-sömürge ekonomisinin panoraması



Hükümetin, ekonomik alandaki uygulamalarına ve bir takım yeni saldırı yasalarına hız vermesiyle Türkiye ekonomisindeki önemli gerçekler su yüzüne çıkmaya devam ediyor. Sürecin temel nitelikleri ve izlediği rota bilinmez değil, ama her gelişmenin dikkatle takip edilmesi ve değerlendirilmesi gerekiyor.

Ekim 2006'nın ilk haftalarında hükümetin "Acil Eylem Planı" açıklanmıştı. Açıklanan plan, toplumun farklı kesimlerinden farklı tepkileri olsa da biçimsel değişiklikler dışında geçmiş uygulamalardan özde bir farklılık taşıyordu. Ekonomik koordinasyondan sorumlu Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı **Nazım Ekren**'in "5 Temmuz Eksen" ve "73 Madde" şeklinde sıraladığı hedefler, kelime yığınının ötesinde önemli kimi gerçekleri gizleme işlevi de görüyordu. Biraz dikkatle bakıldığında, planda acil olanın sömürüyü artırmak ve ülkenin ekonomik talanını hızlandırmak olduğu belliydi. Zira çok geçmeden hükümetin "önlem paketi" doğrultusunda attığı adımlarla bu ortaya çıktı ve çıkmaya da devam ediyor. Halihazırda toplam vergilerin yüzde 66'sını oluşturan, halktan alınan dolaylı vergilerin artırılacağı belirtilmişti. Buna göre Özel Tüketim Vergisi'nde (ÖTV) artışlar öngörülüyordu. Elektriğin otomatik zamma bağlanması, alkollü içecekler, sigara ve akaryakıtta, ekmekte zamlarla süreç ilerliyordu. IMF'ye taahhüt edilen "ekonomik hedeflere" ulaşabilmek için hızlandırılan temel adımlardan biri de özelleştirmelerdi. Seçimler nedeniyle askıya alınan özelleştirme planlarında düğmeye basılmasıyla TEKEL, PETKİM, TELEKOM, şeker fabrikaları, elektrik kuruluşları, liman ve köprülerin özelleştirme sürecine hız verilmiş oldu. Bu çerçevede kimi kuruluşların yıl sonuna kadar kimisinin ise kısa ve orta vadede özelleştirilmesi için stratejiler belirlenmişti. Sınırdışı operasyon sürerken işçiye, kamu emekçilerine ve emekliye düşük ücret, maaş ve ek zorluklar getiren kanun ve kararlar da parlamentodan sessizce geçiriliyordu. Nükleer santrallerin kurulması ve işletilmesiyle ilgili kanun da hükümetin eylem planının "**acil konularından**" biri olarak aynı günlerde parlamentodan geçiriliyordu.

Bütün bunlar hükümetin eylem planının

asıl özünü ortaya koyarken, yapılan açıklamalar içerisinde halkı yanıltmaya dönük maddeler de bulunuyordu. Kişi başına düşen gelirin 10 bin Dolar'a çıkarılacağı, istihdamın artırılacağı ve sanayinin güçlendirileceği bunlardan bazılarıydı.

Halkın her geçen gün mutlak gelir kaybı yaşadığı koşullarda, açıklanan kişi başına gelir rakamlarının hiçbir anlam taşımadığı biliniyor. Yine TÜİK'in tüm eksik ve çarpıtma verilerine rağmen açıkladığı işsizlik oranları; istihdam artışının da kof bir yalandan ibaret olduğunu ortaya koyuyordu. Sanayinin güçlendirilmesinden kastedilenin ne olduğunu anlamak için ise, farklı burjuva-patron gruplarının tepkilerine bakmak yeterliydi. TÜSİAD gibi egemen komprador sermayedarlar çok fazla ses çıkarmaz ve hükümete paralel önerilerini sıralarken, gidişatın tatmin olmayan özellikle milli burjuva sermaye ve patron grupları hükümete veriyansın ediyordu. Bu konuya ayrıca değineceğiz. **Ancak şu an net olan şu ki; özünde eski olsa da seçimler sonrası hazırlanan "yeni" ekonomik program IMF, hükümet ve TÜSİAD'ın mutabakatına dayalıydı.** Bilindiği gibi Türkiye şu an IMF'nin bir numaralı, hatta tek müşterisi durumunda. IMF'ye borçlu 5 ülkenin toplam borcu 5.8 Milyar Dolarken, bu borcun 5.1 Milyar Doları sadece Türkiye'ye ait bulunuyor. Hükümetin IMF ile ilişkilerinin olumlu seyrettiği ve bu doğrultuda IMF'nin de uluslararası piyasalarda Türkiye ekonomisine "güven" sağladığı biliniyor. IMF'nin sağladığı "güvene" ne kadar güvenileceği bir yana, bunun geçici olduğu, ekonomik talanı tamamlamak ve sonra ekonomiyi çökertmek üzere kurulu olduğu, IMF ile flört etmiş ülke deneyimlerinden çok iyi biliniyor. Fakat Başbakan Erdoğan nafile bir çabayla hala IMF'yi aklamayı kendisine görev edinmiş gözüküyor. Tayyip Erdoğan bir televizyon kanalında "**tabi IMF bugüne kadar anlatıldığı gibi**



**Emperyalizmin yerli memurları halkı kandırmak için rakamlara boğulan pembe ekonomik tablolar çizerken bir yandan da ülke üretimi geriliyor, ekonomik zenginlikler yabancıların eline geçiyor ve halk daha da yoksullaşıyor.**

değil. En ucuz krediyi IMF'den alıyorsunuz. Ama vatandaş farklı biliyor. Şu anda iç borçlanma veya dış borçlanmayı en ucuz onunla yapıyorsunuz ama bunu halkımıza farklı yansıtıyorlar” diye açıklamalarda bulunuyordu. Tek başına bu bile ekonomik programın hangi temeller üzerine kurulduğunu ve ileride olabileceklerini göstermesi bakımından yeterliydi. Fakat biz yine de ekonomideki sürecin bazı temel özelliklerini ortaya koyarak devam edelim.

## **Milli burjuvaziden çatlak sesler**

Ekonomik krizlerin ülke ekonomilerinin karakteristik özelliklerini açık hale getirdiği biliniyor. Bu anlamda 2001 krizinden bu yana dünya piyasalarına bağlı olarak yaşanan irili ufaklı sarsıntılar, Türkiye'nin süreç iler-

ledikçe daha büyük bir mali krizle karşı karşıya kaldığını ortaya koyuyordu. Bir yandan ülke ekonomik kaynaklarının talanına dayanan, diğer yandan üretimden koparak sadece parasal işlemlere dayalı hale gelen bir ekonomik yapının güvenli olmadığı açıktır. Böyle bir ekonomik yapının en ufak bir sarsıntıda dahi çatlaması kaçınılmazdır. **IMF ve emperyalist sermayedarlar, Türkiye ekonomisindeki bu zayıf yapının büyük bir çöküş yaşamadan devamına izin veriyorlarsa, bu onların ekonomik sömürü ve talanlarının henüz son aşamasına gelmediğini göstermektedir.** Ancak bu aşamada bile hayata geçirilenler, bunların oluşturduğu tablo ve tepkiler ülke ekonomik yapısının karakteristik özelliklerini daha fazla sorgulatır hale geldi. Kuşkusuz, bunu anlamamızı sağlayan en önemli verilerden birini, farklı sınıfsal grupların açıklamaları oluşturu-

ruyor. Emekçi sınıflar cephesinde durumun ne olacağı, başta belirttiğimiz pratik adımlardan da anlaşılabilirdi. Fakat bu sefer hükümetin ekonomik planlarını açıklamasına paralel gidişattan memnun olmayan kimi sermaye ve patron grupları da seslerini yükseltiyorlardı. Emperyalist sömürdeki artışa bağlı olarak sermayedeki merkezileşmenin ve daha da asalak bir karakter kazanan ekonominin geldiği boyut açısından bu tepkiler anlamlı ve dikkat çekiciydi. Hükümet “**Acil Eylem Planı**”nı açıkladığında ASKON (Anadolu Aslanları İşadamları Derneği) ve TGSD (Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği) eylem planında “**somut adımlar bulamadıklarını**” ve “**artık sıkacak dişlerinin kalmadığını**” açıklamışlardı. Hatırlanacağı üzere daha sonra aralarında ihracatçıların kuruluşu TİM, İşverenler Sendikası TİSK, işçi sendikaları Türk-İş, Hak-İş ve iş dünyasının çeşitli temsilcileri MÜSİAD, TÜGİK, TURSAB, TUSKON, İSİFED, Tüm-Mer gibi kuruluşların bulunduğu geniş bir kesim gazetelere tam sayfa ilanlarla “**Yeter Artık İndirin**” diyerek Merkez Bankası’nın faiz oranlarını düşürmesini istemişlerdi. Merkez Bankası’ndan faiz indirimi isteyenler arasında TÜSİAD gibi büyük patron kuruluşları yoktu. Bu anlamda ekonomik gidişatın hangi kesimlerini memnun, hangilerini rahatsız ettiği rahatlıkla anlaşılıyordu. Fakat öncelikle faiz oranlarına yapılan bu “isyanın” nedenini anlamak gerekiyor. Çünkü tek başına bu konu bile Türkiye gibi yarı-sömürgelerin ekonomik yapılarını kavramak açısından yeterli fikirler vermektedir.

## Yüksek faiz “isyanı”

Gelişmiş kapitalist ekonomilerdeki borç faizleri düşük seviyelerde tutulurken, Türkiye gibi geri kalmış yarı-sömürge ekonomilerde ise çok yüksek seviyelerdedir. Bu bir ülkenin ekonomik gelişmişliğini gösterdiği gibi emperyalist sömürü mekanizmasına da

ışık tutar niteliktedir. Bugün Türkiye Merkez Bankası gecelik faiz oranı yüzde 17 ve reel faiz oranı yüzde 9.96 ile dünyanın en yüksek faiz oranına sahip ülke konumundadır. Bu da emperyalist mali sermayenin borç faizleri sayesinde en yüksek kâr oranları yakaladığı ülke olmakla aynı anlamdadır.

Bilindiği üzere kapitalist birikim sürecini tamamlayamamış, Türkiye gibi emperyalizme bağımlı ülke ekonomileri yüksek oranda para-sermayeye ihtiyaç duyarlar. Bu durum komprador büyük burjuvazi için geçerli olduğu gibi milli burjuvazi için çok daha geçerlidir. İhtiyaç duyulan para-sermayenin temini için dış ve iç borçlanmaya gidilir. Ancak bu borçlara uygulanan faizlerin yüksek tutulması nedeniyle, elde edilen artı-değerin önemli bir bölümü de mali sermayeye aktarılmış olur. Bugün para sermayeye, başka bir deyişle borç ve kredilere en çok hangi kesimlerin ihtiyaç duyduğuna baktığımızda yüksek faize isyan eden ulusal kapitalistler diyebileceğimiz patronları, ihracatçıları ve KOBİ’leri görürüz. TÜSİAD üyeleri büyük kompradorlar önemli bir borca ihtiyaç duymazlar. Bu nedenle de yüksek faize yönelik pek bir şikayetleri yoktur. Tersine yüksek faizin etkileriyle zayıflayan veya iflas eden şirketler onların piyasalara daha çok hâkim olmasına ve sermayesini katlamalarına olanak sunmaktadırlar.

Türkiye gibi ülkeler yabancı sermayeyi ülkeye çekmek için faiz oranlarını yüksek tutmakta ve yabancıların kârlarını garanti etmektedirler. Yabancı sermayenin sabit sermaye yatırımı olarak değil daha çok değişen sermaye yatırımı olarak ülkeye girişi, onun hareketini de artırmaktadır. Hızlı bir şekilde ülkeye giren para-sermaye, kısa vadeli borçlar aracılığıyla da yine hızlı bir şekilde dışarı çıkmaktadır. Fakat bu sefer elde ettiği büyük kârları da beraberinde dışarı çıkarmaktadır. **Ülke egemenlerinin “likidite”, “sıcak para” olarak kutsadıkları şey bu ser-**

**maye hareketlerinden başka bir şey değildir.** Dünya borsaları içerisinde yüzde 161 kâr oranıyla Türkiye borsası en çok kâr getiren borsalardan biri durumundadır. Türkiye borsasının yüzde 72'lik bir bölümünün yabancıların elinde olması, yine yüzde 25'e yakın bir bölümünü üç dört holdingin elinde bulunuyor oluşu ülkede yaratılan zenginliklerin kimlerin hesabında biriktiğini de gözler önüne sermektedir. Bu gerçekler göstermektedir ki, sıcak para olarak kutsanan şey aynı zamanda emperyalistlerin yüksek kârlarıdır. Yabancı sermayenin faizin yüksek olduğu ülkelere kayması boşuna değildir.

## Artan dış borçlar ve döviz açığının sonuçları

Hükümetin açıkladığı üç aylık eylem planının içerisinde hem kamu hem de özel sektör açısından “**borcun kendi kaynaklarıyla karşılanması**” konusunda kriterler belirleneceği de belirtiliyordu. Bu kapsamda hükümet, özel sektörün dış borçlarına sınır getirmeye yönelik adımlar atmaya başlamıştı. Türkiye'nin dış borcu hızlı bir artışla 2007'de 226.3 Milyar Dolara ulaşmıştı. Bu borcun büyük kısmı ise özel sektöre aitti. Son yıllarda gerçekleşen borçlanma, YTL üzerinden ve yurtiçi bankalardan borçlanmaktan daha çok, döviz üzerinden ve yurtdışından borçlanma üzerine kuruluydu. Son beş yılda özel sektörün dış borcu yüzde 220 oranında artış göstermişti. Bu nedenle özel sektörün dış borçları ilk kez bu sene kamu dış borcunu geçerek 138.5 Milyar Dolara ulaşmıştı. Yüksek faiz oranlarına “isyan eden” sermaye ve patron kuruluşlarının yaşadıkları sorun artan dış borçlardan bağımsız değildi. Çünkü yüksek faiz Türkiye'ye ihtiyaçtan fazla döviz girişine yol açarak döviz kurunun hızla düşmesine, karşılığında YTL'nin ise yapay bir biçimde değer kazanmasına neden oluyordu. Bu da ihracatı

olumsuz etkileyerek yerli sermayedarların pazar kaybetmeleri sonucunu doğuruyordu. Örneğin, YTL'nin en çok değer kazandığı para birimi, Türkiyeli ihracatçıların dış piyasalardaki en büyük rakibi Çin'in parasıydı. YTL değer kazanırken dolara bağlanan Yuan'ın ABD para birimiyle değer yitirmesiyle yüzde 15'lik bir fark oluşmuştu. Bu farkın doğal bir sonucu olarak Çin malları piyasada daha ucuza alıcı bulabiliyordu. Buna temel oluşturacak şekilde Çin'deki daha ucuz işgücünün ihracatçı firmalar açısından maliyetlerini düşürücü etkisini de eklemek gerekir. Türkiyeli ihracatçı firmalardan ise



**Yüksek faiz oranlarına “isyan eden” sermaye ve patron kuruluşlarının yaşadıkları sorun artan dış borçlardan bağımsız değildi. Çünkü yüksek faiz Türkiye'ye ihtiyaçtan fazla döviz girişine yol açarak döviz kurunun hızla düşmesine, karşılığında YTL'nin ise yapay bir biçimde değer kazanmasına neden oluyordu.**



ne ücretleri ne de diğer maliyetleri bu oranda düşürmeleri mümkün değildi. Geriye pazar kayıpları ve daha da ilerisi iflaslar kalıyordu. İşte ihracatçı, tekstilci, sanayici ve işveren birçok kesimin, yüzde 17 olan kısa vadeli faiz oranında “şok indirim” beklentileri, düşük döviz kurunu yükseltme ve ihracattaki dezavantajlı konumdan kurtulma amacı güdüyordu. Fakat Merkez Bankası’nın tüm bu taleplere yanıtı sadece 0.50 puanlık bir faiz indirimine gitmek oldu. Ki bu çok küçük indirim yapılırken dahi önemli bir yolsuzluk iddiası ortaya çıkmıştı. Faizde indirimde gidileceğini önceden bilen üst düzey bir yetkilinin bu bilgiyi eskiden ilişki-de olduğu bazı yabancı kaynaklı aracı kuruluşlara indirimden önce sızdırdığı söyleniyordu. Bu üst düzey yetkili ise, ABD elçiliğinde hizmet vermiş, İngiliz vatandaşı olarak Kraliçe’ye İngiltere’nin çıkarlarını korumak için bağlılık yemini etmiş Hazine’den sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Şimşek’ten başkası değildi.

## El parasıyla “ekonomik büyüme”

Ellerinde çok büyük sermayeler bulunan emperyalist ülke ekonomilerinin “finans ve finans dışı sektörleri” kendi iç piyasalarında büyüme olanaklarını kısıtlayan koşullarla karşılaşmışlardır. Bu nedenle “yükselen piyasa ekonomisi” olarak tanımlanan Türkiye gibi ülke ekonomilerinin emperyalist ekonomiye entegrasyonu çok önem taşıyordu. Bu açıdan örneğin Avrupalı emperyalistlerin Türkiye bankacılık ve sigorta sektörüne olan yoğun ilgileri tesadüf değildi. Aralarında Türkiye’nin de bulunduğu “Avrupa yükselen piyasalar ekonomileri” denilen **Polonya, Macaristan, Romanya, Bulgaristan** gibi 15 civarı ülkenin, 2015 yılına kadar 170 Milyar Euro gibi çok yüksek bir net gelir havuzuna dönüşeceği belirtilmektedir. Bu bü-

yük gelir havuzu emperyalistlerin iştahını kabartmakta ve bugün izledikleri ekonomik stratejilerin amacını da ortaya koymaktadır. Ayrıca Türkiye gibi “yükselen ekonomiler” (!) emperyalist ekonominin küresel dalgalanmalarında krizin ekonomik yükünü üstlenerek daha kısa sürede atlatılması işlevi de görmektedirler. Emperyalizme bağımlı ekonomilerin bazısı “tasarrufçu” olup küresel ekonomiye para kaynağı (likidite) sağlarken Türkiye gibi bazıları ise ağırlıklı “net borçlu” oldular ve emperyalist mali sermayeye yüksek getiriler sağladılar. “Tasarrufçuluğun” iç tüketimi kısmak, iç pazardaki sömürüyü artırmak ve özelleştirmeler şeklinde gerçekleştiği biliniyor. Bu anlamda Türkiye hem “tasarrufçu” hem de esas olarak “net borçlu” bir ülke olarak emperyalist sermayeye en büyük gelir sağlayan ülkelerin başında geliyor.

Hükümetin bugüne kadar sürekli propagandasını yaptığı “ekonomik büyüme” tüm bu sömürü ilişkilerinden bağımsız değil. Emperyalizmin yerli memurları halkı kandırmak için rakamlara boğulan pembe ekonomik tablolar çizerken bir yandan da ülke üretimi geriliyor, ekonomik zenginlikler yabancılara eline geçiyor ve halk daha da yoksullaşıyordu. Önceki yıllardan itibaren üzerinde durulan ihracata dayalı büyüme, aslında halkın açlık ve yoksulluğu pahasına iç tüketimin kısılmasına ve katma değeri az ürünlerin ihracatına dayanıyordu. Türkiye’nin ihracatında en büyük payı 4.2 Milyar Dolarla otomotiv oluşturuyor. Ancak en başta bu sektörde üretimin montaja dayalı olduğu ve asıl kârı yabancı otomotiv şirketlerine akıttığı biliniyor. İthalatın yüzde 74’ünün ara malı ithalatından oluşması da bu gerçeği başka bir açıdan tamamlar niteliktedir. Kaldı ki Türkiye’nin yaptığı ithalat, ihracat oranlarından çok daha fazladır. Bunun sonucu dış ticarete büyük açıklar oluşmasıdır. Bu aynı zamanda yüksek döviz açığı (cari

açık) da demektir. Zira ithalat oranlarının artmasındaki önemli bir etken ucuz dövizdir. Türkiye ihracatta elde ettiği dövizle ithalatın ancak yüzde 60'ını karşılayabilmekte ve geriye kalan kısımda büyük cari açıklar vermektedir.

İhracatın, ithalat karşısında düşük seviyelerde bulunmasına karşın ekonomik bir büyüme söz konusuysa, bunun yabancı sermaye parasıyla gerçekleştiği açıktır. Türkiye'nin kendi iç pazarında elde ettiği sermaye, yatırım ve üretimi artırmaya yetmediği için yabancı sermaye kullanımına gidilmektedir. Ucuz dövizle dayalı ucuz ithalatla yabancılardan ürettiği mallar getirilip iç üretime eklendiği için de toplam üretim artmış gibi gözükmektedir. Oysa ne emperyalist sermayenin "sıcak parasına" dayalı bir büyüme ne de dışarıdan getirilen mallarla gerçek bir büyüme sağlanabilirdi. Bu durum çokça örneklendiği gibi balon bir büyüme idi ve her an sönmeye riski taşıyordu. Türkiye ekonomisinin kaderinin emperyalist sermayedarların iki dudağı arasında çıkacak sözlere bağlı



olduğu açıktı. Cari açığı (döviz açığı) büyük oranlar biliniyor. Bu koşullarda Türkiye'ye yönelik "sıcak para" (spekülatif sermaye) akışı durduğunda ve dışarıya ucuz mal ihracı yapılamadığında Türkiye ekonomisinin dış borç batağında boğulması kaçınılmazdır. Türkiye'nin çokça vurgulanan "ekonomik büyümesi" işte böyle dışa bağımlı ve para kanalları kesildiğinde çökmeye hazır kof bir büyümedir. IMF'nin geçmişteki bir numaralı müşterileri Arjantin gibi ülkelerde spekülatif sermayenin ani bir çekilmesiyle neler yaşandığı hatırlanırsa bugünkü "güçlü" (!) ekonominin gelecekteki akıbeti de kolaylıkla anlaşılacaktır.

Bu gerçekler altında Türkiye ekonomisi uluslararası piyasalardaki kırılgan konumunda kalabilmek için "tasarruflara" gitmek zorundadır. Tasarruftan kastın ise ücretlerin düşürülmesi, emek veriminin artırılması, işten çıkarmalar, vergiler, zamlar ve özelleştirmeler şeklinde artan ekonomik sömürü ve talan olduğunu belirtmiştik. Hükümetin acil eylem planına ve hazırladığı bütçeye de bu pencereden bakmak gerekiyor. Devletin ihracat oranlarını artırmada temel aldığı asıl kaynaklar bunlardır. Bu noktada Hindistanlı bir iktisatçının (Amit Bhaduri) Cumhuriyet Gazetesi'nde yer alan sözlerini aktarmakta fayda var: "Bu tür bir ihracat fazlası sağlama yaklaşımı, tüm ülkelerde izlendiğinde açmazlara sürüklenir. Maliyetleri rekabetçi olarak aşağıya çekme çabasında herkes kazançlı çıkamaz. Zira, bazılarında ihracat fazlalarının oluşması, ancak diğerleri dış ticaret açığı verilerse mümkün olacaktır. Gelişmekte olan ülkelerin çoğu benzer türde mallar ihraç ettiklerine göre, kimileri bu yarıştan yenik çıkacaklardır. Böylece ülkeler, sıradan emekçi insanların hayat koşullarını aşağıya çeken bir yarışa girmiş olacaklardır."

Türkiye'nin dış piyasalardaki en önemli rakibi Çin'le olan rekabete bu gözle baktığı-

mızda dünyanın iki önemli ucuz işgücü cennetinin nasıl geliştiği de daha iyi anlaşılacaktır. Ve tam da belirtildiği gibi bu yarıştan yenik çıkan Türkiye, kazanan ise Çin olmaktadır. Türkiye ancak emekçi sınıfları daha da yoksullaştıran “yarışta” ilk sıralarda yer alabilmektedir. Fakat bu “başarı” da kendi içerisinde bir kısır döngü taşımaktadır. Halkın alım gücünü en alt seviyelere çeken bu ekonomik politikalar iç pazarı daraltmakta, vergi gelirlerini azaltmakta ve yine egemenlerin kârını azaltmaktadır. Sonuç olarak biçimsel ve geçici gelişmeler miadını doldurmakta, her dönemde ekonominin temel kuralları belirleyici olmaktadır.

## 2008 bütçesi:

### Aslan payı emperyalistlere

Hazırlanan 2008 bütçesine baktığımızda da yarı-sömürge bir ekonominin temel özelliklerini görmek mümkün. Hatırlanacağı üzere hükümetin seçim harcamalarıyla bütçede kimi dengesizlikler oluşmuştu. Bugün bu açıkların telafisiyle de bağlantılı olarak ama esasta ekonominin geldiği noktada gelirlerin giderleri karşılayamaması nedeniyle önemli bir bütçe açığı oluşmuş dudumdadır. Daha önce belirttiğimiz “tasarruf” (!) yöntemleri bu açığın kapatılmasıyla da ilgilidir. Hatta 2008 bütçesini Telekom’un yüzde 45’lik devlet hissesinin özelleştirilmesinden elde edilecek 3.9 milyar YTL’lik kaynağını kurtaracağı iddia edilmektedir.

2008 bütçesinin geneline baktığımızda önceki yıllarda olduğu gibi en büyük kaynakların faiz, faiz dışı fazla ve Milli Savunma Bakanlığı için ayrıldığını görüyoruz. 2008 yılında 56 Milyar YTL faiz ödenmesi hedeflenirken, yüzde 5.5 oranı ile 38 milyar 224 milyon YTL faiz dışı fazla (FDF) hedefi konulmuş durumda. Hükümetin 2008 bütçesi ayrı bir ilgiyi hak ediyor ancak biz konumuz özgülünde faiz ödemeleri ve FDF

hedefine yoğunlaşalım. Öncelikle genel bütçeden borç faizlerinin ödenmesine ayrılan kaynağın devasa büyüklüğü, yarı-sömürge bir ekonominin temel bir karakteristiği olarak kaydedilmelidir. Bununla bağlantılı olarak FDF’ye ayrılan kaynak da önemli bir başlığı oluşturmaktadır. Bütçeyi denkleştirmekte zorlanan hükümetin bulduğu “çarelerden” biri di FDF’yi 1 puan aşağı düşürmektir. Maliye Bakanı Unakıtan, gizlemeye çalışsa da bu düşüşün ardındaki gerçeğin, vergi gelirlerinin hedeflenenden az olacağı, faiz giderlerinin artacağı ve faiz dışı harcamaların kısılamayacağı olduğu tahminleri yapıyordu. Nitekim daha sonra Devlet Bakanı Mehmet Şimşek “**Faiz dışı fazlayı düşürmeseydik ciddi vergi artışı yapmamız gerekirdi**” diye açıklama yapmıştı. Tabii ki bu açıklamaların tek başına güvenilirliği tartışmalıydı. Keza Maliye Bakanı Unakıtan, FDF’den düşürülen oranın nereye harcancacağı sorularını ters yanıtlarla yanıtızsız bırakırken, hiç öne çıkarmayan yerel seçimler aklı geliyordu. Hükümetin yerel seçimlerde de yüksek bir başarı elde etmek için önemli seçim yatırımlarına başvuracağı, bunun için bir kaynak gerektiği biliniyor. Yine bütçede “kırsal kalkınma” diye sunulan oranların, belediyelere ayrılan kaynakların yerel seçimlerle hazırlık mahiyetinde olduğu söylenebilir. Bu anlamda FDF’deki 1 puanlık düşüşün nereye aktarılacağı “belirsizliğini” korumaktadır. Fakat halkın cebine aktarılmayacağı veya vergi ve zamları azaltmayacağı bellidir.

Türkiye’nin IMF’yle 2001’de imzaladığı stand-by anlaşmasından beri yüzde 6.5 olarak uygulanan FDF yüzde 5.5’e çekildi. Öncelikle Faiz Dışı Fazla (FDF)’nin ne tür bir işlevi olduğunu anlamamız gerekmektedir. Her yıl genel bütçe giderleri ve faiz ödemeleri dışında bir FDF hedefi belirlenmektedir. Bu aynı zamanda faiz ödemeleri için hazırda duran yedek bir kaynak demektir. Açıkla-

nan FDF oranıyla yabancı sermayeye “yüksek oranda tasarruf yapıyoruz, borcunuzun geri dönüşünde bir sorun olmayacak” mesajı verilmektedir. Bu gerçekler açıkça göstermektedir ki TC’nin Maliye Bakanlığı’nın Osmanlı’daki Duyun-u Umumiye’den özde bir farkı yoktur.

Yeni FDF oranı belirlenirken ilginç olan IMF’nin bu 1 puanlık düşüşe olumsuz tepki vermesiydi. Maliye Bakanı Unakıtan FDF’deki düşüşün nedenini gizlemeye çalışırken “**yüzde 6.5 sihirli bir rakam değildir**” diyerek aslında bir gerçeği de ifade ediyordu. IMF programında sapmalar meydana gelirken FDF düşüşüne IMF’nin de “anlayış göstermesi” aynı gerçeği ortaya koyuyordu. Yani IMF’yle yapılan anlaşmalarda kamuoyuna açıklanan bilgi ve rakamların çok da bir önemi yoktu. Aynı doğrultuda olsa da önemli olan kapalı kapılar ardında kararlaştırılanlardı.

Keza Türkiye IMF’ye sadakatini fazlasıyla kanıtlamıştı. IMF’den alınan borçlara ihtiyacın azaldığı, ileriki yıllarda borç alınmayabileceği dillendirilirken “IMF’siz olur ama disiplinsiz olmaz” (Merkez Bankası Başkanı Durmuş Yılmaz) deniliyordu. Yani artık eğitilmiş maymun misali eğitimci olsa da olmasa da aynı hareketlerin sergileneceğini gösteriyordu. Sonuçta kâr emperyalist efendilerinin cebine aktıktan sonra IMF şart değildi!

## İşçi sınıfı ve emekçilere saldırının diğer bir adı; “Sosyal Güvenlik ve Genel Sağlık Sigortası”

Diğer önemli saldırılardan bir tanesi de son aylarda gündemde olan Sosyal Sigortalar Genel Sağlık Sigortası yasa tasarısı oldu. Yapılan araştırmalara göre Türkiye’de sigortalı olarak çalışan kişi sayısı 15 milyon 800 bin civarındadır. Bu sayının bakmak zorunda olduğu aileleri ve Genel Sağlık Sigortası kapsamında yeşil kart sahibi olmalarını da hesaba kattığımızda Sosyal Güvenlik ve Genel Sağlık Sigortası’nın toplumun çok büyük bir kısmını ilgilendirdiğini görürüz. AKP hükümeti, tüm saldırı paketlerinde yaptığı gibi toplumun çıkarına bir yasa hazırladığını söyleyedursun yasanın yürürlüğe girmesiyle çeşitli kesimlerden emekçilerin birçok hakkının gasp edileceği anlaşılıyor. Hazırlanan yasanın hangi temeller üzerinden ve nasıl bir süreç içerisinde bu denli kapsamlı bir biçimde gündeme getirildiğini anlamak için kısa da olsa geçmişe ve arka plana değinmek gerekiyor.

## Sosyal devlet ölüyor!

Bugün halka dayatılan bu yasa aslında emperyalist kapitalizmin halklara dönük en önemli saldırılarından birini oluşturuyor. Bi-



lindiği gibi II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında dünyada ve özellikle Avrupa'da sosyalizmin yayılmasını engellemek amacıyla "sosyal devlet anlayışı" diye bir yaklaşım türetilmişti. Keynesçi ekonomik politikalar adıyla da bilinen yaklaşımların bir parçasını da işçi sınıfı ve halka sunulan kimi sosyal hakları ve devletin bu konudaki yükümlülükleri oluşturuyordu. Emperyalist ülkelerdekiyle kıyaslanamayacak küçüklükte olsa da yarı-sömürgelerde de devletler bu bağlamda şekillendirilmiş ve kimi sosyal haklar devletin yükümlülükleri kapsamına alınmıştı. Doğaldır ki bu haklar, işçi sınıfı ve halkın mücadeleleri ve emperyalist sistemin komünizm korkusu üzerinde yükseliyordu. 1990'lara gelindiğinde sosyal emperyalist diktatörlüklerin yıkılmasına paralel, emperyalistler açısından komünizm tehlikesi zayıflıyor ve sömürüyü artırmanın önündeki önemli bir etken ortadan kalkıyordu. Özellikle 1970'lerde petrol krizinin tetiklediği ekonomik krizin baskısıyla emperyalizm, Keynesçi politikalara son, neo-liberal ekonomik politikalara ise ağırlık veriyordu. Bu doğrultuda, emperyalizmle uyum içindeki yarı-sömürge ülkeler de ekonomi başta olmak üzere birçok açıdan yeniden yapılandırılmaya tabi tutuluyordu.

Ülkemizde **24 Ocak 1980** kararlarıyla bu yeniden yapılandırma hayata geçirilmeye başlanmıştı. Bu politikaların "sosyal güvenlik" açısından yansımaları halktan toplanan para ve vergilerle kurulan yapının tasfiyesi şeklindeydi. Türkiye gibi yarı-sömürgelerde emperyalist devletlere kıyasla çok düşük seviyelerde olmasına karşın özellikle son yıllarda hızlı ve kapsamlı bir tasfiyenin gerçekleştirildiğine tanık oluyoruz. Bunun genel bütçedeki halka yönelik giderleri kısarak veya tümüyle yok ederek emperyalizme kaynak yaratma ve borç ödemelerini garantiye alma amacı taşıdığını biliyoruz.

IMF'nin Türkiye'nin borçlarını ele alır-

ken "Sosyal Güvenlik Reformu" adı altında bu kapsamlı saldırıyı şart koşması birçok meseleyi açıklar niteliktedir. Keza sosyal güvenlik kapsamında en aza indirilen harcamaların, IMF'ye taahhüt edilen yüzde 6.5'lik faiz dışı fazla hedefinin sağlanmasına dönük yapıldığı artık gizlenemiyor. Bu faiz dışı fazlanın ise emperyalizme borç ödemelerini garantiye almaktan ve ülkedeki sömürsünü daha da artırmaktan başka bir işlevi olmadığı ortadadır.

## Bahane aynı; "Kara delik"

Yasanın gündeme geldiği günden bugüne AKP hükümetinin kullandığı önemli argümanlardan bir tanesi de Sosyal Güvenlik Sistemi'ndeki açığın artık bir "kara delik" haline geldiğidir. Bu iddiayı kanıtlamak için de gazete ve TV haberlerinde birçok rakam ve açıklama yansıtılmaktadır. Tıpkı özelleştirme sürecine giren tüm kuruluşların zarar ettiği propagandası gibi "kara deli"ği kapatmanın yolu da bu yasadaki geçmektedir! Verilen rakamlara göre 2006'da 18 Milyar YTL olan açık, 2007 yılında 26.4 Milyar YTL olmuş. Yine 2006'da devlet sosyal güvenlik sistemine 22.9 Milyar YTL ayırıırken, bu rakam 2007'de 32.2 Milyar YTL ulaşmış. Bu rakamların ne kadar gerçekleri yansıttığı ve bu kaynakların gerçekte nerede ve nasıl harcandığı bir yana eğer bir açık söz konusuysa bunun sorumlusunun halk olmadığı açıktır.

Sosyal Güvenlik Sistemi'ndeki açıkları ortaya koyarak yasanın gerekliliğini iddia eden AKP hükümetinin kullandığı argümanlardan biri de emekliler ile aktif çalışanlar arasındaki orantısızlık oluşturuyor. Yani çalışanlardan kesilen paraların emekli aylıklarının karşılamaadığı belirtiliyor. Sözde bunu ortadan kaldırmak için dayatılan yasalar ise birçok emekçinin emekli aylıklarından mahrum bırakılmasına veya daha kısa süre emekli aylığı alabilmesine yol açmaktan

başka bir işe yaramıyor. Örneğin, SSK'ya bağlı çalışanlar da 7 bin iş günü yani 19 yıl olan emeklilik koşulu, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur için geçerli olan 9 bin iş gününe yani 25 yıla eşitlenmiştir. Bunun için “**kademeli geçiş**” öngörülse de sonucun “**mezarda emeklilik**” olacağı biliniyor. Böylece devletin emekli aylıklarından “**kurtulması**” bir yana yıllarca emekçilerin ücretlerinden kesilen paralar da devletin kasasında kalacaktır. Tüm engellere rağmen emekli olmayı başaranlara, en düşük emekli maaşını bağlamak amacıyla getirilen ek yasal zorluklar emekli maaşlarının nasıl bir kaynak yaratma hedefi haline geldiğini göstermektedir. Bunun önemli bir adımı olarak SSK; Bağ-Kur ve Emekli Sandığı'nın bir çatı altında toplanacağı belirtiliyor.

## Patronlar yeni yükümlülükler istemiyor!

Söz konusu bu saldırının en çarpıcı yanlarından birini yıllarca devletin sorumluluğu altındaki görevlerin bir çarpıda iktisadi kâr-zarar hesaplarına kurban edilmesi oluşturmaktadır. Anayasal temelleri de bulunmasına rağmen bugün devletin sosyal güvenlik görevi gibi bir zorunluluğunun olmadığı artık açıkça ifade ediliyor. Aksi halde eğer bir açık veya dengesizlik varsa bunun giderilmesinin de yine devletin görevi olduğu kabul edilmiş olacaktır.

Bu aşamada bahsedilen açık ve dengesizliklerin gerçek nedeni iyi bilinmek zorundadır. Çünkü bu konuda bazı akademisyenler ve reformist çevrelerin de yarattığı bir kafa karışıklığı vardır. Bunlardan önemli bir tanesi, sosyal güvenlik kapsamına giren insan sayısının çok arttığı, bu nedenle altından kalkılamaz bir hale geldiğidir. Kırdan kente göçün ve çalışan sayısındaki artışın, önceden daha az sayıda kayıtlı çalışana ve tek bir “aile reisine” sağlanan hakları geniş bir ke-



sime ve ailenin diğer bireylerine yaydığı dilendirilmektedir. Yine yaşam süresinin arttığı ve emekli maaşı ödenen sürenin uzadığı belirtilmektedir. Bu gerekçelerin etkileri olmakla birlikte sorunun özünde bunların yatmadığı açıktır. **Örneğin tek başına patronların kendi prim ödemelerinden kaçmaları, sosyal güvenlik sistemindeki açığın gerçek nedenlerine ilişkin belirgin fikirler vermektedir.** Bilindiği gibi işçi ve emekçilerden sosyal güvenlik kapsamında yapılan kesintiler ücretlerden peşin olarak kesilmesine karşın, patronlar açısından aynı durum söz konusu değildir. Patronlar çok kere sahte belgelerle prim ödemelerinde önemli yolsuzluklara gitmekte, taksitli ödeyerek veya hiç ödemeyerek buradan dahi kâr sağlamaktadırlar. Şu an TÜSİAD başta olmak üzere patron kuruluşlarının “**Sosyal Güvenlik Reformu**”nu aciliyetle istemeleri boşuna değildir. Devletten patrona düşen

yükümlülüklerin azaltılmasını talep etmektedirler. Ve bunun için kendilerini işçilerin durumu gibi mağdur pozisyonda göstermekten de geri durmuyorlar. Onlara göre patron da işçi de görevini yerine getiriyor, yeni yükümlülükler getirilmemeli ve bu yükümlülükleri devlet üstlenmelidir. Ancak çok iyi biliniyor ki devletin kaynak temini yine işçi sınıfı ve halktan alınan vergilerle, yapılan kesintilerle sağlanıyor. Bu da demektir ki patronlar doğrudan olmasa da devletten yeni yükümlülükleri sadece işçi ve emekçilere yöneltmesini istemektedirler. Hazırlanan yasa da tam da bu talebe yanıt olunarak prim ödemeleriyle ilgili olarak patronun karşılayacağı 2 birimlik ödemenin yanında 1 birim işçinin 1 birim ise devletin karşılayacağı yükümlülükler öngörülüyor. Devlet için söz konusu olan yükümlülüğün yine işçi ve emekçilerin sırtından alınacağı ise aşıkardır.

## Kayıtdışı sorunu

Sistemdeki açık ve dengesizlikler tartışılırken öne çıkan konulardan birini de kayıtdışı çalışanlar oluşturuyor. Türkiye'deki 23 milyon 548 bin çalışanın 11 milyon 464 bininin herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna kaydı bulunmadığı belirtiliyor. Bunun yaklaşık yarısının kırsal alanlarda bulunması durumunda şehirlerde yine 6 milyon civarının kayıtsız çalışan olduğu tahmin ediliyor. Kayıtdışından devletin kaybının 29 milyar YTL olduğu belirtilmektedir. **“Bütçeyi yutacak”** denilen sosyal güvenlik açığı ise 26 milyar YTL tutarında. Görüldüğü gibi eğer açık kapatılmak isteniyorsa bunun yolu kayıtdışının giderilmesiyle de ilgilidir. Ancak Türkiye gibi bir yarı-sömürge ekonomisinde kayıtdışının ortadan kaldırılması mümkün değildir. Kayıtdışı, Türkiye ekonomisinin bir **karakteristik** özelliği olarak emperyalist sömürüye dayalı soygun sisteminin vazgeçilmezlerinden biridir. Geçmişte hükümetlerin göz yumduğu, bugün ise

kontrol altına almak amacıyla çabaladığı sorun, artık egemen sınıflarca da daha fazla gündem edilmiş durumdadır. Kayıtdışı, patronlara birçok açıdan büyük kârlar sağlama-sına karşın artık daralan üretim alanında ve ayrıca paranın denetimi sorununda istenileni aşmış durumdadır. Bu nedenle kontrol altına alınmak istenmektedir. Bu süreç, büyüklerin küçük ve orta işletmeleri yutması sürecinden de bağımsız değildir. Her alanda olduğu gibi, emperyalistlerin ve komprador büyük burjuvaların çıkarlarına uygun olarak sermaye merkezleştirilmekte, kaynaklar son haddine kadar kullanılmaktadır. İşte bu kaynak yaratma sürecinin bir parçasını da sosyal güvenlik harcamalarının kısılması, halka yönelik vergilerin artırılması oluşturmaktadır.

Sosyal güvenlik alanında gerçekleştirilen saldırıların en önemlileri sağlık alanında gerçekleştiriliyor. SSK hastanelerinin Bakanlığa devriyle bolca pohpohlanan yeni uygulamalar olumsuz sonuçlarıyla artık su yüzüne çıkmaya başlamış durumdadır. Sağlık ocaklarının yok edilmesi ve aile hekimliğine geçilmesi, sağlık çalışanlarının sözleşmeli personel haline getirilmesi ve belirttiğimiz SSK hastanelerinin devri, bu alandaki saldırıların temel ayağını oluşturuyor. SSK'lıların artık istediği hastaneye giderek muayene olabildiği propaganda edilirken hastanelerde rehin tutulma örnekleri TV haberlerini süslemeye başlıyordu. Yine SSK'lıların istediği eczaneden ilaç alabileceği belirtilirken, hastaların istediği birçok ilaç veya sürekli tedavi gerektiren pahalı ilaçlar artık yazılmıyor. İlaçlarla ilgili olarak önemli bir noktayı da kullanımın artırılarak ilaç şirketlerinin kârlarının yükseltilmesi meydana getiriyor. **Sonuç olarak AKP, masrafları kısmıyor tersine dışa bağımlılığı, muayene olma, ilaç kullanma oranını artırıyor.** Sağlık harcamalarının milli gelirin yüzde 7'sini kapladığından ya-

kınılırken hükümetin bu alanda özel kuruluşlara aktardığı kaynak ise kat kat artıyordu. Örneğin SSK hastanelerinin devri ve SSK'lıların istedikleri eczaneden ilaç alabilmeleri yürürlüğe sokulurken bu devlete tam 21 milyar YTL'ye maloluyordu. Oysa daha öncesinde bu harcamalar 8 milyar YTL düzeyindeydi. Aradaki büyük farkın özel hastanelere ve ilaç şirketlerine aktarıldığı ortadadır.

Sosyal Güvenlik Sistemi'ndeki açığın ve bunun en önemli halkası olan sağlık harcamalarındaki sorunun nereden kaynaklandığı buradan daha iyi anlaşılacaktır. Belli ki asıl açığa özel sektöre karşılıksız aktarılan yüksek oranlardaki transferler yol açmaktadır. Oysa tam tersine SSK'ların yolsuzluğundan dem vurulmuş, halkın soygunculuğuna kadar laflar söylenmişti. Bugün hükümetin en temel sağlık hizmetlerine ve doğru düzgün bir işe yaramayan yeşil kartlara göz dikmesi yaşanacakları göstermesi bakımından çarpıcıdır.

## Her kesimi vuruyor!

Sosyal güvenlikle ilgili yeni yasa taslağına bakıldığında çarpıcı başka örnekler de görülecektir. Örneğin çalışan kadınlara doğumdan sonraki altı ay için ödenen emzirme ödeneğinin bir ayı karşılayacak şekilde düşünülerek, Tarım Bakanlığı'nın doğum yapan ineğe ödediği tutardan bile düşük olması bunlardan bir tanesidir. Bu açıkça halkın ineklerden dahi değersiz görüldüğünü göstermektedir. Marks'ın "**kapitalizm, gölgesinden faydalanmadığı ağacı keser**" sözü burada tam anlamıyla yansımaları bulmaktadır. Kâr üzerine kurulu sistemde insanların kâr getirici herhangi bir meta muamelesi görmesi şaşırtıcı değildir. Yasa taslağının çarpıcı örneklerden birini de gazeteciler, hava ve demiryolu personelleri, postacılar gibi çalışanlara ödenen "yıpranma payı" ortadan kaldırılırken, TSK, MİT ve emniyet men-

supları için korunması oluşturmaktadır. Burada da devletin geleceğe ilişkin temel yaklaşımlarını bulmak mümkündür. "Devletin küçültülmesi" adı altında kemik yapı ve bunu korumakla yükümlü bir güvenlik ağı öngörülmektedir. Bu nedenle her ne olursa olsun devlet güvenliğinden sorumlu kurumlar korunmaktadır. Milletvekillerine temsil tazminatı ödenerek onların da bu sistemdeki görevleri gereği ödüllendirdiklerini ayrıca belirtmek gerekir.

Sonuç olarak; tüm halkı kapsayacak bir yasa tasarısı "reform" adıyla halka yutturulmaya çalışılmaktadır. Başta en yoksullar olmak üzere işçi sınıfı, köylülük ve diğer tüm emekçilerin bu saldırıdan büyük kayıplar yaşayacağı ortadadır. Gelişmeler öyle bir hal almıştır ki hemen her alanda yoksulluk artmakta, soygun büyümektedir. Kırsal alanlar, uygulanan tarım politikalarıyla şehirler ise en son bu örnekte olduğu gibi kapsamlı saldırılarla yaşanılmaz hale getirilmektedir. Türkiye açısından hep tartışılagelelen aile dayanışmalarının, kır-şehir ilişkilerinin artık kayda değer hiçbir olumlu yanının kalmadığı biliniyor.

Öyleyse açıktır ki derinleşen çelişkiler hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde halkın kendiliğinden mücadelesini yoğunlaştıracak ve hızlandıracaktır. Ekonomik ve sosyal boyuttaki çelişkiler eşi görülmemiş bir biçimde derinleşirken halkın örgütsüzlüğü ve devrimcilerin atıl durumu bir o kadar derin bir çelişkiye de işaret etmektedir. Bunu MLM'lerin politik ve örgütsel yetersizliklerinden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Hükümetin, ekonomik alandaki uygulamalarına ve bir takım yeni saldırı yasalarına hız vermesiyle Türkiye ekonomisindeki önemli gerçekler su yüzüne çıkmaya devam ediyor. Sürecin temel nitelikleri ve izlediği rota bilinmez değil, ama her gelişmenin dikkatle takip edilmesi ve değerlendirilmesi gerekiyor.



**Türk hâkim sınıflarının  
Kürt Ulusal Sorunu'nda “yeni” hamlesi:  
Ret ve imhada ısrar!**



**Bugün gelinen aşamada, gerek ülkemizdeki kimi gelişmeler ve gerekse de emperyalistlerin Ortadoğu'ya, özellikle de Irak'a müdahalesi sonucunda yaşananlar, Türk hâkim sınıflarını Kürt Ulusal Sorunu konusunda köşeye sıkıştırmış durumdadır. Bu objektif gerçeklikten hareketle, Türk hâkim sınıfları bilinen politikalarına sarılarak, ülkemizde ırkçı-şoven rüzgârlar estiriyorlar.**

2007 yılının sonları ülkemiz halkı açısından tarihsel önemde gelişmelere tanık oldu. Özellikle Ekim ayında başlayan ve Kasım ayının ortalarına kadar sürdürülen, devletin resmi ve gayri resmi güçleri tarafından örgütlenen ırkçı şoven kampanyayla, başta Türk ulusundan emekçi halkımız olmak üzere, ülkemizdeki çeşitli milliyetlerden emekçi halkımız, Kürt ulusuna yönelik düşmanca bir tavır içerisinde sokaklara, meydanlara döküldü. Türk hâkim sınıflarının faşist devleti; T. Kürdistanı'ndaki çatışmalarda öldürülen Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu askerlerin cenazelerini, Kürt ulusuna yönelik uygulayageldiği düşmanlığın, ulusal baskının, imha ve inkâr politikasının bir devamı olarak ustaca kullandı. TC devleti, çatışmalarda öldürülen Kürt-Türk uluslarından ve çeşitli milliyetlerden emekçi halkımızın, “**zorunlu askerlik**” uygulaması adı altında Kürt Ulusal Hareketi gerillalarına yönelik gerçekleştirilen operasyonlarda, saldırılarda öne sürdüğü asker cenazeleri üzerinden hâkim ulus milliyetçiliğini yeniden üretmekte, ırkçı-şoven histeri dalgasını tüm Türkiye toplumuna yaygınlaştırarak başta Kürt ulusu olmak üzere ülkemizde yaşayan azınlık milliyetlere, ilericilere, devrimcilere ve komünistlere yönelik azgın bir saldırının ana malzemesi haline getirmektedir. Hatırlayacak olursak Dağlıca saldırısından sonra esir alınan askerlerin, sağ salim ülkeye dönmeleri, “Adalet Bakanı”nı sevindirmemiş, Doğu Perinçek gibi ırkçı-faşistleri de, “**keşke tabutları gelseydi**” sözleriyle gerçek yüzlerini sergileme fırsatını vermişti!

Başta ülkemiz olmak üzere, Ortadoğu coğrafyasında birçok devlet tarafından boyunduruk altına alınan Kürt ulusunun tarihi; acıların, katliamların, kimyasal silahlarla yönetilmenin, zorunlu göç ettirilmelerin, savaşların tarihidir. Bu gerçek dün olduğu gibi bugün de tarafımızdan gür bir şekilde dile getirilmelidir. Dile getirilmelidir ki;

emekçi halkımız 20 yaşlarındaki gençlerin neden dağlarda dolaştığını anlasın; ölen askerlerin, Türk-Kürt uluslarından ve çeşitli milliyetlerden emekçi halkımızın çocukları olduğu, bu askerlerin Türk hâkim sınıflarının umurunda olmadıkları, en fazla “**vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğü**” adı altında kendi sınıfsal çıkarlarının gerçekleştirilmesi için birer propaganda malzemesi olduğu ve uğruna “şehit” düştükleri “**kutsal amacın(!)**” bir ulusu boyunduruk altında tutmak anlamına geldiği bilinsin.

Bugün gelinen aşamada, gerek ülkemizdeki kimi gelişmeler ve gerekse de emperyalistlerin Ortadoğu'ya, özellikle de Irak'a müdahalesi sonucunda yaşananlar, Türk hâkim sınıflarını Kürt Ulusal Sorunu konusunda köşeye sıkıştırmış durumdadır. Bu objektif gerçeklikten hareketle, Türk hâkim sınıfları bilinen politikalarına sarılarak, ülkemizde ırkçı-şoven rüzgârlar estiriyorlar. TC devletin ve dolayısıyla Türk hâkim sınıflarının temel direği ırkçı-faşist bir ideoloji olan Kemalizm'in ardında halk kitleleri yedeklenmeye çalışılıyor. Başta Kürt ulusunun demokratik kazanımları olmak üzere, Türkiye ilerici, devrimci hareketinin her türlü demokratik kazanımına yönelik estirilen devlet terörü eşliğinde sürdürülen bu kampanya, halkımızın bir kısmının gerici sloganlar etrafında toplanmasını belli ölçülerde başarmıştır. **Fakat tam da bu gerçek bizlere faşizmin gücünü değil güçsüzlüğünü göstermektedir.** Türk hâkim sınıflarının mevcut durumunu, boynuna ilmik geçirilmiş bir idam mahkûmuna benzetebiliriz: Bu “idam mahkûmu” bugün henüz yaşıyor, çünkü üzerinde sehpa diye durduğu, ayaklarının altında ezdiği, Kürt, Türk uluslarından ve çeşitli milliyetlerden Türkiye halkı var. Bu güçsüzlük değilse nedir? **Halk kitlelerinin gerçekler doğrultusunda harekete geçirilmesi, Türk hâkim sınıflarının “idamını” hızlandıracaktır.** Halk kitlelerini öncüsü ile buluş-



**Geride bıraktığımız 2007 yılının sonbaharında Kürt ulusu hedef tahtasına oturtularak estirilen ırkçı-şovenist kampanya hatırlanacağı üzere yaz aylarında da örgütlenmeye çalışılmıştı. Cumhuriyet mitingleri sonrasında Genelkurmay'ın açıklama ve yönlendirmeleriyle adına "sivil" toplum örgütü denilen kimi kurumlarca "teröre karşı" mitingler örgütlenmeye çalışılmış ancak, Türk hâkim sınıfları açısından gülünç denilebilecek bir sonuçla karşılaşmıştı.**

turabildiğimiz oranda, varolan gerçeklerin daha geniş kesimlerce anlaşılması kaçınılmazdır. **Bu nedenle bugün başta Kürt ulusu olmak üzere ülkemizdeki azınlık milliyetlere yönelik estirilen ırkçı-şoven rüzgâra yönelik Marksist-Leninist-Maoist ilkelere taviz vermeden dimdik durmak ve bunu bilhassa sözde değil eylemde, pratikte yapmak her zamankinden daha acil ve önemli bir sorumluluktur.**

## **Tek hedef ulusal hareket değildir**

Geride bıraktığımız 2007 yılının sonbaharında Kürt ulusu hedef tahtasına oturtularak

estirilen ırkçı-şovenist kampanya hatırlanacağı üzere yaz aylarında da örgütlenmeye çalışılmıştı. Cumhuriyet mitingleri sonrasında Genelkurmay'ın açıklama ve yönlendirmeleriyle adına "sivil" toplum örgütü denilen kimi kurumlarca "teröre karşı" mitingler örgütlenmeye çalışılmış ancak, Türk hâkim sınıfları açısından gülünç denilebilecek bir sonuçla karşılaşmıştı. Halk, bu ırkçı ve şovenist mitinglere beklenen düzeyde ilgi göstermemişti. Anlaşılan ilgili ve yetkili kurumlar fiyaskoyla sonuçlanan bu durumdan gerekli dersleri çıkarmış olacaklar ki; bu kez başta Gabar olmak üzere, Dağlıca'da ve daha bir dizi bölgede öldürülen askerler üzerinden ırkçı ve şoven kampanya yeniden örgütlenmiş

ve bilinen kimi sivil faşist kurumlar başta olmak üzere devletin resmi kurumlarının yönlendirmesiyle kitleler sokaklara dökülmüştü.

Türk hâkim sınıflarının Kürt ulusal mücadelesi karşısında verilen asker kayıpları sanki ilk defa yaşanıyormuşçasına böyle bir kampanya örgütlemesi, hem iç hem dış gelişmeler değerlendirildiğinde **sebepsiz** değildir. Bu gelişmelerle birlikte, hiç de tesadüf olmayan bir biçimde (**tıpkı daha önceden Suriye devletine yönelik gerçekleştirilen askeri tehdide benzer bir biçimde**) ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi'nin mücadelesi gerekçe gösterilerek, Irak Kürdistanı'nda kurulan Özerk Kürdistan Yönetimi'ne müdahale etme gündeme getirilmiş ve bu amaçla hazırlanan bir tezkere 17 Ekim'de Meclis'te kabul edilmiştir. Böylelikle ABD emperyalizminin Irak işgalinden sonra, dönem dönem başta Genelkurmay olmak üzere Türk hâkim sınıflarının bir kesimi tarafından dillendirilen **Irak Kürdistan Özerk Kürt Yönetimi**'ne müdahale etmek için "yasal" zemin hazırlanarak, operasyon tehditleri, işgal ve müdahale senaryoları gündeme getirilmiştir. 20-21 Kasım tarihlerinde Kürt Ulusal Hareketi'nin ilan etmiş olduğu "ateşkes" ve bu politika doğrultusunda izlediği askeri çizgi olan "meşru savunma" çizgisine hiç de uygun olmayan, etkili Dağlıca saldırısını gerçekleştirmesi; Türk hâkim sınıflarının bölgeye müdahale etme tehditlerini daha da artırmıştır. Kürt Ulusal Hareketi'nin "meşru savunma" çizgisindeyken, böylesine başarılı ve etkili bir gerilla vuruşu yapmasının yarattığı "çelişki" bir yana bu askeri başarı, başta Türk hâkim sınıfları olmak üzere, her türden gerici, uşak kaleşörler ve TSK'dan tutalım da daha birçok devlet kurumunda tam bir şaşkınlık ve panik havası yarattı. Sınır ötesi operasyon söylemleri, burjuva-feodal medya başta olmak üzere, tüm ülkede yüksek perdeden dile getirilmeye, tartışılmaya başlandı. Tüm bu tartışmalar ve "savaş" hazırlıkları sürerken ABD Dışişleri Bakanı C. Rice'ın 2 Ka-

sım'daki Ankara ziyareti ve yapmış olduğu "kapsamlı paket" açıklaması, ardından da 5 Kasım'da TC Başbakanı R. T. Erdoğan'ın ABD Başkanı Bush ile görüşmesi ve Kürt Ulusal Hareketi'nin "ortak düşman" ilan edilmesi, emperyalistler ve Türk hâkim sınıflarının Kürt Ulusal Mücadelesi karşısında "yeni" planlar devreye sokmakta olduklarını düşündürmektedir. Gerçi 5 Kasım'da Tayyip ile Bush görüşmesinden "istihbarat paylaşımı", "üçlü değil dördü koordinasyon" gibi "başarılar" sağlandığı ve R. T. Erdoğan'ın "**Sen Teksaslıysan, ben de Kasımpaşalı'yım(!)**" diyerek "**hamdolsun istediğimizi aldık**" şeklindeki açıklamalarıyla sonuca bağlanan bu görüşmelerin mahiyeti pek tabii ki açıklanmadı. Ancak daha sonra yaşanan gelişmelerden belli bir fikir edinmek mümkün oldu. Türk hâkim sınıflarının temsilcileri, ABD Başkanı'ndan Irak Kürdistanı'na müdahale etmek, operasyon yapmak için "izin almaya" gitmişlerdi. Ancak anlaşılıyor ki, Bush Tayyip'i ikna etti(!) Bu görüşmeden sonra Irak Kürdistanı'na operasyon çılgınlıkları yüksek perdeden dillendirilmedi. Ancak ABD'nin sağlayacağı "sıcak istihbarat"la TSK'nın "sıcak takip" ya da "nokta operasyonları" yapabileceği anlayışına varıldı! **Türk hâkim sınıfları Ortadoğu bölgesinde bir kez daha esip gürlediler, ancak ABD karşısında "süt dökmüş kedi"ye döndüler.** "Stratejik ortaklık" bir kez daha hatırlandı(!) Ne de olsa ABD "sıcak istihbarat" sağlayacaktı(!) Tıpkı işgal ettiği Irak'ta kendi askerlerine "sağladığı" gibi... TC'nin yamabaşındaki Irak'a yönelik bir askeri operasyon için ABD'den izin alma çabası ise ayrı bir ilginçlikti(!) Öyle ya İsrail iki askeri kaçırıldı diye Lübnan'ı yerle bir etmiş, taş üstünde taş koymamıştı! Bu kez sıra TC'deydi! Erbil'e kadar gidilmeli, hatta Kerkük olmalı, Musul Misak-ı Milli içinde olduğundan buralar da TC topraklarına katılmalıydı(!) vb. vb. argümanlarla sürdürülen kampanya birdenbire kesildi.

Türk hâkim sınıflarının bu tür “geleneksel” yüksek perdeden atıp tutmaları ve saldırgan üslupları bir yana, meselenin Irak Kürdistanı boyutunda yaşananlar şöyle özetlenebilir. Bilindiği gibi Irak devleti başta ABD olmak üzere emperyalist bir saldırıya maruz kalmış ve halen emperyalist işgal altındadır. Bununla birlikte bu emperyalist askeri işgal sonucunda, emperyalist işgale destek sunan Irak Kürdistanı’nda Özerk bir Kürt Yönetimi oluşturulmuş ve bu yönetim başta ABD olmak üzere emperyalist güçlerin desteğiyle “bağımsız” bir Kürdistan devleti kurma yönünde ilerlemektedir. İşte böylesi bir gerçeklik, Türk hâkim sınıflarını tedirgin etmektedir. Türk hâkim sınıfları, özellikle T. Kürdistanı açısından, bu topraklar ve ülkemizdeki Kürt ulusu açısından bir çekim merkezi olma olasılığıyla büyük bir tehdit olarak ilan ettikleri Irak Kürdistanı’ndaki “bağımsız” bir Kürdistan oluşumunun kurulmasını engellemek, geciktirebilmek ya da en azından T. Kürdistanı açısından bir tehdit olmasını önleyebilmek için bölgeye müdahale etmek istemektedirler. Bunun için de



**Bizler TC devletinin kurulduğu günden itibaren bağımsız bir devlet olmadığını, bugünlerde moda olan bir ifadeyle sözde bağımsız özde bağımlı bir devlet olduğunu ifade ettik.**

ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi’nin mücadelesi gerekçe gösterilerek, askeri operasyon yapılması için ABD’den icazet almak gereği duymaktadırlar. Ancak sorunun sadece ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi’nin mücadelesi olduğunun düşünülmesi yanlışır. Türk hâkim sınıfları meseleye daha geniş bir perspektiften bakmaktadırlar. Bölgeye müdahale etmek için (ki bu müdahale ille de askeri operasyon değildir) ulusal hareket bir gerekçe olarak ileriye sürülmektedir.

## **Türk hâkim sınıflarının gerçek korkusu, Irak Kürdistanı’nda “bağımsız” bir Kürdistan kurulmasıdır!**

Türk hâkim sınıflarının hangi gerekçeyle olursa olsun, başta askeri operasyon tehditleri olmak üzere böylesine faşist bir saldırganlık içinde bulunabilmesinin vehameti bir yana; bugüne kadar “**TC devletinin ulusal bağımsızlığı**” nutukları atanların, yazıp çizenlerin, ulusal bağımsızlıktan anladıklarının, başta ABD olmak üzere AB emperyalizmine her anlamda bağlı olmak anlamına geldiği bu vesileyle bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Türk hâkim sınıflarının devleti olan TC; emperyalistlerden icazet almadan tek bir adım dahi atamamaktadır. **Bizler TC devletinin kurulduğu günden itibaren bağımsız bir devlet olmadığını, bugünlerde moda olan bir ifadeyle sözde bağımsız özde bağımlı bir devlet olduğunu ifade ettik.** TC devleti bugün de başta ABD olmak üzere AB emperyalizminin yarı sömürgesi bir ülke konumundadır. Ve bir yarı-sömürge ülke olarak, emperyalistlerin onay vermedikleri hiçbir adımı kendi başına atamamaktadır. Geride bıraktığımız son üç ay içerisinde de yaşananlar, emperyalistlerin izin vermedikleri, icazet göstermedikleri hiçbir politikayı hayata ge-

çiremeyen Türk hâkim sınıflarının ve onların temsilcilerinin emperyalistler karşısında el pençe divan durmaları, Kürt ulusal sorunu karşısında emperyalist “çözüm paketlerinden” medet ummaları, bizleri bir kez daha **haklı** çikarmaktadır.

Gelinen aşamada bugün, Türk hâkim sınıfları, bir yandan ülkemizdeki Kürt ulusal sorununu “çözüme” kavuşturmak için, başta ABD emperyalizmi olmak üzere, emperyalist efendilerinden “yardım” talebinde bulunmakta, öte yandan ise Irak Kürdistanı’nda oluşan Özerk Kürt Yönetimi’nin, ezilen bağımlı ulus olarak kendine tabi kıldığı Türkiye Kürtlerini etkilememesi için **önlemler almaya** çalışmaktadır. Türk hâkim sınıflarının geçmişte Irak Kürdistanı’nda “bağımsız” bir Kürdistan devletinin kurulmasını, kendi sınıfsal çıkarları açısından savaş sebebi saydıkları hatırlanacak olursa, bu durumun onları ne kadar tedirgin ettiği görülür. Düne kadar, hâkim sınıflar tarafından geçmişte ilan edilen ve bugün emperyalizmin bölgede uyguladığı politikalar nedeniyle hangi renkte olduğu dahi seçilemeyen **“kırmızı çizgileri”**nden bir tanesi de Irak devletinin “toprak bütünlüğünün” ortadan kalkması yani Irak Kürdistanı’nda bir Kürt devletinin kurulmasıydı!

Bugün, Irak Kürdistanı’nda Kürt ulusunun bir devlet kurma aşamasına gelmesinde bu süreçte en büyük desteği Irak’ı işgal eden emperyalist güç ABD’den alıyor olması; Türk hâkim sınıflarının “askeri sözcüsü” Y. Büyükanıt’ın 2007 yılı başlarında ABD’ye yapmış olduğu temaslarda; “Türkiye’nin 1923’ten beri hiç bu kadar tehdit ve sıkıntılarla karşı karşıya kalmadığını” ifade etmesinde somutlanmaktadır. Yine Genelkurmay Başkanı Y. Büyükanıt, 1 Ekim 2007 tarihinde, Harp Akademileri Komutanlığı’nda eğitim yılının açılışı vesilesiyle yapmış olduğu konuşmada; **“Türkiye’nin bu gelişmeler sonucunda konjonktüre uygun bir za-**

**manda Irak’ın Kuzeyinde bağımsız bir devlet ile karşı karşıya kalacağını bilinci içinde olması gerekiyor. Kuzey Irak’ta bağımsız bir devlet, Türkiye için hem siyasi, hem askeri, hem psikolojik açıdan risk oluşturur”** diyerek, Türk hâkim sınıflarının, bölgede ve özellikle de Irak Kürdistanı’nda yaşanan gelişmeleri nasıl değerlendirdiklerini ifade etmektedir. (Cumhuriyet Gazetesi, 2 Ekim 2007, S.9)

Türk hâkim sınıflarının ve onların askeri yetkililerinin; Irak Kürdistanı’ndaki gelişmelere yaklaşımına dair, Kasım ayı içerisinde “Komutanlar Cephesi” adında bir kitap yayımlayan ve bu çalışmasında emekli askerler ile röportajlar yapan gazeteci Fikret Bila ile yapılan bir röportajdan şu önemli anekdotu aktarmakta yarar vardır. “-Kuzey Irak’la ilgili ne düşünüyorlar? Komutanların çoğunda bölünme kaygısı var. Bu da Kuzey Irak’la ilgili bir sorun. Kuzey Irak’ta bir Kürt devleti kurulmayacağı inancındalar. -Ya kurulursa? O zaman bunu bir beka meselesi olarak değerlendiriyorlar. Yani savaşmayı göze alabilirler. Çünkü tehdit algılamasını sıralarken “birincilik” demiyorlar. Birinci bağımsız Kürt devleti. İkinci Kerkük’ün statüsü. Üçüncü bunların bir unsuru olarak PKK.- Neden Kürt devleti birinci sırada? Irak’ın toprak bütünlüğünün bozulması, Türkiye’nin de toprak bütünlüğünü bozar diye. Çünkü iki coğrafya arasında demografik geçirgenlik söz konusu. ‘Asıl risk budur’ diyorlar.” (18 Kasım 2007, Milliyet Gazetesi, S.9)

Türk hâkim sınıflarını ve onların askeri yetkililerini böylesine kaygılandıran, onları “hem askeri, hem siyasi, hem de psikolojik açıdan” kaygılandıran bir “risk” unsuru olarak değerlendirme yapmalarına vesile olan, “Irak’ın toprak bütünlüğünün bozulması” ve “Irak Kürdistanı’nda bir Kürt devletinin kuruluş aşamasına gelmiş olmasının arka planında ne yatmaktadır? Neden bu faşist askeri güruh, Kürt devletinin kurulmasını ve üs-

telik Kerkük bölgesini de topraklarına katarak, petrol zenginliğini ele geçirerek daha da güçlenmesini ve bu gelişmelerle birlikte ülkemizdeki Kürt ulusal mücadelesini bir bütün olarak tehdit unsuru saymaktadırlar?

Irak Kürdistanı'nda görünüşte bağımsız gerçekte emperyalizme bağımlı bir Kürt devletinin kurulması demek, başta benzer bir biçimde görünüşte siyasi olarak bağımsız gerçekte emperyalizme bağımlı TC devleti olmak üzere, diğer bölge ülkelerini de doğrudan etkileyecek bir gelişme olacaktır. Çünkü I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan sonra dönemin emperyalist güçleri Yakın Doğu İşleri Hakkında Lozan Konferansı'nda almış oldukları çeşitli kararlarla, aralarında TC devletinin de olduğu bir dizi bölge ülkesini görünüşte bağımsız, gerçekte ise kendilerine bağımlı birer ülke olarak kurulmalarına onay vermişler, ancak bu bölgede asırlardan beridir istikrarlı bir topluluk olarak yaşayan Kürt ulusunun üzerinde bulunduğu topraklar, Türkiye, İran, Irak ve Suriye sınırları içinde paylaştırılarak dört parçaya bölünmüştür. Kürt Ulusunun Kendi Kaderini Tayin Hakkı, yani ayrı bir devlet kurma hakkı emperyalistler ve onların yerli uşaklarınca gasp edilmiştir.

Bugün Irak Kürdistanı'nda ABD emperyalizminin kendi çıkarları açısından yani Kürt ulusunun "bağımsız" bir devlet kurmasının, dönemsel politikaları açısından doğru bulması ve bu nedenle, Irak Kürdistanı'ndaki özerk oluşumun "bağımsız" bir Kürt devletine evrilmesini desteklemesi, başta TC devleti olmak üzere, Kürt ulusunu kendisine bağımlı kılan, Kürt Ulusunun Kendi Kaderi-

ni Tayin Hakkı'nı gasp eden bölge ülkelerinin hâkim sınıflarının; hâkim oldukları, bo-yunduruk altına aldıkları Kürt ulusunu ve yaşamış oldukları toprakları ve dolayısıyla pazarları kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya bırakmıştır. Üstelik bahsi edilen bu Kürdistan devletinin, Kerkük gibi petrol yatakları açısından oldukça zengin bir bölgeyi kendi toprakları içine katma ihtimalinin oldukça güçlü olması, yakın gelecekte olmasa bile orta ve uzun vadede, bölgede her ne kadar, emperyalizme bağımlı olsa da "güçlü" ve "zengin" bir Kürdistan devletinin ortaya çıkışı bu bölge ülkelerinin kendi ülkelerindeki ezilen bağımlı ulus olarak, baskı uyguladıkları Kürt ulusunun, yönünü bu ülkeye çevir-

mesine yol açacaktır. Bu gerçeği TSK'nın Kara Kuvvetleri Komutanı İlker Başbuğ, 24 Eylül 2007'de Kara Harp Okulu'nun eğitim yılının açılışı töreninde yapmış olduğu konuşmada şu sözlerle ifade etmektedir: **"Irak'ın kuzeyindeki oluşum ve gelişmelerin bu bölgedeki Kürtlere tarihte hiç olmadığı kadar siyasal, hukuki, askeri ve psikolojik güç kazandırdığı bir gerçektir. Ayrıca bu durumun vatandaşlarımızın bir kısmı üzerinde yeni bir**



**aidiyet modeli yaratabileceğine dikkat edilmelidir."** (Cumhuriyet Gazetesi, 25 Eylül 2007, S.9) İlker Başbuğ'un "bir kısım vatandaşlarımız" dediği yine kendileri tarafından yapılan bir Genelkurmay açıklamasında "sözde vatandaşlar" olarak tanımlanan; TC'nin kuruluşundan itibaren, Türk hâkim sınıflarının ve onların devletlerinin üzerinde baskı uygulayageldikleri, katliamlara, işkencelere uğrattıkları, zorla göç ettirdikleri, dil-

lerini ve kültürlerini yasakladıkları, varlığını dahi inkâr ettikleri Türkiyeli Kürtlerdir. Kürt ulusudur.

ABD emperyalizminin, Irak Kürdistanı'nda gelişimine katkı sunduğu Özerk Kürdistan Yönetiminin ve bu yönetimin belli bir süre sonra görünüşte “bağımsız” bir Kürdistan (“Free Kürdistan”) devletine evrilme ihtimalinin ortaya çıkması, üstelik bu devletin Kerkük petrolünü de kontrolü altına alma olasılığının güçlü olması, diğer bölge devletleriyle birlikte, TC devletini de kaygılandırması, bu gelişmeleri askeri, siyasi, psikolojik vb. olmak üzere çeşitli açılardan bir risk unsuru olarak değerlendirmeleri “haksız” değildir. Suriye ve İran devletleri sınırları içinde yaşayan Kürtler bir yana, bugün ülkemizde de ve özellikle T. Kürdistanı'nda Kürtler bir ulus olarak yaşamaktadırlar. Ülkemizde Kürt ulusunun varlığı bir yana TC devletinin kurulduğu günden itibaren ülkemizde Kürt ulusuna yönelik ulusal baskı politikası izlemesi, Kürtlerin bir ulus olarak varlığını dahi inkâr etmesi ve bununla yetinmeyip Kürt ulusuna yönelik asimilasyon politikaları izlemesi “tedip” ve “tenki” hareketleri düzenlemesi ve tüm bu politikalara karşı doğal olarak gelişen Kürt ulusal mücadelesinin varlığı, Türk hâkim sınıflarını ve onların devleti TC'yi kurulduğu günden itibaren “en büyük sıkıntıyla”, “tehlikeyle” karşı karşıya bırakmıştır.

Üstelik bir de bu gelişmelere, başta ABD emperyalizmi olmak üzere emperyalist güçlerin bölgeye yönelik kendi çıkarlarını gözetken, “stratejik uşakları” arasında dönemsel politikalar gereğince tercih yapan tavır ve duruşları eklendiğinde, Türk hâkim sınıflarının geleceğe dair korku ve kaygıları daha da artmakta, meseleyi bir “beka” yani varlık-yokluk sorunu olarak değerlendirmelerine yol açmaktadır.

Irak Kürdistanı'nda görünüşte bağımsız gerçekte ABD emperyalizmine bağımlı bir

“Kürt devleti” kurulmasına yönelik, ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi “gerekçe” gösterilerek müdahale edilmek istenmekte, gelişmelere geçtiğimiz yıl MİT Müsteşarı tarafından hazırlanan raporda da ifade edildiği üzere “aktif bir şekilde” dahil olunmak istenmektedir. **Yani mesele, Türk hâkim sınıfları açısından sadece ülkemizdeki Kürt ulusal sorunu değil, aynı zamanda bölgede yaşanan ve doğallığında TC'yi de etkileyecek olan gelişmeleri kendi sınıf çıkarları açısından değerlendirmektir.** Böylesi bir ele alış hiç kuşkusuz ki başta ABD emperyalizmi olmak üzere, emperyalistlerin bölgedeki politikalarından bağımsız değildir. Türk hâkim sınıfları, bölgede uygulamaya konulan emperyalist politikalarla eşgüdüm içinde kendi politikalarını oluşturmak istemektedir. Görünüşte dönem dönem yaşanan sıkıntılar da burada ortaya çıkmaktadır. Çünkü Türk hâkim sınıflarıyla, emperyalist efendilerinin bölgesel planları her zaman çakışmamaktadır. Böylesi bir durumda Türk hâkim sınıfları, kendi politikalarını emperyalist efendilerinin politikaları doğrultusunda düzenlemekte yoğun çaba harcamaktadır.

Yeri gelmişken şunu da vurgulamakta yarar vardır. Bugün Irak Kürdistanı Özerk Yönetimi'nin ABD ile işbirliği yaptığı, bu nedenle emperyalizmin uşaklığı rolünü oynadığını söyleyenler, bununla kalmayıp daha da ileri gidilerek “emperyalizmin uşaklarına ders vermektен(!)” bahsedenler, ilk önce dönüp kendilerine bakmalıdırlar. **ABD emperyalizminin Irak Kürt Yönetimi ile kurmuş olduğu ilişkiyi uşaklık olarak tanımlayanlar, kendi kurdukları ilişkiyi ise “stratejik ortaklık” olarak tanımlamaktadırlar.** Ne müthiş bir ikiyeüzlülük! Ancak bu türden bir ikiyeüzlülük burjuva-feodal hâkim sınıfların doğasında var, kendi emperyalist çıkarları doğrultusunda kullanmaları bir vakiadır. Bu gerçeklik bugün olmasa bile, gelecekte en başta bölgedeki Kürtler olmak üzere, bölge-



deki emekçi halklara yarardan çok zarar getirecektir. Ki, hâlihazırda Sünni ve Şiir Araplara, Türkmenlere yönelik, bölgedeki diğer azınlık milliyetlere yönelik katliamlar, saldırılar ortadadır. **Bölgedeki Kürtlerin emperyalistlerle kurmuş oldukları bu ilişkiler, özellikle bölgedeki diğer emekçi halkların nefretine yol açmaktadır.** Bunun bilincindeyiz. Ancak unutulmamalıdır ki, Irak Kürt Yönetimi'nin ABD emperyalizmi ile kurmuş olduğu ilişkiler ve bu ilişkilerin mahiyeti o bölgedeki ulus ve milliyetlerin sorunudur. Bizler bu durumu eleştiririz ve eleştirmekteyiz. Emperyalist güçlerle girilen ilişkilerin, onların politikalarına yedeklenmenin, bölge emekçi halklarına yarardan çok zarar getireceği propagandasını yaparız. Ancak tutup bunu faşist bir askeri müdahalenin "haklı" gerekçesi haline getirmek isteyen bilumum Türk "aydın" ve burjuva-feodal medya temsilcisine de, Türk hâkim sınıflarının da başta ABD emperyalizmi olmak üzere, emperyalizmle girmiş olduğu ilişkinin mahiyetinin de, Irak Kürt Yönetimi'nin kurmuş olduğu ilişkiden pek farklı olmadığını hatırlatmak yerinde olur!

## Büyük Ortadoğu Projesi ve Kürt meselesi

2007 yılının sonunda; ABD emperyalizminin 29 Eylül 2007 tarihinde Irak devletinin üçe bölünmesini öngören bir Senato ka-

rarı almış olması, Irak Kürdistanı'nda görünüşte siyasal olarak bağımsız, gerçekte ise ABD emperyalizmine bağımlı bir Kürdistan devletinin oluşumunu hızlandırmış ve bu gelişme başta TC devleti olmak üzere bölge ülkelerini, sürece ilişkin "yeni" bir politika belirlemeye itmiştir. Bunun nedeni oldukça açıktır. **Çünkü Irak Kürdistanı'nda bir Kürdistan devletinin kurulması demek, bu devleti ABD emperyalizminin desteğiyle kuran Kürt burjuva toprak ağalarının, başta Türkiye olmak üzere, İran ve Suriye'yi de kapsayacak, daha büyük bir pazara yani diğer bir ifadeyle "Birleşik Kürdistan" devletinin kurulması istek ve amaçlarını kamçılacaktır.** Türkiye, İran ve Suriye sınırları içinde kalan ve yoğunluk olarak Kürt ulusunun yaşamış olduğu toprak parçaları (pazarlar) Irak Kürdistanı'nda görünüşte bağımsız bir devlet kuracak olan Kürt burjuva ve toprak ağalarının "doğal olarak" hedefi olacaktır. Kürt burjuva ve toprak ağaları bu ülkelerin sınırları içinde kalan pazarları kendi hâkimiyetleri altındaki bir pazarda birleştirmek isteyecektir. Üstelik de böyle bir devletin emperyalistlerin izin verdiği ölçüde Kerkük petrolü üzerinde söz sahibi olması, bu devletin diğer emperyalist işbirlikçisi/uşak devletlere nazaran "güçlü" olmasını beraberinde getirecektir.

Suriye ve İran devletleri açısından Kürt ulusal sorunu, bu ülkelerdeki Kürt nüfusunun azlığı nedeniyle büyük bir problem teş-



kil etmeyecektir. Oysa ülkemizdeki Kürt ulusunun nüfus olarak azımsanmayacak bir yoğunlukta olması ve bununla birlikte TC'nin kuruluşundan itibaren Kürt ulusuna yönelik uygulayageldiği baskı politikası ve buna karşı süregelen Kürt Ulusal Hareketi'nin mücadelesinin varlığı, Türk hâkim sınıflarını T. Kürdistanı denilen toprak parçasını ve dolaşısıyla kendine tabi kıldığı pazarı kaybetme olasılığıyla karşı karşıya bırakmıştır.

Aslında bu sürecin öncesinde Türk hâkim sınıfları, ABD emperyalizminin Ortadoğu bölgesine yönelik geliştirmiş olduğu Büyük Ortadoğu Projesi'nde yer alarak, bu projede emperyalist ABD'nin çıkarları doğrultusunda "eş başkan" olarak görev almışlar ve olasılık dâhilinde olan bu tehlikeyi en azından kendileri açısından bertaraf etmeyi amaçlamışlardı. Ancak uşaklar ile efendiler arasındaki ilişkinin diyalektiğine uygun olarak, uşaklar efendilerinin politikaları doğrultusunda hareket etmek zorundadırlar. Bunu da en iyi uşaklar bilirler. Nitekim ABD emperyalizminin BOP'da öngördüğü biçimde, Ortadoğu bölgesinde devletleri parçalayıp kendi denetiminde yeni devletler kurma adımları atması gelinen aşamada, Türk hâkim sınıflarını fazlasıyla kaygılandırmaktadır.

Tam da bu nedenle Türk hâkim sınıfları, ABD emperyalizminin bölgede yürütmüş olduğu politikalara daha fazla angaje olarak, bu kaygılarını en aza indirmek istemektedirler. Bu nedenle ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi'nin mücadelesi gerekçe gösterilerek, bölgede uygulanan politikalarda "söz" sahibi olmak istemektedirler. İlk başlarda Irak Kürdistanı'na yönelik operasyon ve işgal tehditleri, daha sonra ABD emperyalizminin müdahalesi ile "sınırlı operasyon"a dönüşmüş ve mesele, Türk hâkim sınıfları açısından sadece ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi'nin tasfiye edilmesi isteğine/talebine indirilmiştir. Daha sonradan Irak Kürdistanı Özerk Kürt Yönetimi yetkililerinin "sınırlı bir ope-

rasyona" razı oldukları yönlü açıklamalarda bulunmaları, 5 Kasım 2007 tarihinde Türk hâkim sınıfları ile emperyalist efendileri arasında gerek ülkemizdeki Kürt Ulusal Mücadelesi ve gerekse de Irak Kürdistanı'ndaki Yönetime yönelik "yeni" bir politik yaklaşımın geliştirildiği izlenimi vermektedir.

Yapılan açıklamalar, burjuva-feodal medyada yer bulan yorumlar, Türk hâkim sınıflarının, Irak Kürdistanı'ndaki Özerk Kürdistan Yönetimi'ni "tanıması", "ilişki kurması" ve bunun karşılığında ise ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi'nin tasfiye edilmesi yönünde anlaşıldığı yönündedir. Emperyalistler ve onların uşakları kendilerince bu yönlü stratejiler geliştirebilirler, ancak burada oldukça önemli olan bir noktayı gözden geçiriyorlar. Bu ise böylesi bir plana ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi'nin yaklaşımıdır. Bu "plana" ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi'nin nasıl bir yanıt vereceğini göreceğiz.

Ancak burada önemli olan bir noktayı işaret etmek gerekir. Türk hâkim sınıflarının, Irak Kürdistanı'ndaki Özerk Kürt Yönetimi'ni tanıması karşılığında (ki CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın "yeni" Kürt açılımının bu emperyalist talep doğrultusunda Türk hâkim sınıflarının düşüncelerini yansıttığını düşünebiliriz) ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi'ni tasfiye etme vaadinin sadece bu "tanımayla" sınırlı kalıp kalmayacağıdır. Örneğin olası bir İran saldırısında, Türk hâkim sınıflarının 1 Mart tezkeresinden "dersler çıkarıp" bu saldırıda yer alıp almayacakları vb.dir.

Tekrar ifade etmek gerekirse, gerek Türk hâkim sınıfları ve gerekse de ABD emperyalizmi ülkemizdeki Kürt ulusal mücadelesinin duruşunu kendi açılarından değerlendiriyorlar. Bunda asıl önemli olan ya da var olan bu "planın" başarılı olup olmayacağının göstergesi Kürt Ulusal Hareketi'nin tavrıdır. Bu konuda da açıkçası ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi 90'lı yıllardan itibaren geliştirmiş

olduğu “stratejik” çizgiyle pek güven vermemektedir. Kürt Ulusal Hareketi önderliğinin başta ABD emperyalizmi olmak üzere, bölgedeki gerici güçlerle ilişkilerinin boyutu ve mahiyeti hakkında bilgimiz olmadığı için yorum yapamıyoruz. Ancak başta Türk hâkim sınıfları olmak üzere emperyalistler, Ulusal Hareket’in bilhassa silahlı gücünün bir tehdit unsuru olmasından son derece rahatsızlar. Tüm amaçları bu gücün şu veya bu şekilde tasfiye edilmesidir. Çünkü onlar da çok iyi bilmektedir ki **“bir halkın ordusu yoksa, hiçbir şeyi yoktur!”** ABD emperyalizminin olası bir İran saldırısında, İran Kürtlerini ve

PJAK’ı kullanma düşünceleri dışında, bölgede kendi politikalarına muhalif, hele ki silahlı bir gücün olması kabul edilebilir değildir. Bunun nedeni ise ABD emperyalizminin, Türk hâkim sınıflarını düşünmesi, onların sınıf çıkarlarını gözetmesi değildir. **Asıl neden ABD ve AB emperyalizminin bölgeye ilişkin geliştirmiş oldukları politikaların sağlıklı bir biçimde yaşam bulmasıdır.** Bu nedenle kısaca da olsa ABD ve AB emperyalistlerinin bölgeye ilişkin politikalarına değinmekte yarar vardır.

Bu durum ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi’ne dayatılan tasfiye/yok etme saldırısının arka planını anlamaya da yardımcı olacaktır.

## Emperyalizmin bölgeye ilişkin politikalarının arka planı...

ABD emperyalizmi önderliğinde “koalisyon güçlerinin” Irak’ı işgali ve sonrasındaki gelişmeler, bölgede tam bir “halklar cehennemi” yaşanmasına vesile oldu. Irak’ta

ulusal direnişin gelişmesi, emperyalist işgal güçleri dışında bölge ülkelerinin “pasta”dan pay kapma yarışını ve önümüzdeki sürece ilişkin olası gelişmelere yönelik yeni politikaların, yeni arayışların devreye girmesini beraberinde getirdi. Emperyalist işgal güçlerinin Irak’ı işgalinin sonrasında yaşananlar genel olarak biliniyor. Şimdi gündemde olası bir İran saldırısının yapılacağı dillendirilmektedir. Biz meselenin bu yanları sıklıkla işlendiği için, burada bu gelişmelere değinmeyeceğiz. Değineceğimiz nokta kısaca emperyalistlerin bölgeye ilişkin ekonomik politikaları olacaktır.



Ulusal Hareket’in 2007 yılı sonlarında etkili gerilla vuruşlarında bulunması, beraberinde Türk hâkim sınıflarının Irak Kürdistanı’na müdahale etme tehdidini getirdi. Yapılan açıklamalar ve girişilen diplomatik temaslar sonrasında başta ABD emperyalizmi olmak üzere AB emperyalizmi ve Irak Kürdistan Yönetimi, Türk hâkim sınıflarının Ulusal Hareket’e yönelik saldırgan üslubunu “anlayışla” karşıladılar. Ancak nihayetinde başta ABD olmak üzere emperyalistlerin “istekleri” ve “dilekleri” kabul gördü. Türk hâkim sınıflarının emperyalistlere olan bağımlılığı düşünüldüğünde başka türlü bir gelişme olması da beklenemezdi. Bir sınır ötesi harekattan ziyade (ki sıcak takip, nokta operasyonu ya da işgali amaçlamayan bir hareket dışında) mesele daha çok ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi’nin tasfiye edilmesi üzerinde kilitlendi. Kürt Ulusal Hareketi “ortak düşman” ilan edildi! Bugün açısından emperyalistlerin böyle bir politik söylem geliştirmeleri, yarın birebir bu politikaya uygun bir pratik

adım atacakları anlamına gelmemekle birlikte, böylesi bir “ortaklık” yakalanması dikkate değerdir.

Sürecin bu tarzda bir yönelimle işleminin arka planında birinci olarak, ABD emperyalizminin bölgeye ilişkin ve özellikle de Irak Kürdistanı’na yönelik geliştirmiş olduğu; BOP temelinde Ortadoğu Serbest Ticaret Alanı (MEFTA) yaratılması vardır. ABD emperyalizminin “Ulusal Güvenlik Stratejisi”nde (biz bunu saldırı, işgal okuyalım) 2013 yılına kadar bu projenin hayata geçirilmesi öngörülmektedir. Bu projede hedeflenen Ortadoğu bölgesinde, ABD emperyalist sermayesine açık, imtiyazlı serbest bölgeler yaratılmasıdır. ABD emperyalizmi ulusal güvenlik stratejisi belgesinde de deklare ettiği üzere, bu projenin bir parçası/sonucu olarak Irak Kürdistanı’nda da “**Singapur Modeli**”ne benzer bir imtiyazlı serbest ticaret böylesi yaratmak/oluşturmak istemektedir. **ABD emperyalizminin Irak işgalinden sonra, özellikle Irak Kürdistanı’nda hedeflediği budur.**

Bunun dışında gerek ülkemiz ve gerekse de dünya kamuoyunda bilinen nedenlerle; ABD emperyalist işgal güçlerinin, Irak Kürdistanı’nda Irak’ın diğer bölgelerine nazaran herhangi bir saldırıyla karşılaşmamaları, “rahat olmaları”, bu bölgede askeri üsler kurma anlaşmaları yapmaları, bölgedeki Kürt liderlerle petrol konusunda anlaşmaları ve hepsinden önemlisi olası bir İran saldırısında, Irak Kürdistanı’nı kullanma imkânları vb. nedeniyle ABD emperyalizmi Irak Kürt Yönetimi’ni desteklemektedir. Irak’ı işgal eden ve bu işgalde en büyük desteklerden birini Irak Kürtlerinden alan ABD emperyalizminin bu bölgedeki işbirlikçi/uşaklarını önümüzdeki süreçte izlemeyi hedeflediği politikalarda kullanacağı gerçeği bir sır değil. Türk hâkim sınıflarının kendilerine yakıştırdıkları ifadeyle ABD emperyalizmi bölgede Irak Kürdistanı Özerk Yönetimi ile

“stratejik ortaklık” kurmuş durumda. Bu nedenle ABD emperyalizmi en başta da Irak Kürdistanı’nda “istikrarlı” bir yönetim arzu etmektedir. Bu istikrarın ABD emperyalizminin tüm politikalarının hayata geçirilmesi anlamına geldiğini belirtmeye gerek yok sanırız. Özcesi, ABD emperyalizmi başta Ortadoğu Serbest Ticaret Alanı yaratmak üzere, önümüzdeki süreçte izleyeceği politikalarda Irak Kürdistanı’nda kendisine bağımlı bir yönetim istemektedir.

Sürecin bu tarzda işleminin ikinci nedeni olarak ise; ABD emperyalizminin genel olarak Ortadoğu özel olarak da Irak ve Irak Kürdistanı’nda “Singapur Modeli”ne benzer bir politika izlemesiyle birlikte AB emperyalizminin de Türk hâkim sınıflarına ve dolayısıyla TC devletine yönelik politikasında ortaya çıkmaktadır. AB emperyalizmi de Türk hâkim sınıflarına “Singapur Modeli”ni önermektedir! ABD emperyalizminin TC’nin AB emperyalizmi içinde yer almasına katkı sunduğunun bilinmesi, her iki emperyalist gücün TC’ye de “Singapur Modeli”ni önerdiği anlamına gelmektedir. Kısacası emperyalistler, bölgeye ilişkin özelde de Türkiye ve Irak Kürdistanı’ndaki Özerk Kürt Yönetimi’ne ilişkin “ortak bir anlayışa” sahiptirler.

AB emperyalizminin “Yatırım iklimini iyileştirmek” (biz emperyalist sermayeye sömürü ve kâr ortamının sağlanması olarak okuyalım) adı altında, TC devletinin AB’ye üyelik müzakereleri dışında yürütülen çalışmaları söz konusudur. AB üyeliği müzakereleri tartışmalarında yaşanan tıkanmalar, tartışmalar, açılan başlıklar vb. bu türden çalışmaları engellememektedir. Yani mesele AB üyeliğinin gerçekleşmesi/gerçekleşmemesinden ziyade bir pazar olarak TC’nin emperyalist sermayeye açılımının sağlanması, var olan “yatırım ikliminin” daha da iyileştirilmesidir. Bu konudaki çalışmalar tüm hızıyla sürdürülmektedir. Bu yöndeki çalışmalardan bir tanesi; “**Türkiye’de Yatırım İkli-**



**mini İyileştirmeye Doğru: Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK) Reform Süreci Üzerine Yorumlar**” projesidir. Projeyi AB emperyalistleri finanse etmektedir. Projenin amacı TC’nin AB’ye uyumu adı altında açıklanmaktadır. Bu nedenle bahsi edilen projeye kısaca “AB Eşleştirme Projesi” de denilmektedir. Projenin uygulayıcıları olarak ise iki kurum ön plana çıkmaktadır. TC Hazine Müsteşarlığı ile Alman emperyalizminin Federal Ekonomi ve Teknoloji Bakanlığı. Kısaca bahsini ettiğimiz bu projenin hazırlanan raporunun sonuç kısmında; Türkiye’nin başta AB emperyalizmi olmak üzere (pek tabi ki ABD emperyalizmi de) emperyalist sermayeye yönelik olarak tam bir “serbest bölge” olması öngörülmektedir.

Bahsini ettiğimiz raporda bu durum, “**bölgesel bir iş merkezi olarak Türkiye**” biçiminde formüle edilmiştir. Bundan amaçlananın da Ortadoğu’da emperyalist sermayeye yönelik “serbest bölge” yaratmak yani emperyalist sermayenin daha rahat ve güvenli bir biçimde sömürü, yağma ve talanını sür-

dürmesini sağlamak olduğu bir sır değildir.

Burada konumuz açısından asıl önemli olan nokta, AB emperyalizminin de tıpkı ABD emperyalizminin Irak Kürdistanı’na yönelik “tavsiyesine” benzer bir biçimde, Türk hâkim sınıflarına ve dolayısıyla TC’ye “Singapur Modeli”ni önermesidir. Türkiye kamuoyu bir dönem “Malezya Modelini” tartışırken, Türkiye’nin AB’ye uyumu temelinde emperyalistler Türk hâkim sınıflarına, “dünyadaki farklı iş modelleri” içinde en uygunu olarak “Singapur Modeli”ni önermektedirler. ABD emperyalizminin de BOP temelinde hedeflemiş olduğu Ortadoğu Serbest Ticaret Alanı’nın kurulması için Irak Kürdistanı’na “Singapur Modelini” önermesi bu açıdan rastlantı değildir.

Emperyalizmin bölgeye ve bölge hâkim sınıflarına önermiş olunması, yabancı şirketlere imtiyazlar tanınması, ucuz işgücü, emek gücünün işe alma-işten atma esnekliği, özelleştirmeler, sosyal güvenlik “reformları” vb. vb. bir dizi yapısal değişimler olduğu düşünülürse, “Singapur Modeli”nin mahiyeti daha iyi anlaşılır. Bahsi edilen “Singapur Mo-

deli”, emperyalist sermayeye sınırsız imkân ve olanak tanınması, emperyalist sermayenin rahat ve güvenli dolaşımının sağlanması (sömürünün ve kârının güvence altına alınması) biçiminde özetlenebilir.

AB emperyalistlerinin Türk hâkim sınıflarına “Singapur Modeli”ni önerdikleri “AB Eşleştirme Raporu”nda özellikle değinilen bir nokta dikkat çekicidir. Raporda “**Sendikalar üzerindeki komünist etkinin/kontrolün ortadan kaldırılması ve sendika liderleri ile işçilerin ‘yatırım çekerek yeni istihdam yaratma ihtiyacı konusunda eğitilmesi’**”, “Singapur Modeli”nin bir başka özelliği olarak aktarılmaktadır. Bu oldukça önemli tavsiye(!) ile birlikte rapor; Türkiye’nin “Ortadoğu’nun bölgesel iş merkezi” haline getirilmesi sürecinde işçilerin ideolojik eğitimini de yeterli görmemekte, ayrıca güvenlik ve istihbarat teşkilatlarının sürece dâhil edilmesini Türkiye’ye yönelik tavsiyeleri arasında belirtmektedir: “**Başarılı uygulama, muhtemelen şiddete karşı koruma için iç güvenlik ve kontr-istihbarat teşkilatlarının katılımını gerektirecektir**” ifadeleriyle “tavsiyelerini” sürdürmektedir. (Yasemin Özdek Monthly Review, Ağustos 2007, S.177)

Görülebileceği üzere ABD ve AB emperyalistlerinin bölgeye yönelik özellikle emperyalist sermayenin dolaşımı, çıkarları açısından aynıdır. Her iki emperyalist güç hem Türk hâkim sınıflarına, hem de Irak Kürdistanı’nda Irak Devleti’ne bağlı da olsa özerk bir yönetim olan Kürt burjuva toprak ağalarına aynı ekonomik modeli “Singapur Modeli”ni önermektedirler. Emperyalizm açısından amaçlanan, bölgeyi emperyalist sermaye açısından tam bir talan alanı, yağma ve sömürü bölgesi haline getirmektir. Emperyalistlerin bu politikasının “başarılı” olabilmesi için bölgede kendilerine karşı muhalif güçlerin ve oluşumların tasfiye edilmesi ya da ehlileştirilmesi arzu edilmektedir. Ve

hatta yapılabiliyorsa bu türden güçlerin bölgesel planda, emperyalistlerin politikalarını uygulamaya koyarak birer aktör olarak konumlandırılması düşünülmektedir.

Dolayısıyla bugün başta ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi olmak üzere, ilericiler, devrimciler ve özellikle de silahlı mücadele yürüten parti ve örgütlere yönelik TC faşizminin yönelimi, geliştirmiş olduğu ırkçı-şovenist saldırganlığın arka planında Türk hâkim sınıflarının emperyalistlerin “Singapur Modeli” olarak “tavsiye” ettikleri bu projeye angaje olmalarının, uygulama çabası içinde olmalarının etkisi yadsınamaz. Emperyalistler ve başta Türk hâkim sınıfları olmak üzere bölgedeki gerici uşak sınıflar, yerinde bir ifadeyle “dikensiz bir gül bahçesi” istemektedirler. Bunun için bir yandan işçi sınıfı ve emekçi halk üzerinde, bu kesimlerin çıkarlarını savunan örgütlemelerine yönelmekte, sendikaları etkisizleştirmekte, kendilerinin politikalarını savunan örgütlenmelerin önünü açmaktadırlar. Diğer yandan ise ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi’ne yönelik, hem gerilla güçlerine hem de legal alandaki temsilcilerine kapsamlı bir saldırı geliştirmektedirler. 2007 yılının son aylarında başlatılan ve odağında Kürt Ulusal Mücadelesi olan saldırganlık dalgasının sadece ve sadece Kürt Ulusal Hareketi’ni hedeflediği yanıltıcıdır. **Bugün açısından muhalif cephe –ve özellikle silahlı gücü olması itibariyle- en diri kesim olarak görülen Kürt Ulusal Hareketi, doğallığında faşizmin saldırganlığının ana hedefidir. Ancak bu demek değildir ki faşizmin ülkemizin devrimci, ilerici ve demokratlarına yönelik de bir saldırı içinde değildir.** Tam aksine saldırı topyekûn bir saldırıdır ve duruş da buna göre olmalıdır.

Bu nedenle Türk hâkim sınıfları var olan silahlı gücü ve kitle desteği nedeniyle özellikle Kürt Ulusal Hareketi merkezde olmak üzere ülkemiz ilericilerine, devrimcilerine ve demokratlarına yönelik süregelen saldırı-

sını daha da artırmıştır. TC faşizminin bu saldırganlığı ile birlikte, halk kitleleri de harekete geçirilmiş, kitleler “teröre” karşı “bölücülüğe” karşı sokaklara dökülmüştür.

Türk hâkim sınıflarının devleti olan TC, doğal olarak Kürt Ulusal Hareketi'nin özellikle silahlı gücünü tasfiye etmek ve dolayısıyla Kürt ulusu üzerinde ulusal baskı politikasını devam ettirmek istemektedirler. ABD ve AB emperyalistleri ise bölgeyi kendi emperyalist sermayeleri açısından verimli bir vaha haline getirmek ayrıca petrol ve diğer enerji kaynaklarının güvenliğini (**biz denetimi anlayalım**) sağlamak istemektedirler. Bu nedenle de bölgede kendilerine tabi, bütün politikalarını eksiksiz uygulayacak piyonlara ihtiyaç duymaktadırlar. **Bunun anlamı bölge halklarının emperyalistlerin ve yerli uşaklarının daha fazla sömürsüne yağma ve talanına maruz kalmaları demektir.** Em-

nimlik, bu yönetimle ilişkilerin geliştirmesini istemektedirler. Bunun başarılıp başarılama-yacağı kuşkusuz ki Kürt Ulusal Hareketi'nin tavrına bağlıdır. Bush-Erdoğan görüşmesinden sonra atılan adımlara yönelik Ulusal Hareket yöneticilerinin “**TC ve ABD bizi tasfiye etmek için anlaştı**” açıklamalarına bakılırsa, gelişmeleri doğru okudukları düşünülebilir. Ancak Ulusal Hareket'in çözümsüzlüğü de buradadır. Ulusal Hareket'in önderliğini yapan Kürt ulusal burjuva ve toprak ağaları, ulusal sorunun çözümünde emperyalist devletlerden icazet beklemektedirler. Geline aşamada Ulusal Hareket'in bu türden beklentilerinin ne kadar yanlış olduğu açığa çıkmıştır. Hele ki bizzat A. Öcalan'ın ağzından “**silahlı mücadelenin geçerliliğinin yitirildiği**” açıklamaları, UKKTH'nın bir anlamı kalmadığı vb. ifadeleri, bugün gelinen aşamada özellikle emperyalistlerin ve yerli uşakları-



**ABD ve AB emperyalizminin bölgeye yönelik politikalarında; “dikensiz gül bahçesi” yaratma çabası beraberinde bölgedeki uşak sınıfların yönelimiyle birlikte, Kürt Ulusal Hareketi'yle birlikte devrimci ve komünist, örgüt ve patilerinde imha edilmesi, tasfiye edilmesi amaçlanmaktadır.**

peryalistler bu politikalarını hayata geçirecek piyonlarına hizmetlerinin karşılığı olarak ise, onların korkularını ve kaygılarını giderecek vaatler vermekte, belli katkılar sunmaktadırlar. Somutumuzda emperyalistler, Türk hâkim sınıflarına, Kürt Ulusal Hareketi'nin tasfiyesi vaadi karşılığında TC devletin Irak Kürdistanı Özerk Yönetimi'ni ta-

nın, Kürt Ulusal Hareketi'nin silahlı yüzünü hedefleyen açıklamalarıyla ele alındığında (Talabani'nin “Che dönemi kapandı”, Tayyip'in “dağda değil, demokratik zeminde siyaset”, “silah bırakın” vb. çağrılarını) emperyalistlerin ve bölgedeki yerli uşaklarının asıl dertlerinin korkularının ve kaygılarının Kürt Ulusal Hareketi'nin silahlı gücü olduğu oldukça rahat anlaşılır.

## Türk hâkim sınıfları Kürt ulusuna yönelik ulusal baskı politikası izlemektedir!

2007 yılının sonlarında, Türk hâkim sınıflarının devleti TC'nin Irak Kürdistanı'ndaki Yönetimi'ne yönelik saldırgan bir siyaset izlemesine neden olan ülke içinde ırkçı-şovenist bir kampanya örgütlemesine yol açan ve emperyalist merkezlerde el-pençe divan durarak rezilleştiren; başta Ortadoğu halkları nezdinde olmak üzere dünya emekçi halkları açısından böylesine kanlı ve zalim bir devlete sahip olmalarını koşullayan etkenlerden bir tanesi, ülkemizde Kürt ulusuna yönelik uygulanagelen ulusal baskı politikasıdır. Ülkemiz çok uluslu ve çeşitli azınlık milliyetlerden oluşan bir toplum yapısına sahiptir. TC devletine hâkim olan komprador burjuvazi ve toprak ağaları, başta Kürt ulusu olmak üzere diğer azınlık milliyetler üzerinde, hâkim ulus milliyetçiliği politikasını izlemektedirler. **Yani ülkemizde ulusal baskı sadece Kürt ulusuna uygulanmamaktadır.** Diğer azınlık milliyetlere de uygulanmaktadır. Ancak konumuz Kürt ulusal mücadelesi olduğu için burada sadece Kürt ulusu üzerinde duracağız.

Geçmişte olduğu gibi bugün de ulusal baskının asıl hedefi; ezilen bağımlı Kürt ulusal burjuvazisidir. Çünkü Türk ulusuna mensup burjuvalar ve toprak ağaları, ülkemizin bütün yeraltı ve yerüstü zenginliklerini, emperyalistlerle kurmuş oldukları çıkar ilişkileriyle yağmalamak ve sömürmek “özgürlüğünü” sağlamak ve bunun için de T. Kürdistanı da dâhil olmak üzere, bütün Türkiye sınırları içinde pazara tek başlarına hâkim olmak istemektedirler. Türk hâkim sınıfları uygulamış oldukları bu ulusal baskı politikasıyla, ülkenin bütün pazarını rakipsiz bir biçimde denetimleri altında tutmak istemektedirler. Bu nedenle Türk hâkim sınıfları, ülke-

nin “toprak bütünlüğü”nü, “üniter devlet yapısı”nı ve “devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez birliği ve bütünlüğü”nü, “tek vatan, tek bayrak, tek dil, tek millet” sloganı eşliğinde korumak adı altında kendi sınıfsal çıkarlarını sağlamak istemektedirler.

Türk hâkim sınıfları, Kürt ulusuna yönelik uygulamış oldukları ulusal baskı politikasıyla, Türkiye ve T. Kürdistanı coğrafyasında devlet aygıtına sahip olma ayrıcalığını kendi tekelinde tutmak istemektedirler. Tam da bu nedenle Türk hâkim sınıfları, ülkemizde Kürt ulusunun varlığını dahi inkâr etmekte bir sakınca görmemiştir. Bu inkâr politikasıyla birlikte başta Kürtçe olmak üzere, ülkemizde yaşayan ulus ve azınlık milliyetlerin dillerinin konuşulmasını yasaklamışlar, “vatandaş Türkçe konuş” kampanyaları eşliğinde pazar için son derece gerekli olan “dil birliğini” sağlamak istemişlerdir.

Ancak bugün gelinen aşamada gerek uluslararası konjonktür ve Türk hâkim sınıflarının AB üyeliği çabaları sonucunda atılan kimi adımlar ve gerekse de Kürt Ulusal Hareketi'nin geliştirmiş olduğu mücadele sonucunda Kürtçe diye bir dilin varlığı gayri resmi de olsa (Anayasa dışında) kabul edilmek zorunda kalınmıştır. Ancak bu “kabul”ün zoraki olduğu, Türk hâkim sınıflarının atmış oldukları bu adımların süreçle ilgili olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Örneğin son süreçte yaşanan Anayasa tartışmalarında Kürtçe'nin devlet tarafından eğitim ve öğretim dili olarak tanınması önerisinin şiddetle reddedilmesinde, bütün hâkim sınıf partilerinin ortaklaşması bu açıdan anlamlıdır.

Keza geçmişte var olduğu reddedilen Kürtçe'nin, bugün var olduğu kabul edilmekle birlikte, bu dilin devlet tarafından öğretilmesi şiddetle reddedilmektedir. Bir dil olarak Kürtçe'nin devlet tarafından öğretilmesinin, Türk hâkim sınıflarının devleti TC açısından tehlikesini Kara Kuvvetleri Komutanı İlker Başbuğ şöyle ifade etmektedir: “Türkçe'nin



dışında, bazı etnik grupların kendi dillerini öğrenmek istemelerini kabul etmek ve bu isteğe saygı göstermek farklı bir durumdur; bu dillerde eğitim ve öğretim yapılmasını kabul etmek ise çok başka bir durumu ifade eder. İkincisini ulus devlet anlayışıyla bağdaştırmak mümkün değildir.” (Cumhuriyet, 25 Eylül 2007, S.9) Görüleceği üzere Türk hâkim sınıflarının temsilcileri; Türkçe’nin dışındaki farklı dillerde eğitim ve öğretim yapılmasını “ulusal birliğe ve bütünlüğe” bir tehdit olarak değerlendirdiklerini oldukça açık ve net olarak ortaya koymaktadır.

Öte yandan bugün geçmiş yıllara oranla, ülkemizde Kürtlerin bir ulus olup olmadıkları tartışması geride kalmıştır. Hatırlanacak olursa, çok değil bundan birkaç yıl önce, devletin çeşitli kurumları tarafından “bilimsel” araştırmalar yapılıyor ve Kürtlerin gerçekte(!) “dağ Türkleri” oldukları iddia ediliyordu. Tam da bu noktadan hareketle oldukça “anamlı” bir biçimde, dün Kürtler diye bir “şeyin” olmadığını iddia eden ve bunu kanıtlamaya çalışan kimi üniversitelerin ve burjuva-feodal sınıf temsilcilerinin; bugün başta Kürt ulusu olmak üzere ilericilere, devrimcilere ve komünistlere yönelik gerçekleştirilen ırkçı-şoven saldırganlık kampanyasında en ön safta olması rastlantı değildir. Gerek çeşitli üniversiteler ve gerekse de hâkim sınıfların sesi olan ve bu kampanyayı geniş kitleleri harekete geçirecek bir şekilde ele alan burjuva-feodal medya, bu pratikleriyle “sahiplerinin sesi” olarak davrandıklarını fazlasıyla göstermektedirler.

Bugün de “Alevi Kürtlerin Ermenilerden, Sünni Kürtlerin ise Türklerden geldiği” yönlü “bilimsel” açıklamalar yapılmaya devam edilmektedir. Sözde bilim adamlarının bu türden açıklamaları geçmişe oranla önemli ölçüde azalmış olsa da; devletin resmi görüşü olarak halen varlığını korumaktadır. Kürt ulusuna dair bu türden “bilimsel” çalışmalar yapan kimi üniversitelerin, saçma-sapan ya-

yınlar yapan (ve hiç de masum olmayan) burjuva-feodal medyanın, hâlihazırda Kürt ulusu başta olmak üzere azınlık milliyetlere, ilericilere, devrimcilere ve komünistlere yönelik, devletin bilinçli çabasıyla örgütlenen ırkçı-şoven kampanyada rol almaları ve kitlelerin manipüle edilerek sokaklara dökülmesinde en önde olmaları, çığırkanlık yapmaları bu nedenle şaşırtıcı değil.

Bugün gözü şovenizm ile kararmamış, bilinçleri Kemalist faşizmle dumura uğramamış herkes ülkemizde Kürtlerin bir ulus olarak var olduklarını kabul etmektedir. Ve hatta Türk hâkim sınıflarının bir kesimi de gerek uluslararası konjonktürün etkisi ve gerekse de Kürt Ulusal Hareketi’nin mücadelesinin ret edilemez baskısı nedeniyle çok da ileri gitmemek şartıyla “dil ucuyla” da olsa bir “Kürt realitesinden” bahsetmekte, Kürtler kabul edilir görünmektedir. Ancak bu kabul unutmamak gerekir ki söylem düzeyindedir. Bugün Kürt ulusuna yönelik, katliamlarda, zorla göç ettirmeler, işkence ve zulümlerde başrol oynayan kimi emekli generallerin çıkıp “hata yaptık” diye açıklamalarda bulunmaları, beyanatlar vermeleri, Türk ulusunun varlığını kabul ettikleri ve taleplerine hak verdikleri anlamına gelmemektedir. Bu türden açıklamalar faşist devletin Kürt Ulusal Hareketi’nin karşısında bir türlü istediği sonucu alamamasının ürünüdür. Bu faşist emekli generallerin yapmış oldukları açıklamalar geçmişte yanlış ve hatalı olduğuna dair düşüncelerinden kaynaklı değildir. Yapılan açıklamaların mantığı, Kürt Ulusal Hareketi’ni bastıramamanın, yok edememenin getirmiş olduğu “nerede hata yaptık?” sorusudur. Açıktır ki bu ele alışıta Kürt ulusal mücadelesinin meşruluğuna dair zerrece bir “olumluluk” yoktur. Mesele bunca yıl “başarılı” olamamanın sorgulanması ve bunun sonucunda yapılan kimi hataların ortaya konulmasıdır. Geçmişte Kürt ulusuna yönelik bu insanlık suçlarını işleyenler vermiş ol-

dukuları mülakatlarda halen “Kürtleri asimile edememekten” bahsedebilmekte, sorunun buradan kaynakladığını “itiraf” etmektedirler! Bu emekli asker eskilerinin bu yaklaşımı “yavuz hırsız ev sahibini bastırır” yaklaşımıdır. Kürt ulusuna yönelik ret, imha ve inkârda ısrar eden Türk hâkim sınıfları bugün de aynı politikalarını kimi bazı “ince” değişikliklerle devam ettirmektedirler. Gerçekte Türk hâkim sınıflarının bugün de yön veren belirleyici politika; “Tek vatan, tek dil, tek millet, tek bayrak” politikasıdır.

**Ülkemizde Kürt ulusuna yönelik sürdürülen bu politika, Türk hâkim sınıflarının ve onların devleti TC’nin faşist karakterinin ürünüdür.** Kendinden olmayana, kendisi gibi düşünmeyene yönelik bu saldırı, imha, inkâr ve asimilasyon politikası TC devletinin niteliğini fazlasıyla ortaya koymaktadır. “Demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti” olduğu yetkili ve etkili merciler tarafından her fırsatta dile getirilen Türk devletinin gerçek niteliğini, Cumhuriyet’in ilan edilişi vesilesiyle 29 Ekim Cumhuriyet “Bayramı”nda bir mesaj yayınlayan Genelkurmay Başkanı sıfatıyla Yaşar Büyükanıt, kullanmış olduğu ifadelerle yeterince ortaya koymaktadır. Bir ülkenin Genelkurmay Başkanı, kendileri için bayram olarak ilan ettikleri bir gün vesilesiyle yapmış olduğu açıklamada; **“Bize bu acıları yaşatanlara, o acıları hayal bile edemeyecekleri bir yoğunlukta yaşatacağız”** diyerek, intikam çığlıkları atmakta, tehdit dolu bir üslup kullanmakta beis görmemekte, başta Kürt ulusu olmak üzere, bu ülkenin ilericilerine, devrimcilerine ve komünistlerine yönelik, ancak hastalıklı bir ruh halinin, faşist bir kafa yapısının ürünü olarak söylenebilecek bir biçimde açıklama yapabilmektedir.

Bilinmektedir ki; TC devletinin başta Kürt ulusu olmak üzere, ülkemizde azınlık milliyetlere, ilericilere, devrimcilere ve komünistlere yönelik bu yaklaşımı yeni bir du-

rum değildir. Çok uzağa gitmeye gerek yok. Bugün Kara Kuvvetleri Komutanı tarafından dillendirilen Irak Kürdistanı’nda bir devlet kurulmasının “bir kısım vatandaşımız üzerinde aidiyet yaratacağı” tespitiyle dikkat çekilen “tehlike” 2005 yılı Newroz’undan sonra yapılan bir Genelkurmay açıklamasında ifade edilen “sözde vatandaşlar” tanımlamasıyla birlikte ele alındığında daha bir anlam kazanır. Genelkurmay tarafından yapılmış olan bu açıklamada ifade edilen “sözde vatandaşlar” bu ülkenin Kürt kökenli vatandaşlarıdır. Bırakalım bir ulus olarak Kürtlerin varlığını, ülkemizde Kürtler, Türk hâkim sınıfları ve onların devleti tarafından gerçek vatandaş olarak bile görülmemektedir.

Genelkurmay’ın 2005 yılı Newroz’undan sonra yapmış olduğu bu açıklamada bir kısım “duyarlı vatandaşlar” da göreve çağırılmıştı! Anlaşılan 2007 sonlarında sokaklara dökülen, Kürtlere ait işyerlerini, marketleri yağmalayan, T. Kürdistanı illerinden gelen otobüs firmalarını taşıyan, elde bayrak Kürt avına çıkan, Genelkurmay’ın bildirisinde bahsini ettiği “sözde vatandaşları değil, özde vatandaşları” olsa gerek! Anlaşılan bu açıklama Türk Genelkurmayı’na yetmemiş olacak ki, kısa bir süre sonra yapılan yeni bir açıklamada “hedef kitle” daha da büyütülmüş; Kürt ulusu dâhil olmak üzere, diğer azınlık milliyetlere ve Türk ulusundan da olan ilericiler, devrimci ve komünistlere yönelik, **“Ne mutlu Türk’üm demeyen düşmandır ve ilelebet öyle kalacaktır”** ifadeleriyle yeni bir açıklama daha yapılmıştır.

Türk hâkim sınıfları olan komprador büyük burjuvazi ve toprak ağaları, TC devletinin kuruluşundan itibaren başta Kürt ulusu olmak üzere, diğer azınlık milliyetlere yönelik açık bir saldırganlık içinde olmuş, Türk ulusundan emekçi halkımızı da bu hâkim ulus şovenizmine ortak etmeye çalışmıştır. Türk hâkim sınıfları; çok uluslu bir ülke olan ülkemizde Türk ve Kürt uluslarından



**Bugün gelinen aşamada, gerek ülkemizdeki kimi gelişmeler ve gerekse de emperyalistlerin Ortadoğu'ya, özellikle de Irak'a müdahalesi sonucunda yaşananlar, Türk hâkim sınıflarını Kürt Ulusal Sorunu konusunda köşeye sıkıştırmış durumdadır. Bu objektif gerçeklikten hareketle, Türk hâkim sınıfları bilinen politikalarına sarılarak, ülkemizde ırkçı-şoven rüzgârlar estiriyorlar.**

ve çeşitli milliyetlerden emekçi halkımızı birbirine karşı kışkırtmış, **böl-parçala-yönet** politikası doğrultusunda her türlü etnik ve dini farklılığı kendi hâkimiyetleri ve sınıf çıkarlarının sağlanması için ustaca kullanmışlar, kendileri gibi düşünmeyenlere, her türlü muhalif düşünceye ve farklılığa yönelik imha, inkâr, zorla göç ettirme, asimilasyon, işkence vb. politikalarını hayata geçirmişlerdir. Türk hâkim sınıfları bu politikalarında hareket noktası olarak “Ne mutlu Türk'üm diyene”, “TC devletine vatandaşlık bağı olan herkese Türk denir” vb. söy-

lemler eşliğinde gerçekleştirmişlerdir. Bugün de yapılan genelkurmay açıklamasında bu ırkçı-şovenist yaklaşımı kabul etmeyenler “ilelebet düşman” ilan edilmektedir.

**Çok çarpıcı bir örnek olması açısından bir örnek vermek yeterlidir.** Türk hâkim sınıfları onların baskı aygıtı olan TC devletini, ülkemizde sürdürülen sosyal ve ulusal kurtuluş mücadelesi nedeniyle gerçekleştirdiği politikaların sonuçlarından bir tanesini, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün bundan bir yıl önce 6 Aralık 2006 tarihinde açıklamış olduğu “Türkiye Göç ve yerinden Olmuş Nüfus Araştırması”nda ifade edilenlerde bulabiliriz. (Express, Sayı.2006/13-S.16) Bir üniversite tarafından yapılmış olması ve bu anlamıyla yarı “resmi” bir içerik taşıması, bu çalışmanın önemini artırırken, bahsi edilen rakamların, yine de yaşananlar karşısında oldukça düşük olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre ülkemizde son yirmi yıl içinde 953.680 ila 1.201.200 kişi arasında bir nüfus, faşist TC devletinin evlerini yakması, yaşadıkları köylere am-

bargo uygulaması, tehdit ve işkenceler sonucunda zorla göç ettirilmiştir. Bu rakam oldukça “düşük” bir rakamdır. Bilinmektedir ki çok daha büyük bir nüfus (3 milyon) zorla göç ettirilmiştir. Ancak bu kadar “düşük” bir rakam bile TC devletinin uygulamış olduğu politikaları, vahşetini ve imha ve inkâr siyasetini göstermesi açısından yeterlidir.

Son çeyrek yüzyıldır (ki TC'nin kuruluşundan itibaren ele alındığında ortaya yüz binlerce ifade edilen bir katliam tablosu çıkmaktadır) Türk hâkim sınıflarının gerek Kürt ulusal mücadelesi ve gerekse de sosyal kurtuluş mücadelesi karşısında uygulamış olduğu politikalar sonucunda, on binlerce insanın katledilmesine, yüz binlerce insanın yaralanmasına, binlerce köyün “terör” gerekçesiyle haritadan silinmesine, milyonlarca insanın doğduğu ve doğduğu topraklardan baskıyla, zulümle, işkenceyle, göç ettirilmesine neden olunmuştur.

## Ulusal baskının nedeni ve hedefi...

Bugün yaşanagelen Kürt ulusal sorununun nedeni kimi anlı-şanlı yorumcuların “aydınların” iddia ettikleri gibi yoksulluk, T. Kürdistanı'na yatırım yapılmaması, feodalizm, emperyalizmin müdahalesi, eğitimsizlik, işsizlik vb. değildir. Bu nedenler Kürt Ulusal Hareketi'ni etkileyen nedenler olmakla birlikte asıl sorun başkadır. Bunun nedeni oldukça basittir. Çünkü bu sınıfsal güçler de kendi pazarlarına, kendi sınıf çıkarları doğrultusunda sahip olabilmek, bu pazarı kendi sınıfsal çıkarları doğrultusunda kontrol edebilmek ve Kürt halkını kendisi sömürmek ister. Bugün ülkemizde Kürt ulusal sorunu olarak tanımlanan ve bir yanda hâkim ulus olan Türk ulusunun burjuva ve toprak ağalarıyla, diğer yanda ezilen bağımlı ulus olan Kürt ulusunun burjuva ve toprak ağalarını birbirine düşüren ekonomik etken

budur. Hâkim ulus olan Türk burjuva ve toprak ağalarının, TC'nin kuruluşundan itibaren günümüze kadar Kürt ulusu üzerinde uygulayageldikleri ulusal baskı politikasının nedeni budur.

Bu yüzden ulusal baskı sadece Kürt halkına değil, Türk hâkim sınıflarıyla her bakımdan kaynaşmış bir avuç feodal toprak ağası, aşiret reisi ve devlet ihaleleriyle palazlanmış bir kısım burjuvalar hariç bütün Kürt ulusuna uygulanmaktadır. Türk hâkim sınıfları tarafından gerçekleştirilen ulusal baskı politikası, Kürt işçileri, köylüleri, şehir küçük burjuvazisi, küçük toprak ağaları ve bir kısım Kürt burjuvazisine yönelik uygulanagelmektedir.

Tam da bu nedenle Kürt burjuva ve toprak ağaları bir yandan Türk hakim sınıflarının uygulayageldikleri ulusal baskıya karşı durmak, diğer yandan ise kendi pazarına hâkim olmak için isyan etmekte ve aynı ulustan işçileri, köylüleri, şehir küçük burjuvazisini kendi bayrağı altında toplanmaya ve mücadele etmeye çağırmaktadır. Görüleceği üzere, bugün çok açık ve net bir biçimde tanık olduğumuz gibi bu çağrı yanıtsız kalmakta, Kürt Ulusal Hareketi temel gücünü yoksul Kürt köylüsünün oluşturduğu bir mücadele yürütmektedir.

Bugün Kürt Ulusal Hareketi'nin saflarında, Kürt işçileriyle birlikte, yarı proleterler, yoksul ve orta köylülük, şehir küçük burjuvazisiyle birlikte Kürt burjuvazisi ve toprak ağaları da yer almaktadır. Bugün Türk hâkim sınıflarına korkulu düşler gördüren, Kürt Ulusal Hareketi ortaya çıkışı itibariyle Kürt küçük burjuvazisinin damgasını taşısa da, süreç içinde bu harekette önderliği Kürt ulusal burjuvazisi ele geçirmiştir. Bugün Türk hâkim sınıflarının uyguladığı ulusal baskıya karşı birleşen ve mücadele eden bu saflardaki her sınıfın kendine özgü ayrı sınıfsal amaçları ve istekleri bulunmaktadır.

## Ulusal baskı ve sınıfsal baskı arasındaki ayırım son derece önemlidir...

Bu noktadan hareketle, Türk hâkim sınıflarının, Kürt ulusuna yönelik gerçekleştirdikleri ulusal baskıyla, Kürt ulusundan halka yönelik gerçekleştirdiği sınıfsal baskıyı ayrı değerlendirmek gerekmektedir. Bu iki baskının içeriği ve biçimleri birbirinden farklı olduğu gibi amaçları da başkadır.

Ülkemizde, Kürt ulusuna mensup olan emekçilerle birlikte diğer azınlık milliyetlerden emekçilere yönelik Türk hâkim sınıflarının gerçekleştirdiği iki türlü baskı söz konusudur. Bu baskılardan birincisi sınıfsal amaçlı gerçekleştirilen baskıdır. Türk hâkim sınıfları ulus ve milliyeti ne olursa olsun, ülkemizdeki bütün emekçilere yönelik sınıfsal amaçlarla, onları sömürmek, ürettikleri artı değere el koymak ve çeşitli biçimler altında baş gösteren sınıf mücadelelerini bastırmak için, emekçiler üzerinde sınıfsal baskı uygularlar.

Ülkemizde bu baskıya ek olarak uygulanagelen ikinci baskı ise; “ulusal çıkarlar” adı altında başta Kürt ulusu olmak üzere diğer azınlık milliyetlerden bütün sınıflar üzerinde uygulanagelen ulusal baskıdır.

Sınıf bilinçli proletarya Türk hâkim sınıflarının uygulayageldikleri bu iki türlü baskıya da karşı olmakla birlikte, bu baskıları birbirinden ayırmaya, farklı değerlendirmeye dikkat eder. Çünkü örneğin Kürt burjuvazisi ve küçük toprak ağaları, hâkim ulusun uygulayageldikleri ulusal baskıya karşı çıkarken ve bunun için dönem dönem isyan edip mücadele ederken, birinci baskı olarak tanımladığımız sınıfsal baskıya taraftardır.

Sınıf bilinçli proletarya, hâkim ulus olan Türk burjuvazisinin, Kürt ulusu üzerinde uygulayageldiği ulusal baskı politikalarına,

kendisi için her türlü imtiyaz talep eden uygulamalarına karşı direnen, isyan eden Kürt burjuva ve toprak ağalarının mücadelesini desteklerken; aynı zamanda Kürt burjuva ve toprak ağalarının savunduğu ya da ulusal mücadele adı altında, kendi ulusal çıkarları adına gözdardı ettiği sınıfsal baskı politikalarına karşı da mücadele eder.

Sınıf bilinçli proletarya; Kürt Ulusal Hareketi'nin, Türk hâkim sınıflarının uygulamış oldukları ulusal baskı politikalarına karşı mücadelesini destekler. Ezen ulus burjuvazisi olan Türk burjuvazisinin zulmüne her türlü imtiyazına ve ayrıcalığına yönelen, Kürt Ulusal Hareketi'nin talepleri olan, ulusal baskının ortadan kaldırılması, dil ve kültür üzerindeki yasakların kaldırılması, devlet kurma hakkı da dâhil olmak üzere her türlü eşitsizliğin son bulması ve uluslar arasında tam hak eşitliğinin sağlanması vb. Bu talepler ilerici ve demokratik taleplerdir ve sınıf bilinçli proletarya tarafından desteklenir.

Bununla birlikte, Kürt Ulusal Hareketi'nin bu ilerici demokratik taleplerinin ve niteliğinin yanında, bir başka yönü daha bulunmaktadır. Bu ise, kendi sınıfsal menfaatlerini gerçekleştirmek için, kendi ulusal burjuvazisinin ve toprak ağalarının ayrıcalıklarının ve imtiyazlarını sağlamak için Kürt milliyetçiliğini güçlendirmek istemesidir. Sınıf bilinçli proletarya, Kürt Ulusal Hareketi'nin, Türk hâkim sınıflarına yönelik demokratik talepli mücadelesini desteklerken, öte yandan bu mücadele içinde kendi milliyetçiliğini güçlendiren, kendi imtiyazlarını ve ayrıcalıklarını sağlamak isteyen eylemini desteklemez. Çünkü böylesi bir destek, Kürt burjuvazisi ve toprak ağalarını Kürt işçi, köylü ve diğer emekçilere karşı, onların mücadelesi ve taleplerine karşı desteklemek demektir. Sınıf bilinçli proletarya Kürt Ulusal Hareketi'nin bu karakterine karşı, Kürt işçisinin, köylüsünün ve emekçisinin sınıf hareketini ön plana çıkartır. Bu mücadeleye önderlik eder.

## Halk hareketi ve Ulusal Hareket:

Bugün ülkemizde ulusal hareketin bir halk hareketi olduğu yönlü hatalı bir bakış açısı mevcuttur. Bu yanlış bakış açısı, hem teorik yetmezlik hem de daha çok ulusal hareketin kitleselliğinin ilerici ve devrimci saf-larda yaratmış olduğu basınçla yaşanan kafa karışıklığının ürünüdür. Her kitlesellik, onun bir halk hareketi olduğu anlamına gelmez. Daha doğrusu bir hareketin halk hareketi mi ulusal hareket mi, hâkim sınıfların politikaları sonucu geliştirilen bir hareket mi olduğunun göstergesi, o hareketin kitleselliğiyle açıklanamaz. Örneğin, hâkim sınıfların kendi politikalarını güçlendirmek, hayata geçirmek için dönem dönem işçileri, köylüleri, emekçileri harekete geçirdiklerini biliyoruz. Hâkim sınıfların kendi politikalarını hayata geçirmek için harekete geçirdikleri halk kitlelerinin hareketine halk hareketi diyemeyeceğimiz gibi; bugün ülkemizde Kürt Ulusal Hareketi'nin harekete geçirdiği halk kitlelerinin hareketine de, halk hareketi diyemeyiz. Bu ulusal bir harekettir ve değerlendirmeler de bunun üzerinden yapılmalıdır.

Halk hareketi ile Ulusal Hareket bambaşka şeylerdir. Halk hareketi ezilen kitlelerin sınıf hareketidir. Halk hareketi her tarihi dönemde, ezilen kitlelerin milliyeti ne olursa olsun, kendilerini ezen sınıflara karşı hem kısmi talepler ya da reformlar uğruna, hem de bizzat hakim sınıfları alaşağı etmek ya da devrim için giriştikleri mücadele demektir. Önemle belirtmek gerekir ki halk hareketi, ezilen sömürülen kitlelerin sınıf hareketidir. Özünde her zaman ezilen, sömürülen kitlelerin sınıfsal çıkarlarının damgasını taşımaktadır ve halk hareketi her tarihi dönemde yaşanır.

Ulusal hareket ise, **birinci** olarak "sınırları belli bir tarihi alana yerleşmiştir". Ulusal hareketler, yükselen kapitalizm şartlarında

ortaya çıkmışlardır. Bu anlamıyla ülkemizdeki Kürt Ulusal Hareketi "gecikmiş" bir ulusal harekettir. **İkinci** olarak ulusal hareketlerin, bu arada da Kürt Ulusal Hareketi'nin doğal eğilimi, ulusal bir devletin kurulması yönündedir. Çünkü ulusal devletler, kapitalizmin ihtiyaçlarına en iyi cevap veren, Pazar hâkimiyetini kendi ulusal burjuvazisi adına sağlamış devletlerdir. **Üçüncü** olarak ise ulusal hareketler, özünde her zaman burjuvazinin damgasını taşımaktadırlar.

Tüm bu gerçeklerden hareketle şu çok önemli noktanın altını çizmeliyiz. Bugün ülkemizde, T. Kürdistanı da dâhil olmak üzere hem ulusal hareket, hem de halk hareketi bulunmaktadır. Bir yanda Kürt burjuvazisinin ve küçük toprak ağalarının önderliğini yaptığı ulusal hareketle, diğer yanda önderliğini Proletarya Partisi'nin yaptığı Türk, Kürt çeşitli milliyetlerden işçi, köylü ve emekçilerinin sınıf hareketi de bulunmaktadır. Proletarya Partisi yalnızca Türk ulusundan ve diğer azınlık milliyetlerden işçi, köylü ve emekçilerin sınıf hareketine önderlik etmemekte aynı zamanda Kürt ulusundan olan işçi, köylü ve emekçilerin mücadelesine de önderlik etmektedir. Ve hatta denilebilir ki Proletarya Partisi'nin ağırlıklı örgütsel gücü Kürt işçi, köylü ve emekçilerinin saflarından gelenlere dayanmaktadır.

Ülkemizde Ulusal Hareket sadece Türk hâkim sınıflarının ulusal baskısını ortadan kaldırmaya ve bununla birlikte Kürt burjuvazisinin ve toprak ağalarının "iç pazarı" ele geçirmesi amacına yöneldiği halde, ikincisi hem Kürt burjuvalarının ve toprak ağalarının sömürü ve baskısına hem de Türk hâkim sınıflarının ulusal baskısına, azınlık milliyetlere yönelik politikalarına karşı yönelmiştir. Bugün ülkemizde ve T. Kürdistanı'nın belli bölgelerinde Proletarya Partisi'nin yönettiği ve yönlendirdiği hareket böyle bir muhtevaya sahiptir.

## Bugün genel olarak Kürt Ulusal Hareketi'nin durumu:

Kürt Ulusal Hareketi'nin bugün gelmiş olduğu aşama ve bu duruma ilişkin kısaca şunlar ifade edilebilir. Gerek A. Öcalan'ın son Anayasa tartışmalarındaki “hazırlanacak anayasada farklı kültürlerin varlığı kabul edilip, saygılı olunur” açıklaması ve bu açıklama doğrultusunda DTP'nin Diyarbakır'da düzenlemiş olduğu Demokratik Toplum Kongresi'nde formüle edilen “Anayasa'da Kürtlerin temel haklarının, bütün kültürlerinin varlığı ve kendini ifade etmesinin güvence altına alınması” yaklaşımı ve gerekse de KCK Yürütme Konseyi Başkanı Murat Karayılan'ın “yeni anayasada Kürt halkının kimlik haklarını tanınması” vb. açıklamalarından da görüleceği üzere, Kürt Ulusal Hareketi bugün; Kürt kimliğinin anayasada tanınması, Kürt ulusal kültürü ve dilinin üzerinde var olan her türlü baskı ve yasaklamanın kaldırılmasını vb. talep etmektedir.

Kürt Ulusal Hareketi, ilk ortaya çıkışında “ayrılma” talebini dile getirmesine karşın, özellikle 1990'lı yıllar sonrası ve ardından A. Öcalan'ın tutsak düşmesiyle birlikte bu talebini geri plana çekmiş, “ayrılmayı” dillendirmemiş, amacını Kürt kimliğinin tanı-

ması siyasetine indirgemıştır. Kürt Ulusal Hareketi V. Öcalan'ın İmralı “savunmaları” sonrasında “Demokratik Cumhuriyet” adından da “ekolojik-demokratik toplum” ve en sonunda da “Demokratik Konfederalizm” tezini savunmaya başlamıştır. Son olarak 26-28 Ekim tarihlerinde Diyarbakır'da toplanan Demokratik Toplum Kongresi'nde yürütülen tartışmalar sonucunda 30 Ekim'de bir sonuç bildirgesi açıklama ve bu sonuç bildirgesinde “demokratik-özerklik” talebi formüle edilmiştir. Diyarbakır'da yapılan bu kongrenin ardından 8 Kasım 2007'de Ankara'da yapılan DTP 2. Olağanüstü Büyük Kongresinde ise bu “demokratik-özerklik” şöyle formüle edilmiştir: “Kongremiz, ülke bütünlüğünün içinde halkın yerelde söz ve karar sahibi olmasını sağlayacak ve tüm farklılıkların kendini özgürce ifade edebileceği düzeyde özerklik kazanması temeline dayanan modelin çağdaş kavramlaştırılışını demokratik özerklik biçiminde tanımlamaktadır.” (Cumhuriyet, 9 Kasım 2007)

Kürt Ulusal Hareketi bugünkü yönelimiyle, Türk hâkim sınıflarıyla, onların devleti TC içerisinde bir arada kalılabileceğini, Anayasada Kürt kimliğinin tanınmasıyla ya da bölgesel özerklikle “üniter yapı” içerisinde “kardeşçe” yaşayabileceklerini dillendirmektedir.



Kürt ulusal burjuvazisinin bugün bu talepleri dillendirmesi, onun ayrı bir devlet kurma isteğinden ve talebinden vazgeçtiği anlamına gelmez. Bugünkü koşullar ve güç dengesi Kürt ulusal burjuvazisini böyle bir politika izlemeye itmektedir. Ancak gerek uluslararası koşullar ve gerekse de ülkemizdeki koşullar uygun bir güçler dengesi yarattığında Kürt ulusal burjuvazisi ayrılma talebini dillendirmekte bir an olsun bile geciktirmeyecektir.

Bu konuda sınıf bilinçli proletaryanın görüşü nettir. Sınıf bilinçli proletarya, Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkını kayıtsızkoşulsuz savunur, destekler. Sınıf bilinçli proletarya hiçbir ulusun zorla baskı altında tutulmasını, o ulusun ayrı bir devlet kurma hakkının elinden alınmasını doğru bulmaz. Sınıf bilinçli proletaryanın bu netliğinin arka planında, Ulusların Kendi Kaderini Tayin Etme hakkının ne yönde kullanılacağına o ulusun kendi sorunu olmasının bilinmesi yatar. Kısacası ayrılma ya da birleşme sorunu ilgili ulusun kendi kararıdır. Bu konuda da proletaryanın bir yaklaşımı bulunmaktadır hiç kuşkusuz. Proletarya böylesi bir durum her zamanki gibi kendi sınıf penceresinden bakar. Proletarya bir ulusun ayrılma ya da bir arada kalma yaklaşımına kendi sınıfsal çıkarları açısından bakar ve tavır koyar. Vurgulamak gerekir ki bu tavır “şiddet” unsuru içermez. Eleştiri ve ikna temelli bir propaganda/ajitasyon çalışması yürütülür.

Kürt Ulusal Hareketi bugünkü çizgisiyle “ayrılmayı” savunmamaktadır. Sınıf bilinçli proletarya bu tavrı da kendi açısından değerlendirir. Bugün Kürt Ulusal Hareketi’nin önermiş olduğu “çözüm” gerçekte bir çözüm müdür? Kesinlikle hayır! Çağımızda ulusal sorunların tam anlamıyla çözümünü proletaryanın ve onun sınıf partisinin omuzlarındadır. Ezilen ulus burjuvazisi bu sorunu çözemez. Belki kısmi iyileştirmeler, bazı demokratik haklar, kimi kırıntılar vb. elde edi-

lebilir. Ancak bu durum hiçbir zaman kalıcı olmaz. Ya da başka bir ifadeyle bugün kabul edilen kimi haklar “demokratik açılımlar” yarın konjonktür değiştiğinde ezen ulus burjuvazisi tarafından hiç duraksamadan geri alınacaktır. Bu konuda tarihsel örnekler tecrübeyle sabittir.

Kaldı ki bugün Kürt Ulusal Hareketi, Kürt kimliğinin tanınması ya da özerklik talebinin gerçekleşmesiyle, anayasada “ufak bir değişiklik yapılmasıyla” her şeyin yoluna gireceği, baskının, sömürünün ve zulmün son bulacağı yanlısamasını yaratmaktadır. Kürt Ulusal Hareketi varolan bu politikasıyla sınıfsal baskıyı bulanıklaştırıp, Kürt işçi ve emekçilerinin kendi sınıfsal çıkarları doğrultusunda hareket etmesini amaçlamaktadır. 27 Temmuz seçimlerinden sonra DTP tarafından ve Kürt Ulusal Hareketi’nin ilgili kadroları tarafından yapılan kimi açıklamalarda ve verilen “özeleştiriler”de meselenin bu yönüne dair vurgular vardır. Ulusal hareket, salt kimlik sorunundan hareketle, Kürt işçisinin, köylüsünün ve emekçisinin sınıfsal sorunlarını göz ardı ettiği, bunun da DTP’nin oy kaybına yol açtığı AKP’nin ise oy kazandığı vb. açıklamalarında bulunmuştur. Bu doğru ancak eksik bir yaklaşımdır. Doğru yaklaşımdır çünkü ulusal hareket adı üstünde burjuvazinin sınıf çıkarlarını temsil eder. Onun için belirleyici olan, kendi milliyetçiliğinin güçlenmesidir. Sınıfsal sorunlar bu konuda tali kalmalıdır. Eksiktir çünkü, Türk hâkim sınıflarının ulusal baskı politikasına karşı mücadele eden ulusal hareket, sınıfsal baskıya taraftardır. Bu nedenle Kürt işçilerinin, köylülerinin ve emekçilerinin sınıfsal sorunlarıyla ilgilenmemesi, bu konuda bir çözüm sunamaması onun çizgisiyle alakalıdır. Bu konuda bir politika üretmemesiyle değil. Kaldı ki bu konuda bir politika üretse bile, bu politikayı da Kürt işçinin, köylüsünün ve emekçisinin sınıfsal sorunlarını çözmek amacıyla değil, kendi politikasını güçlendirmek amacıyla ha-



reket edeceğinden, sınıfsal baskıyı ortadan kaldırması söz konusu olamaz. Kürt işçisinin, köylüsünün ve emekçisinin sınıfsal sorunlarının çözümü ancak ve ancak sınıfsal bir önderlikle mümkündür.

Kürt Ulusal Hareketinin bugünkü durumunun ve izlemiş olduğu çizginin tek bir açıklaması vardır. Kürt Ulusal Hareketi ortaya çıkışından itibaren sürdüregeldiği ulusal devrimci çizgiden, ulusal reformist bir hatta kaymıştır. A. Öcalan'ın tutsak düşmesi sonrasında yapılan açıklamalarda, bu durum pek çok kez vurgulanmış, çizgilerinde yaptıkları değişikliğin “stratejik” olduğu, pek çok ulusal hareket kadrosu tarafından açıklanmıştır. Kürt Ulusal Hareketi bugün, bu silahlı reformist hattının somut yansımaları olarak, Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı'nı reddeden (**geçersizleştğini ilan eden**) ve “barış” politikasını dillendiren, bu doğrultuda pratik geliştiren bir tutum içindedir. Kürt Ulusal Hareketi ezilen ulusun, ezen ulusa karşı mücadelesinin içeriğini Kürt kimliğinin tanınması, “anayasal güvence altına alınması” ve “demokratik-özerklik” sağlanması politikasına indirgemıştır. Bu yaklaşım ise ülkemizde Kürt Ulusal Sorununun çözüleceği anlamına gelmemektedir. Gerek demokratik özerklik ve gerekse de Kürt kimliğinin anayasada kabulü, hâkim ulusun ulusal baskı politikalarını ortadan kaldırmayacağı gibi, tüm bu “hengâme” içinde sınıfsal baskıların tüm hızıyla devam etmesini de engelleyemeyecektir. Aksine bu konuda atılacak kimi adımlar, sınıfsal baskı politikalarının bulaştırılmasına, ortadan kaldırıldığı gibi yanlış anlayışlara hizmet edeceğinden Kürt işçileri, köylüleri ve emekçileri açısından yarıdan çok zarar getirecektir.

Tabi tüm bunlar varsayımlar üzerinden yapılan tespitlerdir. Çünkü Türk hâkim sınıfları Kürt Ulusal Hareketi'nin bugün önermiş olduğu “çözüm” politikasına yanıt vermedikleri gibi, bilinen imhacı ve inkârcı

yaklaşımlarına ve bununla birlikte askeri operasyonlara, gözaltı ve tutuklamaları tüm hızıyla devam ettirmektedirler. Türk hâkim sınıfları, Kürt Ulusal Hareketinin bugünkü açıklamalarına “barış” politikasına yanıt dahi vermemektedirler. Ki vermeleri de beklenemez. Çünkü böylesi bir durum TC devletinin varlık gerekçesine terstir. Türk hâkim sınıfları ve onların temsilcileri Kürt Ulusal Hareketi'nin bugünkü taleplerine yönelik oldukça açık ve net bir tutum içindedirler. Bu açık ve net tutumu Kara Kuvvetleri Komutanı İlker Başbuğ şöyle ifade etmektedir. “Bugün karşı karşıya olduğumuz bölücü terörün temelinde etnik milliyetçilik vardır. Etnik açıdan kendisini farklı hissetmek, ayrı bir aidiyet duygusuna sahip olmak ile etnik farklılıkları siyasal bir boyuta taşımak farklı hususlardır. Aidiyet duygularının siyasal boyuta taşınmasına müsaade edilemez, bu etnik milliyetçiliktir. Kabul edilemez.” (25 Eylül 2007, Cumhuriyet, S.9) Görüleceği üzere Türk hâkim sınıflarının “sözcüsü” ve askeri yetkilisi “etnik milliyetçilik kabul edilemez” demekte, bunun yerine ise ırkçı ve şovenist yaklaşımın, hâkim ulus milliyetçiliğinin devam ettirileceğini açık ve net olarak söylemektedir. Kürt ulusunun ya da bir başka azınlık milliyetinin kendi ulusal kimliklerine ya da milliyetlerine sahip çıkarak siyaset yapmaları, etnik milliyetçilik olarak, hakim ulus milliyetçileri tarafından mahkum edilmektedir! Aslında bu durum şaşırtıcı değil. Bir ara da Y. Büyükanıt Kürt Ulusal Hareketini “ırkçı-faşist bir hareket” olarak ilan etmişti!

Bugün özellikle AKP'nin T. Kürdistanı'nda almış olduğu oylardan hareketle; Türk hâkim sınıfları, Kürt Ulusal Hareketi'ni tasfiye etmenin planlarını yapmaktadırlar. Hatırlanacağı üzere bir dönem Türk hâkim sınıfları, Kürt Ulusal Hareketi'ne karşı Hizbullah adıyla kontra bir örgütlenmeyi ileriye sürmüştü. Benzer bir plan bugün devreye sokul-

mak istenmektedir. Bu kez Kürt ulusunun “gerçek temsilcilerinin” AKP çatısı altında siyaset yaptıklarını, DTP’nin ve ulusal hareketin, Kürt ulusunu temsil etmediğini ileriye sürmektedirler. Yaratılmak istenen “işbirlikçi Kürt’tür!” Türk hâkim sınıfları demokrasi, bireysel haklar, kimlik vb. açılımlarla Kürt Ulusal Hareketi’nin tabanını, kendi partilerinin ardına yedeklemek istemektedir. Türk hâkim sınıflarının bu konuda en büyük “kozu” AKP ve AB üyeliği vesilesiyle atılan kimi adımlardır. Hatırlanacağı üzere Ulusal Hareket AB üyeliği noktasında “olumlu bir tutum içindeydi.” Bugün gelinen aşamada ulusal hareketin bu tutumu kendisini vuran bir silaha dönüştü. Ulusal Hareket’in AB emperyalizmine karşı tavır geliştirmeyişi, bırakalım tavrı, ulusal sorunun “çözümünün” bu emperyalist merkezlerden beklenmesi, beraberrinde bugün AB üyeliği adı altında atılan kimi göstermelik adımlarla, “ulusal sorunun” çözüleceği yanılgısına yol açtı. Özellikle Kürt Ulusal Hareketi’nin tabanında AB üyeliği gerekçesiyle atılacak kimi adımların (dil, bireysel haklar, kültür vb.) ulusal sorunun çözümü anlamına geleceği biçiminde yanlış bir algılayışın var olduğu bilinmektedir.

Türk hâkim sınıflarının kendi işbirlikçi Kürtlerini ön plana sürmesi; emperyalist merkezlere, AKP’li “Kürt” kökenli milletvekillerini gönderme açıklamaları ve bu umuda yoğun bir çaba harcamaları, Türk hâkim sınıflarının önümüzdeki süreçte de Kürt Ulusal Sorunu karşısında bilinen yaklaşımlarını devam ettireceklerini, ancak bu kez daha “ince” politikalar ve taktiklerle davranacaklarını göstermektedir.

ABD emperyalistlerinin DTP dışındaki “Kürt” kökenli milletvekilleri ve çeşitli Kürt partileriyle Ankara’da (TC’nin yarı-sömürge ruhuna uygun olarak), görüşmesi bu açıdan dikkat çekicidir. “Bağımsız TC devleti!” efendisi ABD emperyalizminin “Kürt ulusal sorunu” konusunda yapmış olduğu bu giri-

şimlere ses çıkartmamakta, efendisinin sorunu “çözüm”de kendisine yardımcı olacağını ummaktadır.

Türk hakim sınıflarının temsilcilerinin yaptığı tartışmalarda ortaklaşılınan nokta, Ulusal Hareket’in özellikle silahlı gücünün tasfiye edilmesidir. Türk hâkim sınıfları ulusal hareketi bir bütün olarak tasfiye etmek isterler ancak bunu gerçekçi bir “çözüm” olarak görmemektedirler. Türk hâkim sınıfları açısından, reformist bir hatta da olsa, silahlı bir gücün varlığı büyük bir tehdittir. Son süreçte yapılan açıklamalar, gerçekleştirilen görüşmeler Kürt ulusal sorununa yönelik, Türk hâkim sınıflarının geçmişten bu yana sürdürdükleri inkâr ve imhacı politikaları devam ettireceklerini göstermektedir. Görünen Türk hâkim sınıflarının bu politikalarında ısrarcı olduğudur. Burada önemli olan Türk hâkim sınıflarının bu yaklaşımlarının emperyalistlerin bölgeye ilişkin politikalarıyla ne kadar örtüştüğü, ya da örtüşüp örtüşmediğidir. Kürt ulusal sorununun “çözümü” karşısında, Türk hâkim sınıflarının emperyalist efendilerine hangi hizmetlerde bulunacağıdır. Bir başka ifadeyle emperyalistlerin, Türk hâkim sınıflarına “Kürt sorununa çözüm” vadinin altında, hangi isteklerin bulunduğudır. Anlaşılan ilk aşamada, emperyalistler Türk hâkim sınıflarına, Irak Kürdistanı’ndaki Kürt yönetimini tanımasını, ilişki geliştirmesini “tavsiye” etmiş durumdadır. Bunun dışında emperyalist merkezlerde Türk-Kürt, Arap, Fars bölge halklarını yakından ilgilendiren, Türk hâkim sınıflarının görev alıp almadıklarını, bu konuda bir projeye dahil olup olmadıklarını hep birlikte göreceğiz.

Burada bizim diyeceğimiz şudur. Emperyalistler “ulusal sorunu” çözemeler. Onların “çözmek” dedikleri, kendi sınıf çıkarlarını gerçekleştirmek için atacakları adımlar olacaktır. Kürt ulusal sorunu açısından da durum böyledir. Emperyalizm Kürt ulusal sorununu çözmek yerine, soruna bölgeye dair

kendi emperyalist çıkarları açısından yaklaşacak ve her zamanki gibi halkları ve ulusları birbirine düşman ettirecek, kendi politikasını hayata geçirmek isteyecektir. Unutmamak gerekir ki bugün Kürt ulusunun dört parçaya bölünmesinde belirleyici olan güçler, dönemin emperyalist güçleriydiler. Ve yine aynı emperyalist güçler, yerli hâkim sınıf işbirlikçileriyle uşaklarıyla el ele vererek Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını açıkça çiğnemişlerdi. Emperyalistlerin bugün de yaptıkları, kendi politikalarını başarılı bir biçimde hayata geçirmek çabasıdır. Onlar açısından her ulusun kendi kaderini tayin etmesi meselesi ancak ve ancak kendi çıkarları açısından değerlendirilir. Yoksa ulusların kendi kaderlerini tayin etmesini istediklerinden değil.

Şu gerçeğin altını bir kez daha çizmek gerekirse; sınıf bilinçli proletarya, Türk hakim sınıflarının ülkemizde Kürt ulusuna yönelik izlemiş olduğu ulusal baskı politikalarına, girişmiş oldukları askeri operasyonlara tüm gücüyle karşı durmaktadır. Yine sınıf bilinçli proletarya, hangi gerekçeyle olursa olsun Türk hâkim sınıflarının Irak Kürdistanı'na yönelik askeri operasyon tehditlerine, bu doğrultuda sokaklarda estirmiş olduğu ırkçı-şoven histeriye karşı durur. Sınıf bilinçli proletarya ülkemizdeki Kürt ulusal sorununun çözümünün, emperyalist merkezlerde gerçekleştirilemeyeceğinin bilinciyle hareket eder ve özellikle ezilen ulus mensubu emekçileri bu konuda sürekli uyarır. Yalnız uyarmakla kalmaz her türlü em-



peryalist müdahaleye ve “çözüm”e karşı mücadele etmeye çağırır. Türk-Kürt ve diğer azınlık milliyetlerden Türkiye ve T. Kürdistanı proletaryası, ülkemizdeki başta Kürt ulusal sorunu olmak üzere, diğer azınlık milliyetlere yönelik uygulanagelen ulusal baskının ortadan kaldırılmasının ancak ve ancak proletaryanın önderliğinde sürdürülebilecek bir mücadeleyle sonuca ulaşabileceğinin bilincinde hareket eder.

Ülkemizde Kürt ulusal sorununun gerçek anlamda çözümü, proletarya önderliğinde Türk-Kürt uluslarından ve çeşitli milliyetlerden emekçi halkımızın ortak mücadelesi sonucunda gerçekleşecektir. Çünkü günümüzde ulusal sorunların gerçek anlamıyla çözümü proletaryanın omuzlarına yüklenmiştir. Bu yüzden ülkemizde başta Kürt ulusal sorunu olmak üzere diğer azınlık milliyetler üzerinde Türk hakim sınıfları tarafından uygulanagelen ulusal baskı politikası, hakim ulus milliyetçiliği ve sınıfsal baskılar, sömürü ve zulüm Proletarya Partisi önderliğinde sürdürülen Halk Savaşı ile nihayete erebilir.

Tam da bu nedenle Proletarya Partisi “**Kürt ulusuna özgürlük Halk Savaşı ile gelecek**” şiarıyla pratiğini şekillendirmekte ve ulusal sorun karşısındaki çözüm yaklaşımını; “Bütün uluslar için tam hak eşitliği, ulusların kendi kaderini tayin etme hakkı, bütün ülkelerin işçilerinin (ve ezilen halklarının) birleşmesi” olarak ilan etmektedir.

# Tarımda 2007 yılı

## AKP minareyi çaldı, kılıfı da kuraklık



Tarımın tasfiyesi ülkemiz köylülüğünün açlığa-yoksulluğa terk edildiğinin adıdır. Köylülüğe sunulan bu açlık ve yoksulluktan kuşkusuz ki en büyük payı, katmerli bir şekilde Türkiye Kürdistanı almaktadır. Tarım ve hayvancılıktan başka geçim kaynağının çok yetersiz hatta hiç olmaması nedeniyle toprağa bağımlı olan bölge halkı, tarımın tasfiyesi politikaları ile toprağından koparılmaktadır.

1980’li yıllarda yoğunlaşan tarımın tasfiyesi sürecini, o dönemin Başbakanı Turgut Özal yine o dönemin TZOB Başkanı Osman Özbek’e “... Ben Türkiye’yi tarımla kaldırıramam, benim programımda ticaret, sanayi ve turizm var. Ben bu üç sektörü kaldırarak Türkiye’ye hamle yaptıracağım, siz de başınızın çaresine bakın, yaşayabildiğiniz kadar yaşayın”<sup>1</sup> şeklinde ifade ederek tarımın geleceğine ilişkin tasfiye işaretlerini veriyor ve dediğini de yapıyordu. Önemli birçok tarım kurum ve kuruluşu Özal döneminde kapatılırken diğer yandan KİT’lerin özelleştirilmesinin önü açılıyordu.

O günden bugüne aynı strateji devlet politikası olarak devam ettiriliyor. Ve ne hikmetse Özal’ı yücelterek, onu örnek aldığını belirten AKP de başka senaryolarla aynı tasfiye politikalarını 2008’e taşıyan hükümet oluyor. Söz konusu emperyalizme hizmet olunca patron ve ağaların temsilcileri olan siyasetçilerin vefalarına ve birbirlerine sadakatlerine diyecek bir şey bulunmuyor.

Neo-liberal politikalar ekseninde ‘80’li yıllardan itibaren yoğunlaşan tarımın tasfiyesi sürecini, başa gelen her hükümet kendi döneminde harfiyen uygulamış, uygulamaktadır. 2002-2007 yıllarında tek parti olarak hükümet olan AKP de kendinden önceki hükümetlerden devraldığı tasfiye “bayrağını” daha yoğun ve kapsamlı bir tempoyla taşıyor.

Nisan 2007’de Süt ve Et Üreticileri Birliği (SETBİR) toplantısında Tarım Bakanı M. Eker’in açıklamaları önemliydi ve yeni sürecin politikalarını da açık ediyordu. M. Eker’in “Türkiye’nin kendisine yettiği kocaman bir palavra, sınırları kapatıp dünya ölçeğinde ve kalitesinde ürün almayıp olanı pazarlarsanız, elbette yettiğinizi sanırsınız... Alışık olmadığımız tarımsal ithalat rakamlarına ulaşıldı ve tarımın gerilediği yanılgısı ortaya çıktı”<sup>2</sup> şeklinde ifade ettikleri 2007’de AKP’nin tarımı tasfiye politikalarının hızlanarak devam edeceğinin de bir ifa-

desiydi. Bilinmektedir ki Türkiye coğrafi olarak, tarımın üretim ve ekonomideki rolü bakımından bir tarım ülkesidir. ‘70’lere kadar da tarımda kendine yeten bir konumda olduğuyla övünülen Türkiye ‘80’lerde yoğunlaşp tüm hızıyla devam eden tasfiye politikaları sonucu dışa bağımlı hale gelmiştir. Ve bu bağımlılık da her geçen gün katlanarak artmaktadır. M Eker’in ifade ettiği gibi “alışık olmadığımız rakamlara” ulaşılmaktadır. 1998 yılında 20,4 milyon ton olan şeker pancarı üretimi 13-14 milyon tona gerilemiştir. Yine 2001 yılında sadece Ege Bölgesi’nde 246 bin ton olan tütün üretici sayısı 80-85 bine düşmüştür. 1996 yılında tarım ürünlerinin, toplam ihracatın içerisindeki payı yüzde 21.3 iken 2006 yılında yüzde 10.1’e gerilemiştir.

IMF-DB-AB politikaları ekseninde “dünyaya” (emperyalist tekellere) sınırlarını kapamayan AKP hükümeti çıkardığı yasalarla ve uyguladığı özelleştirme politikaları ile ülkenin kapılarını emperyalist tekellere han kapısı gibi açmıştır. Tarımda şirketleşmeye hız katan AKP hükümeti, emperyalist şirketleri koruyan kollayan yasalarıyla ülke tarımının talanını perçinlemiştir. 2006 sonlarında çıkarılan Tohumculuk Yasası, Üreticiler Birliği Yasası bu yasalardan son döneme ait sadece birkaç tanesidir. Türk Şeker ve Tekel’in özelleştirilme kararları da çok uluslu şirketlerin tarım sektöründeki denetimi, yani ipleri eline almasının birkaç örneğidir.

Tarımın tasfiyesi kapsamında ülkenin önemli ve ihraç ettiği (tütün, şekerpancarı, pamuk vb.) tarım ürünleri çok uluslu şirketlere hibe edilirken, ithalat rakamları her geçen yıl daha da artmaktadır. M. Eker’in “dünyaya sınırlarını kapamamak”la anlatmak istediği bu olsa gerek. Çünkü Dünya Bankası’nın yayınladığı bir raporda son 5 yılda tüm dünyada en büyük gelir kaybına uğrayan Türkiye köylüsü ve üreticisi olduğu belirtilmektedir.



**M. Eker'in "Türkiye'de geleceğe dönük 140 tarım ürünü yetiştirildiği, bunların tamamında söz sahibi olunmadığı, bir kısmının da ekonomik olarak kâr etmediği" açıklaması desteklenen 20 ürün dışındakilerin gözden çıkarıldığı, tarımın iyice küçültülerek emperyalist tekellere terk edileceğinin yol haritasıdır.**

"2013 hedefimiz 20 rekabetçi üründe Türkiye'yi dünya çapında önemli bir aktör yapabilmektir" diyen M. Eker ürünün kalitesine göre ve bölgesine göre destekleme yapılacağını da belirtmektedir. Tarımda önemli bir değişikliğin adı olan bu "proje" kapsamında buğday, mısır, ay çiçeği, pamuk, mercimek, fındık, incir, tütün, üzüm gibi ürünler yer almaktadır. AKP hükümetinin 5 yıllık döneminde izlediği tarım politikaları (IMF-DB politikaları) yıllara ayrılarak incelendiğinde bu "projenin" tasfiye sürecinin ta kendisi olduğu gün gibi ortaya çıkacaktır. M. Eker'in "**Türkiye'de geleceğe dönük 140 tarım ürünü yetiştirildiği, bunların tamamında söz sahibi olunmadığı, bir kısmının da ekonomik olarak kâr etmediği**" açıklaması, desteklenen 20 ürün dışındakilerin gözden çıkarıldığı, tarımın iyice küçültülerek emperyalist tekellere terk edileceğinin yol haritasıdır. Bu kapsamda ülkemiz bırakalım rekabetçi ürünlerde dünya çapında önemli bir aktör haline gel-

meyi, ihraç ettiği ürünlerde dahi ithalatçı konumuna düşmüştür. Ki bu ürünlerin çoğu destek kapsamına alınan ürünlerdir. İkinci olarak tarımda kota uygulamasının hala devam ettiği, taban fiyatlarındaki artışın her yıl girdi fiyatlarındaki artışın altında kalması, pazar desteklerinin, girdi ve kredi desteklerinin kaldırılması bu "projenin" ne kadar **gerçekçi** olduğunu göstermektedir.

M. Eker açıklamalarında; "tarımda büyük bir değişim ve dönüşüm" olduğunu beyan ederken 2007 rakamları bu "büyük değişim ve dönüşümün" köylü ve üreticinin aleyhine olduğunu ortaya koyuyor. Bu rakamlara kısaca bakacak olursak;

**Hububat** alım fiyatı, kilo başına 42 Ykr verilirken TZOB ve ZMO hesaplarına göre zaten 1 kg hububatın maliyeti 45-48 Ykr tutuyor. Bu haliyle açıklanan alım fiyatı maliyetin altında kalmıştır.

**Buğday** taban fiyatına % 14 zamma karşın üretim girdilerinden sadece gübreye %

23-49 oranlarında zam yapılmıştır. Bu yıl yaşanan kuraklıktan en çok etkilenen ürünler arasında olan buğdaydaki ürün kaybının 4 milyon ton olduğu ve ülkenin yıllık buğday ihtiyacının altına düştüğü ve bu açığın da en az 2 milyon ton buğday ithalatıyla kapatılacağı belirtilmektedir.

**Pamuk** taban fiyatı 1 YTL olarak belirlenirken, sadece pamuk tohumunun kilosu 4 YTL'dir. Buna gübre, mazot, pamuk ilacı da eklendiğinde toplam maliyet taban fiyatının üstlerinde seyretmektedir. Bu yıl pamuk üretiminde üretim alanında % 40, verimde % 20 civarında daralma yaşandığı belirtilmektedir. Ortalama yılda 800 bin ton pamuk üretilirken üretimin giderek 600 bin tona düştüğüne, buna karşın ithalatın da 1 milyon tonun üzerine çıktığına dikkat çekilmektedir.

**Fındığın** geçen yıl taban fiyatı 4 YTL iken bu yıl % 29 zamlı 5.15 YTL civarında olduğunu belirten Türkiye Ziraatçılar Derneği Başkanı İbrahim Yetkin "bu sene verilen fiyatın geçen sene istenilen rakamın çok altında olduğunu ifade etmektedir. Fındıkta, diğer birçok üründen farklı olarak üreticiye hemen hiçbir desteğin yapılmadığı, ödemelerin geciktiğini düşünürsek fındıktan başka geçim kaynağı olmayan üreticilerin bu yıl da kayıplarının artacağı açıktır. Ayrıca AKP hükümetiyle birlikte fındığa bağlı olarak Fiskobirlik'te yaşanan kapışma 2007'de AKP'nin yönetiminde hakimiyet kurmasıyla son aşamasına geldi. Kredi vermeyerek, bankalar üzerinde baskı kurarak Fiskobirlik'i tecrit eden ve borç yükü altında bırakan hükümet, en son TMO'yu devreye sokarak Fiskobirlik'i işlevsiz bırakmış ve üreticilere borcunu ödeyememesiyle birlikte iyice gözden düşürmüştü. Şu an kendi denetimine almasıyla Fiskobirlik'i tekrar işlevli hale getiren hükümet, onu tamamen emperyalist çikolata şirketlerinin ve yerli tüccarların çıkarlarına hizmet eder şekilde yeniden biçimlendiriyor.

**Şeker pancarında** da durum farklı değildir. 2006 yılında 106 Ykr olan şeker pancarı taban fiyatı 2007'de 96 Ykr'ye gerilemişti. 2003-2007 arasında şeker pancarı taban fiyatı % 6,7 artarken üretim maliyeti % 50 artmıştır. Kuraklık nedeniyle pancarın gelişmemesi, köylüyü kotayı tamamlayamama kaygısına düşürmüştür. Çünkü kotayı tamamlayamayan üreticiye ya gelecek yıl pancar ekimi yaptırılmıyor ya da ödenecek olan ürün bedelinden nakit olarak kesiliyor. Yani doğal afetler sonucu zarara uğrayan köylü, zararı kendi cebinden ödemek zorunda bırakılıyor.

Sadece Edirne'de yılda 900 bin ton ayçiçeği üretimi 550 bin tona, taban fiyatı 85 Ykr'ya düşmüştür.

Önceki yıllarda 4.2 milyon ton olan mısır üretimi 2006'da 3,8 milyon tona gerilemiştir. İkinci ürün olan mısıra bu yıl su verilmeyeceği açıklanmıştı. Mısıra su verilmesi durumunda ürün açığının 1 milyon ton olacağı ve bundan üreticinin değil, ithalat lobilerinin büyük paralar vurduğu ifade edilirken, Genleri Değiştirilmiş Organizma-GDO'lu ürünlerin ülkeye getirildiği belirtilmektedir.

**Besicilikte**, arpa, saman, günlük yem, ilaç bakım gibi girdi fiyatlarının toplamında 1 kg etin maliyeti 8.2 YTL olurken, üreticiden ise 1 kg et 5 YTL'ye alınmaktadır.

2007'de tarım sektörünün ilk çeyrekte % 2.9 büyüdüğü ifade edilirken, ikinci çeyrekte % 2.1 küçülmüş, üçüncü çeyrekte de bu küçülme devam ederek % 7.8'e ulaşmıştır.

5488 Sayılı Tarım Kanunu'nun 21. maddesindeki "Tarımsal desteklemeye bütçeden ayrılacak kaynağın GSMH'nin % 1'inden az olamaz" hükmüne rağmen 2007'de GSHM'den ayrılan kaynak % 0.83 olarak gerçekleşmiştir. 2008 için öngörülen rakam ise 0.75 düzeyindedir. Kendi çıkarttığı yasalara dahi uymayan AKP hükümeti tarımın tasfiyesinde sınır tanımamaktadır.

2007 yılında köylünün mazot alım gücü, fındıkta % 52, pamukta % 1, şeker pancarında % 19, buğdayda % 4.3, ayçiçeğinde % 17 düşmüştür.

Tarım Kredi Kooperatifleri Genel Müdürlüğü, bu yıl 27 bin 803 üreticiye kredi verdiklerini, önceki yıllarla birlikte borcunu ödeyemeyen yaklaşık 400 bin üretici hakkında takibat başlatıldığını belirtmektedir. Yine Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü 40 bin 453 üreticiye kredi verdiklerini, önceki yıllarla birlikte, borcunu ödeyemeyen yaklaşık 198 bin 932 üretici hakkında işlem başlattıklarını belirtmektedir. 2007’de köylülerin borçları artmış, icra takipleri sıklaştırılmıştır.

2007 rakamları tarım sektörünün her geçen gün gerilediğinin çarpıcı örnekleriyle doludur. Bu örnekler bir önceki yıla oranla düşüşlerin olduğunu, üreticilerin yine zarar ettiğini, tarımdaki küçülmenin devam ettiğini göstermektedir.

“Kimsenin üretimden vazgeçmediğini” aktaran M. Eker imamvari vaazlarına devam ederek tarımdaki 7.8’lik düşüşün tek nedeninin **kuraklık** olduğunu belirtmektedir. ZMO Başkanı **Gökhan Günaydın** ise ku-

raklığın normal olduğunu belirterek tarımda **ideolojik kuraklık** yaşandığını ekliyor sözlerine, ki aslında sü-



reç emperyalist ideolojilerin kuyruğunda işletilmektedir. Türkiye için kurak olan emperyalistler için AKP eliyle bereketlidir.

Bu yıl yaşanan kuraklık, tarımı ve üreticiyi olumsuz etkilerken, köylünün zararını da ikiye katlamıştır. “Kuraklık Kararnamesi” yayımlayan AKP hükümeti Kararname kapsamını 4 ürün ve 40 vilayet ile sınırlı tutmuştur. Kuraklık, tüm ürünleri ve hemen hemen ülkenin tüm bölgelerini etkilemesine rağmen “kararnamenin” sınırlı tutulması tarımda yaşanan değişim ve dönüşümün ifadesidir. Köylü kuraklıktan dolayı uğradığı zararlar baş başa bırakılmıştır.

**TZOB’un 720 Ziraat Odasından aldığı bilgiler doğrultusunda hazırladığı kuraklık raporuna göre;**

Kuraklığın ülkeye verdiği toplam zarar 5 milyar YTL iken en çok kaybın yaşandığı ürün % 38.7 ile **kuru incirdir**. En çok zarar gören bölge zararın % 41.7’si ile İç Anadolu Bölgesi olmuştur. Buğday, arpa, patates, çekirdeksiz üzümde % 20, ayçiçeğinde % 17, pamukta % 7.2, zeytinyağında % 14.5, narenciyede % 16.7 kayıp yaşanmıştır.

Kuraklığa karşı alınmayan önlemler sonucu, hububat rekoltesindeki (yıllık toplam ürün) kaybın daha çok olmasına neden olan AKP hükümeti bu zararın faturasını da, hububat ithalat vergilerini % 60-130’dan % 5-8’e indirerek üreticiye kesmiştir. İthalatın önünü açarak fiyatları baskı altında tutan hükümet üretici köylülüğü emperyalist şirketlerle rekabete (!) zorlamış, tefeci-tüccara teslim etmiştir.

AKP hükümeti tarımdaki 7.8’lik düşüşün tek nedeninin kuraklık olduğunu ilan ederek, izlediği tasfiye politikalarını gizleme çabası içindedir. Düşük taban fiyatları, ödenmeyen veya geç ödenen sübvansiyonlar, girdi fiyatlarındaki artış ise tam tersini ifade etmekte, AKP’nin takkesini düşürmektedir. 2005’te 7 milyon olan tarım sektörü



çalışan sayısı 2006'da 6 milyona düşmüştür. Tarım sektörünün GSMH'ye katkısı % 11.67'den, 2006 sonlarında 9.22'ye gerilemiştir. Yine AKP hükümeti döneminde 2005-2006 yıllarında 1 milyon 300 bin kişi tarımdan koparak büyük kentlere göç etmiştir. Bu aynı sonuçlar 2007 yılında da katlanarak devam etmiştir.

Ülkemizde tarım sektörüne, ekonomiye ayak bağı olduğu yalanı ile üvey evlat muamelesi yapılması ve buna paralel olarak köylülüğün de Türkiye'nin sırtında kambur olarak görülmesi emperyalist talan politikalarının ve tarımın tasfiyesinin argümanlarından biridir. Adım adım hayata geçirilen bu politikalar sonucu, geçen yıllarda olduğu gibi 2007 yılında da tarımın dolayısı ile köylülüğün kayıp yılı olmuştur. "Verimlilik", "rekabet", "dışa açılım" adı altında ülke tarımı çok uluslu şirketlerin denetimine hatta tümüyle eline bırakılmaktadır. Böylece tarımın tasfiye süreci hızlandırılmaktadır.

Tarımın tasfiyesi ülkemiz köylülüğünün açlığa-yoksulluğa terk edildiğinin adıdır. Köylülüğe sunulan bu açlık ve yoksulluktan kuşkusuz ki en büyük payı, katmerli bir şekilde Türkiye Kürdistanı almaktadır. Tarım ve hayvancılıktan başka geçim kaynağının çok yetersiz hatta hiç olmaması nedeniyle toprağa bağımlı olan bölge halkı, tarımın tasfiyesi politikaları ile toprağından koparılmaktadır. Bölge halkının yaşamını devam ettirebilmek için çoğunluğu büyük kentlere göç ederken, geriye kalan kısmı da ya kendi toprağında tarım işçisi ya da mevsimlik işçi olmaktadır. Ulusal Hareket'in vermiş olduğu savaş bahane edilip yatırım yapılmayarak cezalandırılan Türkiye Kürdistanı, Tarımın Tasfiye Politikaları ile de geleceksizliğe sürüklenmektedir. Bölgede tarım politikaları bile bir silah olarak kullanılmaktadır. Sonuç olarak 2007 yılı gelişmelere ve bilgilere baktığımızda genel olarak şunları görüyoruz;

Emperyalizme bağımlılık, çok uluslu şirketlerin ve onlara bağılı şirketlerin kârları artmıştır. Bu alanın talanı hız kazanmıştır. Köylü daha da yoksullaşmış, ürününü ekemez hale gelmiştir. Üretim düşmüş, destekler dibe vurmuştur. Bu yıl düşük taban fiyatlarına bir de kuraklık eklenmiştir. **Kuraklık AKP hükümetinin politikalarıyla birlikte tarımın yıkımını, köylülüğün iflasını hızlandırmıştır.** Kuraklıktan en çok buğdayda (miktar ve üretilen alan bakımından Türkiye tarımı ve köylüsü için temel ürün) etkilenme olmuş, yine ayçiçeği, sebze, meyve, pamuk vb. birçok üründe büyük kayıplar yaşanmıştır. AKP hükümetinin çıkardığı "kuraklık kararnamesi" komik kalmış, yine çok uluslu şirketlerin kârları garantilenmiştir. Üretimden ve toprağından kopan, borçlarını ödeyemez duruma gelen köylü büyük kentlere göç etmek zorunda bırakılmıştır.

Tarımda şirketleşme artmış, belli bölge ve ürünler dışında (ki o da emperyalistlerin istekleri doğrultusunda izin verilenler) üretimin tasfiyesi somutlanmıştır. Tarım ürünlerinde ithalat artmış, yerli üretici ve ürünler korunmamıştır.

**Tarım nüfusunun % 10'lara düşürülmesi yönünde emin adımlarla yürünmektedir.**

Önümüzdeki yıl ve yıllarda tarımın tasfiyesinin daha da hızlanacağı aşıkardır. 2007'nin bize gösterdiği budur. Tarımın tasfiyesi sürecine köylülüğün vermiş olduğu irili-ufaklı tepkilerden çok, siyasal mücadele arenasına çekilmesi zorunludur. Bu gerçeklikten yola çıkarak 8. yönelimin Halk Savaşı perspektifiyle köylülüğe dönük çalışmalarımızı yoğunlaştırarak köylülüğü örgütlemeliyiz.

1) 12 Haziran 2007 Cumhuriyet Tarım Gıda Hayvancılık Eki sf.31

2) 23 Nisan 2007 Radikal

## Revizyonizm, sosyal-şovenizm ve TKP “Yeni şişe içerisinde eski şarap”



**İrkçılık; faşizmin karakterlerinden biridir. Şovenizm de öyle. Kemalist rejim inşa edilirken temel dayanağı ezilen ulus ve azınlık milliyetlerin inkârı olmuştur. Bu hem bir çıkış noktasıdır hem de bir hedef**

Ezilen ulus ve azınlık milliyetler gerçekliği, bir yanıyla kendi meşrebine uygun biçimde kendini dışa vurur; diğer yandan bütün sosyo-politik yapıları kendisine karşı bir yaklaşım ve pratik geliştirmeye koşullar, zorunlu kılar.

Ezilen ulus ve milliyetler meselesinde proletarya her türlü burjuva akıma karşı mücadeleye içerisinde oldukça zengin bir tecrübeye sahip oldu, şüphesiz teorik planda da son derece kapsamlı ve derinlikli bir hat oluşturdu.

Daha başlangıçta Marks yoldaş **“Başka ulusları ezen bir ulus özgür olamaz!”** diyerek ezen-ezilen ulus ilişkisine, ezilen ulusların kurtuluşu meselesine ve devrimci proletaryanın görevlerine dikkat çekmiştir.

Lenin ve Stalin yoldaşlar proletaryanın büyük öğretmenleri Marks ve Engels’in görüşlerini kendilerine rehber alıp diğer pek çok mesele gibi ulusal sorun üzerinde de yoğunlaşmış, proletaryanın bilimini bu konuda da derinleştirmişlerdir.

Lenin yoldaş proletaryanın ulusal soruna ilişkin anlayışını en özlü biçimde şu cümlelerle ifade etmiştir: **“Bütün uluslar için tam hak eşitliği; ulusların kendi kaderini tayin etme hakkı; bütün ülkelerin işçilerinin (ve ezilen halkların) birleşmesi.”** Bu ve benzer yorumlar, burada isimlerini sayamayacağımız kadar çok sayıda şoven, sosyal-şoven, milliyetçi vb.lerine karşı yürütülen ideolojik mücadele sonucu şekillenmiştir. Lenin yoldaş şöyle diyordu: “Bu günlerde milliyet ve vatan hakkında ne çok laf ediliyor, ne çok münakaşa ediliyor ve ne çok bağırılıp çağırılıyor... Görüyoruz ki, kökleri, egemen ulusun kapitalistleri ve toprak sahiplerinin çıkarlarıyla birleşen yaygın ve derin bir ideolojik akımla karşı karşıyayız... Suyunu, inançlarıyla bir şovenist olan Menşikov pınarından, oportünistlik ya da korkaklıklarından dolayı şovenist olan Plehanov ve Maslov, Rubanoviç ve Simiryov,

Kropotkin ve Burdsev pınarından alan hayli büyük bir değirmendir bu.”(1)

Lenin yoldaşın bahsini ettiği akım “Büyük Rus Ulusal Grubu” peçesini takmış egemen ulus milliyetçiliği idi. Egemen ulus sözcülerinden liberal burjuvalara, Menşeviklere, Sosyalist Devrimcilere, Oktoboristlere kadar bir dizi isim sayıyor Lenin yoldaş. O kadar farklı isimle tabii ki temsil ettikleri sınıf ve yapı nedeniyle “Büyük Rus Ulusal Gururu”yla, egemen ulus milliyetçiliğiyle ortaklaşıyorlar.

**Tezahürleri farklı olsa da ve farklı sembol ve söylemlerle kendisini dışa vursa da ulusal sorunun çözüme kavuşmadığı, çok uluslu ülkeler, yapısal benzerliklerle birlikte ideolojik akımlar olarak da benzerdir.** Şu sözleri alalım: “Devletimiz milli (ulusal) bir devlettir. Çok milletli bir devlet değildir. Devlet Türk’ten başka millet tanımaz... Ancak Türk camiasıdır ki bütün ırkları bir arada toplamak kabiliyetine sahiptir.”(2)

Bir de M. Esat Bozkurt’un şu sözlerini alalım: “Benim fikrim, kanaatim şudur ki, bu memleketin kendisi Türk’tür. Öz Türk olmayanların Türk vatanında bir hakkı vardır. O da hizmetçi olmaktır.”(3) Irkçılık; faşizmin karakterlerinden biridir. Şovenizm de öyle. **Kemalist rejim inşa edilirken temel dayanağı ezilen ulus ve azınlık milliyetlerin inkârı olmuştur.** Bu hem bir çıkış noktasıdır hem de bir hedef. Öyle ki Türkiye Kürdistanı’nda isyanlar birbiri ardı sıra başlarken ve “(...) Zilan, Munzur, 33 Kurşun ve Nevala Kasaba ve ülkenin bütün derelelerinde...”(4) Kürdün kanı akarken, yine Kürt inkârdan geliniyor, “Doğuda eşkıyalar ayaklandı”, “Eşkıyalar ezildi” açıklamalarıyla inzibati olaylar olarak sunuluyordu.

Egemen ulusun hâkim sınıfları ezilen ulus ve azınlık milliyetler üzerinde milli baskıyı şiddetle yaşama geçirirken ve egemen ulusun ayrıcalıklarına karşı Kürt ulusal



**M. Suphi ve yoldaşlarının katlinden İbrahim yoldaşın çıkışına kadar geçen 50 yıl içerisinde sol adına, komünizm adına revizyonizm, şovenizm salınıp durdu. Bu ‘komünistler’ ve tabii bunların önderlik ettiği yapılar, proletarya ve ezilen yığınların iktidarı için savaşmaktansa, egemen sınıflar arası, iktidar savaşının bir figürü olmayı, bunun için fırsatları değerlendirmeyi tercih ettiler.**

isyanları yükselirken, bu ülkede adı “Komünist” olan bir parti ve Marksist, sosyalist, devrimci vs. iddiasında bir dolu insan vardı. Şefik Hüsnü bunlardan biriydi ve Kürt isyanının bastırılmasını feodalizmin tasfiyesi olarak değerlendirdiğini biliyoruz. Ş. Hüsnü’nün ve TKP’ye göre burjuvazi feodalizmi tasfiye edecek, sanayinin inşasıyla proletarya gelişecek ve sosyalist devrimin önü açılacaktı. Şu sözler de Hikmet Kıvılcımlı’ya aittir: “Şeyh Sait İsyanı’ndan Mene-men olayına kadar birbirini kovalayan irili ufaklı sarsıntılar emperyalizmin Türkiye’yi yarı-sömürgelikten sömürgeliğe doğru sürüklemek için, doğrudan yada dolayısıyla tuttuğu, alkışladığı, kışkırttığı girişimlerden başka nedir? (...) Emperyalizm, dış siyasetinde Bolşevizm’e dayanan Türkiye’yi dış siyasetle sarsamadığından iç çelişkileri ile avlamak için her zaman pusudadır.” (5)

Bir ulusal hareket karşısında “Komünist Partisi” ve bu partinin iki yöneticisinin düşünceleri böyledir. Söz konusu yaklaşım sonraki yıllarda daha da boyutlanmış, D. Avcıoğlular, İ. Selçuklar, M. Belliler şovenizmi zirveye taşımışlardır. Lenin yoldaştan yaptığımız alıntıda ismi geçenleri M. Esat Bozkurt’la, Ş. Hüsnü ve H. Kıvılcımlı’yla, D. Avcıoğlu, İ. Selçuk ve diğerleriyle değiştirelim; milli baskıyı meşrulaştıran egemen ulusun milliyetçiliğini, şovenizmi bağımsızlık, anti-emperyalizm olarak sunan bu şahsiyet ve anlayışlar faşist Kemalist ideolojiyi ve rejimi besleyen pınar olmuşlardır. Bu gedikli şovenistlere dönemin son jenerasyonu olarak Perinçek ve TİİKP dahil olmuştur.

Ülkemiz proletaryası da gün geldi diğer temel teorik meselelerin yanı sıra ulusal sorununda da Marksist-Leninist-Maoist görüşlerle buluştu. İdeolojik, teorik, politik olarak

sağlam/güçlü bir hat çizdi. Ona öncü müfrezesi Proletarya Partisini teslim etti.

M. Suphi ve yoldaşlarının katlinden İbrahim yoldaşın çıkışına kadar geçen 50 yıl içerisinde sol adına, komünizm adına revizyonizm, şovenizm salınıp durdu. Bu 'komünistler' ve tabii bunların önderlik ettiği yapılar, proletarya ve ezilen yığınların iktidarı için savaşmaktansa, egemen sınıflar arası, iktidar savaşının bir figürü olmayı, bunun için fırsatları değerlendirmeyi tercih ettiler. Örneğin Kemalistler Terakkiperver Fırkası'nı irtica iddiasıyla kapatıp darağaçları kurduğunda ordudaki Terakkiperver yanlılarının harekete geçeceği söylentileri yayıldığında Ş. Hüsnü "Cumhuriyetçilerle el ele vererek ülkeyi karşı-devrim felaketinden kurtarmak işçi sınıfının ve bütün toplumsal devrim taraflarının tarihi borcudur" (6) demiştir. Aynı çizgi Kürt ulusal hareketine karşı da Kemalistleri destekliyordu. DP'ye karşı faşist CHP'nin, 1960 faşist darbesinin destekleyicileri de aynı çizgidir.

Göbek bağı Kemalizm'e bağlı, oradan beslenen ve orayı besleyen bir "Komünist", "devrimci", "sol" hareket söz konusu. Bu koşullarda elbette Kürt ulusu yok sayılır, hatta Kürdün varlığı tartışılır olur. Elbette parlamentarizm ve cuntacılık devrim için yegâne yol olur. Elbette buralardan aldığı güçle her yanı Kemalist histeri sarar vs. vs.

İ. Kaypakkaya yoldaş, elindeki Marksizm-Leninizm-Maoizm'in keskin kılıcını Türkiye devrimci-demokratik hareketinin Kemalizm'e bağlı göbek bağına vurdu, kesti. Bunu söylerken TDH'nin bütünüyle Kemalizm'den koptuğunu söylemiyoruz. Vurgulamak istediğimiz ulusal sorun da dâhil ülkemizin dününe, mevcut gerçekliğine ve geleceğine dair temel teorik meselelerde ve onun pratikleştirilmesinde İbrahim yoldaşın MLM çitayı çektiğidir.

20. yüzyılın son çeyreğine dünyada sınıf mücadelesinin gerilemeye başlamasıyla gi-

rildi. Ülkemizde teorik-politik saflaşma ve yükselen sosyal pratik 12 Eylül Askeri Faşist Cuntası ile kesintiye uğradı.

Diğer bir gelişme ise modern revizyonist iktidarların çözülmeye başlaması ve nihayetinde yüzlerindeki sosyalist maskeyi de atarak devlet tekelci kapitalizm yerine serbest piyasa ekonomisine geçiş oldu. Bu ülkelerden çok uluslu olanlar da merkezi devlet yapısının çözülmesi sonucu kanlı çatışmalar yaşadı. Özellikle Yugoslavya dağılma ve ulus devletlere ayrılma sürecini soykırımlar, katliamlar eşliğinde yaşadı.

Emperyalist projeler ve bu doğrultuda gerçekleşen askeri ve siyasi müdahaleler sonucunda Çekoslovakya, Yugoslavya ve Rusya'da bir dizi ulus-devlet türemiş oldu.

Aynı olgunun ideolojik boyutuna gelince: modern revizyonizmin amiral gemisi SBKP(B)'nin batması nedeniyle dünyanın değişik ülkelerinde bu filoya bağlı modern revizyonist, sosyal faşist partiler ve dirsek temasında olanlar ya kendilerini tasfiye ettiler ya da krizleriyle birlikte program değişiklikleri vb. ile yeni politik süreçlerini başlattılar.

**Sınıf mücadelesi, devlet-devrim meselesi, emperyalizm ve savaş, proletarya diktatörlüğü ve proleter demokrasi vb. meselelerde modern revizyonist çizgiyi öz olarak koruyan bu partiler günümüzün yeni tip revizyonist partileridir.**

Gelin bu akımın ülkemizdeki temsilcilerinden olan TKP'yi ulusal sorun bağlamında biraz daha yakından inceleyelim. Genel hatlarıyla da olsa kimi yaklaşımlarını ele alalım.

## **TKP Genel Başkanı "Ulusların Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı"nı reddediyor!**

TKP'nin ulusal sorun, özel olarak da Kürt ulusal sorunu hakkındaki görüşleri için

Gelenek Dergisi'ne başvuracağız. Bilindiği gibi bu dergi TKP'nin yayın organıdır. Yazı Kurulu TKP Siyasi Büro üyelerince oluşturulur.

Gelenek Dergisi'nin Ağustos 2006 tarihli 88. sayısında yayınlanan "Kürt sorununda İflası Görmek" başlıklı TKP Genel Başkanı Aydemir Güler imzalı yayını ele alacağız. A. Güler'e ait şu cümlelerle başlayalım.

"Kürt sorunu, kapitalizmin sosyalist sistem karşısında kazandığı başarı görmezden gelinerek değerlendirilemez."

"Emperyalizmin kazandığı ulusal ve etnik hareketleri denetleme ve yönlendirme yeteneği ihmal edilerek herhangi bir tartışma yürütülemez."

"Dünya haritasının sermaye egemenliğinin çıkarları doğrultusunda yeni etkisiz ulus-devletten ziyade holding acentelerine benzeyen bir takım oluşumlara açıldığı görmezden gelinerek ulusal kurtuluştan söz edilemez."(7)

Tek paragraf olan bu değerlendirmeyi biz bölümlere ayırdık. Dünyada değişen güç dengelerine emperyalizmin ulusal hareketler karşısında kazandığı yeteneğe ve ulusal devlete ilişkin emperyalizmin yeni politikalarına vurgu yapılmaktadır. Biz bu cümlelerdeki yanlış anlayışa şimdilik değinmeyeceğiz. Değişen güç dengeleri ve emperyalizmin politikalarıyla ilgili bu girizgahın ardından neyin geldiğine bakalım.

Yeni paragrafa şu soruyla başlıyor A. Güler: "Peki Marksistler ne yapmalıdır? Emperyalizm çok daha güçlenmişse yani yönetme, denetleme, yeteneği kazanmış ve dünya haritasını yeni bir projeyle düzenlemeye başlamışsa Marksistler ne yapmalıdır?" A. Güler sorusunu şöyle cevaplıyor:

"Kendi kaderini tayin hakkı işçi sınıfının, halkların ve insanlığın kurtuluşu için bir politik enstrüman olma niteliğini yitirmişse Marksistler hiç kuşkusuz işçi sınıfının çıkar-

larını esas alan sınıf mücadelesini merkeze koyan bir yeni yaklaşım üretmeye koyulacaklardır."(8)

TKP Genel Başkanı henüz yeni bir anlayış ortaya koymamış olsa da o işe UKKTH'yi (Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkını) geçersiz ilan edip reddederek başlıyor. Biz de bu anlayışın eleştirisi üzerinden yazımızı devam edeceğiz.

Ulusal sorun, uluslar dünyasının ezen ve ezilen uluslar biçiminde ayrışması, bir ulusun başka bir ulus tarafından ilhak edilmesi, kendisini gerçekleştirme hakkının elinden alınmasıyla ortaya çıkmış bir sorundur. Açıktır ki bu sorunun çözümü için her sınıfın ayrı bir çözüm siyaseti vardır.

Ezen ulusun hâkim sınıfları ezilen ulusun siyasal bağımsızlık hakkını zorla gasp etmiş, bir ulusu kendine bağlamıştır. Zor sadece o aşamayla sınırlı değildir. Aynı zamanda bağımlılığı, ilhakı sürdürmenin yani ezilen ulus sorununu "çözmenin" bir aracı olarak da uygulamaya devam eder. Bu milli baskıdır. **Milli baskı ezilen ulusun varlık temellerine yönelir.** Ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkının, yani ayrılıp ayrı bir devlet kurma hakkının elinden alınması ve bunu sürdürmenin yolu olarak milli zulme başvurulması, egemen ulusun hakim sınıflarının ezilen ulusun pazarını ve maddi zenginlik kaynaklarını sömürmesi, elinde tutması içindir.

Ulusun var olan tüm koşullarına yönelmesi nedeniyle ezilen ulusun bir avuç komprador/büyük burjuvazisi ve büyük toprak ağaları dışında ulusun bütünü milli zulümden etkilenir. Söz ve yazı, özellikle yazı dilinin kullanılması yasaklanır, engellenir; binlerce yılın birikimleriyle gelişen, biçimlenen ruhi şekillenme birliği-kültür mirası baskı altında tutulur, geliştirilmesi engellenir. Bu sonuçlar bütün ulus gibi ulusun işçi ve emekçilerinin "... Zihinsel güçlerinin gelişimini geciktirmeye hizmet eder!" (Stalin)

Tabii yasaklar ve engeller nedeniyle işçi ve emekçilere ulaşmanın, politikaları taşımanın araç ve olanakları da önemli ölçüde sınırlanmış olur.

Milli baskının ezilen ulusun işçi ve emekçileri üzerinde yol açtığı sonuç bunlarla sınırlı değil, ne diyordu Stalin yoldaş?: **“Bu politika (Milli baskı politikası, yn) geniş yığınların dikkatini toplumsal sorunlardan, sınıf mücadelesinin sorunlarından ulusal sorunlara, proletarya ile burjuvazinin ‘ortak’ sorunlarına çevirir.”** (9)

Ezilen ulusun işçi ve emekçileriyle burjuvazinin “ortak” sorunları nedir? Yasaklanan, engellenen dilidir, yok edilmek istenen ruhi şekillenme birliği/kültürüdür; yurdunda yabancı hükümranlıdır; eğitimsizliğe, tarihsizliğe gömülmek istenmesidir vb. Milli baskıya karşı ulusal mücadeleyi başlatan ezilen ulusun burjuvazisi ve toprak ağaları

**“Kendi kaderini tayin hakkı işçi sınıfının, halkların ve insanlığın kurtuluşu için bir politik enstrüman ama niteliğini yitirmişse Marksistler hiç kuşkusuz işçi sınıfının çıkarlarını esas alan sınıf mücadelesini merkeze kayan bir yeni yaklaşım üretmeye koyulacaklardır.”**

İşte bu “ortak” sorunlar sayesinde işçi ve yoksul köylüleri, gençliği etrafında toplar.

Uluslar arasında düşmanlıkları geliştirme ve kışkırtma da milli baskı politikasıdır. Bunun katliamlara, cinayetlere ve soykırımlara kadar gittiğine insanlık tanıktır.

Bu politika hem ilhakı devam ettirme hem de ezen ve ezilen uluslardan işçi ve emekçilerin birliğini dinamitlemek, egemen sınıf iktidarını sürdürmek, güçlendirmek için uygulanır. Stalin yoldaşın sözleriyle ifade edersek, bu politika: **“İşçilerin birliği**

**davasını kan ve gözyaşları içinde boğar.”**

Buraya kadar anlattıklarımızı özetleyelim:

Çok uluslu devletlerde (eğer Yeni Demokratik ve Sosyalist Cumhuriyet değilse) ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkı zorla elinden alınmış, bir başka ulus-devletin sınırları içerisine zorla dâhil edilmişlerdir. Bu durumu devam ettirmesi yani ezilen ulusun insan ve doğal kaynaklarını sömürmek, pazarı elinde tutmak, güç ve nüfuzun sahibi olmayı sürdürmek için başvurulan



milli baskı ulusların işçi ve emekçileri arasında ayrılıkları hızlandırmaya, düşmanlıklar yaratmaya, karşılaştırmaya yarar.

Ezen ve ezilen ulus gerçekliği ve bunun ortaya çıkardığı sonuçlar en genel hatlarıyla böyleyken; şimdi TKP Genel Başkanı'nın sorusunu ödünç alıp soralım: **“Peki Marksistler ne yapmalıdır?”**

A. Güler'in bu soruya cevabını okumuştuk, biz cevap vermeyelim, bırakalım Lenin yoldaş cevaplasın. İşte Lenin'in sözleri:

“Proletarya, emperyalist burjuvazi için çok ‘tatsız’ bir sorun olan ulusal baskı temelinde şekillenmiş bir devletin sınırlarının mevcut devlet sınırları içerisinde zorla tutulmasına karşı mücadele etmelidir ki bu, ulusların kendi kaderini tayin hakkı için mücadele anlamına gelir.” (10)

Evet, Marksist Lenin ezilen ulusların zorla tutulmasına karşı çıkıp, proletaryayı UKKTH için mücadeleye çağırıyor. O zaten komünistlerin her türlü eşitsizliğe karşı durduğunu vurgulayıp tutarlı bir duruş da sergilemiştir.

## TKP Genel Başkanı ulusal sorunda bilimsel sosyalist teorinin eskidiğini söylüyor

Marks’a rağmen, Lenin’e rağmen Marksist olan A. Güler’in vurguyu dünyada değişen güç dengelerine ve emperyalizmin “yeni” politikalarına yaparak UKKTH’den vazgeçmesi, onu reddedip arayışlara koyulması manidardır.

Marksizm’in ölü dogmalar yığını olmadığını, onun yaşayan özüne bağlı kalmak gerektiğini Lenin söylemişti. Bilimsel sosyalist öğretiyi yaşam içerisinde geliştir, zenginleştir; bu, kimi yönlerinin eskiyeceği, gelişmelere cevap veremeyeceği, kimi yönleriyle ise daha da derinleşeceği anlamına gelmektedir. **Dünyada sosyo-ekonomik ve si-**

**yasal durumda niceliksel değişimler yaşanırken, teoriyi köklü bir değişime sokmak Marksistlerin değil revizyonistlerin yaptığı/yapacağı iştir.** Örneğin sınıflar mücadelesinin dengesiz gelişeceği, sınıf çelişkinin keskinlik derecesinin değişebileceği bir yasadır. Komünistler teoriyi sınıf mücadelesindeki yükseliş veya düşüşe bakarak değiştirmezler. Orada politika ve taktiklerde değişim söz konusu olur.

Son otuz yıllık sürece bakalım, bu sürecin karakteristiği sınıf mücadelesinin gerilemesi, devrimci durumun düşmesi, karşı-devrim cephesinin güçlenmesidir. A. Güler’in “Reel sosyalist” diye adlandırdığı, bizim ise modern revizyonist, bürokrat burjuva diktatörlükler dediğimiz ülkelerin çözülmesi, sonuçları itibariyle sınıf mücadelesindeki gerilemeye olumsuz olarak etkide bulunmuştur. Dünyada ve tek tek ülkelerde yaşanan sosyo-ekonomik ve siyasal süreçler komünistler için haliyle bir takım değişikliklere gitmeyi getirmiştir. Fakat altını çizmemiz gerekir ki bu değişiklikler politik-taktik düzlemdedir. Gelişmeler bilimsel sosyalist öğretinin kimi temel unsurlarını, ilkelerini eskitecek, yeni bir içerik kazanmasını gerektirecek kapsamda olmamıştır.

Komünistler ulusal soruna başından beri yakın ilgi duymuşlardır. Marks ve Engels yoldaşların sömürgeler ve bağımlı uluslardaki gelişmelere dikkat kesildiği biliniyor. “Halklar hapishanesi” Rusya’da Marksizm’in ulusal sorunla ilgili tahlillerini alabildiğine derinleştirmeleri, kapsamlı ve



**Dünyada sosyo-ekonomik ve siyasal durumda niceliksel değişimler yaşanırken, teoriyi köklü bir değişime sokmak Marksistlerin değil revizyonistlerin yaptığı/yapacağı iştir.**



yeterli teorik bir eksen oluşturmaları Ekim Devrimi öncesine rastlar. Ulusal sorun teorisinde temel ilkeler o dönemde tamamlanmış, Ekim Devrimi Stalin yoldaşın belirttiği gibi sorunun kapsamını genişletmiştir.

TKP Genel Başkanı emperyalist egemenliğin güçlenmesinin ulusal hareketler üzerindeki etkisini merkeze koyuyor ve bu konjonktürel gelişmeleri MLM ulusal sorun teorisiyle hesaplamanın dayanakları yapıyor. Şüphesiz bastığı dayanaklar gibi oluşturduğu anlayış da çürüktür. A. Güler'de "gözetelim", "tartışalım", "hesaplayalım"la biten cümleler ilerleyen satırlarda UKKTH'nin reddine ve hemen sonra da "Ulusal sorun konusunda eski modellerden kopmak, yerine yeni yaklaşımlar geliştirmek"(11) biçiminde şekilleniyor.

TKP Genel Başkanının sözlerinde biçimlenen bugünkü revizyonizmin kökleri eskidir. 2. Enternasyonal revizyonistlerden Kruşçev'e ve Deng Hua kliğine kadar uzanır. Açıktır ki tarihte de görüldüğü gibi MLM teorisinin evrensel ilkeleri revizyonistlerin baş hedefi haline gelmektedir ve şu ya da bu tahlilleri eskimiştir denilerek tartışmaya açılmaktadır.

**Ulusal sorunla ilgili bilimsel sosyalist teori ezen ve ezilen ulusların verdiği, emperyalizm ve uşaklarıyla ezilen ulus ve halklar arasındaki çelişki ve emperyalist sömürge siyaseti olguları üzerinden şekillenmiştir.** Sözüünü ettiğimiz olgular bugün bütün yakıcılığıyla orta yerde duruyorken MLM teorisinin ulusal soruna dair yaklaşımı nasıl eskimiş olabilir?

Ezen ve ezilen uluslar sorunu dün olduğu gibi bugün de varlığını devam ettirmektedir. Siyasal bağımsızlık hakkı ilhak edilmiş, milli baskı altında inleyen uluslar hiç de az değildir. A. Güler'in değişen koşullar teorisi ve buna yaslanarak UKKTH'yi reddetmesi, ulusal sorunla ilgili bilimsel sosyalist anlayışı eskimiş ilan etmesi geleneksel

revizyonizmin tanımıdır, tabii sosyal-şovenizmin de.

İçerisinde bulunduğumuz şu dönemde belli başlı kimi meselelerde anlayış olarak ciddi karışıklıklar yaşanmaktadır. Bunlardan biri olan ulusal sorun ideolojik-teorik alanda esaslı bir kuşatma altındadır. Şovenizmin, egemen ulus milliyetçiliğinin basıncı ilk olarak revizyonist yapılarda yankısını buluyor. TKP Genel Başkanından yaptığımız aktarmalar sosyal-şoven bayrağın nasıl hararetle dalgalandırıldığını gösteriyor. Milli Mesele hakkında MLM anlayışı bir kez daha yineleyeceğiz; ama bu kez "Türkiye'de Milli Mesele" başlıklı eserini 1971 yılının Aralık ayında bitiren İbrahim Yoldaşın şu giriş cümleleriyle: "Milli meseledeki temel şiarımızı bir kere daha tekrarlayalım: **"Bütün uluslar için tam hak eşitliği; ulusların kendi kaderini tayin etme hakkı; bütün ülkelerin işçilerinin (ve ezilen halkların) birleşmesi."**

## **TKP Genel Başkanı ulusal sorun'da modern revizyonizmin ayak izlerini takip ediyor!**

TKP Genel Başkanı'nın ulusal sorunla ilgili değerlendirmelerinde ana eksen "Reel sosyalizmin çözülüşü" argümanıdır. Bu eksen üzerinde hareket ederek meseleler temellendiriliyor. İşte bir tane daha! "Reel sosyalizmin çözülmesinin üzerinden 15 yıl geçmesine karşın solda ulusların kendi kaderini tayin hakkı ile bir türlü hesaplaşamamış olması meselenin psikolojik deformasyonla (alemi kendisi gibi biliyor, yn) sınırlı olmadığını gösterir. O dönemden beri ulusal kurtuluş hareketleri dünya devrim sürecinin bir bileşeni değildir." (13) Kıblesini yitiren bir aydının öfke nöbetleri mi bu sözler, yoksa bir umutsuzun "ya hep ya hiç"e oynayan radikalizmi mi?

UKKTH'yi ve ulusal hareketleri doğuran çelişmeye daha önce değinmiştik; ezen ezilen ulus çelişmesidir ve ulusal sorunun çözülmemiş olmasından kaynaklanır. Bu çelişkilerin özgünlüğünü hiçe sayan A. Güler hepsini aynı torbaya koyarak bir çırpıda çözüverme becerisini gösteriyor. Yoksa “reel sosyalizm çözüldü” diye UKKTH niye geçersiz olsun, UKKTH ile niye ulusal kurtuluş hareketleri artık karşı-devrimin bileşeni olsun?!! Bu ve benzer inciler çelişmeleri “kapitalizmle sosyalist sistem arasında”ki çelişmeden ibaret gören anlayıştan çıkar.

Aynı anlayışa çok daha açık olarak şu cümlelerde de rastlıyoruz: “Kendi kaderini tayin hakkı 20. yüzyılda uzun süreliğine sola tapulanmıştır. Ama bitti. 1990’larla birlikte ezilen/küçük ulus hareketleri genel olarak emperyalizmin denetimi altına girdi. Bu hareketler önce karşı-devrim zincirinde, sonra dünyanın emperyalist yeniden yapılandırılmasında gerici roller üstlendi.” (14)

TKP Genel Başkanı reel sosyalist dediği (siz bu kavramın geçtiği yerleri “Modern revizyonist” diye okuyun.) ülkelerin çöküşünü ulusal sorunda yeni bir başlangıç, bir milat olarak ele alıyor. O tarihten itibaren bilimsel sosyalist ulusal sorun teorisi eskimiş, UKKTH geçerliliğini yitirmiş, ulusal hareketler emperyalist projelerin araçları olmuş oluyor... **Geçerken şunu da belirtelim, gerek yukarıdaki cümlelerden ve gerekse UKKTH'ye değindiği diğer paragraflardan da anlaşılacağı gibi A. Güler, “Ulusların kendi kaderini tayin etme hakkı” ile “Ulusların kendi kaderini tayin etmesi”ni aynı görüyor.**

Reel sosyalizmin çözülüşü ve ulusal soruna etkisine devam edelim. Dün Kruşçev-Brejnev kliği sosyalizme barış içerisinde geçiş olacağını, sosyalist kampın varlığının kapitalist kampı ekonomik rekabete sürüklediği ve bunun da kapitalizmi çöküşe götüreceğini; ulusal ve sosyal kurtuluş hareketlerinin

yıkıcı, kışkırtıcı rol oynadığını, barışı sabote ettiğini vb. söylüyorlardı. Onlar emperyalizmle ezilen ulus ve halklar arasındaki ezen ve ezilen uluslar arasındaki çelişmeyi ve bunun politik/pratik yaşamdaki karşılığını gözlerden kaçırıyor, bütün süreci ve gelişmeleri sosyalist kamp ile kapitalist kamp arasındaki çelişmeyle açıklıyorlardı. Bugün A. Güler “reel sosyalizmin çözülüşü”nü temel alarak UKKTH'nin ve ulusal hareketlerin içerik değiştirdiğini vs.'yi kuvvetle öne sürerken ulusal sorunun maddi zeminini ve yükselen çelişmeyi inkâr ediyor. Revizyonizmin tarihsel zincirine eklenen halkalar birbirine benziyor. “Armut dibine düşer!”

## TKP Genel Başkanı ulusal hareketlerde demokratik muhtevayı reddediyor!

Gelelim ulusal hareketler ve emperyalizmle ilişki meselesine; Ulusal hareketlerin yaygınlığı ve yoğunluğu 1980'lere kadar derece derece düşmeye başlamıştır. Belirleyici neden ulusal kurtuluş hareketlerinin netice vermiş olması, ezilen ulusların büyük bir kısmının UKKTH'yi kullanma imkânına ulaşmaları, kendi ulusal devletlerini kurmalarıdır. Bunlar tam bağımsız değil, yarı-sömürge ülkeler haline gelmişlerdir.

**Ulusal hareketlerin nasıl sonuçlanacağı meselesinde belirleyici olan, bu hareketlerin önderliğinin niteliğidir.** Şüphesiz konjonktür de bu ve benzer hareketlere etki de bulunur. Ulusal hareketler karakteri gereği egemen ulusun hakim sınıflarıyla gerici uzlaşmalara açıktır. Keza emperyalist politikalara boyun eğmeye de. Fakat bu özellikler nedeniyle genel anlamda ulusal hareketi emperyalizmin aracı, karşı-devrimin bir parçası biçiminde değerlendirmeye gidilemez. Emperyalizmle ezilen uluslar ezen ve ezilen

uluslar arasındaki çelişme bugün de tarihi ilerleten dinamikleri oluşturuyor. **Ezen ulusun ayrıcalıklarına, milli baskıya, ilhaka yöneldiği için ulusal hareketler karşı-devrimin değil dünya devrim cephesinin bir parçası, yedek kuvvetleridir.** Ulusal hareketlerdeki öz budur.

Genel eğilimle tek tek pratiklerin çelişebilir olması salt ulusal hareketlere mahsus değildir. Genel eğilime aykırı olarak kimi ulusal hareketlerin emperyalizmle, egemen ulusun hakim sınıflarıyla nasıl anlaştığını, onların politikalarıyla bütünleştiğini görüyoruz. Bu bir olgu olarak dün de yaşamaktaydı, bugün de yaşamaktadır. Mesele şudur: Emperyalistlere yedeklenen ulusal hareketlerin varlığı ulusal soruna bakış açımızı değiştirmeyi getirir mi? Bu tür gelişmeler bir bütün olarak UKKTH'yi reddetmenin nedeni olur mu? Marksizm-Leninizm-Maizm'in gelişim sürecine baktığımızda benzer süreçlerin yaşandığını ve nasıl aşıldığını görmek mümkün. Bu nedenle yukarıdaki sorumuza Lenin yoldaştan yanıt alacağız. Şöyle diyor Lenin: "Nasıl ki, örneğin Latin Amerika ülkelerinde olduğu gibi, cumhuriyetçi sloganları politik aldatma ve mali soygun amacı için burjuvazi tarafından kullanıldığı birçok durum sosyal demokrasinin cumhuriyetçilikten vazgeçmesine yol açmışsa, aynı biçimde, bir emperyalist güce

karşı verilen ulusal kurtuluş mücadelesinin, belirli koşullar altında, başka "büyük" güç tarafından kendi emperyalist amaçları için kullanılabilmesi gerçeği de, sosyal demokrasiyi ulusların kendi kaderini tayin hakkını tanımaktan alıkoyamaz." (15) Demek ki ulusal sorunun çözümünde temel bir ilkeyi savunmak ulusal hareketlerin tekil pratiklerine bağlı değildir. Hatta bütün ulusal hareketlerin böyle bir sürece girmesi dahi bu ilkedden vazgeçmeyi asla getirmez.

Geçmişle karşılaştırıldığında ulusal hareketlerin sayısı bugün düşüktür. Devam eden ulusal hareketler içerisinde demokratik muhtevaya sahip olanların varlığı inkâr edilemezdir. A. Güler ulusal hareketlerin niteliğiyle ilgili bugünkü gerçekliklerini çarpıtmakla kalmıyor, artık yeni bir döneme girdiklerini, emperyalizmin kontrol ve denetimi altında bir ulusal hareket profili oluştuğunu anlatıyor. Böyle bir iddia sınıf hareketinin, sınıflar mücadelesinin son bulduğu iddiası gibi gülünç olur.

**Ulusal hareketlerin çıkışına temel olan nedenler emperyalist işgal ve ezen ulus ilhaklarıdır. Ulusal hareket işgal ve ilhak olgusundaki çelişmenin çözümü temelinde ortaya çıkar. Dolayısıyla işgal ve ilhaka karşıdır. Ulusal hareketler ilerici-demokratik muhtevayı bu özelliklerinden kazanırlar.** Söz konusu hareketlerin zaman



içerisinde nasıl bir kimlik kazanacağı apayrı bir sorundur. Bu, ulusal hareketlerin ortaya çıkışı ve genel eğilimiyle ilgili değildir. Sürece etki eden sayısız gelişmelerin toplamı olarak ulusal hareket üzerinde ilerici veya geri sonuçlar yaratır. O halde sorunun kendisi ulusal çelişmedir, bu çelişmenin ilerici-demokratik veya gerici tarzda çözümüdür. A. Güler'in ulusal hareketlere dair emperyalist politikaların bir aracı olduğu, karşı-devrime hizmet ettiği değerlendirmeleri ulusal hareketlerde içkin olan demokratik muhtevanın reddi demektir ve bu da sınıf hareketini önemli bir destek kuvvetinden kopartmak, yalıtılmak anlamına gelmektedir.

Ulusal hareketlere yönelik bu dışlayıcı anlayış kendi başına birçok şey ifade etmektedir. Bunu ulusal sorunda eski anlayıştan kopuş (MLM'nin ulusal sorun teorisinden kopuş) ve UKKTH'nin reddiyle birlikte ele aldığımızda egemen ulus milliyetçiliğiyle aynı yerde bir sosyal-şovenizm ortaya çıkar.

## **Egemen ulus milliyetçiliği, şovenizm ve sosyal şovenizmin maddi temeli hakkında birkaç şey!**

Çok uluslu yarı-sömürge olan Türkiye, yarı-sömürgeliğin getirdiği bir gerçeklik olarak, aynı zamanda, ezilen bir ülkedir. Kendi içinde ezen-ezilen ulus ve milliyetler tabanına sahip Türkiye'nin, emperyalizm karşısındaki ezilen ülke konumu, komünistlerin gündemine ülkenin bağımsızlığı sorununu taşır. Aynı zamanda, devrimimizin karakteri anti-emperyalist bir nitelik de kazanır.

Emperyalizm, feodalizm ve komprador-bürokrat kapitalizm terkihiyle oluşan sosyo-ekonomik biçim yarı-sömürgelik ve yarı-feodalizmdir. **Dolayısıyla devrimimiz hem anti-emperyalist niteliğin hem de anti-feodal niteliğin bir biri içinde eriyerek tek**

**bir içerik kazandığı yeni demokratik devrimdir. Komünistler devrimimizin ulusal sorun programını ülkenin tam bağımsızlığı, bütün uluslar için tam hak eşitliği, UKKTH ve işçi ve emekçilerin birliği ilkeleri doğrultusunda şekillendirirler.** Şunu da belirtelim: Bu ilkeler devrim sonrası meselesi değildir; bugünden bu ilkelerin amansız savunucusu, sahiplenicisi olunmak durumundadır.

Egemen ulus milliyetçiliğinin ve şovenizmin maddi kaynaklarından biri de tam da ülkenin bu yarı-sömürge gerçekliğidir. Egemen ulusun milli burjuvazisi pazarın ve maddi zenginliklerin emperyalist sermaye ve uşaklarının denetimi, hakimiyeti altında olması nedeniyle kendi pazarları adına emperyalizme karşı bir çizgide durur. Ama yine aynı pazarlar ve zenginlikler için ezilen ulus ve azınlıkların inkarı, imhası ve asimilasyonu için katı bir şovenist kesilir. Komprador-bürokrat burjuvazi ile şovenist politikalarda kol koladır, milli baskı politikalarının savunucusu, destekçisidir.

Şovenizmin ve hakim ulus milliyetçiliğinin en parlak, en etkin silahı "bölücü", "bölücülük" kavramlarıdır. Üstelik bu kavramlar bir şemsiye işlevi de görür. Bir tarafta "bölücü" eyleminin doğrudan ve dolaylı tüm sorumlularının toplandığı şemsiye; diğer tarafta "bölücüye", "bölücülüğe" karşı duranların. İş, bölücünün kimliğinin tanımına geldiğinde egemen ulus milliyetçileri ve şovenistleri ayrıntı düzeyinde bir ayrışma yaşar. Genel hatlarıyla belirtirsek komprador burjuvazi ve büyük toprak ağalarıyla milli burjuvazinin sağ kanadı ezilen ulusun ulusal kurtuluş hareketini bölücü olarak gösterirken, bu grup içerisindeki "sol", "sosyalist" maskeli olanlar (Perinçekler, İ. Selçuklar vs.) emperyalist kuşatmadan, anti-emperyalizmden dem vururlar. Bu sayede milli kurtuluş edebiyatına sahicilik kazandırmaya, kitlelerin gücünü yedeklemeye ça-

lışırlar. Bu jargon aydın devşirmenin etkili dili olarak da kullanılır. Öte yandan; milli burjuvazinin sol kanadı, şehir küçük burjuvazisi ve hatta egemen propagandayla dumura uğratılmış işçi ve emekçiler ulusal hareketi göstermekle birlikte bunun emperyalistlerin desteği ve kışkırtmasıyla yapıldığını vb. söyleyip emperyalist oyunlara özel bir vurgu yapar. Türkiye'nin uluslararası mali sermayeye bağımlı olduğu, doludizgin sömürgeleşmeye gittiği tezi bu çevrelerce sıkça işlenir. Emperyalizmin ulus-devletleri yok etmeyi hedeflediği, hegemonya için küçük devletçikler yaratma politikasını benimsemiş gibi bir dizi tezler de öne sürülür. Bunları tartışmayacağız. **Bu argümanların hepsi ezilen ulus üzerindeki ilhakin devamı, ezilen ulusun en sıradan taleplerinin dahi reddedilmesi, şiddetle bastırılması için kullanılır.**

## Meşruluk arayışının mahsulleri

### “Bölünme-bölücülük”

Türkiye'nin bölünmeyle karşı karşıya geldiği tespitini yapanlardan biri de TKP'dir. Gelenek dergisinin Ekim 2006 tarihli 90. sayıda “Kürt Sorunu: Ülkeyi Yeniden Kurmak” başlığıyla çıkan başyazı, bölünme olgusunu ve kimin bölücü olduğunu, bölünmeye karşı acil görev çağrısını işlemiştir. Şu tespit Gelenek dergisine aittir: “Evet, Türkiye için bölünme artık bir sendrom ve demagoji olmaktan çıkmış, maddi bir olasılık haline gelmiştir.” (16) Burada Gelenek dergisinin yapmış olduğu bu siyasi durum tespiti üzerinde durmayacağız, biz bu ve benzer tespitlerin nereye evrildiğine bakmak istiyoruz. Devam edelim. Maddi bir olasılık haline geldiği söylenen bölünme olgusunda bölücü olarak kimin tespit edildiğine bakalım. Gelenek dergisi şöyle diyor: “Ortadoğu'nun bu gecikmiş kapitalizminin,

geliştikçe ve emperyalizmle ilişkilerini derinleştirdikçe korktuğu başına geldi... Bölücülüğün tarihsel kaynağı Türkiye'de kapitalizmin egemenliği ve emperyalizmle zorunlu bütünleşmesidir. Ne komşu ülkelere ne de anadili Türkçe'den farklı diğer ülke halklarını işaret etmenin açıklama gücü var.” (17) Bir başka sayfada da “Türkiye coğrafyası emperyalizmin zayıf bir anında kabul ettiği genişliktedir” deniliyor. Başyazıda benzer cümlelere sıklıkla rastlıyoruz.

Emperyalistlerin bölme saldırısıyla karşı karşıya kalan bir Türkiye ve buradaki “komünistlerin” acil görevlerinin tanımlandığı bu anlatı TKP Genel Başkanının ulusal sorunla ilgili bilimsel sosyalist anlayışı eskimiş ilan eden, UKKTH'yi reddeden, ulusal hareketleri emperyalist politikaların araçları olarak gören değerlendirmesini eklediğimizde tamamlanmış olur. Sonuç, egemen ulus milliyetçiliği ve şovenizmiyle aynı şemsiyenin altında bulunan TKP'nin sosyal şovenizmidir.

Aydemir Güler, ulusal sorunla ilgili değerlendirmesinde 90'lar sonrası emperyalizmin gücüne, güçlülüğüne değinip durmuştu. “Yeni” arayışlarını bu “yeni” gelişmeyle ilişkilendirerek temellendiriyordu. Öne çıkartılan emperyalizm ve onun gücü ve beraberinde “bölünüyoruz”, “bölecekler”, “dinamik tehdit” tespitleri ve “...Türklere, Kürtlere kader ortaklığı yakışır” ya da “Türkiye, Türkler, Kürtler ve topraklarımızın öteki sahipleri tarafından el birliğiyle yeniden kurulmalıdır”la biten yaldızlı son sözler. İyi ama hiç ezen ulusla ezilen ulus bir olur mu? Bir komünist olarak uluslar için tam hak eşitliğini Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkını savunmadan ulusların işçi ve emekçilerini nasıl birleştirebilirsin, nasıl kader ortağı olabilirler. Sizin bu yaldızlı sözleriniz ezilen ulus ve azınlıklar için inandırıcı olabilir mi?

Egemen ulus milliyetçiliği ve şovenizm

nasıl gerçekleşiyordu? **Kürt sorununu reddederek veya ulusal sorun biçiminde görmeyerek. Peki, bunun pratik karşılığı nedir? UKKTH'nin reddidir. Yani Kürt ulusunun siyasal bağımsızlık hakkının ilhak edilmesi, mevcut sınırlar dâhilinde zorla tutulmasıdır.** Bir de TKP Genel Başkanı ve Gelenek Dergisi'nin tutumuna bakalım: TKP, Kürt ulusal sorununun varlığını kabul ederken kendi kaderini tayin etme hakkını reddediyor, bunun anlamı biliniyor! Kürt ulusu üzerindeki ilhakın ve zorla mevcut sınırlar içerisinde tutulmasının devamı demektir.

Şimdi soralım: egemen Türk milliyetçiliği ve şovenizmle bu tavır arasında nitel bir fark var mı? Elbette hayır. Çünkü “Ha Kel Hasan, ha Hasan Kel” ya da “ha şovenizm, ha sosyal-şovenizm.”

## Bir örnek, bir hatırlatma ve bir meçhule yürüyen TKP!

“Emperyalist tehdit”, “bölünme-bölücü” gibi kavramlar her çeşit ulusalcı için Kürde yapılanların “soyly” gerekçesi oluyor. (Bu kavramlara “emperyalistlerle işbirliğini” de eklemeliyiz. Ş. Hüsnü'nün bu kavramla yeniden ürettiği sosyal-şoven bayrağı yere düşmedi. Gelenek Dergisi “Kürt isyanlarının emperyalist bölücülükle ilişkisi...” (18) diyerek geleneği devam ettiriyor.) Gelenek Dergisi ve TKP de “Yurtsever Cephe”yi Türkiye'nin bölünme sorunu üzerinden şekillendiriyor. Sorun şu an bu değil. Sorun bu ve benzer değerlendirmelerle UKKTH'ye çizgi çekilmesi, ulusal sorun ve ulusal hareketler meselesinde modern revizyonist görüşlerin parlatılmasıdır.

Bugün “bölücü” olarak emperyalizmi işaret eden TKP var. Dün ise “bölücü”lüğü Türk hakim sınıflarının yaptığını söyleyen TİİKP vardı, gerisini İbrahim yoldaştan okuyup devam edelim: “...Hakim ulusun burjuva ve toprak ağalarının ağzıyla ‘bölü-

cülüğe’ saldırmak, sadece kafaları bulandırır ve Türk hakim sınıflarının işini kolaylaştırır. ‘Bölücülük’ kavramına, gerçekte onun taşımadığı bir anlam atfederek ‘asıl bölücüler onlardır’ gibi korkunç derecedeki demagogik bir üslupla milli baskılara karşı çıkılmaz. İşçi Köylü gazetesinde ‘Kimdir bölücü’ başlığı altında böyle bir demagoji ve safсата yığını arasında Kürt milletinin ‘ayırılma hakkı’nın nasıl güme getirildiği, hakim sınıfların ‘devletin ve toprakların birliği’ şiarına nasıl sinsice sahip çıkıldığı hala hatırlardadır.” (19) TİİKP revizyonizminin “güme getirdiği” UKKTH’yi TKP Genel Başkanı aleni reddediyor. TKP bu çıkışla TİİKP’yi aşmıştır. TİİKP dediğimiz bugünün en sıkı “Kızılma”cısı, Perinçek ve İşçi Partisi olmuştur. Bu tayfa herkesin malumu olduğu için ayrıntıya gerek yok, yalnız şu notu düşelim: Perinçekgiller güme getirmeler, sinsice atılan adımlarla bugünkü mevkiye ulaştılar. Bu mesafenin çok daha kısa bir zaman diliminde alındığına “Halkın Kurtuluş Partisi” (HKP) örneğinde tanık olduk. Gelenek Dergisi’nin ve TKP’nin girdiği bu yönelim TDH’nin yabancı olduğu bir yönelimdir. Kendinden önce gidenlere bakarak buldukları güzergahın ara durakları ve ana durağı hakkında bir fikir edinmeleri zor değil.

Yeni bir durum olmamakla birlikte bugün çok daha kapsamlı bir kampanya sürdürülmektedir. Faşist devlet bütün araç ve olanaklarıyla “bölücü” avı başlatmıştır. Türk ulusunun işçi ve emekçileri “bölücüye” karşı seferber olacak kıvama getiriliyor. Bunun Kürt ulusunun taleplerini bastırmak, Kürt ulusal demokratik hareketini kuşatmak, çözmek amacıyla yapıldığı açıktır. Kürt ulusal sorununun egemen sınıflar tarafından çözüm biçiminin adı olan bölücülük TKP için adres değiştirmek suretiyle aynen geçerlidir. Bu bakımdan TKP’nin konuyla ilgili görüşleri üzerinde biraz daha durmamız, bölücü-bölünme meselesini açmamız gerekiyor.

## “Emperyalist bölücülük” bahane düzen içi komünistlik şahane!

Emperyalizmin bölmek ve parçalamak biçiminde bir yönetme siyasetinin olduğu ve bütün bir 20. yy boyunca dünya sahnesinde bu siyasetin sergilendiği biliniyor. İnsanlık, bu emperyalist siyasetin yol açtığı yıkımları, trajedileri unutmadı. Çok uluslu, çok inançlı ülkeler bu siyasetin yaşam bulacağı potansiyel sahalardır.

Birden fazla ulus ve milliyetin yaşadığı ülkemizde şu ya da bu milliyet yoktur ki katliamdan geçmemiş olsun. **Ama esas olan ezilen ulus ve azınlıkların egemen ulus eliyle yaşadığı milli zulümdür.** Bu nedenle ezilen ulus ve azınlık bilinci kan lekeleriyle biçimlenmiştir. Bu durum işçi sınıfı ve emekçi halkın birliğini birçok yerden dinamitlenmeye açık hale getirmiştir. Ezen-ezilen ulus çelişkisi ve yol açtığı sonuçlardan öğrenmesini bilen komünistler tam da sınıfın çıkarlarını eksen alarak ezilen ulus ve azınlıklar sorununa özel bir hassasiyet gösterirler, bilirler ki politik-pratik alanda küçük sapmalar dahi işçi ve emekçilerin birliğini yaralayabilir. Lenin şöyle diyordu: “...Milli haksızlık kadar proleter sınıf dayanışmasının gelişmesini ve güçlenmesini geciktiren hiçbir şey yoktur; bir milletin “gocunan” fertleri eşitlik konusunda ve sırf ihmalden ötürü ya da latife olsun diye dahi olsa bu eşitliğin çiğnenmesi, kendi proleter yoldaşlarınca çiğnenmesi konusunda hassastırlar. İşte bunun içindir ki milli azınlıklara taviz verme ve hoşgörülle davranma hususunda yetersiz kalmaktansa, aşırı gitmek daha iyidir.” (20)

Değişik ulus ve azınlık milliyetlerden işçi ve emekçilerin birliği demek ki milli zulme karşı durmak, ezilen ulus ve azınlıklar

için tam hak eşitliğini savunmaktan geçiyor. Söz, sınıfın birliği/çıkarları olunca mangalda kül bırakmayan ama özünde sınıfın birliği ve çıkarlarına ihanet eden TKP'nin tutumuna aşağıda yer vereceğiz. Önce H. Kıvılcımlı pratiğinden bir örnek sunalım. H. Kıvılcımlı'nın ölümü sonrası açığa çıkan ve “Yol 2” olarak yayımlanan eserinden anlaşılıyor ki Kıvılcımlı, Kürt ulusal sorununu incelemiş ve bu konuda önemsenecek tahliller yapmıştır. 1930'ların başında kaleme aldığı bu çalışma yaklaşık yarım asır boyunca gizlenmiş, saklanmıştır. Kıvılcımlı kendi eliyle kendi eserini öldürmüştür. Ta ki kendi ölümüne kadar. Bu komünist iddiasındaki, bir aydın, bir bilim insanı iddiasındaki birinin hazin öyküsüdür. 1971 yılında katıldığı bir konferansta dinleyicilerden Kürt ulusal sorunuyla ilgili sorular geliyor, Kıvılcımlı “silahlı savaş” gibi bu konunun da böyle geniş salonlarda tartışılmayacağını söylüyor, şöyle devam ediyor: “Bana, başka bir arkadaş, İstanbul'da bir seminer sırasında, kalktı: Lenin'den milliyet davası hakkında şöyle beş on tane pasaj okudu. Bunlar doğru mu dedi. Tamam, doğru dedim. E, ne susuyorsunuz, dedi. Affedersiniz: ‘Sıkıyor, ondan’ dedim. Yani kaba söz ama...” (21) Söz konusu olan elbette H. Kıvılcımlı'nın cesareti ya da korkaklığı değil ideolojik, politik olarak nerede durduğudur. Ülkemizin politik figürlerinden biri olan Kıvılcımlı ‘Komünistlik’ yapma hakkını faşist Kemalist ideolojinin çektiği kırmızı çizgileri aşmadan kullanıyor. 1930'ların başında ulaştığı Kürt ulusal gerçekliği, Kıvılcımlı açısından, sır olarak saklanması gereken bir meseledir. Olaya Kürt işçisi emekçisi gözüyle bakalım, Kıvılcımlı onun için ne ifade edebilir.

**Aynı kırmızı çizgiler TKP'yi de içine almıştır, daha doğrusu TKP faşist Kemalist ideolojinin kırmızı çizgileri dahilinde ona bağlı kalarak bir politik faaliyet yürütmektedir.** Doğru. TKP ulusal sorunun

varlığını, Kürt ulusal gerçekliğini kabul ediyor fakat; rejimin kırmızı çizgileri pratikte artık Kürdün varlığından itibaren başlamıyor, Kürt ulusunun kaderini tayin hakkı üzerinden başlıyor. Binlerce şehide, savaşçıya, milyonları aşan kitle desteğine sahip bir ulusal demokratik hareketin olduğu yerde Kürdün inkarına dayalı kırmızı çizgi mi kalır?

Egemen ulus milliyetçiliği ve şovenizm “çakıltaşı”, “bir karış toprak” üzerine yeminler ettiriyor, silahlar yağlıyor; böyleyken ırkçıları geçerse egemen ulus milliyetçileri ve şovenistler de “kardeşlik” diyor. Yüzlerce yıl birlikte yaşamışlıktan, kız alıp vermekten bahsediyor. Ama mesele “çakıl taşı”, “bir karış toprak” meselesi olunca işin tabiatı değişiyor: Emperyalistlerin Türkiye’yi bölmek istediği, ulusal hareketin emperyalizmin bölücü politikalarının bir aracı olduğu, dış güçlerin kışkırttığı vb. söyleniyor. **Ulusal harekete karşı topyekün savaş ilanı (ki özünde Kürt ulusuna savaştır) emperyalizme karşı savaş olarak ambalajlanıyor.** Bu kesimlerde ulusal hareketin kavramsal karşılığı “bölücüler”dir.

TKP ne diyor? TKP ise bölücü olan ulusal hareket değil emperyalistlerdir diyor. Kimileri ulusal hareketi bölücü “ithamından” kurtardığı için bu değerlendirmeye sempatiyle bakabilir. Oysa TKP’nin değerlendirmesi, özünde egemen ulus milliyetçileri ve şovenlerin çıkışıyla aynıdır. Önceki sayfalarda kullandığımız şu alıntıyı tekrarlamak istiyoruz. Gelenek Dergisi şöyle yazıyor: “Bölücülüğün tarihsel kaynağı Türkiye’de kapitalizmin egemenliği ve emperyalizmle zorunlu bütünleşmesidir. Ne komşu ülkeleri ne de anadili Türkçeden farklı diğer ülke halklarını işaret etmenin açıklama gücü var.” Buradaki diğer yanlış yönlere değinmeyeceğiz, “bölücülük” üzerinde durmak istiyoruz. Emperyalizmin bölücü politikalara sahip olduğu doğrudur fakat nesnel zemini yoksa politika gerçekleşir olamaz. Dola-

yısıyla bir politikaya sahip olmak yetmez, o politikayı gerçekleştirecek maddi olgu gerekir. **Bu bakımdan bölücülüğün tarihsel kaynağı diye ifade ettiğimiz şey ulusal ve/veya inançsal sorunun çözülmemiş olmasıdır. Çok ulusa, milliyete veya çok inanca dayalı bir yapının varlığı bölücü politikaların işlem göreceği maddi olgu demektir.** O halde vurgu kapitalizmin egemenliğine, (kaldı ki kapitalizmin egemenliği istisnaları saymazsak, ulusal sorunun çözülmüş olması demektir. Kural olarak böyle, burjuva demokratik çözümdür bu.) emperyalizmle bütünleşmeye değil çok uluslu ülke gerçekliğine yapılmalıydı.

Siyasal bağımsızlık hakkı zorla elinden alınmış, zorla bir başka ulusun egemenlik sınırları içerisine dahil edilerek ulusal varlığı reddedilmiş ezilen ulusların siyasal bağımsızlık hakkını kullanmaları mücadelesidir bölücülük. (Biz buna ulusal kurtuluş hareketi diyoruz.) TKP ezilen ulusların kurtuluş mücadelesini, ayrılığını meşru görmediği için “...anadilleri Türkçeden farklı diğer ülke halklarının...” bölücü olacağına ihtimal dahi tanımıyor. TKP sorunu tanımlarken dahi ıkmıyor, karmaşık cümleleri tercih ediyor. Ezilen ulus ve azınlıklar yerine “anadili Türkçeden farklı ülke halkları...” diyor.

## **TKP’nin sosyal şovenizmi egemen ulus milliyetçiliği ve şovenizmle yanyanadır!**

TKP, bölücülüğü, emperyalizmin dışında hiçbir şeye yakıştırmıyor, o derece lanetlenmiştir bölücülük! Türk hakim sınıflarının “bölücü” olarak ulusal hareketi gösteriyor olmalarını ise “korkunun kaynağını” kaydırma olarak değerlendiriyorlar. Egemen sınıflar TKP’nin yaptığı gibi laf kalabalığıyla uğraşmıyor, hayal aleminde değiller, onlar “korkunun kaynağını” gayet doğru tespit etmişlerdir. **İlhak ettikleri, boyunduruk altı-**



na aldıkları bir ulusun isyanlarının, kuruluş mücadelesinin asla durmayacağını biliyorlar. TKP düzen içi komünistlik yapmaya devam etsin, bakın Stalin yoldaş sorunu nasıl koyuyor: “Egemen ulusun çıkarları ile bağımlı ulusun çıkarları arasındaki çelişkiler öyle çelişkilerdir ki, bunlar çözümlenmedikçe çok uluslu bir devletin kararlı varoluşu olanaksızdır. Çok uluslu burjuva devletin trajedisi şudur ki, o, bu çelişkileri çözebilecek durumda değildir, özel mülkiyet ve sınıf eşitsizliğini sürdürerek ulusları ‘eşitleştirmek’ ve ulusal azınlıkları ‘korumak’ için yaptığı girişimlerin hepsi, genel olarak yeni bir başarısızlığa, ulusal çatışmaların yeni bir kızışmasına yol açar.” (abç) (22) Altını çizdiğimiz yer önemlidir. TC’nin trajedisinin çıkmazı oradadır. Ulusal sorunu çözemediği için egemen sınıfların her daim bölünme korkusu Stalin yoldaşın ifadeleriyle kararlı varoluşlarının imkansızlığını yaşıyorlar.

TKP’nin ulusal hareket üzerinde kendine paratoner rolü biçmesi, “bölücüsavar” olması Kürt ulusal sorununu UKKTH’dan bağımsız, onun dışında bir mesele olarak görmesinden kaynaklanıyor. TKP’nin kitabında Kürt ulusunun ayrı bir devlet kurma hakkı olduğu, bu hakkı ayrı devlet kurmak için ayrılma yönünde kullanabileceği diye bir şey yoktur. Ülkenin bölünme sorununda Türk milliyetçiliği ve şovenizmiyle buluşan TKP bölücünün kimliği konusunda ayrışıyor da bu, şimdilik böyledir. Onun sosyal-şoven, revizyonist çizgisi fazla sürmez; ulusal hareketi emperyalizmin yanında, emperyalist politikaların uygulayıcısı vb. değerlendirmelerine götürür. Ulusal hareketleri değerlendirmeleri zaten bu yönlüdür, Kürt ulusal hareketini bir istisna, geçmiş dönemin bugüne bir kalıntısı olarak görüyor. Bu istisnaya ilgili de “mazereti” olan TKP sosyal-şoven çizgisi-

nin götürdüğü yere gidecektir.

UKKTH’yi reddeden TKP mevcut sınırların korunmasını, ezilen ulusun bu sınırlar dahilinde zorla tutulmasını benimsiyor. TKP’nin “sınıfın çıkarına” dediği budur. TKP “bölünmenin”, “bölücülüğün” devrimci olabileceğini zinhar aklından geçirmiyor. Komünistler devrim ve sosyalizm davası için küçük ulus devletler yerine elbette merkezi büyük devletleri tercih ederler. Fakat komünistler bu tercihi sınıf çıkarlarına göre belirler, kısacası her durumda, her koşul altında büyük merkezi devletleri savunmazlar. Bu meseleye dair Lenin yoldaşın söyledikleri son derece isabetlidir. O, “...öteki bütün koşullar eşit olmak kaydıyla” diyor. Meseleyi anlaşılır kılmak için alıntının tamamını verelim. “Elbette, bir Marksist için öteki bütün koşullar eşit olmak kaydıyla büyük devletler küçük devletlere göre daima daha iyidir. Gelgelelim Çarlık monarşisindeki ko-



şulların herhangi bir Avrupa ülkesindeki ya da çok azı dışındaki Asya ülkelerindeki koşullarla eşit olduğunu sanmak gülünç ve bir o kadar da gerici bir şey olur.” (abç) (23) TKP Türkiye’deki koşulların demokratik olduğu iddiasında değil, TKP uluslar ve azınlıklar arasında koşulların eşit olduğunu da söylemiyor. Bunlar TKP’yi “gülünç” duruma düşmekten kurtarır ama ezilen ulusun kaderini tayin hakkını reddetmesiyle, Türkiye’nin bölünme sorunu ve bölücü heyulası dolaştırmasıyla daha kötü bir duruma, şovenizmin, egemen ulus milliyetçiliğinin yanına düşmüştür.

Ulusal sorun her zaman her alanda en keskin çatışmaların yaşandığı bir sorun olmuştur. Soruna nasıl yaklaşıldığı, hangi anlayışla ele alındığı önemlidir. **Egemen sınıfların egemen ideolojisi bir yana kendisini halkın yanında, sınıfın yanında tanımlayan politik yapılanmaların alameti farikasını belirleyen birkaç temel meseleden biridir ulusal sorun.**

Bilimsel sosyalist teorinin ulusal sorun bağlamında belirlemiş olduğu köşe taşlarını revizyondan geçiren TKP teorik, politik

planda sosyal şoven çizgiye yerleşmiş durumdadır. Buraya kadar anlata geldiğimiz TKP’nin bu niteliğiydi. TKP’nin genel olarak ulusal soruna özel olarak da ülkemizdeki ulusal soruna yaklaşımı onu Türk milliyetçiliği ve şovenizmle aynı yerde buluşturmuştur. TKP için ezilen ulus gerçekliği insan kaynağı bakımından bir şeyler anlatıyor, TKP tek bir parti altında örgütlenme dışında Kürt ulusal sorunu ve çözümüne dair bir şey getirmiyor.

İrkçıların, “ulusalcı” kimlikli faşistlerin, egemen ulus milliyetçileri ve şovenistlerin tepinip durduğu, Türkiye üzerinde emperyalistlerin bölücü politikalarından bahsederek, halkın Amerika’ya ve Avrupalı emperyalistlere karşı mücadeleye çağrıldığı, Kürt ulusal hareketinin emperyalist bölücülüğün aleti olduğu vb. söylendiği, bin bir oyunla silahlı-silahsız Kürt ulusal demokratik hareketinin kuşatılıp tasfiyeye çalışıldığı bu topraklarda, söylenecek, savunulacak ve ısrarla sahiplenilecek şey yine “**Bütün uluslar için tam hak eşitliği; ulusların kendi kaderini tayin etme hakkı**”, “**bütün ulusların işçilerin ve emekçilerin birliği**” şiarıdır.

## DİPNOTLAR

1- Lenin/Stalin “Marksizm Ve Ulusal Sorun” Evrensel Basım Yayın, Sayfa 121-122

2- 1924 Anayasası İçin Meclis Görüşmeleri Tutanağından, Aktaran Haluk Gerger, “Türk Dış Politikasının Ekonomi Politikası”, Sayfa 14”

3- Haluk Gerger Age, Sayfa 15

4- Musa Anter

5- Hikmet Kıvılcımlı “Yol 2” Aktaran M. Kayaoğlu. “Teori Ve Politika” Sayı 40, Sayfa 21

6- Şefik Hüsnü “Türkiye’de Sınıflar” Aktaran Kurtuluş Kayalı “Ordu Ve Siyaset” Sayfa 49-50

7- Gelenek Dergisi Ağustos 2006 Sayı 88, Sayfa 18

8- İbid

9- Lenin/Stalin Age Sayfa 24

10- Lenin /Stalin Age Sayfa 132

11- Agd Sayfa 18

12- Lenin/Stalin Age Sayfa 146

13- Agd Sayfa 17

14- İbid

15- Lenin/Stalin Age Sayfa 133

16- Gelenek Dergisi Ekim 2006 Sayı 90, Sayfa 4

17- İbid

18- İbid

19- İbrahim Kaypakkaya Seçme Yazılar. Umut Yay. Sayfa 314

20- Lenin “Doğu’da Ulusal Kurtuluş Hareketleri” Sayfa 383-384 Aktaran İbrahim Kaypakkaya

21- H. Kıvılcımlı “Durum Yargılaması” Aktaran M. Kayaoğlu “Teori Ve Politika Dergisi” Sayı 40, Sayfa 19

22- Stalin “Marksizm, Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu”

23- Lenin/Stalin Age. Sayfa 120

# Devrim kitlelerin eseridir

## Kitle çalışmasından ne anlıyoruz?



Devrim mücadelelerinin ivme kazandığı dönemlerde olduğu gibi, en geri dönemlerde de kitle çalışmaları farklı biçimlerde sürecektir. Ve her dönem, bulunduğu noktadan ileri sıçrayacak dinamikler belirlenerek bu çalışmalar devam edecektir. Bu bazen durağan bir görüntü ve geri bir biçim arz etse de asıl olan doğru potansiyeller üzerinde yoğunlaşmak ve geleceğe hazırlık yapabilmek olacaktır.

“Son günlerde, Partinin kitle çalışmalarından sıkça söz edildiğini duyuyoruz. Herkes bu konu üzerine konuşuyor. Fakat soruna daha derinlemesine bakacak olursak, pek çok kişinin bu konuda, gerekli açıklıkta ve kesinlikte somut bir anlayışa sahip olmadığını görüyoruz...” Kalinin 1942 yılında Moskova’daki Partili işçilere bir söylevinde konuşmasına böyle başlıyordu. Farklı tarihsel ve ekonomik koşullar söz konusu olsa da bugün bu konudaki sorunu muza aynı tespitle giriş yapmak mümkün. Tartışılan konu kitle çalışmaları olduğunda, tüm komünist partilerde her dönem çeşitli sorunlarla karşılaşılması kaçınılmazdır. Özellikle de **devrimci durumun zayıfladığı** ve **mücadelede yenilgiler yaşandığı** dönemlerde bu daha da kaçınılmazdır. Bu nedenle bilinen tüm teori ve deneyimlere karşın çalışmalar bir kez daha yoğun bir eleştiriye tabi tutulabilir. Hatta tarihin özneli yeniden keşfedilip tanımlanmaya çalışılabilir. Kitle çalışmaları nihayetinde devrim, sosyalizm ve oradan sınıfsız topluma ulaşma mücadelemizin can damarlarıdır. Böyle olduğunda açıktır ki devrim diye bir sorunuz olduğu müddetçe devrimin sorunları, bir başka deyişle de kitle çalışmalarında sorunlar olacaktır. Fakat bugün karşılaştığımız sorunun boyutu, bu genel bilgilerin ötesinde bir değerlendirmeyi zorunlu kılıyor. Bir şekilde çalışmalarımızı amacına ulaştırmaktan alıkoyan kapsamlı bir sorunuz olduğu ortadadır. Belki bu haliyle de devrimler tarihi bakımından karşılaştığımız sorunun istisnai bir özelliği yoktur. Fakat tartışmasız Türkiye Devrimci Hareketi açısından ve daha da önemlisi MLM’ler açısından şu an bu sorun yaşamsal önemdedir ve ertelenemez bir aciliyet taşımaktadır. Dolayısıyla ne tarihsel örnekleri dışında, çözümsüz bir sorunla ne de küçümsenecek sıradan bir sorunla karşı karşıyayız. Bu konuda sınıf mücadelesi tarihi bilimsel öngörüler sunan zengin örneklerle doludur. Fakat her tarihsel tespit ve somut

durumla meselenin **kendi özgül çözümüne** kavuşturulması gerekliliği açıktır.

Uzun zamandır konuşmalarımızda ve yazılarımızda çok sık bir şekilde “kitle çalışması” kelimelerini kullandığımız, dahası bunun önemine ve gerekliliğine dair sayısız yazı kaleme aldığımız biliniyor. Şu an geldiğimiz noktada, bu kelimelerin gerçek anlamında bir **aşınmaya** yol açıldığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu aşınmanın kelimelerde ya da sadece dilimizde bir aşınma olduğunu düşünmek saflık olurdu. Kitle çalışmasının gerçekte ne olduğu, bizim buna neden ve ne kadar ihtiyaç duyduğumuz, ortaya konan anlayışların somutta nasıl yaşam bulduğu gibi sorular genel belirlemelerin ötesinde cevap arayan sorular haline gelmiştir. Gelişmelerin herkesi hemfikir yaptığı bir nokta vardır. **Yaşamın somut rehberliği dışında genel belirlemelerin ve soyut tanımların bir hükmü kalmamıştır.** Şu an bir oranda, aynı sorundan muzdarip olarak temel bazı şeyleri tekrarlamak zorunda kalacağız. Ancak bu temel bilgileri sorgulamak bakımından bunu gerekli gördüğümüzü belirtelim. Çünkü açık ki, tüm tekrarlara karşın devrimin kitlelerin eseri olacağı gerçeğinin kavranışında ciddi sorunlar vardır, bu **temelli** bir sorundur.

Öncelikle kendimize “neden kitleler?” sorusunu sormamız gerekmektedir. Uzun uzadıya açıklamaya gerek yok ki tarihi yapan kitlelerdir ve biz de tarihsel misyonumuzun bir gereği olarak kitleleri hedeflemekteyiz. Ancak bu amacımıza ulaşabilecek bir hatta mıyız ya da gerçekten kitleleri hedeflediğimiz söylenebilir mi tartışmalıdır. Eğer kitlelerin gerisinde sürükleniyor ve onların sıçramalı hareketlerine karşın ağır aksak adımlarla yol alıyorsak amacımıza ulaşamayacağımız bellidir. Ya da tersinden, kitlelerden kopuk bir ‘aydınlar grubu’ gibi, kendimizce ilerilerde yol alıyorsak da aynı şey geçerlidir. Birinde **nesnel gerçeğin ge-**



**Kitleler, bir başka deyişle kalabalıklar... Hem uğruna mücadele verdiğimiz hem de kazanmaya çalıştığımız kalabalıklar... Rahatlıkla anlaşılır ki 'kitleler', şu haliyle genel bir kavramdır. Bu genel kavramın özüne inilmesi, faaliyetin kapsamına göre kitlelerin tanımlanması gerekmektedir. Bizim için söz konusu olan, devrimden çıkarı olan halk kitleleridir. Ancak halk kitleleri de kendi içerisinde çeşitli sınıf ve tabakaları barındırmaktadır.**

risinde kalındığını, diğerinde öznel gerçeklere sıkışıp kalındığını söyleyebiliriz. Demek ki, "neden kitleler" sorusu, tüm basit görüşüne karşın gerçekte onlara nasıl bir misyon biçtiğimizle bağlantılı olarak asıl cevabını bulmaktadır. Bu durumda pratiğimize bakarak rahatlıkla şunu söyleyebiliriz. Kitlelere, yani tarihin yapıcılara hak ettiği değer vermiyoruz. Kitleler, söylem düzeyinde ya da objektif (nesnel) olarak, çalışmalarımızın "insan kaynağı", "lojistik" ihtiyaçları düzeyinde bir gerçeklik kazanmışsa, kitlelerin rolüne dair MLM bir bilinç de edinilememiş demektir.

Kitlelerden kastımızın ne olduğu da sorulması gereken sorulardandır. Kitleler, bir başka deyişle kalabalıklar... Hem uğruna

mücadele verdiğimiz hem de kazanmaya çalıştığımız kalabalıklar... Rahatlıkla anlaşılır ki 'kitleler', şu haliyle genel bir kavramdır. Bu genel kavramın özüne inilmesi, faaliyetin kapsamına göre kitlelerin tanımlanması gerekmektedir. Bizim için söz konusu olan, devrimden çıkarı olan **halk kitleleridir**. Ancak halk kitleleri de kendi içerisinde çeşitli sınıf ve tabakaları barındırmaktadır. Toplumsal düzen tarafından belirlenen sınıflar, bu kapsamda halk kitleleri ve onun kendi içerisindeki öncü/önder, temel ve yedek güçler, bir devrim mücadelesinde analiz edilmesi gereken unsurlardır. Objektif koşullara bağlı subjektif (öznel) gücün, yani Komünist Partisi'nin kendi teori ve programını hayata geçirebilmesi açısından da bu

zorunludur. Buradan daha ileriye gittiğimizde Komünist Partisi (KP) için strateji, taktik, mücadele ve örgüt biçimleri bakımından farklı kapsam ve içerikte birçok konunun ortaya çıktığını görürüz. İşte bu farklı kapsam ve içerikteki konularda, en genelden en özel çalışmalara dek, bir KP'nin 'kitleler' tanımlaması değişik şekillerde somutlanabilir. Bu gereklidir de. **Çünkü teorik analizler söz konusu olduğunda tanımladığımız 'kitleler' ile belli bir alan çalışması ya da devrimin farklı dönemlerinde tanımladığımız 'kitleler' aynı olmayacaktır.** Genelden özele, basitten karmaşığa ve en önemli teoriden somut olana/pratiğe varıldıkça, kitlelerden kastedilenin o özgülde ve gerçekte ne olduğunun tanımlanması gerekecektir. Bu farklı kapsamlardaki tanımlar birbirini yadsımayacaktır ama ancak bu yapıldığında kitle çalışmaları genel bir söylemin ötesinde tartışılabilir hale gelecektir. İştî sınıfı, emekçi sınıflar ve ezilen kitlelerden, bir fabrika, semt veya yerel özgülünde kitlelere ve kitle çalışmalarının gerçekliğine varılacaktır. Bu sorun, her farklı zaman ve mekânda, devrimin öznelerinin tanımlanması ve harekete geçirilmesi pratiğinden de bağımsız değildir. Şu halde doğaldır ki, tarihin bu özneleriyle olan ilişkilerimiz **bizi belirleyen etmenler niteliğindedir.**

Devrim mücadelelerinin ivme kazandığı dönemlerde olduğu gibi, en geri dönemlerde de kitle çalışmaları farklı biçimlerde sürecektir. Ve her dönem, bulunduğu noktadan ileri sıçrayacak dinamikler belirlenerek bu çalışmalar devam edecektir. Bu bazen durağan bir görüntü ve geri bir biçim arz etse de asıl olan doğru potansiyeller üzerinde yoğunlaşmak ve geleceğe hazırlık yapabilmek olacaktır. **Çünkü durağanlık ve gerilik, KP'nin ideolojisi ve çalışma ruhunda değil, kitlelerin bilinç, deneyim ve örgüt gücünde bir zemine tekabül edecektir,** öyleyse açık ki, biçimler farklılaşsa da KP'nin

kitle çalışmalarının özü aynı kalacak, ideolojik bir güç ve atılgan bir ruhla sürdürülebilecektir. Tabii ki devrimin ilerleme ve gerilemelerinden kopuk, tekdüze veya şaşmaz bir ideolojik hat olamaz. İdeolojimiz sınıflı bir toplumun ürünü olduğu kadar o toplumdaki her değişimden de bir biçimde etkilenecektir. Bu, **kendimizi yenilemenin** kaçınılmaz bir gereğidir aynı zamanda. Fakat bundan öte, KP'nin birçok militanının bilincinde çeşitli farklılaşmalar oluşabilecektir. Bir gerileme döneminde bunun ideolojik kırılma ve erozyonlar halini alacağı bilinmez değildir.

Bugün dönüp dolaşp "kitlelere güven"den söz ediyoruz. İçinden geçtiğimiz toplumsal sürecin ve bunun için de kendi örgütsel sürecimizin ağırlığı altında kitlelere güvensizliğin zemin bulduğunu tespit edebiliyoruz. Devrimin kitlelerin eseri olduğunu 'bilen' Marksist-Leninist-Maoistler açısından bu güvensizliğin açık bir tezahürünü bulmak zordur. Ancak bu, sorunun özünü değiştirmiyor. Kitlelerden kopuk, bazen ona rağmen bir pratiğe hapsolmuş, bu da artık kanıksanır hale gelmişse bir şekilde ideolojik erozyona uğramamız kaçınılmazdır. Doğaldır ki bu da tarihin öznelerine, kitlelere yönelik bir bilinç dejenerasyonunu, objektif olarak/bizim irademizin dışında güvensizliği ortaya çıkarıyor. Bunlara rağmen eğer hala kitlelere güvenimizin sarsılmazlığından bahsediyorsak, bilinmelidir ki bu iyi niyetli bir temenniden ya da idealist bir inançtan öteye geçemez. Bu niyet ve inancın günümüzdeki yansıması tarihe ve geleceğe atıfla kitle hareketlerine güvenin propagandasıdır. Bu propagandada genel anlamda bir yanlış görmek mümkün değil. Fakat eğer bugünün sorunlarına yeterli ilgi gösterilmeyerek bu propaganda yapılıyorsa, genel doğruların kendisinin, belli gerçeklerin üstün örtmeye başladığını söyleyebiliriz.

Tarihin deneyimleriyle aydınlanmak, bilinç ve irademizi beslemek tabii ki şu özgül-

de büyük önemdedir ve yapılmalıdır. Yine gelecekte taşınan umut, devrimcilerin varlıklarının ayrılmaz bir parçasıdır ve anlamıdır. Ama bu bilinç, irade ve umudun, içinde bulunduğumuz kesitte somutlanması da gerekmektedir. Bu olmadığında tarih ile gelecek arasındaki bir zincir kopmuş, ayaklarımızın altındaki zemin kaymış demektir. Geleceğe ancak bugünün adımlarıyla yol olabileceğimizi, devrimin daha parlak dönemlerine ancak bugün öreceğimiz taşlarla varabileceğimizi unutmamalıyız. O yüzden ‘bugün’ önemlidir. Hem tarihin diyalektiği hem de sınıflar mücadelesinin geldiği aşama bakımından önemlidir. Bu nedenle ‘bugün’ atlanarak yapılacak gelecek kurgularının bizi şu anda ve kaçınılmaz olarak kendiliğindencilğe mahkûm edeceğini bilmeliyiz. Bu bir oranda gerçekliğimizdir de. Bu noktada sergilenen kendiliğindencilğin sağ veya sol, kitlelerin gerisinde veya ilerisinde tezahürlerinin olmasının özde bir farkı yoktur. Lenin’in Ne Yapmalı adlı makalesinde ‘ekonomistler’ ile ‘teröristlerin’ kendiliğindenliği arasındaki ortak kökene ilişkin vurgusunu hatırlayacak olursak, sorunun, bir biçimde kitle hareketiyle bağ kuramamak olduğu açıktır. Ve bu öznel yargılara karşın objektif bir durumdur. Lenin şöyle diyordu: **“...Ekonomistlerle günümüz teröristlerinin ortak bir kökü var: bu, önceki bölümde genel bir olgu olarak söz ettiğimiz ve şimdi politik faaliyet ve politik mücadele alanındaki etkileri açısından inceleyeceğimiz kendiliğindenliğe tapmanın ta kendisidir. İlk bakışta, iddiamız paradoks gelebilir, çünkü ‘monoton günlük mücadele’yi vurgulayanlarla tek tek insanları en özverili mücadeleye çağırınlar arasındaki fark çok büyük gözükür. Fakat bu paradoks değildir. Ekonomistler ve teröristler, kendiliğinden hareketin iki farklı kutbuna tapanlardır; Ekonomistler, ‘salt-işçi hareketi’nin kendiliğindenliğine teröristler ise devrimci**

**çalışmayı işçi hareketiyle bir bütün halinde birleştirmeyi bilmeyen ya da bu olaktan yoksun aydınların tutkulu öfkесinin kendiliğindenliğine taparlar...”**<sup>22</sup>

Tarih, kitle hareketlerinin muazzam kalkış ve inişlerine tanıktır. Marks’ın da belirttiği gibi tarihin yüzyıla bedel on yılları ve on yıllara bedel yüzyılları vardır. Bunu belirleyen tabii ki üretim yapıları üzerinde, kaba-ran veya alçalan **sınıf mücadeleleridir**. Tarihteki çeşitli altüst oluşlara ve çağdaş devrimlere baktığımızda, kitlelerin dönüştürücü büyük kalkışlarının, çoğu kez, ona önderlik iddiasıyla yola çıkanların iradesinden bağımsız olarak, hatta bazen ona rağmen gerçekleştiğini görürüz. Önderlik iddiasındaki-lerin bilinç ve iradesi ancak nesnel koşullar üzerinde şekillenecek ve etkide bulunabilecektir. Bu, tarihsel bir hareketi yavaşlatabilecek veya hızlandırabilecektir. Fakat tartışmasız, tarihsel hareketin dışına çıkamayacak veya onu durduramayacaktır. Bu anlamda bilimsel olanın, öncelikle bu tarihsel hareketi keşfetmek ona ayak uydurmak olduğu açıktır. Konumuz özgülünde bu, kitle hareketleridir ve ayak uydurmanın ötesinde, ona önderlik edebilmenin tek yolu kitle hareketinin **yönünü** doğru tespit edebilmektir. Bu ‘yön tespiti’ bir kez yapıp sonlanan bir iş değildir. Aynı ‘kitleler’ tanımımızda anlatmaya çalıştığımız biçimde, en genel olarak ezilenlerin tarihsel hareketinde yapılacağı gibi, bulunan zaman ve mekâna göre, toplumu oluşturan dinamikler ve tek tek alanlar bakımından da yapılmalıdır. Bir KP’nin faaliyet biçimlerini ve onun rotasını belirleyecek olanlar da bunlardır. Bu bilimsel yaklaşımı hâkim kılabilmişimizde ‘atılım’ ve ‘yenilgilerimiz’ kitlelere rağmen ya da onların dışında değil, tamamıyla onların tarihsel atılım ve yenilgilerine bağlı olarak gerçekleşecektir. Buradan da anlaşılacağı gibi bazen bizim tüm çalışmalarımıza ve ısrarlı çabalarımıza rağmen devrim hareketi geçici dura-

ğanlıklar veya yenilgiler yaşayabilecektir. Teorik-programatik bilgilerimizi ve oradan hareketle strateji ve taktiklerimizi doğru kabul ettiğimizde açık ki durağanlık ve yenilgiler tamamıyla nesnel gerçeklerin dayatmasıyla ortaya çıkacaktır. Bu, bir oranda 'doğal' karşılanacak bir durumdur ve yeni duruma uygun olarak faaliyetlerin düzenlenmesinden başka pek bir çözümü yoktur.

Marksist-Leninist-Maoistlerin başarısızlıklarını değerlendirmede söz konusu nesnel ve öznel gerçeklerin payını doğru koyabilmesi büyük önemdedir. Bugün bu noktada da kafa karışıklığı yaşadığımızı belirtebiliriz. Objektif duruma rağmen çözüm üretme-

yaklaşımlar da çözüm üretmekten acizdir. **Oysa her eleştiri ve özeleştir, atılacak adımları somutlayabildiği oranda aslında gerçekten kavranarak ortaya konmuştur.** Buradan hareketle, bugün bir bütün KP saf-ları için ve daha özeldede olanlar, komiteler, birimler için doğru politika ve görevleri somutlayarak işe başlanması gerektiği açıktır. Aksi, hantal bir bünye ve önemli bir zaman kaybı olacaktır. Eğer yapılacakları saptamakta bir subjektiflik görüyorsak hedeflediğimiz alan ve kitleler üzerinde araştırma ve tahlillerle işe baştan başlanması gereklidir. Diğer türlü, nesnel gerçeğe ilişkin yorumlarımız, politika, yöntem ve araçlarımız tartış-



**İktidar bilincindeki zayıflığı tartışırken emperyalist-kapitalist sistemin ekonomik, siyasal, ideolojik ve kültürel saldırıları, bunların devrimciler üzerindeki etkileri araştırılmalıdır. Bağlantılı olmakla birlikte, ülkemizdeki devrimci hareketin yaşadığı 'yenilgi ve başarısızlıklar' bu araştırmanın önemli bir parçası olmalıdır.**

ye çalıştığımız ya da onun olumsuz etkilerini yok sayarak kendimize eleştiri oklarını yönelttiğimiz oluyor. Tersinden kendi hata ve yetmezliklerimizi objektif durumla açıkladığımız da oluyor. Bu ikincisi, bugün daha dikkat gerektirir. Yanlış bir algılama halini almıştır. Kendi sorumluluklarımızla, objektif şartların sınırını birbirine karıştırdığımızda, kendi payımızı da bu koşullara yüklememiz yüksek olasılıktır. Bu hatalı yaklaşımın, politika ve görevleri saptarken gerçek dışı kurgularla hareket etmesi kaçınılmazdır. Diğer açıdan, iç rahatlatmaktan öteye geçmeyen, bir nevi günah çıkarırcasına özeleştiril-

malı hale gelecektir. Bu konuda Mao'nun aşağıdaki yaklaşımı tüm faaliyetçilerimiz için de bir referans olmalıdır: **"Koşulları öğrenmenin biricik yolu, sosyal araştırmalar yapmak, her sosyal sınıfın gerçek hayattaki durumunu araştırmaktır. Bir çalışmanın yönetiminden sorumlu olanlar için koşulları öğrenmenin temel yöntemi belli bir plan içinde, çalışmalarını birkaç şehir ve köy üzerinde yoğunlaştırıp, Marksizm'in temel bakış açısını, yani sınıf tahlili yöntemini kullanarak derinlemesine araştırmalar yapmaktır. Çin'in sosyal kurumlarına ilişkin en basit bilgileri bile ancak bu yolla elde edebiliriz.**



(...)

**İkinci olarak, bilgi derleme toplantıları düzenleyin...’’<sup>3</sup>**

Kitle çalışmalarımızdaki sorunların nedenine eğildiğimizde görüyoruz ki **iktidar olma bilincinde** önemli bir zayıflama mevcuttur. MLM’leri de içine alan Türkiye Devrimci Hareketi’nin bugünkü bunalım noktalarından birisidir bu. Bu sorundan kaynaklı çeşitli sapmalar ve ideolojik hastalıklar baş gösteriyor. İktidar olma bilincindeki zayıflama ilk olarak yetinmeciliği, kendini idame ettirmek için yaşamayı beraberinde getiriyor. Böylece teorik olarak savunulan iddia ve düşüncelerden uzaklaşmış oluyor. Bu aynı zamanda kitle faaliyetlerinden uzaklaşmayı da beraberinde getiriyor. Devrimin kitlelerin eseri olduğunu söylerken dahi böyle bir uzaklaşmadan söz ediyorsak, belirlemelerimizin soyut kalması durumuyla karşı karşıyayızdır. Belirlemelerin kavrayıştan uzak olmasıdır bu. Kavramak, en başta bir konu özgülünde çelişkilerin anlaşılmasıyla, pratikte harekete yön verecek somut adımların atılmasıyla ölçülür. Devrimci faaliyet, bir anlamda kitlelerin sorunlarını çözümleme, onların düzenle çelişkilerini açığa çıkarma ve bu kapsamda bilinçlendirme ve örgütlenme faaliyetidir. Böyle bir faaliyetten uzaklaşma aslında komünist ve devrimcilikte de bir yabancılaşmaya işaret ediyordur. Bahsettiğimiz kendini idameyle sınırlı yaşamın özünde de bu durumun kanıksanması vardır. Bir başka deyişle de iktidar iddiasından somutta vazgeçmiştir.

İktidar bilincindeki zayıflığı tartışırken emperyalist-kapitalist sistemin ekonomik, siyasal, ideolojik ve kültürel saldırıları, bunların devrimciler üzerindeki etkileri araştırılmalıdır. Bağlantılı olmakla birlikte, ülkemizdeki devrimci hareketin yaşadığı ‘yenilgi ve başarısızlıklar’ bu araştırmanın önemli bir parçası olmalıdır. Sonuçta komünist ve devrimciler, kendilerini üzerinde yükseldik-

leri topraklardan koparan somut nedenler açığa çıkarılmak zorundadır. Çünkü hiçbir yaşam ona can veren topraklardan koparıldıktan sonra uzun süre varlığını sürdüremez. Komünist ve devrimciler için de halk bu kapsamdadır. Kitlelerden kopulmuşsa bitkisel yaşama girilmiş demektir. Yaşam devam ediyor gibi görünse de bu aslında cihaza bağlı, geleceği belirsiz bir yaşamdır. Bu gerçeği komünist ve devrimciler elbette ki biliyorlar. Fakat egemen güçlerin temel noktalarda bize dönük dayatmalarını, çözümlenip ortaya yeterli bir irade koyulamadığı için bitkisel yaşama mahkûmiyet sürmektedir. O zaman açık ki tüm bu dayatma ve saldırılara karşı en başta üzerinde yaşadığımız toprağa köklerimizle sıkıca bağlanmalıyız. Bir anlamı ile hastalıklarımızın-başarısızlıklarımızın nedeni ve çözümü burada aranmalıdır. Mitolojideki kahraman gibi toprağımızdan kopunca ortada güç vs. kalmamaktadır, onun için toprağımıza basmalı ve ona sıkıca bağlanmalıyız. Bu bağlanmanın yolu doğal olarak kitle faaliyetleri olacaktır. Ama tabii ki bu tanımlanmak zorundadır.

Buraya kadar söylediklerimiz gerekli bazı başlıklara değinse de bugün artık asıl olarak başka şeyler söylemek gerekmektedir. Somutta çözüm üretmeyen yazı ve söylemlerin geliştirmedigine dikkat çekmiştik. O halde bugün iktidarlaşma bilincindeki kayıpları konuşmalıyız. Nasıl iktidarlaşacağımızı ve bunun ideoloji, politika ve örgütte gereklerini konuşmalıyız. Çünkü eğer bitkisel bir yaşama mahkûm kalmak istemiyorsak darlaşmış bünyeyi yaşatma, onun dar çıkarlarına hizmet etme kaygılarıyla değil kitlelerin çıkarlarına hizmet etme kaygısıyla hareket etmeliyiz. Çünkü açık ki KP’nin çıkarları kitlelerin çıkarlarıyla kopmaz bir ilişki içindedir ve burada ölçüt ikincinin çıkarlarıdır.

“Kitlelere güven duyulmalıdır. Egemen sınıfların yoğun biçimde geliştirdiği mani-

pülasyonların, din, eğitim vb. faktörlerin etkisiyle, ilk aşamalarda bir dizi konu ve faaliyete yabancılaşma gösterecek, hatta tepki duyup engellemeye çalışacak olan kitlelere karşı olumsuz yönde tepki gösterme hakkımız yoktur. Onlara karşı büyük bir sabırla yaklaşılmalı, küçümseyici tavırlardan uzak durulmalıdır. İlk planda en yoksul ve en çok ezilen kesimlere yönelinilmesinin nedeni, çelişkileri en keskin biçimde yaşamakta olmalarından dolayı, devrimci düşüncelere ve örgütlenmeye yatkın oluşlarıdır. Diğer yandan, kitlelerin en geri kesimleri tarafsızlaştırılmaya, orta kesimleri ilerletilmeye, ileri olanlar örgütlenmeye ve aktif kılınmaya çalışılmalıdır.” Son oturumun “**kitlelere güven**” şiarı temel bir noktaya parmak basmakta, daha da önemlisi atılacak adımların yönünü göstermektedir. Kitlelere güven erozyonunun olduğu bir aşamadaki ideolojik kırılmalara değinerek, tasfiyeciliğin yaygın olduğu şu süreçte, bunu kaba ve ince yansımalarına karşı verilecek ideolojik mücadeleye işaret etmektedir. Bu belirtilenler Partinin iktidarlaşmasının nereden geçtiğini bize bir kez daha göstermelidir.

Yaşanan sürecin iki yönünü görmemiz gerekiyor. Birincisi, ülkemizdeki derin yoksulluk ve çelişkilere rağmen egemenler bu süreci yönetebiliyorlar. Yani düz bir mantıkla, yaşanan sefaletle karşı sınıf mücadelesinin ivmesi düşük ve bu bir çelişki oluşturuyor. İkincisi, birinciyle bağlantılı olarak, kitlelerdeki bu yoksulluk ve sefaletle karşı devrimci ve komünistler, kitleler içinde örgütlenme yaratamıyorlar. Bu da önemli bir çelişki oluşturuyor. Birinci çelişkinin çözümünün de ikinci çelişkinin çözümüne bağlı olduğunu söylemeliyiz. Ve bu nokta üzerinde durmalıyız.

Şu an KP'nin bu kapsamdaki sorunlarını bütünüyle ele almaya kalkışmak verimsiz bir yöntem olacaktır. Yine şu an, birebir koşulların kendisinden çok, o koşullar üzerinde

şekillenen politik tavır ve yöntemlerimizi tartışmak daha doğru olacaktır. Bu bağlamda hedefimiz kitle faaliyetimizin kimi sorunları, bunların somut görüngüleri ve bazı deneyimler üzerinde fikir yürütmek olacaktır.

Yazımızın başlarında da anlatmaya çalıştığımız gibi, kitle çalışmaları belirli bir alan ve faaliyet özgülünde tanımlanmak zorundadır. Bu tanımlama genel politik çizgilerle uyum gösterse de ondan doğrudan ortaya çıkarılabilecek bir şey değildir. Faaliyetin alan ve kapsamı daraldıkça veya belli bir soruna odaklanıldıkça o özgülde doğru politikaların oluşturulması gerekecektir. Politik teşhirler, Ajitasyon/Propaganda (A/P) çalışmaları bu doğru politikalar üzerinde gerçekleştirilecektir. Çünkü her bir parçadaki çalışmayı değişik kanallardan taktiklerimize ve stratejimize bağlayabiliriz. Her birine aynı politika ve araçlarla yaklaşmamız mümkün değildir. Buradan da anlaşılacağı gibi A/P yöntem ve araçlarımızı belirleyecek olan da belirleyeceğimiz **politika** ve **hedeflerdir**. Politik hedefler ortaya konmadan, çalışmanın kapsam ve ayakları belirlenmeden faaliyetlerimizin istikrarlı ve sonuç alıcı olması beklenmemelidir. Bu yüzden belirlenecek zaman dilimi içerisinde hangi sonuçların elde edilmek istendiği aylık, yıllık ve duruma göre birkaç yıllık planlarla da ortaya konulmalıdır. Belki bu planları değiştirmek gerekecektir fakat her halükarda belirlenmiş hedefler, çalışmanın tempo ve başarısının itici güçlerinden biri olacaktır. Bu aynı zamanda onun başarı ölçütü de olacaktır. Aksi halde ne başarılarından ne de başarısızlıklardan somut bir açıklıkta söz edebiliriz. Tam olarak neyi ifade ettiği bilinmeyen “gerekliliklere” göre faaliyet yürütülmüş olunacak, başarı ve başarısızlıklar tespit edilip ders çıkarılmayacaktır. Oysa her alanın koşullarına ve parti örgütünün gücüne göre niceliksel olarak küçük bir kazanım başarı sayılabilecekken, tersinden kimi sayısal büyüklükler de başarı

sayılabilecektir. **Bunu bize sunabilecek olan soyut “gereklilikler” değil, somut politik ve örgütsel hedeflerdir.**

Öyleyse temel bir doğru olarak doğru politikanın belirleyiciliğini tespit etmeliyiz. Ancak bu olduğunda yetersiz örgütsel güç ve olanakların yarattığı engeller tali duruma düşebilir. Çünkü doğru bir politika, örgütsel güç ve olanakları da hesaba katacaktır. Fakat doğru politika olmadığında varolan örgütsel gücün de işe yaramayacağı, zamanla erozyona uğrayacağı açıktır. Bu aynı durum kitle çalışmalarımız, A/P yöntemlerimiz için de geçerlidir. Doğru politikalar üzerinde yükselmediğinde en yetkin araç ve yöntemler dahi başarısız kalmaya mahkûm olacak ya da çok sınırlı katkılar sunacaktır. Fakat eğer doğru politikalar belirlenebilmişse bu araç ve yöntemlerin katkısı katbekat artacaktır. Araç ve yöntemler önemsiz değildir. Tersine çoğu kez ciddi bir sorun olabilmekte, kimi önemli süreçlerde kritik işlevler kazanabilmektedir. Ancak bugün politikanın öncelikli olduğunu, bunu netleştirmeden araç ve yöntemleri tartışmanın kısır döngü olacağını bilerek konuya yoğunlaşmalıyız.

Politikayı tartışmak, kitleleri örgütleme siyasetiyle eş anlamlıdır. Bu noktada Mao'nun aşağıdaki belirlemesi kendi pratiğimiz açısından da açıklayıcı özellikler gösterecektir. **“Kitlelerin gücünü örgütlemek**

**bir siyasettir. Peki, bunun tersi bir siyaset var mıdır? Evet, vardır. Bu siyaset, kitle bakış açısından yoksundur; kitlelere güvenmede ya da onları örgütlemeye yetersiz kalır; köylerde, orduda, hükümette ve öbür örgütlerde, okul ve fabrikalardaki kitlelerin örgütlenmesine hiç önem vermezken dikkatini bütünüyle maliye, ikmal ya da ticaret kuruluşlarında çalışan az sayıda insanı örgütleme üzerinde yoğunlaştırır. Bu siyaset, ekonomik çalışmayı geniş bir hareket ya da yaygın bir cephe olarak değil de, mali güçlükleri gidermenin bir yolu olarak kabul eder. İşte öteki siyaset, yanlış siyaset budur...”**<sup>4</sup>

Mao'nun bu belirlemesi 1943 yılında devrimci hükümet ve kızıl siyasi üsler koşullarında “Örgütlenin!” çağrısına dayanıyor. Bugün farklı koşullarda aynı çağrıyla yüz yüze olduğumuz biliniyor. İşte bu noktada kapsam ve çapı farklı olsa da özünde yetinmeciliğe ve ‘geçinmeci kitle çizgisine’ denk düşen anlayışlara yüklenilmesi anlamlıdır. Açık ki bugün ciddi daralmalar yaşayan TDH ve MLM'ler açısından söz konusu yetinmecilik, siyaset sahnesinden silinmekle aynı anlamdadır. Burada temelde sorun, kitlelere objektif olarak “lojistikçi” yaklaşımdır. Özellikle gerilla savaşı ve onula bağlantılı birçok faaliyetimizi düşündüğümüzde bunun somut görüngülerini bulmak zor ol-



mayacaktır. Faaliyetlerimiz o alandaki köylü kitlelerini örgütlemeyi başaramamışsa, bu sorun sadece sonuçta değil en başından itibaren karşımıza çıkmışsa arada geçinmecî kitle çizgisinin yaşam bulması kaçınılmazdır. Çünkü yürütülmek istenen bir savaş ve bunun da varlığını zorunlu kılan asgari bir maddî olanak, lojistik ve insan kaynağı ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaçların Parti tarafından temin edilmesinin zaman zaman ne gibi bir tüketiciliğe tekabül ettiği biliniyor. İşte orada varlık bulan şey, kitlelerin gücünü örgütleme siyaseti değil, tersine varolanın idamesini sağlayacak çalışmalara hapsolmuşluktur. Bu, üretmeyen, tüketiciliğiyle diğer çalışmaları da zayıflatan bir gerçekliktir. Bunun alanlar ve kitleler, belirlenen politikalar özgülünde nereden kaynaklandığı ayrı bir konu ve şu an onu tartışmayacağız. Fakat net olan bir şey var ki, en büyük emek ve çabayla gerçekleştirdiğimiz faaliyetlerimizde bile geçinmecî bir çizgiye kayabiliyoruz. Sorunun nedenini Partinin ve militanlarının mücadeledeki ısrarında aramayacaksak –ki ortaya konan çaba ve fedakârlık bunu mümkün kılmaz- onlara yön veren anlayışlarda ve yanlış politikalarda arayacağımız bellidir. Bunu belirterek geçelim.

Kitle çalışmalarımızda, A/P yöntemlerimizde, yazılı ve sözlü ifadelerimizde belli kalıplarla hareket ettiğimizi söyleyebiliriz. Yukarıda sözünü ettiğimiz soyut “gereklilikler” de bununla bağlantılı düşünülebilir. Düzenin, devletin ve politikalarının teşhiri değişmeyen, tekdüze bir söylemle, onun en kaba görüngüleri üzerinden yapıldığında, bilinç etkisi çok zayıf olacaktır. Kitlelerin, üretim içindeki konumları gereği, çoğu kez bizden daha iyi şekilde düzenin ve devletin temel gerçeklerini gördüğünü biliyoruz. Bu tabii ki ampirik (deneysel) ve algısal bir kavrayış düzeyindedir. Devrimcilerin rolü de aslında burada başlamaktadır. Mao'nun “**kitlelerden kitlelere**” olarak ifade ettiği

doğru önderlik tarzını teorik de olsa hepimiz biliyoruz. Kitlelerin “dağınık ve sistemleşmemiş” fikirlerini alıp işlemek, birbirleri arasındaki bağı kurmak ve gizli bırakılanı açığa çıkarmak... Teşhir faaliyetlerinde, A/P çalışmalarında ilk elde rehberimiz bu yöntemler olmalıdır. Öyleyse birincisi, kitlelerin sorunlarını ve onların fikirlerini hareket noktamız olarak alacağız. Onlara hazır, genel-geçer söylemlerle gitmeyecek, tamamen canlı ve somut, onların yaşamını etkileyen olaylar üzerinden gideceğiz. Bu, o kitlelere giderken belli bir politika veya çeşitli sonuçlar taşımamak değildir. Tersine merkezi politikalarımızı hayata geçirirken bile onların sorunlarıyla ve bilinç düzeyiyle bağlantı kurmaya özen göstermektir. İkincisi, sistemin, özellikle medya eliyle yaptığı, meseleleri ve olayları birbirinden kopuk, doğal veya kendiliğinden gösteren ama nihayetinde sınıf savaşımını gizleyen yöntemlerine karşı bitmek bilmeyen bir aydınlatma çabasında olmalıyız. Pek çok faaliyetçi, düzenin ve devrim mücadelesinin temel bazı bilgilerine sahip kitle ilişkilerine, her yeni gündem ve sorunda MLM görüşlerinin taşınması gerekliliğini kavrayamıyorlar. Yada bunu başaramıyorlar.

Kitlelere her gittiğimizde çeşitli sorunlara dair açık ve sistematik bir fikre sahip olmamız gerekir. Anlaşılabilirlik ve kavratıcılık ancak bu yolla sağlanabilir ve kitle ilişkilerimiz daha ileri bir noktaya taşınabilirler. Tersî durumda genel-geçer tartışma ve fikirlerin tekrardan öteye geçmeyeceği, zaman içinde ruhsuzluğu ve gerilemeyi doğuracağı bilinmelidir. Sonuçta hiçbir görüş ya da kişi -bu komünist bile olsa- eskimez, gerilemez değildir. **O, her yeni durum içerisinde yeniden üretilip geliştirilmediği müddetçe içinde canlı ve faal olan ne varsa yitirmeye mahkûmdur.** Bilinç taşıma faaliyetini düşündüğümüzde böyle bir zayıflık hem kitleler hem de faaliyetçilerimiz için geçerlidir.

Fakat anlaşılır ki, her yeni durumda bu canlılığı ve yeniden üretimi başarmak sadece 'gerekliliğine' dair bir genel kanıyla sağlanamaz. Bunun için en başta faaliyetçilerimizin bu niteliğe ulaşmaları gerekir. **"Parti propagandasını yürütmek için, komünistler bizim kadrolarımızı, Marksist-Leninist öğretiyi donatmak zorundadır. Toplumsal gelişim ve politik mücadelenin yasallarıyla ilgili bilimle, parti üyelerini de donatmalı. Partisiz Bolşevikler gibi, parti taraftarlarının da politik eğitimini sağlamalıdır.**

**Bolşevik ajitasyon, halkın ideolojik ve politik eğitiminde, parti kitle arasındaki bağın sağlanmasında, parti politikasının geniş kitlelere açıklanmasında ve onların Sovyet rejiminin ve Partinin karar ve direktiflerinin yerine getirilmesi için seferber edilmesinde en önemli araçtır."**<sup>5</sup> Anlaşıldığı gibi politik eğitim, faaliyetçilerimizi ve onunla ilişki içerisinde kitle ilişkilerimizi de kapsamak zorundadır. Fakat bunda öncelikli ve belirleyici olanın faaliyetçilerimizin ilk temel eğitimleridir.

Demek ki, kitle faaliyetlerimizde, A/P çalışmalarımızda genel-geçer söylemlere, kalıpsal yaklaşımlara karşı mücadelenin önemli bir ayağı politik eğitimden oluşmaktadır. Partinin düzenlediği son oturumlarda da sürekli bu noktaya vurgu yaptığı, politik seviyenin yükseltilmesinin gerekliliği biliniyor. Ancak bunu belirlemiş olmak yetmiyor. Sorunun biraz daha içine yönelmek, yanlış mantık ve şekillenişleri açığa çıkarmak gerekiyor. Böyle bakınca kimi yaklaşımlarımızda devrimi yanlış kavrayan toptancı, dogmatik bir mantık görebiliyoruz. Düzenin çoğu kez kitlelerin de yaşayarak öğrendiği genel özelliklerini teşhirle yetinen anlayışlar bulunduğunu belirtmiştik. Bu yanlış anlayışı tamamlayan diğer bir yanlış da tüm sorunların devrimle çözülebileceği gibi bir mantıkla toptancı propaganda yürütülmesidir. Bili-

nen ifadeyle tüm sorunların devrime havale edilmesidir bu. Hemen belirtmek gerekir ki, devrim ve sosyalizm inancının dünya ve ülke çapında en büyük kırılma yaşadığı bir dönemde söz konusu toptancı propagandanın en yakın çevrelerimiz dışında bir yankı bulunması mümkün değildir. Fakat bahsettiğimiz kırılma olmasaydı da bu toptancı yaklaşım hatalı olurdu. Çünkü daha önce de belirttiğimiz gibi tarih tekdüze bir hattan ibaret değildir. Tarih zincirinin her döneme özgü vazgeçilmez halkaları vardır. Üzerinden atlanılan her halka tüm zincirin kopmasına yol açacak bir niteliğe sahiptir. Devrimin bir yıkım olduğu kadar aynı zamanda bir inşa faaliyeti olduğunu düşünürsek, kitlelerin talep ve sorunlarında, her özgülde çeşitli çözümlerin ortaya konması gerektiği dahası bu kazanımların kitlelere nüfuz ettirilmesi gerektiği açıktır. Bahsettiğimiz şey, ekonomist, reformist bir anlayış değildir tabii ki. Tersine her kazanımı ve sisteme kabul ettirilen her reformcu, devrimin çıkarlarıyla kopmaz bir şekilde bağlanmaktadır. Doğal ki, bu, somut talep ve haklar uğruna mücadeleyi, bu amaçla A/P çalışmalarını da zorunlu kılar. Çoğunlukla üzerinden atladığımız ya da çeşitli nedenlerle yeterli özeni göstermediğimiz konulardan birisi budur. Bu nedenle ortaya çıkacak başka eksiklikler olacağını da bilmeliyiz. Eğer saflarımızda kitlelerin sorunlarına karşı, politikaya karşı bir ilgisizlik tespit ediyorsak, faaliyetçilerimizin teşhir faaliyetinde, A/P çalışmalarında da bir darlık, cansızlık olması kaçınılmazdır. Bu tamamen bilinç ve kavrayışla, nelerin kendini ihtiyaç hissettirdiğiyle alakalı bir durumdur. Kitlelerin sorunlarına ilgisiz bir faaliyetçinin teşhir faaliyetini veya A/P çalışmalarını içerikçe zengin, güncel ve somut bir şekilde yürütebilmesi mümkün müdür? Ya da politikaya ilgisiz bir faaliyetçinin, tek tek sorunları sınıf bilinciyle birleştirilebilmesi, propaganda materyal ve yöntemlerini nitelikli kılması mümkün müdür? Tabii ki hayır. Kitlenin so-

runlarına ve doğal olarak politikaya ilgisiz bir faaliyetçinin kitle çalışmalarına yeterli ilgiyi göstereceğini, bu konuda aktif ve yaratıcı bir çaba içerisinde olacağını düşünemeyiz bile. O halde geldiğimiz nokta tekrardan kitlelerin sorunları karşısındaki duruşumuz ve politik niteliğimizdir. Kalinin'in çarpıcı bir şekilde ifade ettiği gibi "Kitleyi arkanızdan sürüklemek için kitleyle birlikte yanıp tutuşmanız gerekir." Kitlelerden büyük bir kopukluğun yaşandığı şu süreçte, kavrayış olarak da ne yazık ki böyle bir gerçeklikte olduğumuzu söyleyemeyiz.

**Çalışmalarımız içerisinde sıkıntısını yaşadığımız konulardan birisi de belirli**

**günlere ve belirli biçimlere endekslenmiş çalışmalardır.** Çoğu kez belli anma, yıldönümü ve kutlamalara denk düşen, hitap ettiği kitleler bakımından da doğal olarak bir darlığı ifade eden bu çalışmalar; parti güçlerinin enerjisinin önemli bir bölümünü kaplamaktadır. Burada söz konusu olan, bu belirli günlere dair çalışmaların yapılıp yapılmayaacağı değildir. Fakat eğer bu çalışmalar partinin "kendisi için" bir çalışmaya dönüşmüşse, asıl kitle çalışmalarına kıyasla hâkim pozisyona gelmişse bunun sorgulanması gerekmektedir. Belirli gün ve tarihlere ilişkin çalışmaları, kitle çalışmalarından tümüyle ayrı düşünmeyiz. Ama bilinir ki, bu ancak



**Son süreçte ekonomideki gelişmelerin hemen tüm alanlardaki yansımaları faaliyetçilerimizin politik ajitasyonunun vazgeçilmez bir unsuru olacaktır. Görüldüğü gibi politika ajitasyonumuzun kapsamı daralmayacak, tersine yeni gelişmelerin etkisiyle daha da genişleyecektir.**

kitlelerin o gün ve tarihlerle nasıl bir ilişkisinin kurulduğu, onları ne kadar sahiplendiğiyle ilgilidir. Yine içeriği hangi zaman dilimine ait olursa olsun, bu çalışmaların güncelle bağının ne kadar kurulabildiğiyle ilgilidir. Bunlar olmadığında, sınıf mücadelesi ve Partinin artık gelenekselleşmiş ve 'doğal' çalışmaları dahi yer yer 'sorun' olarak karşımıza çıkacaktır. Sonuçta, günümüz özgülünde sınırlı bir örgütsel güç üzerinde konuş-

yoruz. Ve bu gücün enerjisini, gelişim sağlayacak en verimli şekilde kullanabilmeyi tartışıyoruz. Tüm çalışmalarımızda bu sorgulayıcılığı işletmediğimizde, hep vurgulandığı gibi, doğrunun zamanla yanlışla evrilmesi olasıdır. Parti faaliyetlerinin amacına ilişkin ister kavrayış eksikliğinden ister zorunluluklardan kaynaklı olsun, eğer bir darlaşma ve hafiflik fark ediyorsak, değiştirilmediğinde bunun bir bilinç kayması yaratacağı bilinmelidir. Bunun devamı yetinmecilik, kanık-sama ve benzer yanlış şekillenişlerin kaçınılmaz olarak tüm bünyeye yayılması olacaktır. Unutmamalıyız ki, 'kitleler arasında politik teşhirler A/P çalışmaları vb. kampanyadan kampanyaya, bir önemli tarihten bir başkasına yapılıveren bir iş değildir.'

Burada tekrar hatırlatılması gereken bir nokta var. Politik teşhirler, A/P ve örgütlenme çalışmaları bizim 'her günkü faaliyeti-miz' olmak zorundadır. Lenin'in deyimiyle komünistler; **"Her zaman yığınlarla çalışmak ve yığınlar üzerindeki etkiyi derinleştirmeli ve genişletmelidir. Bu olmazsa bir sosyal demokrat da sosyal demokrat değildir. Hiçbir örgüt hiçbir grup hiçbir çevre bu çalışmayı gerekli ve düzenli olarak yürütmezse sosyal demokrat örgüt sayılamaz"** demek ki, Lenin'in o günkü ifadesiyle bir 'sosyal demokrat' (komünist) örgüt olmanın temel kıstaslarından biri yığınlar üzerindeki "sürekli ve düzenli" kitle çalışmalarıdır. Hangi nedenle olursa olsun bu başarılamıyorsa, sorgulamayan teori ve pratiğimiz arasındaki çelişki üzerinde odaklanacağı açıktır. Bu, ideolojik bir sorundur aynı zamanda. Varlığı, kitlelerin gücünü örgütlemek ve onu devrime kanalize etmekle anlam bulan komünistlerin, bu amaçtan kopuk her türlü yaşamı onların ideolojik bir krizidir de. Soyut düşüncede, teorik bir söylemde değil, yaşamın kendinde, kitlelerle komünistleri ayıran somut gerçektir bu kriz.

O halde sorunumuzun önemli bir parça-

sını, kitle çalışmalarını her günkü faaliyet olarak örgütlemek olarak tanımlayabiliriz. Çoğu kez 'örgütsel' koşturmaca, basit ve statik çalışmalar dışında kitle çalışmalarına sınırlı bir zaman, kadro ve olanak aktarıyorsak, tüm gerekli görünümüne karşın varolan 'örgütsel' çalışmalarımızı da gözden geçirmemiz gerekir. Acaba bunlardan ne kadar, Lenin'in temel kıstaslardan biri olarak koyduğu "sürekli ve düzenli" kitle çalışmalarımızdan daha önemlidir? Ne kadarı vazgeçilmez ya da politik hedeflerimizle kopmaz bir ilişki içindedir. Açık ki, **kitle çalışmaları "diğer çalışmalardan" arta kalan zaman kadro ve olanaklar ölçüsünde yürütülecek bir çalışma değildir. Tersine tüm 'diğer çalışmaların' bir şekilde ona bağlanacağı, onun gelişimine hizmet edeceği temel çalışmalarımızdır.** Eğer kendimizce tüm çalışmalarının bu zincirini kurmuş, gerekliliklerini ortaya koymuş ama sonuçta yine asıl kitle çalışmalarından geri kalmıyorsa, somuta bakmak dışında bir yol kalmamıştır. Bu da bize hangi çalışmanın ne kazandırdığını veya yapılamayanların ne kaybettirdiğini gösterecektir. Netleşme bunun üzerinden sağlanabilecektir.

Faaliyetçilerimiz anlamalılar ki, tüm bu noktalara dikkat çekmemizin nedeni birçok alanımızın geçmişte bu tarz sorunlar yaşamış olmalarıdır. Bugün ise tam da varolan yetmezliklerin olumsuz etkisiyle karşılaşılabilecek sorunlar olmalarıdır. Yine tekrarlamak gerekirse, şu an temel bir kaygımız, eldeki güçlerin en verimli şekilde kullanılmasıdır. Çünkü **eğer doğru bir kitle çizgisi, buna uygun bir örgütsel politika belirlebilmişse, fiziki yetmezlikler geçici, gelişim ise kalıcı olacaktır.**

Bir gerilla alanında lojistik, üslenim, depo ve eğitim faaliyetleri tüm faaliyetin büyük bir kısmını kaplıyorsa, bu, kısa süreli bir gereklilik değil sürece damgasını vuran bir durumsa, orada bir sorun vardır. Ya da

faaliyet, varlığını idameye dönmüş, kitlelerle ve düşmanla ilişkiler bu temelde kuruluyorsa yine bir sorun vardır. Bir gençlik faaliyet alanında randevular, pankart, yazılma, molototof vb. çalışmalar faaliyetin büyük bir kısmını kaplıyorsa yine -istisnai gereklilikler dışında- orada da bir sorun vardır. Benzer içerikte örnekleri 'demokratik alanlar' sendikal faaliyetler, semtler, yerel faaliyetler ve diğer tüm çalışmalar için de sıralayabilir, temel bir sorunu tespit edebiliriz. O sorun, kitle çalışmalarının tüm faaliyet içerisinde ağırlıklı bir bölümü oluşturması gerekirken tam tersinin olmasıdır. Mao, silahlı mücadele içerisinde dahi, tamamen askeri faaliyetlerin, tüm faaliyetlerinin ancak yüzde 5'lik bir bölümünü oluşturduğunu belirtmişti. Tabi ki bu yüzde 5'lik askeri faaliyetin dışında kitle çalışmalarına zemin hazırlayan birçok örgütsel çalışma ve görev bulunur. Fakat her halükarda kitle çalışmaları, faaliyetin esasını oluşturmak durumundadırlar. Bazı teknik ve askeri çalışmalar dışında tüm faaliyetlerimizi bir şekilde, kitle çalışmamız veya onunla ilişkili çalışmalar olarak tanımlayabiliriz. Gerçekte amaçlanan da budur. Tüm çalışmalarımıza bu niteliği kazandırmaktır. Ancak şu anki gerçeklikle böyle bir genellemede bulunmak, gerçeğin yerine temennileri koymak olacaktır. Bizim hemen tüm çalışmalarımızı kitle çalışmaları kapsamında ele almamızı böyle değerlendirmemiz mümkün değildir. Bunu bir hedef olarak koyabilir, eğitim malzemesi olarak değerlendirebiliriz. Fakat gerçek durumu böyle tanımlamaya kalkışmak, asıl sorunun üzerini kapatacak bir davranış olacaktır. O yüzden, özellikle bugün kitle çalışmaları genelmemeli, tam tersine elden geldiğince somutlanmalıdır. Ve aynı zamanda özneleri, araç ve yöntemleri açık bir şekilde tanımlanmalıdır. Şu an üzerinde durduğumuz yön politik teşhirler, A/P ve örgütlenme çalışmalarıdır. Ve bu noktada objektif engellerden öte faaliyetçilerimizin hatalarına dönük ola-

rak Mao'nun aşağıdaki sözleriyle belirttiklerimizi destekleyelim. **"Biz komünistler, her konuda kitlelerle kaynaşmasını bilmeliyiz. Faaliyetçilerimiz bütün ömürlerini dört duvar arasında geçirir, dünya ile hiçbir zaman yüz yüze gelmez ve fırtına göze almazlarsa, Çin halkına ne yararları olur? Hiçbir yararları olmaz ve bizim böyle Parti üyelerine ihtiyacımız yoktur. Biz komünistler, dünyayla kitle mücadelesinin büyük dünyasıyla yüz yüze gelmeli; fırtınaları, kitle mücadelesinin olağanüstü fırtınalarını göze almalıyız..."**"

## Partisiz kitlelerle bağımız

Kitle çalışmalarımızın tüm faaliyetimiz içerisinde, önemine kıyasla sınırlı bir hacim kapladığını, bunun yanlışlığını ortaya koyduk. Aynı durum devam ettikçe örgütlenmede başarı sağlayamayacağımız bilinmelidir. Hangi nitelikte ne kadar faaliyetçimizin bu göreve seferber edebildiğimizi, bırakalım geniş kitleleri varolan ilişkilerimize yılda kaç kez gittiğimizi, onlara ne götürdüğümüzü vb. hiçbir muğlâklığa izin vermeden cesaretle ortaya koyabilmeliyiz. Çünkü bir çalışmanın başarısı onun nicel oranıyla da kopmaz bir bağ içerisinde. 'Sürekli ve düzenli' bir faaliyeti mümkün kılamadığımızda, ilişkilerimizde de ileriye taşıyamayacağımız tersine adım adım bu ilişkileri de kaybedeceğimiz bellidir. Bu noktada taraftarlarla ilişkilerimiz dahi bize önemli veriler sunacaktır. Çoğu kez taraftarların ilgisizlikten dem vurduğunu, belli tarihlerdeki etkinlikler, geceler, festivaller dışında onlara uğramayışımızı eleştirdiklerini hepimiz biliyoruz. Örneğin bu kapsamda şehit ailelerinin mücadelemizde bedel ödemiş ilişkilerimizin 'sitemi' çok çarpıcıdır. Yine, yer yer yardım ve bağış kampanyaları, bilet satışı gibi kaygılarla onlara gittiğimizin algılanması ciddi bir olumsuzluktur. Yetersiz ilişki ve olanaklardan söz ediyorsak açık ki en başta varolan ilişkilerimizi sağlıklı bir mekanizmanın par-



çaları haline getirebilmeliyiz. Mücadelenin daha acil ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için varolanı doğru değerlendirebilmek önemlidir. Bununla yetinmek değil tersine varolanı, yeni açılımların bir parçası kılabilme gerekliliği olan. Buradan hareketle farklı bir tartışmaya daha kapı aralamak gerekiyor. Varolan kitle ilişkilerimizi ve taraftarları en iyi şekilde değerlendirebilmek gereğini tespit ettik. Bunu hep vurguluyorduk zaten. Peki, bu yeterli midir? Ya da daha doğrusu bu, politik hedeflerimizin ne kadarını kaplamalı, işlevi ne olmalıdır?

Sovyet Devrimi'nin büyük önderleri Lenin ve Stalin'in Komünist Partisi'nin niteliğini tartıştıkları birçok yerde, onun "Partisiz kitlelerle" bağı olması gerektiğine vurgu yaparlar. Eğer bu bağlantı yoksa partinin kitlelere önderlik edemeyeceğini açıkça ifade ederler. Bizim de bugün kitlelere önderlik iddiamızı yaşama kavuşturmamız, bundan da önce "partisiz kitlelere" yönelimi somutlamamız gerekiyorsa çok bilinçli seçimler yapmamız gerekmektedir. Güçleri dağıtmanın, onları en verimli şekilde kullanabilmenin bir zorunluluğudur bu. Öyleyse ön bir gereklilik olarak varolan ilişkilerimizi işlevli kılmayı belirledikten sonra, bunlar da

dâhil güçlerimizi nerelere, hangi kitlelere seferber edeceğimiz önem kazanmaktadır. Bu aşamada güçlerimizin ağırlığını yine Parti taraftarlarına ya da onların bulunduğu alanlara yönlendirmek gibi bir yaklaşım çıkabilir karşımıza. Önemli mücadele ve bedellerle büyütülmüş, dönem dönem ciddi bir kitleyi peşinden sürüklemiş 36 yıllık bir yapı olarak, doğaldır ki görece geniş bir taraftar kitlemiz mevcuttur. Ancak bu kitlenin önemli değişimler geçirdiği, homojen bir yapı arz etmediği de bir gerçektir. **Şu an bu kitlenin dahi kendi içerisinde ayrıştırılması; sınıfsal niteliklerine ve en önemlisi mücadele karşısındaki tavırlarına göre ele alınması gerekmektedir.** Böyle baktığımızda taraftar kitlemizde genele bir hantallığın damgasını vurduğunu, mücadele ve Parti karşısında ciddi bir güvensizlik ve gerilik sergilendiğini söyleyebiliriz. Neler yapılması gerektiğine dair çokça 'bilgin', beklentileri yoğun ama bunlar için neredeyse kılını dahi kıpırdatmak istemeyen bir gerçeklikle sıkça karşılaşyoruz. Tasfiyeci saldırıların örgütlü saflarımızda dahi aşınmaya yol açtığını belirlediğimiz bir durumda taraftarlarımızda oluşan bu gerçeklik şaşırtıcı değildir. Yine oluşan bu durumdan onları so-

**T. Kürdistanı dışındaki hemen tüm büyük şehirlerde bahsettiğimiz özellikle kitleleri, yani Kürt yoksullarını ve işçileri, kırsal alanlardan kopup gelmiş her kökenden yoksul emekçileri vb. bulmak mümkündür.**



rumlu tutmamız söz konusu değildir. Bu konuda eleştiri oklarını kendimize yöneltmemiz ve yaşanan süreçten ders çıkarmamız gerekir. Fakat artık ortada reddedilemez bir gerçek vardır. Bunun bizim dışımızda ekonomik, siyasal, kültürel nedenleri de vardır. Birçok taraftar ideolojik ve kültürel bir yozlaşmanın kurbanı olmuş, sınıfsal değişimlere uğramış ve büyük şehirlerde had safhada düzen içi bir konuma sürüklenmişlerdir. Tüm bunlar, şehirlerin ekonomik ve sosyal anlamda geçirdiği değişimlerden, gecekondulaşma sürecinin '90 sonrasında aldığı biçimlerden bağımsız değildir. Yine bunlar devletin ve düzen partilerinin gecekondu özgülünde siyasal faaliyetlerinden kopuk değildir. Taraftarlarımızın geçirdiği değişim kendi özgülünde bunun bir parçası olmuştur. (Bu durum ayrıntılı bir sınıfların analizinin konusu olabilir. Büyük şehirlerdeki faaliyetlerimiz bu konuya ilgi göstermelidirler. Son yıllarda gecekondu ve şehir yapılarına dair akademik çalışmaların yoğunlaştığı, birçok araştırmanın yayınlandığı biliniyor.) Doğal ki bu sadece bizim bir sorunumuz değil diğer devrimci, demokrat güçlerin de benzer bir sorunudur. Örneğin tüm örgüt ve kitle gücüne rağmen, kendi ideolojik ve örgütsel gerçeklerinin bir sonucu olarak Ulusal Hareket'in kitlesinde de aynı sorun söz konusudur. Ulusal Hareket'e baktığımızda onların da büyük şehirlerde, özellikle geçmişe dayanan kitlelerinde ciddi bir yozlaşmadan, mücadele karşısında eğreti duruşlarından şikâyetçi olduklarına tanık oluruz. Başka tarafta ise devlet baskısı, savaş, göç ve yoksulluk mağduru 'yeni' kitlelerin, hatta Ege, Akdeniz gibi bölgelerde, daha küçük yerleşim yerlerindeki ilişkilerin ulusal mücadeleye karşısında fedakâr bir duruşa sahip olduklarını görürüz. T. Kürdistanı şehirlerinde sefaletle mahkûm Kürt kitlelerinin mücadeleye ve fedakârlıklarına değinmeye gerek bile yok, ki zaman zaman kitlesel kalkışmalarla kendilerini açıkça belli ediyorlar.

Böyle bir olgudan söz ediyorsak, o zaman taraftarlarımızı aşan, asıl olarak "Partisiz kitleleri" hedefleyen bir politika gütmemiz gerekmektedir. Partiyi kiteselleştirecek, onu taze ve sağlıklı ilişkilerle canlı bir mekanizma haline getirecek olan yol buradan geçmektedir. Başta da belirttiğimiz gibi bu, taraftarlarımızı dışlamayı doğurmaz. Tersine onların içinden canlı ve faal olan ne varsa tam da bugünkü çalışmamızın araçları haline getirmemizi zorunlu kılar. Şu halde alışlagelmiş, sınırlı alan ve kitleler dışında çalışma alanları tespit etmemiz gerektiği açıktır. Böyle bir durumda örneğin İstanbul özgülünde on yıllardır biz de dahil Türkiye Devrimci Hareketi'nin tabanını oluşturan semtlerin gözden geçirilmesi yerinde olacaktır. Özellikle daha eski gecekondu mahallelerinin imar yapıları ve demografik olarak önemli değişimler geçirdiğini, kimisinin 'gecekondu' özelliğini yitirdiğini biliyoruz. Buralarda geçmişteki gibi bir kitle tabanının olmadığı, büyük bir daralma yaşandığı da yabancımız değil. Bunun nedenlerine az çok değindik, farklı yönleriyle de tartışılabilir ama biz şu anki somut durumu veri olarak yön belirlemeye çalışıyoruz.

Bahsini ettiğimiz, geçmişe dayalı semtlerin şu an her devrimci örgüt için az çok belirginleşmiş bir kitle kapasitesi bulunmakta ve onun üzerine pek çıkılamamaktadır. Bizim bu semtlerde de potansiyel kapasitemizin gerisinde olduğumuz söylenebilir ama bahsettiğimiz sınırlılık şu koşullarda objektif bir durum halini almıştır. Bu nedenle çalışmalarımızın politik ve örgütsel bakış açısı bu semtlerde darlaştırılmamalıdır. Hatta zamanla asıl ağırlık yakın zamanda kurulmuş en yoksul semtlere kaydırılmalıdır. Oradaki kitlelerin daha yoksul olduğunu, geçim, barınma ve altyapı sorunlarını çok daha derinden yaşadıklarını tespit edebiliyorsak, çalışmalarımızı da buralarda yoğunlaştırmalıyız. Diğer çalışmalarımızı bu hedefe göre düzenlemeliyiz.

**Yani bir alanda, hem de siyasal bilinci henüz çok yetersiz kitleler içerisinde örgütlenme çalışmasına girişmek her zaman daha zordur. Fakat doğru politikalar izlendiğinde bu geçici bir durumdur.** Çünkü söz konusu olan veya kitleler öylesine değil, tam da sınıfsal konumları, ekonomik, ulusal vb. çelişkileri nedeniyle hedeflenmişlerdir. Böyle baktığımızda görürüz ki bu ‘zorluk’ kaygısının ters yüzünde aslında belli bir düzeyin ötesine geçmeyen, sınırlı ve statik çalışmaların ‘kolaylığı’ vardır. Biliyoruz ki devrimcilerin faaliyetlerinin yoğunlaştığı bilinen semtler dışında daha yakın tarihte kurulmuş, mücadele potansiyeli güçlü semtler bulunmaktadır. Bunlar yer yer yıkımlarla veya medyaya dahi yansıyan altyapı sorunları ve derin yoksulluk manzaralarıyla kendini göstermektedir. Burada önemli bir noktaya dikkat çekmek istiyoruz. Dikkat edilirse daha eski semtlerde artık altyapı sorunları veya yıkımlar pek gündeme gelmemektedir. Devlet, sonradan tapulaştırma vb. yöntemlerle birçok gecekondu mahallesinin gelişimine bir düzeyde izin vermiş, daha doğrusu buna mecbur kalmıştır. Daha sonraki süreçte ise yeni gecekondulaşma girişimlerine karşı aktif bir şekilde karşı koymuştur. Demek ki yeni gecekondu oluşumları en başta devlet engeliyle karşılaşmakta, her şey karşı oluştanlar ise altyapı, eğitim, sağlık vb. birçok hizmetten yoksun biçimde yaşamaktadır. Birçok araştırmacının hemfikir olduğu bir nokta olarak; büyük şehirlere yakın zamanlarda göç edenlerin eskisi gibi hemşerilik, akrabalık ilişkileri üzerinden yerleşimlerinin pek bir olanağının kalmadığıdır. Geçmişte hem bir çıkar hem de dayanışma ilişkisinin parçası olarak hemşeri veya akrabalar aracılığıyla bir gecekondu, iş vs. edinmek daha kolayken bugün bunun koşulları yok denecek kadar azalmış durumdadır. Bunun ekonomik sorunlar ve işsizlikle, inşaat sektöründe yaşanan gelişmelerle ve tabii ki devletin gecekondu politikalarıyla ilgili çok

çeşitli nedenleri vardır. Fakat açık ki bugün, sosyologların kır-şehir, akrabalık-hemşerilik ilişkilerine dayanarak “havuz sistemi” olarak tanımladıkları kendiliğinden dayanışma örgüsü çözülmüştür.

Kıscacası yeni kurulan semtlerde veya yeni göç edenlerin bulunduğu kenar mahallerde yaşayan kitleler hemen her açıdan ekonomik-sosyal sorunlarla yüz yüzedirler. Daha önce yaşadıkları bölgelerden kopmalarını dayatan ekonomik, siyasal sorunları bir yana bu kitlelerin şehirlerde karşılaştıkları zorluklar durumlarını daha katmerlendirmektedir. Sıradan görüngüler üzerinden yola çıktığımızda bile bu çıplak gerçeği görebiliriz. Örneğin daha eski semtlerde kitlelerin sorunları, devrimcilerin çalışmalarına da yansıdığı gibi uyuşturucu, fuhuş ve yozlaşma üzerinde odaklanmaktadır. Oysa yeni birçok gecekondu mahallesi ya da kenar mahallelerde yansımalar ağırlıklı altyapı sorunlarına aittir. Elektrik, su, yol, kanalizasyon, okul, sağlık ocağı gibi talepler öne çıkabilmektedir. Tüm bunlar kitlelerin yoksulluk derecesini anlamamıza yardım ederler. **Aynı zamanda, bir semt özgülünde yürütülecek çalışmaların hangi temeller üzerine kurulacağını, onun gelişme zeminini de gösterir.** Ülkemizdeki kır-şehir ilişkilerini, göç ve şehirleşmeyi genel olarak dikkate aldığımızda semt faaliyetlerini sadece altyapı sorunları üzerinden değerlendiremeyiz. Ancak tartışmasız ki bu sorunlar oradaki çalışmanın kitlelere nüfuz edebilmesi için **temel** önemdedir. Eğer özellikle de bu mahallelerde sınıfsal ve ulusal çelişkileri en derinden hisseden T. Kürdistanı’ndan göçmüş kitleler yaşıyorsa, oradaki çalışmaların gelişim zeminini **güçlü** demektir. Keza bugün bahsettiğimiz kapsamdaki semtlerde yaşayan kitlelerin aynı zamanda Ulusal Hareket’in veya İslami örgütlenmelerin etkisindeki kitleler olduğunu söyleyebiliriz. Tümünü böyle olmasa da genel ağırlık böyle gözükmektedir. Fakat ne olursa olsun bu alanlara ilişkin iki

şey belirgindir. Buralarda yaşayan kitlelerin çelişkileri daha yakıcı durumdadır. İkinci olarak da büyük oranda örgütsüzdürler. Bunlar bize bazı fikirler verecektir.

## En örgütsüz, en bilinçsiz, fazla ezilenler ve örgütsel olarak kapsanması en zor olanlar...

Lenin'den yapacağımız aşağıdaki alıntı, tartıştığımız nokta bağlamında bakış açımızı aydınlatacak verilere sahiptir. Lenin, "Proletarya Diktatörlüğüne Derhal ve Her Yerde Nasıl Hazırlanmalı?" sorusuna yanıt olurken bir paragrafta şöyle diyordu; "...Komünist Enternasyonal'e bağlı tüm partiler, 'kitlelerin daha derinlerine!', 'kitlelerle daha sıkı temas!' şiarlarını ne pahasına olursa olsun pratiğe geçirmelidirler; kitleler sözünden anlaşılması gereken emekçilerin ve sermaye tarafından sömürülenlerin, özellikle de en örgütsüz ve en bilinçsiz, en fazla ezilen ve örgütsel olarak kapsanması en zor olanların tümüdür."<sup>7</sup> Lenin'de 'kitleler' tanımının nasıl yapıldığı dikkatimizi çekmelidir. Yazımızın başlarında bu konuda meseleyi soyutlaştıran

anlayışları eleştirmiştik. Şu an ise Lenin'den yola çıkarak çalışma yürüttüğümüz alan ve kitleleri değerlendirmeye çalışalım.

O halde, ülkemizi düşünerek cevaplamak gerekirse kimdir bu "en örgütsüz, en bilinçsiz, en fazla ezilenler ve örgütsel olarak kapsanması en zor olanlar?" Biraz önce mesela büyükşehirler üzerinden bir fikir yürüttük ve alışlagelen alan ve kitleler dışında kimi 'yeni' gecekodu mahallelerine değindik. Daha özeldense T. Kürdistanı'ndan göçertilmiş, Ulusal Hareket'in de etkisinde diyebileceğimiz geniş yoksul kitlelere vurgu yaptık. Lenin'in ortaya koyduğu kıstaslarla hareket ettiğimizde benzer özelliklerde birçok alan ve kitleyi somutlayabiliriz. Ve bunların içerisinde de en ağırlıklı kitleyi yine yoksul Kürt halkımızın oluşturacağı tartışmasızdır.

Semt faaliyetlerinde olduğu gibi işçi sınıfı içerisindeki faaliyetlerimizde de en zor

---

**Semt faaliyetlerinde olduğu gibi işçi sınıfı içerisindeki faaliyetlerimizde de en zor koşullarda en düşük ücretlerle çalışan işçileri hedeflememiz gerekir.**



koşullarda en düşük ücretlerle çalışan işçileri hedeflememiz gerekir. Yine işportacılık, seyyar satıcılık, kâğıt ve çöp toplayıcılığı gibi kayıt dışı işlerde çalışan, ‘en alttakileri’ tespit etmek önemlidir. Bu durumda da karşımıza Kürt işçilerin çıkması bir nevi eşyanın doğası gereğidir. Bu şekilde ‘en alttakileri’ ararken –ki aslında aranmayı gerektirmiyorlar- karşımıza Romenlerin, yabancı uyruklu işçilerin (İranlılar vs.) ve işportacıların da çıkması kaçınılmazdır. Bu kitlelerin örgütlenmesini zorlaştıran, hatta şu koşullarda imkânsız kılan birçok engel vardır. Ama bu engeller bugün değilse bile yarın, hiç aşılamayacak engeller değildir. Burada önemli olan onların sadece “en örgütsüz, kapsanması en zor olanlar” olması değil daha da önemlisi düzen içindeki konumlarıyla ‘en alttakileri’, ‘en özgür kitleleri’ oluşturmalarıdır. Mücadeleye kanalize edilebildiklerinde gözüpek bir savaşımın özneleri olabilecek potansiyellere sahiptirler. Onları ‘en özgür’ kılan şeyse düzenle ekonomik, sosyal, siyasi, kültürel vb. ilişkilerinin en alt düzeyde olması, dolayısıyla düzenin yönetim mekanizmalarından da en azade kitleyi oluşturmalarıdır.

T. Kürdistanı dışındaki hemen tüm büyük şehirlerde bahsettiğimiz özellikte kitleleri, yani Kürt yoksullarını ve işçileri, kırsal alanlardan kopup gelmiş her kökenden yoksul emekçileri vb. bulmak mümkündür. Büyük şehirlerin geçmişteki gibi “ekmek kapısı” açmaması nedeniyle göç etmeyip bulunduğu ilde yaşamaya devam eden, köyde, şehirde veya yılın belli dönemleri büyük şehirlerde çalışarak yaşamını sürdürmeye çalışan önemli bir kitlenin varlığını da tespit etmeliyiz. İç Anadolu, Ege, Akdeniz de dâhil tüm ülke için geçerlidir bu durum. Ulusal, dini kökenleri, siyasi gelenekleri vb. bakımından devlet ve düzen partileri karşısında bugün geri bir noktada bulduklarını, hatta en gerici örgütlenmelerin safların-

da toplandıklarını tespit etsek bile, bu kitlelerin de düzenle çelişkilerinin yoğun olduğunu, siyasi tercihlerini radikalleştirerek biçimde bu çelişkilerin daha da artacağını söyleyebiliriz.

Bugün ülkemizin kırsal alanlarındaki yoksulluk, göç ve oradan çarpık bir kentleşme sonucu kendine özgü bir yapı arz ettiğini biliyoruz. Kırsal alanlardaki en yoksullar ve ezilenlerle büyük şehirlerdeki en yoksullar ve ezilenler **türdeş** bir özellik taşımaktadır. Hatta türdeşlikten öte hemşeri ve akrabalık ilişkileri mevcuttur. Doğal olarak büyük şehirlerde tanımladığımız kitlelerin yoğunlukla ‘eşdeğeri’ T. Kürdistanı’nda ve daha sonra yoksul, geri bölgelerde bulunmaktadır. Çokça ayrıntılandırmaya gerek yok; T. Kürdistanı kırsalı ve şehirleriyle hemen hemen bütünüyle MLM’lerin faaliyetleri için **esas** niteliğindedir. Yoksul Kürt köylüleri ve yine köyünden kopup bölge şehirlerinde yığılmış açlık ve sefalet altındaki kitleler, sınıfsal ve ulusal çelişkileriyle tam da devrimin gerçek ve tartışmasız öznelerini oluşturmaktadır. Bunun bir parçası olarak da ülkemizde en yoğun sömürü altında, en sefil yaşama mahkûm olan **Kürt mevsimlik tarım işçilerine** özel vurgu yapılmalıdır. Çalışmak için oradan oraya sürekli göçebe bir yaşam süren, barınma, can güvenliği, çalışma koşulları, hastalık vb. birçok açıdan hiçbir güvencesi bulunmayan bu kitleler ağırlık bir biçimde de devletin baskı ve katliamlarıyla köylerinden göçmüş Kürt yoksullarından oluşmaktadır. Aileleriyle birlikte milyonu bulan bu kitle, Lenin’in kitleler tanımlamasına uygun olarak başlarda gelmektedir. Açık ki, örgütsüzlükleri ve örgütlemedeki zorlukları hesaba katılmalıdır. Ama zaten tam da burada KP’nin yöntem ve araçları önem kazanmaktadır. Sonuçta dünya devrim mücadeleleri bu en çok ezilen mevsimlik işçilerin birçok coğrafyada kahramanca mücadelelerine şahittir.

## Kitle faaliyetimizin sınıfsal niteliği

Tartıştığımız örneklerden de anlaşılacağı gibi, Lenin'in çizdiği çerçevede kitleleri somutlamaya çalıştığımızda bunların teorik tanımlarımızla birebir örtüşmeyebileceğini gördük. Diğer bir deyişle de "sınıf çalışması" belirsiz bir görünüm arz etti. Gecekonular, kentlerdeki Kürt işçi ve yoksulları, işportacılar, T. Kürdistanı kırları ve varoşları, mevsimlik işçiler vb. dedik. Kategorik olarak en yoksul ve en ezilen kitleleri meydana getirmelerine karşın sınıfsal konumları ve güncel talepleri bakımından hiç de homojen olmayan bir kitleyle karşı karşıyayız. O halde faaliyetlerimizi belirlerken 'sınıf çalışması' ne olacak ya da bu çalışmaların sınıfsal niteliği nasıl tanımlanacaktır?

Buna benzer başka bir sorunda, Ne Yapmalı makalesinde Lenin'in ifade ettikleri şunlardı: **"Fakat eğer biz gerçekten bütün halkın önünde hükümetin teşhir edilmesinin örgütlenmesini üzerimize alacaksak, hareketimizin sınıf karakteri nerede dile gelecek? diye soracaktır ve zaten sormaktadır 'proleter mücadele ile sıkı organik bağ'ın akıllı olmaktan çok gayretli tapıcısı. Hareketimizin sınıf karakteri, bu teşhirleri bütün halkın önünde biz sosyaldemokratların yapmasında; ajitasyonun ortaya attığı bütün sorunların aydınlatılmasının, Marksizm'in kasıtlı ya da kasıtsız çarpıtılmasına herhangi bir ödün vermeksizin, tutarlı sosyal demokrat bir ruhla yapılmasında; bu çok yönlü politik ajitasyonun, içinde, bütün halk adına hükümete karşı saldırıyı, -proletaryanın politik bağımsızlığını koruyarak- proletaryanın devrimci eğitimini ve işçi sınıfının ekonomik mücadelesini, her geçen gün yeni proletarya kesimlerini ayağa kaldıran ve saflarımıza katan, proletaryanın sömürücüleriyle o kendiliğinden çatışma-**

**larından yararlanmayı ayrılmaz bir bütün halinde birleştiren bir parti tarafından yapılmasında dile gelecektir."** Tartıştığımız nokta özgülünde bizim buradan almamız gereken şey, proletaryanın politik bağımsızlığını koruyacak olan KP'nin, çeşitli sınıf ve katmanlar arasındaki çalışmalarında tutarlı bir sınıfsal perspektifle hareket etmesi gerektiğidir. Aksine, çalışmalarını salt işçi sınıfı ya da toplumun belli kesimleriyle sınırlaması değil. Toplumun en çok ezilen ve sömürülen kitlelerinin ağırlıklı olarak işçi sınıfına tekabül ettiği bir dönemde dahi Lenin'in alıntıladığımız vurgusu önemlidir. Pekala, çeşitli dönemlerde birçok KP tarafından sergilenen bir hataya, çalışmayı işçi sınıfıyla sınırlayan bir yaklaşıma düşülebilirdi. Bunun maddi zemini bugünle ve ülkemizle kıyaslanamayacak kadar mevcuttu. Fakat Lenin'in başka yerlerde de belirttiği gibi bugün biz sınıf bilincinin "...nüfusun bütün sınıf, katman ve gruplarının yaşam ve faaliyetlerinin bütün yönlerinin materyalist tahlil ve materyalist değerlendirmesini pratikte öğren[mekle]..." edinilebileceğini biliyoruz.

Emperyalist sermayenin ulaştığı aşamada, üretimin dünya çapında örgütlenişinin çok çeşitli görünümler kazandığı bir gerçektir. Bununla bağlantılı, sermayenin merkezileşmesine paralel emeğin sömürü biçimlerinde de çeşitliliğin arttığı biliniyor. Bu aynı zamanda sınıfın yapısında da bir değişime işaret ediyor. Doğaldır ki bu koşullarda sınıfsal çalışmanın hangi somut pratiklere denk düştüğü daha da önem kazanmıştır. Söz konusu gerçeklikte sorunun bir tarafında kimi post-modern kavramlara yönelen, diğer tarafında ise arı bir işçi sınıfı arayışına veya salt işçilerine endeksli bir çalışmaya yönelen küçük burjuva ideolojiler vardır. **Bizim yöneleceğimiz şey, sorunun bu iki yanlış ucundan biri değil, ülkemiz gerçekleriyle uygun bir biçimde, halk kitlele-**

**ri içerisinde işçi sınıfı ideolojisinin damgasını vurduğu bir politik faaliyettir. Sorun, devrime işçi sınıfının önderliğinden bağımsız değildir. Ve açıklamaya gerek yok ki işçi sınıfı içerisindeki faaliyet bunun vazgeçilmez bir bileşenidir.**

Bu noktada son olarak bazı örneklerle değinmek istiyoruz. Örneğin Hindistan'da kardeş partimiz HKP(Maoist), toplumun en geri kesimlerinde, en alt kast içerisinde, henüz 'kabile' özellikleri gösteren kitlelerde yoğun bir örgütlenme yaratmışlardır. Bu kitleler toplumun dışlanmışları oldukları kadar büyük bir sefaletle, açlık ve sağlık sorunlarıyla karşı karşıyadırlar. Yine Nepal'de NKP(Maoist)'nin birçok çalışmasında, yani onu kitleleseltiren, Nepal topraklarında kök salmasını sağlayan çalışmalarda benzer bir şekilde en geri ve yoksul köylüleri, ezilen ulus ve milliyetleri örgütlemeyi başarması önemlidir. Daha yakından bir örnek verecek olursak da Ulusal Hareket'in Türkiye ve Irak Kürdistanı'ndaki ilk gelişiminde bu öğeleri bulmak mümkün. Buradaki geri feodal yapı, dış dünyaya önemli oranda kapalı aşiret örgütlenmeleri bilini-

yor. Bugün bunlar değişime uğrasa da hala genel gelişme temposunun çok gerisinde kalan kesimler mevcuttur. Ulusal Hareket'in son yıllarda İran ve Suriye 'Kürdistanı'ndaki gelişimi de bu açıdan dikkate değerdir. Her ay yüzlerce kadının "namus" vb. gerekçelerle yakıldığı, dağlık bölgelerde, devletin yoğun baskısı altındaki toplumun bu en geri, yoksul ve dışlanmış kesimleri bir de ezilen ulus olmanın yarattığı sorunlarla başbaşıdırlar.

Açık ki tüm bu kitlelerin devletle ve düzenle çelişkileri muazzam boyuttadır. Fakat bir yanıyla da en bilinçsiz ve örgütsüz kitleleri oluşturmaktadırlar. Yoksullukları, ezilmişlikleri ve geri bir toplum yapısı göstermeleri onların örgütlenmeye açıklıklarını göstermektedir aslında. **'En gerinin en ileri' haline gelebilmesinin örnekleridir tüm bunlar.** Birçok yönüyle ve özellikle Lenin'den aldığımız kıstaslarla anlatmaya çalıştığımız şeyin kendi pratiğimiz açısından kavranması gerektiğini düşünüyoruz. Tüm faaliyetlerimize ve daha özelde kitle çalışmalarımıza bu bakış açısıyla yaklaşmak yaşamsal önemdedir.



Son oturumun, kitle çalışmalarımız özgülünde dikkat çektiği konulardan birisi de **Lenin**'in “**nüfusun bütün sınıfları arasına gidin**” talimatını rehber edinerek yürütülecek çalışmalardı. Öncelikle **Lenin**'in bu konuda tam olarak neyi ifade ettiğini ortaya koyalım: “**İşçilere politik sınıf bilinci ancak dışarıdan, yani ekonomik mücadelenin dışından, işverenlerle işçiler arasındaki ilişki alanının dışından götürülebilir. Bu bilginin edinilebileceği biricik alan, bütün sınıf ve katmanların devlet ve hükümetle ilişki alanı, bütün sınıflar arasındaki karşılıklı ilişkiler alanıdır. Bu nedenle işçilere politik bilinç götürmek için ne yapmalı sorusuna, tek başına ve sadece, çoğu durumlarda pratisyenlerin –Ekonomizme eğilimli pratisyenleri tamamen bir yana bırakıyoruz- yetindiği yanıt, yani “işçilerin arasına gidilmeli” yanıtı verilmemelidir. İşçilere politik bilinç götürmek için sosyal-demokratlar nüfusun bütün sınıfları arasına gitmeli, ordu birliklerini bütün yönlere göndermelidir.”**”

Daha önce “sınıf bilinci”ne değindiğimiz bölümlerle paralel bir içeriği ortaya koyduğumuz açıktır. **Lenin**'in Ne Yapmalı? makalesinde, parti çalışmasını sadece işçilere götürülecek şekilde darlaştıran ve sınıf bilincini kuşa çeviren görüşlere karşı mücadelesine tanık oluruz. “Bütün sınıflara” gidilmesi talimatını yazan **Lenin**, birkaç sayfa ileride ise şöyle diyecektir. “*Devam edelim. Propaganda ve ajitasyonumuzu nüfusun bütün sınıflarına götürebilecek gücümüz var mı? Elbette var...*” **Lenin** bunu belirledikten sonra Ekonomistlerin zaman zaman, hareketin geride kalmış başlangıç döneminde yaşadıkları için gerçeği inkâr ettiklerini belirtir. Ve hareketin başlangıç dönemleri için şunu ifade eder: “... O zamanlar gücümüz gerçekten de dikkat çekecek kadar azdı, o zamanlar kendimizi tamamen işçiler arasında çalışmaya adanmış ve bu rotadan en ufak

bir sapmayı şiddetle reddetme kararlılığı doğal ve haklıydı, o zamanlar tüm görev işçi sınıfı içinde sağlam bir yer edinmekti...” Demek ki “nüfusun bütün sınıflarına” yönelik çalışma, hareketin başlangıç ve gelişim dönümleriyle, örgütsel gücüyle de kopmaz bir bağ içerisindedir. Bugün başlangıç döneminde olmasak da önemli bir güç sorunu yaşadığımız bir gerçekliktir. Bu durum, güçleri dağıtmamayı, belirlenmiş hedeflere sıkıca kenetlenmeyi de zorunlu kılar. Ülkemiz sınıf mücadelesinin Rusya'dan farklılıkları dikkate alınarak ama örgütsel gerçekliğimiz tam da **Lenin**'in değindiği kararlılıkta ele alınarak çalışma alan ve kitlelere yoğunlaşmamız gerekmektedir. Bu alan ve kitleleri daha önce tanımlamaya çalışmıştık. Açık ki Parti komiteleri bunları da daha somutlamak, pilot alanları ve odaklanılan kitleleri belirlemekle yükümlüdürler.

Peki, hareketimizin bulunduğu aşama, bir başka deyişle de güç sorunu kaynaklı bütün sınıflara pratikte gidemeyecek oluşunun bakış açısını daraltır mı? “Sınıf bilincini” tartıştığımız noktalarda da belirttiğimiz gibi, eğer Bolşevik bir örgütlenmeysek bakış açımızın darlaşması söz konusu olmaz. Faaliyetlerin alan ve kapsamının, ağırlık merkezlerinin küçültülmesi –ki bu nicel bir küçültme fakat nitel bir büyütme amacı taşır- kendi doğallığında bazı şekillenmeleri gerektirecektir ancak politik ajitasyonumuzun içeriğinin aynı kalacağı, onun toplumu oluşturan tüm sınıf ve katmanların sorunlarını işleyeceği açıktır.

## Önümüzdeki süreçte kitle faaliyetinin temel konuları

Günümüzde sermayenin kapsamlı saldırıları altında ülke içinde büyük bir yıkım ve yoksullaşmanın gerçekleştiğini biliyoruz. Özelleştirmeler adı altında emperyalist şirketlere peşkeş çekilen kurumlar, ülke toprak-



larının satışı ve talanını olanaklı kılan yasalar, nükleer santraller, siyanürlü maden aramaları, sosyal güvenlik yasası, istihdam yasası vb. birçok gündem tüm halkı etkiler boyutta gelişme kaydetmiştir. Bunlarla paralel bir şekilde ülke ekonomisindeki gerileme, faturası tamamıyla halka çıkarılan gelişmelerin de habercisi gibidir. Bu süreçten her sınıf ve katman farklı derecelerde etkilenecektir. Fakat net olan bir şey var ki önümüzdeki yıllar emekçi halkımız için daha büyük yıkımların ve yoksullukların yaşandığı süreçler olacaktır. Kitle faaliyetçilerimizin önemli dikkat etmeleri gereken temel konulardan bazıları bunlar olacaktır. Daha özeldir ise ekonomideki gelişmelerin hemen tüm alanlardaki yansımaları faaliyetçilerimizin politik ajitasyonunun vazgeçilmez bir unsuru olacaktır. Görüldüğü gibi politika ajitasyonumuzun kapsamı daralmayacak, tersine yeni gelişmelerin etkisiyle daha da genişleyecektir.

Faaliyetçilerimizin önemle takip etmeleri gereken temel konulardan biri de tarım ve köylülüğe yaşatılan tasfiyedir. Tamamıyla çok uluslu şirketlerin düzenlenmesine uygun olarak şekillendiren ülke tarımı ve kırsal yapısı, son yıllarda çarpıcı şekilde görüldüğü gibi çok ciddi kayıplar yaşayacaktır. Desteklerin yok edildiği, ithalatla üretimin çökertildiği, tohum ve girdilerle emperyalistlerin tam bir denetiminin uygulandığı tarım alanı ciddi ekonomik gerilemelerin de habercisidir. Sadece köylüleri ve üreticileri değil tüm halkı derinden etkileyecek gelişmeler önümüzdeki yıllardan itibaren kendini gösterecektir. Tarımdaki şirketleşme toprakların kullanılamaz veya üreticinin ekmez hale geldiği bir gerçeklikte, sermayenin belli ellerde toplandığı, köylülerin kendi toprağında işçiliğe veya göçe zorlandığı bir durumu güçlendirecektir. Devletin, tarımsal nüfusu yüzde 10'lara düşürme yolunda 'emin adımlarla' yürüdüğünü düşünürsek ülkemiz kırsal alanlarının daha büyük yı-

kımlarla yüz yüze olduğunu, köylülerin çelişkilerinin keskinleşeceğini söyleyebiliriz. Faaliyetçilerimizin politik ajitasyonunun temel bir içeriğini de bu alandaki gelişmelerin oluşturması kaçınılmazdır. Ve ayrıca kırsal alanların örgütlenme çalışmalarımız içindeki yeri de bilinmez değildir.

T. Kürdistanı, diğer parçalar ve Kürt Ulusal Sorunu kapsamında yaşanan gelişmelerin önümüzdeki yıllar belirleyecek temel başlıklardan birini oluşturduğunu da belirtmek gerekir. Emperyalistlerin Ortadoğu planları, enerji kaynakları ve hatları üzerindeki kapışmaların da etkilediği farklı parçalardaki Kürt ulusal gerçekliği yeni gelişmelere gebe durumdadır. Doğal ki bizi bunlardan Türkiye parçasındaki gelişmeler daha yakından ilgilendirecektir. Devletin şimdiki zayıflatma ve ideolojik çürütme siyasetinde devam ettiğini, başka bir deyişle de imha ve inkâr siyasetinde ısrar ettiğini söyleyebiliriz. Devletin bu süreçte politikalarını belirlerken temel aldığı konulardan birinin de Ulusal Hareket'in içinde bulunduğu ideolojik kriz ve zayıflık olduğu açıktır. Keza Ulusal Hareket de teori ve pratiği arasındaki çelişkide tutarsız tavırlarla yoluna devam etmektedir. Ancak emperyalistlerle son işbirliği temelinde devletin yaklaşımlarına bakarak önümüzdeki yıllarda sorunun katmerleşerek büyüyeceğini, tüm ülke ve sınıf mücadelesi üzerindeki etkisinin artacağını söylemeliyiz. Devletle Ulusal Hareket arasındaki önemli bir mücadelede T. Kürdistanı'nda yerel seçimlerde yaşanacaktır.

AKP eliyle ve 'dini sermaye' adımlarıyla Kürt halkının gericileştirilmesine ve satın alınmasına dönük kapsamlı çabalar biliniyor. Tüm bu gelişmeler ileriki yıllarda Kürt Ulusal Sorunu karşısında MLM'lerin ve devrimcilerin tavrını da daha yaşamsal bir hale getirecektir. Sadece T. Kürdistanı'nda değil ülkenin belli başlı şehirlerinde de bu kapsamda çalışmaları somutlamak gerekecektir. Tar-



tişmasız olan şudur ki, Kürt ulusunun iradesine ipotek koyan, onun demokratik mücadelesini bastırmaya çalışan başta devlet, tüm güçlerle militan bir mücadeleye girişmek, Ulusal Hareket'in demokratik talepleri ekseninde ona destek ve dayanışmayı büyütme MLM'ler için öncelikli devrimci görevlerinden olacaktır. Politik ajitasyonumuzun belki de en çarpıcı unsurlarını bu alandaki gelişmelerin oluşturacağı bilinmelidir. Çünkü hiçbir gelişme açık baskı, şiddet ve katliamlardan daha öne çıkmayacaktır. Devletin ve düzenin teşhiri en iyi bu askeri şiddet ve baskı temelinde yapılacaktır.

Yazımız boyunca anlatmaya çalıştığımız gibi bugün alanlar ve yaşanan gelişmeler özgülünde devrim mücadelemizin objektif koşulları fazlasıyla mevcuttur. Ve bunlar daha da gelişme kaydetmektedir. Başta da belirttiğimiz gibi bu durum, komünist ve devrimcilerin zayıflıklarıyla tezatlık içermektedir. Ancak biliyoruz ki objektif koşulların

uygunluğu halkın ayaklanmasını veya güçlü mücadelelerini mekanik bir biçimde yaratmaktadır. Farklı ideolojilerin etkisindeki halkımızın en başta mücadele ve örgüt gelenekleri bakımından büyük bir yetersizliği mevcuttur. Bu, komünistlerin yani subjektif gücün henüz olgunlaşmamış olduğu gerçeğinden de kopuk değildir. Açıktır ki, belirttiğimiz çelişik durumun kaynağı komünistlerde onların objektif şartları ve kitle hareketlerini kavramadaki yetersizliklerinde bulunmaktadır. Öyleyse bir kez daha tarihin hareketine ayak uydurulabilmesi gerektiği, kitle hareketinin yönünün tespit edilmesi zorunluluğunu vurgulayalım. Bu perspektifle MLM'ler –ve özellikle kitle çalışmalarında yer alan faaliyetçilerimiz- örgütlenme adımlarına yüklenmeli ve Proletarya Partisi'ni daha ileriye taşımalıdır.

Son olarak **Stalin**'den bir aktarımla yazımızı bitirelim: **“Bazı kişiler, iktidardaki sınıfın ölüp gitmesi objektif sürecini saptamanın saldırıya başlamak için yeterli olduğunu sanıyorlar. Fakat bu yanlıştır. Bundan başka ayrıca, başarılı saldırılar için zorunlu olan subjektif koşulların hazırlanması çalışmasını ustaca, vakit geçirmeden öyle ilerletmektir ki, bu çalışma egemen sınıf iktidarının ölüp gitmesi objektif sürecine ayak uydursun.”**

#### Kaynakça:

- 1- Bolşevik Ajitasyon Üzerine-M. Kalinin, K. Kalaşnikov-Yurt Yayınları
- 2- Ne Yapmalı?-Lenin
- 3- Seçme Eserler Cilt:3 – Mao
- 4- Seçme Eserler Cilt: 3-Mao
- 5- Bolşevik Ajitasyon Üzerine-M. Kalinin, K. Kalaşnikov-Yurt Yayınları
- 6- Seçme Eserler Cilt: 3-Mao
- 7- Parti Öğretisi Üzerine-Lenin, Stalin Komüntern-İnter Yayınları
- 8- Ne Yapmalı?-Lenin
- 9- Parti Öğretisi Üzerine-Lenin, Stalin Komüntern-İnter Yayınları



**Düşünceleri kitle ateşinin  
alevlerinde alazlanan bir önder:  
İBRAHİM KAYPAKKAYA**

---

Kaypakkaya'nın sınıf düşmanları kamuoyuna yansıyan ve bilinen ifadelerle O'nun düşüncelerini "ihtilalci komünizmin Türkiye'ye uyarlanması" olarak tanımladıktan ve tam da bu nedenle "tehlikeli" bulduklarından; yasaklamayı bırakalım, Kaypakkaya'ya ve düşüncelerine dair aynı zamanda bir "sessizlikte boğma" politikası izlemektedirler.

## I.

Anadolu coğrafyasında anonim olarak kullanılan bir söz vardır. “**Düşünceler onları savunanlardan çok, onlara saldıranların gölgesinde yayılır**” denilir. Bu söz belki de en çok İbrahim Kaypakkaya'nın ileri sürdüğü düşünceler için geçerlidir.

Kaypakkaya'nın, Türkiye Devrimci Hareketi tarihinde önemli bir dönüm noktası olan 1971 Devrimci Çıkışı'nda ileri sürdüğü tezler, hem sınıf düşmanları, hem dostları hem de ardılları tarafından özel bir ilgiye maruz bırakılmıştır.

Bugün İbrahim Kaypakkaya'nın ardılı olanların, O'nun ileri sürdüğü tezler doğrultusunda mücadele edenlerin, Kaypakkaya'nın devrimci mirasına sahiplenici yaklaşımları anlaşılabilir. Ancak anlaşılır olmayan yan, Kaypakkaya'nın tezlerini savunan ve bu tezler doğrultusunda pratiğini şekillendirmeye çalışanlara yönelik getirilen “dogmatik” ya da Kaypakkaya'yı “bir tanrı olarak görme” eleştirileridir. Bugün Kaypakkaya'nın ileri sürmüş olduğu tezleri, Türkiye devriminin gerçekleştirilebilmesinin tek yolu olarak görenlerin, O'nun ileri sürdüğü bu tezlere saldırılarından daha doğal bir şey olamaz. Kaypakkaya'nın Türkiye devriminin niteliği ve izleyeceği yola ilişkin ortaya koymuş olduğu tezler, bir inanç sisteminin kutsal metinleri gibi ele alınmamaktadır. **O'nun ileri sürdüğü tezler, Türkiye devriminin gerçekleştirilebilmesinin tek yolu olduğu için savunulmakta ve pratiğe uygulanmaya çalışılmaktadır.** Bu ise dogmatizm değildir. Kaypakkaya'ya O'nun ardılları tarafından “bir tanrı olarak” yaklaşıldığı eleştirisine ise söylenecek çok fazla bir söz yok. Hiç kuşkusuz ki Kaypakkaya bu topraklarda filizlenen komünist düşüncelerin başta gelen temsilcisiydi ve O'nun “özel türden” bir insan olduğu açıktı. Ancak bu durum, diyalektik materyalizmi savunan ardılları için, bir “tanrı” olduğu, ileri sürdüğü

tezleri dokunulmaz, geliştirilemez ve hatta tartışılmaz olarak algıladığı anlamına gelmemektedir. Böylesi bir yaklaşım ve ele alış en başta bizzat Kaypakkaya'nın devrimci mirasına ve tezlerinin yaşayan/canlı ruhuna terstir. Çünkü bizzat Kaypakkaya'nın sınıf düşmanları tarafından katledildiği süreye kadarki mücadele pratiği ve düşüncelerinin gelişim süreci incelendiğinde, O'nun kendi ifadeleriyle de belirttiği üzere “**bayatı atıp tazeyi alan**” bir yaklaşımı olduğu görülecektir.

**Açıktır ki Marksizm-Leninizm-Maoizm bilimi bizlere, doğru önermeleri pratiğin içinde sınımayı ve bu sınımadan çıkarılan derslerle devrimci teoriyi zenginleştirmeyi salık verir.** Tam da bu noktada, Kaypakkaya'nın ardıllarının, O'nun ileri sürdüğü tezleri bir dogma olarak değil, Türkiye devriminin gerçekleştirilmesi için bir eylem kılavuzu olarak kavrandığını belirtmek gerekir. Kaypakkaya ileri sürdüğü tezlerle Türkiye devriminin izleyeceği yolun ana hatlarını (yer yer ayrıntıya inerek) ortaya koymuş, bu ele alışıyla da ardıllarına oldukça önemli, zengin bir teorik miras bırakmıştır. **Bu teorik mirası sahiplenmek ve daha ileriye taşıma çabası göstermek dogmatizm değildir.** Eğer doğru adlandırılacaksa, bu sınıf mücadelesinde, ülkemiz toprakları üzerinde Marksist-Leninist-Maoist hatta ısrardır. Kaypakkaya'nın ileri sürdüğü tezler üzerinden, bu tezlerin yol göstericiliğinde, teoriyi zenginleştirmek ile, daha üst boyutta yeniden üretmek ile, O'nun ileri sürdüğü tezleri “dogmatik olmayalım” adı altında revize etmek ya da bir bölümünü alkışlayıp kabul etmek, bir bölümünü ise reddetmek oldukça farklı duruşlardır. Her iki tavrın farklı sınıfsal kökenleri vardır. Birinci tavrı proletaryanın tavrı iken, ikinci tavrı, küçük burjuvazinin tavrıdır. Birinci tavrı, Marksist-Leninist-Maoist tavrıdır, ikinci tavrı oportünist, revizyonist tavrıdır.



**O'nun tarzı/yöntemi kitle faaliyeti/kitle eylemleri içinde, kitlelerin devrimci pratiği içinde yer alarak, kitlelerin bu devrimci pratiğinin Marksizm-Leninizm-Maoizm bilimiyle değerlendirilmesi, bu pratiklerden çıkan sonuçların bilimsel bir bakış açısıyla analiz edilmesi ve bu analizler sayesinde ki, Türkiye devriminin yolu ve karakteri üzerine bir senteze ulaşılmasıdır.**

1971 devrimciliğinin komünist yüzü olan İbrahim Kaypakkaya, her şeyden önce pratikte devrimci bir tutum içindedir. Bu yaklaşım O'nun devrimci mücadele yaşamı boyunca pratiğine damgasını vurmuş bir özelliktir. Kaypakkaya'nın bu tutumunun pratikte en ileri duruşu temsil etmesi, ancak O'nun bununla yetinmemesi, sürekli bir teorik hesaplaşma içinde olması ve bu tarzında süreçle birlikte teorik bir netleşme sağladığı görülmelidir. **Böylesi bir pratik gelişme süreci üzerinden yükselen teorik netleşme nedeniyledir ki, Kaypakkaya'nın tezleri, Türkiye devriminin nasıl gerçekleştirileceğini gösteren bir "yol haritası" özelliğini kazanmıştır.** Bu nedenle bu "yol haritası"nın Kaypakkaya'nın ardılları tarafından sahiplenilmesi ve savunulmasından daha doğal ve mantıklı bir durum olamaz.

Bu tavrı dogmatiklik olarak adlandırmak ise açıktır ki Kaypakkaya'nın ileri sürdüğü tezler katılmayan ya da bu tezlerin nasıl şekillendiğini kavrayamayanların **beyhude** bir çabasıdır. Ve bu durumda kendi içinde bakıldığında mantıklıdır. Çünkü bu türden anlayışların, Türkiye devrimine ilişkin ileri sürdükleri düşünceler, Türkiye devriminin gerçekleştirilmesini sağlayabilecek yaklaşıma sahip değildir. Çok daha açık ve net bir ifadeyle, Kaypakkaya'nın ardıllarını, Kaypakkaya'nın düşüncelerini sahiplendikleri için dogmatik olarak eleştirenler, her türden reformist ve revizyonist anlayışlardan oluşmaktadır.

Bizzat Kaypakkaya'nın kendi devrimci pratiğinde de görüleceği üzere, O'nun tarzı/yöntemi kitle faaliyeti/kitle eylemleri içinde, kitlelerin devrimci pratiği içinde yer

olarak, kitlelerin bu devrimci pratiğinin Marksizm-Leninizm-Maoizm bilimiyle değerlendirilmesi, bu pratiklerden çıkan sonuçların bilimsel bir bakış açısıyla analiz edilmesi ve bu analizler sayesinde ki, Türkiye devriminin yolu ve karakteri üzerine bir senteze ulaşılmasıdır. Böylesi bir devrimci mirasa ve teorik alt yapıya sahip olan Kaypakkaya'nın ardıllarının, hem onun ileri sürdüğü tezlere, hem de kitlelerin faaliyetine nasıl yaklaşacağı açık değil midir?

Kaypakkaya'nın Türkiye devrimi için ileri sürdüğü Marksist-Leninist-Maoist tezler; bizzat O'nun öğrenci eylemlerinde, 15-16 Haziran 1970 Büyük İşçi Direnişi başta olmak üzere işçi direniş ve grevlerinde, Değirmendere köylülerinin toprak mücadelesinde olduğu gibi, köylülerin mücadelesinde yani bizzat kitlelerin devrimci pratiği içinde gelişmiş ve bu direnişlerden çıkarılan dersler, MLM bilimiyle değerlendirilerek olgunlaşmış, yetkinleşmiştir. Bugün 1971 Devrimci Hareketi ile ilgili olarak bir Kaypakkaya değerlendirmesi yapılırken, üzerinde fikir ileriye sürülen tezlerin en nihayetinde bizzat Kaypakkaya tarafından, kitle mücadelelerinin MLM bilimiyle değerlendirilerek, MLM yöntem kullanılarak ileriye sürülen tezler olduğu bir ön kabul olarak değerlendirilerek ele alınmalıdır. Son tahlilde Kaypakkaya'nın tezleri onun tarafından MLM bakış açısıyla kaleme alınmıştır. Onun MLM bilimine ulaşma süreci içinde kaleme aldığı makaleler ve değerlendirmeler bu gerçek göz önüne alınarak değerlendirilmelidir. Bu önemlidir çünkü, bazı değerlendirmeler Kaypakkaya'yı ve O'nun ileri sürdüğü tezleri ısrarla MLM'den özellikle de Maoizm'den ayrı bir biçimde yapılmaktadır. Unutmamak gerekir ki, Kaypakkaya her şeyden önce **MLM olduğu için** Kaypakkaya'dır. MLM olmasaydı, Kaypakkaya komünist bir önder olamazdı. O da tıpkı 1971 devrimci sürecinin diğer devrimci

önderleri gibi devrimci bir önder olarak Türkiye Devrimci Hareketi'nde yerini alırdı. **Ancak O'nu farklı kılan, onu diğer devrimci önderlerden ayıran en belirgin özellik, MLM biliminin bu ülke topraklarında gelişmesine önderlik etmesidir.** MLM bilimini ülkemiz sınıf mücadelesinde, kitlelerin devrimci hareketine ustaca uygulamasıdır. Ülkemizde komünist hareketin M. Suphi'ler sonrası yeniden ayağa dikilmesine önderlik etmesidir. Bu nedenle Kaypakkaya'nın gelişim sürecini, düşüncelerinin olgunlaşmasını, teorik alanda yetkinleşmesini belli aşamalara ayırıp, O'nun belli dönemlerini ön plana çıkartıp (ilk dönemlerini) özellikle son dönemlerini yok saymak ya da görmezlikten gelmek, Kaypakkaya'nın devrimci mirasına terstir. O'nun düşüncelerinin nasıl şekillendiğini, hangi süreçlerden geçerek teorik alanda yetkinleştiğini anlamamaktır. Ve en önemlisi de bu türden değerlendirmelerle yani Kaypakkaya'yı, MLM'den soyutlayıp ele almak, değerlendirme sahiplerinin kendilerini kandırması bir yana, kitleleri kandırması anlamına geleceği için doğru değildir.

## II.

Kaypakkaya'nın sınıf düşmanları kamuoyuna yansıyan ve bilinen ifadelerle O'nun düşüncelerini "ihtilalci komünizmin Türkiye'ye uyarlanması" olarak tanımladıktan ve tam da bu nedenle "tehlikeli" bulduklarından; yasaklamayı bırakalım, Kaypakkaya'ya ve düşüncelerine dair aynı zamanda bir "sessizlikte boğma" politikası izlemektedirler. Bu politikada yukarıda belirttiğimiz Anadolu'da kullanılan anonim sözün esaslı bir payı vardır. Çünkü Kaypakkaya'nın devrimci pratiği ve bu pratik üzerinden yükselerek ileri sürdüğü tezler, o zamana kadar ülkemiz topraklarında böylesine sistemli bir biçimde ileri sürülmeyen tezlerdir. Tam da bu nedenle O'na ve düşüncelerine

rine saldırmak bile bir başka açıdan O'nun tezlerini ve devrimci pratiğini gündeme getirmek olacağından ve bunun da beraberinde, bilinçlerde ister istemez bir soru işareti yaratacağından, hem Kaypakkaya'nın kendisi hem de ileri sürdüğü tezler, diğer devrimci önderlere yönelik sınıf düşmanları tarafından uygulanan yasaklama politikalarıyla karşılaşırken, bu politikalara ek olarak Kaypakkaya'ya "daha özel bir ilgiyle" sansür politikası izlenmektedir.

Sınıf düşmanlarının Kaypakkaya'ya saldırmasının bile bazı soru işaretlerini gündeme getirmesi ihtimali ne demektir? Örneğin bugün gözlerini ve bilinçlerini burjuva-feodal ideolojinin zehriyle karartmayanlar, "Milli Mesele" ve "Kemalizm" gibi konularda, Kaypakkaya'nın o güne kadar yapılan bütün değerlendirmeleri ters yüz eden, var olan yerleşik değerlendirmeleri hallaç pamuğu gibi atan farklı değerlendirmeler yaptığını kabul etmektedirler. **Bu ne demektir?** Bu, Kaypakkaya'nın şu veya bu nedenle gündeme geldiğinde aynı zamanda Milli Mesele makalesinde ortaya koyduğu gerçeklerle, Kürt Ulusal Sorunu'nun ve Kürt Ulusunun Kendi Kaderini Tayin Hakkı'nın kayıtsız şartsız kabulünün gündeme gelmesi demektir. **Bu ne demektir?** Kemalizm'in faşizm demek olduğu

ve onun Türk hakim sınıflarının ideolojisi olduğunun gündeme gelmesi demektir. Kaypakkaya'nın gündeme gelmesi demek, Halk Savaşı'nın gündeme gelmesi demektir. "İhtilalci Komünizmin Türkiye'ye uyarlanması"nın somut örneği olan bir kimliğin gündeme gelmesi demektir. İşte bu ve benzeri nedenlerle Kaypakkaya'ya yönelik, Türk hakim sınıflarının emrindeki burjuva-feodal medyada ve "aydın"larda Kaypakkaya'ya yönelik kapsamlı ve bilinçli bir yok sayma politikası söz konusudur.

Bu düşünceyi ileri sürmemiz yani Kaypakkaya'ya ve özellikle ileri sürdüğü tezlere ilişkin yok sayma politikasına değinmemiz, kuşkusuz ki Kaypakkaya'ya ve onun düşüncelerine hiç saldırlmadığı anlamına gelmiyor. İfade etmeye çalıştığımız diğer devrimci önderler gibi, Kaypakkaya'nın kendisi de dahil olmak üzere, onun düşüncelerini savunan ve pratiğe uygulamaya çalışan herkese yönelik kapsamlı bir saldırganlık, imha ve yok etme operasyonları gerçekleştirilmiştir. Bu durum bugün de geçmişten farklı değildir. Anlatmaya çalıştığımız bu türden fiziki ve ideolojik saldırıların dışında, diğer devrimci önderlere nazaran, sınıf düşmanlarının

Kaypakkaya'ya ve onun düşüncelerine, özünde saldırı amaçlı da olsa, o bilinen faşist söylemlerle dahi saldırmaya pek "istekli" olmamalarıdır. Bu yönlü bir saldırganlık politikasından dahi mümkün olduğunca uzak durmalarıdır.

Bunun kanımızca iki nedeni olabilir. **Birincisi** Kaypakkaya'nın devrimci mirasına ve ileri sürdüğü tezlere saldır-



manın çok gerekli olmadığını, bu tezlerin kendi sınıf iktidarları açısından zararsız olduklarını düşünmeleridir. **İkincisi** ise saldırarak dolaylı da olsa onun düşüncelerini gündeme taşımanın, kendileri açısından uzun vadede zararlı olacağını düşünmeleridir. Bizce geçerli neden, anonim sözde de görüleceği üzere ikinci nedendir. Bunda belirleyici olan neden, Kaypakkaya'nın düşüncelerinin, ileri sürdüğü tezlerin **hiçbir çuvala sığmayacak kadar keskin birer mızrak** olmasıdır.

Bu tavır, son yıllarda burjuva-feodal medyada, devrimci örgüt ve partilerin gerçekleştirdikleri devrimci eylemlerin, “terör örgütlerinin propagandasının yapılmaması” gerekçesiyle yayınlanmaması, yayınlanmak zorunluluğu varsa da örgüt ya da parti ismi verilmemesi politikasına benzetilebilir. Devrimci parti ve örgütlerin faaliyetlerine yönelik, burjuva-feodal medyadaki bu ele alış son yıllarda gerçekleştirilen bir politikadır. Kaypakkaya’ya ve onun tezlerine yönelik bahsini ettiğimiz bu politika ise uzun yıllardır sürdürülmektedir. Ve tekrar olması pahasına ifade etmek gerekir ki, Kaypakkaya’nın devrimci mirasına, ileri sürdüğü tezlere yönelik bu bilinçli politikanın, bu yok sayma yaklaşımının asıl nedeni, onun devrimci mirasının ve Türkiye devrimine ilişkin ileri sürdüğü tezlerin “**ateşten bir kor**” olmasıdır. Bu “ateşten kor”un şu veya bu nedenle tutulması demek, ellerin yanması demektir. Niyetleri saldırmak amaçlı da olsa ateşin daha da harlanması demektir. Bu nedenle Kaypakkaya’nın ülkemiz topraklarında yaktığı ateş, sınıf düşmanlarınca mümkün olduğunca gözlerden uzak tutulmaya çalışılmakta, küllenmesi ve çevreye yayılmasının önünün alınması hedeflenmektedir. Kaypakkaya’nın yaktığı bu ateşin kendiliğinden sönmeye hayal edilmektedir. Bu “ateşten kor”un söndürülmek amaçlı da olsa hareket ettirilmesi onun daha da harlanacağına hizmet edeceğinden, mümkün olduğunca bu “kor”u gündeme getirmemektedirler. Bunun yanında pek tabii ki sınıf düşmanları, bu “kor”u söndürmek için, ellerinden geleni yapmakta, bu ateşin taşıyıcılarına yönelik bilinen saldırganlıklarını sürdürmektedirler.

Kaypakkaya’nın devrimci mirasına ve ileri sürdüğü tezlere yönelik, sınıf düşmanlarının bu çelişkili gibi görünen tavrı, faşizmin şu veya bu oranda ideolojik etkisi altında olan burjuva-demokrat aydınların tavrın-

da daha net olarak kendisini gösterir. Bu burjuva-demokrat aydınlar, konu ülkemizde sol-ilericilik-devrimcilik vb. olduğunda ya da ‘71 devrimci süreci ile ilgili bir değerlendirme söz konusu olduğunda, özellikle İbrahim Kaypakkaya’yı yok sayarlar ya da görmezden gelirler. Zorunlu kaldıklarında ise ismen değinerek geçiştirme yolunu tercih ederler.

Örneğin Türkiye Devrimci Hareketi’nde 1971 süreci ve bu sürecin ürünü olan Devrimci Çıkış, önemli bir tarihsel olgudur. Bu tarihsel kesitin Türkiye Devrimci Hareketi’nde bir dönüm noktası oluşturması, bu sürecin ön plana çıkan devrimci önderlerinin pratik duruşlarında oldukça somuttur. 1960’ların ikinci yarısında giderek yoğunlaşan kitle eylemlerinin ve uluslararası gelişmelerin sonucunda Türkiye devrimci ve komünist hareketi de, kendi devrimci ve komünist önderlerini tarih sahnesine çıkarmıştır. Bu kitle eylemlerinin ateşi içinde, **Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, İbrahim Kaypakkaya** gibi genç, devrimci ve komünist önderler birer ateş kuru gibi ortaya çıkmışlardır. Bu ateş korları, hem sınıf düşmanlarına hem de kendilerinden önce bu topraklarda devrimcilik, komünistlik iddiasını taşıyan anlayışlara karşı el yakıcı bir işlev görmüşlerdir. Onların hem pratik hem de teorik tavrı, hem sınıf düşmanlarına, hem de o güne kadarki yerleşik sol anlayışa karşı radikal bir çıkışı içinde barındırmıştır. Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan’da somutlanan devrimci pratik, bu kopuşun somut bir yansımasıdır. Ancak aynı kopuşu teorik alanda tam olarak gerçekleştirdikleri söylenemez. **Kaypakkaya’da ise hem pratikte, hem de teorik alanda tam anlamıyla bir kopuş söz konusudur.**

İşte 1971 süreci burjuva-demokrat aydınlar tarafından değerlendirilirken, genellikle Kaypakkaya yok farz edilir. Kaypakkaya ile aynı sürecin ürünü olan, Deniz Gez-



miş, Mahir Çayan gibi devrimci önderler, bu burjuva-demokrat aydınların yazılarında, değerlendirmelerinde rahatlıkla yer bulabilirken, Kaypakkaya için aynı şeyi söyleyemeyiz. Genel olarak burjuva-demokrat aydınların 1971 süreci değerlendirmelerinde Kaypakkaya'nın kendisi ve ileri sürdüğü tezler görmezden gelinir. Ya da Kaypakkaya'ya dair klişe olan birkaç satır ile yetinilir. En çok da O'nun işkencede ser verip sır vermeyen tavrına değinilir ve geçiştirilir.

Bu pratik tutumun nedeni sorulduğunda ise verilen yanıt, genellikle Kaypakkaya'nın '71 sürecinin son halkası olduğu, fazla "medyatik" olmadığı ve bunun da ister istemez O'nu geri planda değerlendirmeyi getirdiğidir. Diğer öne sürülen nedenler ise, onun kırları ve köylülüğü esas alması, çalışmalarını bu bölgelerde yoğunlaştırması vb.dir. İleri sürülen tüm bu gerekçeler hiç kuşkusuz ki doğru değildir. Kaypakkaya'nın o dönemler burjuva-feodal medyada çok popüler olmaması, tarihsel olarak '71 Devrimci Çıkışı'nın son halkasını temsil etmesi, O'nun esas devrimci faaliyet alanı olarak kırları seçmesi, köylülüğü devrimin temel gücü, işçi sınıfını önder gücü olarak görmesi ve faaliyetini bu doğrultuda şekillendirmesi gibi nedenler, O'nun '71 Devrimci Çıkışı'ndaki yerini görmezden gelmenin nedeni olamaz. Kuşkusuz ki Kaypakkaya'nın çıkışı, diğer devrimci önderlere nazaran daha geçtir. Bu bir yıllık bir gecikmedir. Ancak bu durum Kaypakkaya'nın ve tezlerinin aynı sürecin ürünü olduğu gerçeğinin üzerini örtmez. Ve hatta denilebilir ki, Kaypakkaya'nın bir yıl gibi bir süre de olsa daha geç çıkışı, ondan önce "sahne alan" devrimci önderlerin pratiklerinden olumlu ve olumsuz anlamda dersler çıkarmasını da getirmiştir. Bu açıdan bakıldığında Kaypakkaya'nın avantajlı bir durumu söz konusudur. Kısacası tüm bu nedenler, Kaypakkaya'nın '71 Devrimci Çıkışı içinde yok sayılmasını

haklı çıkarmaz. Asıl neden bizce Kaypakkaya'nın devrimci mirası ve ileri sürdüğü tezlerdir. **Zaten tam da bu nedenle, Kaypakkaya '71 devrimci çıkışında özgün bir yere sahiptir.** O'nun düşüncelerine katılırsınız ya da katılmazsınız ancak Kaypakkaya'nın devrimci pratiğinin ve ileri sürdüğü tezlerin '71 Devrimci Çıkışı'nda oynadığı role gözlerinizi kapatamazsınız. Eğer kapatılıyorsa ya da Kaypakkaya yok sayılıyorsa orada başka nedenler aramak gerekir. **Esas olarak da sınıfsal nedenler!**

Kanımızca Kaypakkaya'nın 1971 sürecinin devrimci önderleri olan Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan'dan daha geri planda değerlendirilmesi ya da burjuva-demokrat "aydınlar" tarafından yok sayılması, O'nun ideolojik duruşunda ve ileri sürdüğü tezlerin niteliğinde gizlidir. Kaypakkaya'nın ideolojik duruşu ve bu ideolojik bakış açısıyla şekillendirdiği tezlerin niteliği, bu burjuva-demokrat aydınların Kaypakkaya'dan ve ileri sürdüğü tezlerden "uzak" durmalarını, onu görmezden gelmelerini getirmiştir.

Bunun nedeni hiç kuşkusuz ki, 1971 sürecinin devrimci önderleri olan ve her birisi halkımızın bilincinde ve gönlünde hak ettikleri yeri almış olan Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan gibi devrimci önderlerin ileri sürdükleri tezlerin faşizm açısından Kaypakkaya'nın tezlerine nazaran daha tolere edilirdir. Tersten bir ifadeyle, bu devrimci önderlerin var olan sisteme karşı pratikte radikal bir çıkış yapmalarına rağmen ideolojik planda sistemden yeterince kopmamış olmalarıdır.

1971 Devrimci Çıkışı'nın ürünü olan Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan gibi devrimci önderler başta olmak üzere, devrimci gençlik üzerinde somutlanan pratik devrimci duruş ve özellikle silahlı mücadele, düzenden kopuş eğilimi faşizm tarafından her fırsatta lanetlenirken, Deniz Gezmiş'te daha da bariz olmak üzere, Mahir Çayan ve diğer

devrimci gençlik önderlerinin özellikle Türk hakim sınıflarının faşist ideolojisi olan Kemalizm’le doğru ve yeterli bir biçimde hesaplaşmamaları, Kemalizm’i ilerici olarak tanımlama yanlılığı içinde bulunmaları beraberinde bu devrimci önderlerin burjuva-feodal sistemin “solcu aydınları” tarafından daha kabul edilebilir, dillendirilebilir olmalarını getirmiştir. Tabii bu kabul edilebilirlikte, dillendirmede “silahlı” çıkış reddedilmekte, “yanlışı” yapıldığı ifade edilmektedir.

Nihayetinde bu türden aydınlar, Deniz Gezmiş, Mahir Çayan gibi devrimci önderleri dillendirdiklerinde, ya da herhangi bir değerlendirme yaptıklarında, örneğin Kemalizm’i ilerici olarak değerlendiren, bu devrimci önderler nezdinde rahatlıkla ortak bir payda bulabilmektedirler. Bu anlamıyla aralarında ideolojik bir akrabalık söz konusudur. İbrahim Kaypakkaya’da ise böylesi bir durum söz konusu bile değildir. Çünkü O, çok açık ve net bir biçimde, Kemalizm’i Türk hakim sınıflarının faşist ideolojisi olarak nitelmiş ve ilericiliğin, devrimciliğin, komünist fikirlerin düşmanı olarak mahkum etmiştir. Bu nedenle herhangi bir nedenle Kaypakkaya’dan bahsetmek, bu aydınlar açısından zor ve riskli bir işidir.

Bu yaklaşımımızın belki abartılı bir yanı olduğu ileriye sürülebilir. Ancak şöyle bir hafıza yoklaması yapıldığında, ‘71 Devrimci Çıkışı’na dair yazılanlara, çizilenlere bakıldığında, bu gerçek kendisini hissettirir. Örneğin her 6 Mayıs tarihi gündeme geldiğinde, şu veya bu nedenle burjuva-feodal medyada Denizlerin idamına dair, bu katliama dair bir haber ya da yorum rastlayabilirsiniz. Ya da 30 Mart Kızıldereli katliamına ilişkin, Mahir Çayan’a ilişkin bir haber ya da yorum bulabilirsiniz. Bahsini ettiğimiz bu devrimci önderler genellikle burjuva-feodal medyada çoğunlukla devrimci miraslarına saldırı amaçlı da olsa yer bulabilmekte, “anım-

sanmaktadır.” Özellikle burjuva-feodal medyada bu devrimci önderler şu veya bu amaçla genellikle de saldırı amacıyla yer alabilmektedir. Ancak aynı karşı devrimci “ilgi”nin Kaypakkaya için var olduğunu söyleyemeyiz. Örneğin 18 Mayıs’ta İbrahim Kaypakkaya’nın işkencede katledilmesi vesilesiyle ya da O’nunla ilgili, onun devrimci mirasına saldırı amaçlı da olsa bir haber yapıldığına rastlayamazsınız.

Daha açık bir biçimde soracak olursak, burjuva-feodal medyada Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan gibi ‘71 Devrimci Çıkışı’nın köşe taşları olan bu devrimci önderler için çoğunlukla onların devrimci miraslarına saldırı, pratik duruşlarını halkımızın gözünde karartmak amaçlı da olsa haber yapılabilirken, neden aynı karşı-devrimci “ilgi” İbrahim Kaypakkaya’ya gösterilmemektedir?

**Hemen belirtmek gerekir ki,** Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan gibi devrimci önderlere yönelik çoğunlukla karşı devrimci



saldırı amaçlı yapılan bu haberlerin, yorumların “olumlu” olduğundan bahsetmiyoruz. Ve yine Deniz Gezmiş ya da Mahir Çayan başta olmak üzere diğer devrimci önderler hakkında çıkan olumlu haberlerin, devrimin yararına olduğunu düşünüyoruz. Bu tür haberlerin, yorum ve değerlendirmelerin artması arzumuzdur. Burada anlatmaya çalıştığımız şey ise başka bir durumdur. Aynı dönemin ürünü olan devrimci önderlere yönelik olumlu ya da olumsuz var olan bir “çifte standart” uygulamasından bahsediyoruz. Bahsini ettiğimiz bu “çifte standart” hem TC faşizminde, hem de kendilerini “solcu” olarak tanımlayan ve hatta daha ileri gidip Marksist olarak niteleyen “aydınlar”ın duruşlarında, açıklamalarında, değerlendirmelerinde vardır. Bu bir olgudur. Hem TC faşizminin hem de onun etkisi altında bulunan “solcu” aydınların uyguladıkları “çifte standart” bizim açımızdan anlaşılmalıdır. Bu durum bizim açımızdan, Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan başta olmak üzere diğer devrimci önderlerin ‘71 Devrimci Çıkışı’ndaki kuşku götürmez rollerini küçümsemek ya da yok saymak, görmezden gelmek anlamına gelmediği gibi, bu devrimci önderleri birbirleriyle “kıyaslama” yaklaşımı içinde de değildir. Hele hele ‘71 Devrimci Çıkışı’nın bu ölümsüz önderlerine “**neden çifte standart uygulanıyor?**”, “**hepsine eşit ve aynı derecede yaklaşılsın**” gibi bir anlayış içinde hiç değiliz. Amacımız burada, ‘71 Devrimci Çıkışı’ gündeme geldiğinde takınılan tavır ve bu tavır sonrasında ortaya çıkan tabloyu objektif olarak ortaya koymaktır. Yoksa biz biliyoruz ki, gerek Deniz Gezmiş, gerek Mahir Çayan ve gerekse de İbrahim Kaypakkaya aynı sürecin ürünü olmakla birlikte, farklı sınıfları temsil etmektedirler. Farklı ideolojik duruşun ve farklı sınıfların politik temsilcisidirler.

İşte gerek TC faşizmi tarafından ve gerekse de burjuva-demokrat aydınlar tarafın-

dan uygulanan bu “çifte standart”ın nedeninin bu olduğunu düşünüyoruz. Bu algımanın TC faşizmi ve burjuva demokrat aydınlar tarafından pratikte yansıtılmasının sonucunun, Kaypakkaya’nın yok sayılması olduğunu düşünüyoruz. Bu tavrın bilinçli olduğunu, meselenin tam da İbrahim Kaypakkaya’nın ‘71 Devrimci Çıkışı’ndaki diğer devrimci önderlerde olduğu gibi pratikte silahlı mücadele savunuculuğuyla birlikte, onlardan farklı olarak esasen teorik düzeyde ileri sürdüğü tezlerde yattığını ve bunun da O’na karşı bir “yok sayma”, “sessizlikte boğma” politikasını doğurduğunu ifade etmek gerekir.

1971 Devrimci Çıkışı’nda İbrahim Kaypakkaya’da, Deniz Gezmiş, Mahir Çayan ve diğer devrimci önderlerle birlikte, kendilerinden önceki sol, “devrimcilik” anlayışının yerle bir edilmesinde önemli bir rol oynamıştır. **Ancak İbrahim Kaypakkaya’yı diğer devrimci gençlik önderlerinden farklı kılan ve bu farklılığından dolayıdır ki, “haklı olarak” burjuva-feodal medyada, burjuva-demokrat aydınların değerlendirmelerinde kendisinden şöyle bir değinilip geçmelerine neden olan, onun Türkiye devrimine ilişkin ileri sürdüğü programatik tezleridir.** Bu tezlerin niteliğidir. İşte bu esaslı fark nedeniyle İbrahim Kaypakkaya, gerek sınıf düşmanları tarafından ve gerekse de bunların sözcülüğünü yapan burjuva-demokrat aydınlar tarafından yok sayılmakta, görmezden gelinmektedir.

Kaypakkaya’nın ileriye sürdüğü tezlerin Türk hakim sınıfları tarafından tehlikeli olarak nitelendirilmesi, O’nun sadece Kemalizm ve Milli Mesele gibi konularda “uç” tezler ileri sürmesinden kaynaklı değildir. Kaypakkaya bu çok önemli tezleriyle birlikte, tıpkı bu konularda ileri sürdüğü tezlerde olduğu gibi, sınıf analizine dayalı diğer tezlerinde, Türkiye devriminin yolunu, proletarya önderliğindeki Demokratik Halk Dev-

rimi'ni ve buradan kesintisiz olarak sosyalizme geçilmesini ortaya koyması, devrimde kitlelerin rolü, parti anlayışı, ordu ve cephe yaklaşımı, silahlı mücadeleye ilişkin ele alışı ve Halk Savaşı teorisi vb. bir dizi oldukça önemli konuda ileri sürdüğü tezlerle, "hak verilmelidir" ki ne burjuva-feodal sınıfların ne de onların temsilcisi olan sözde aydınların hoşuna gitmiştir. Ve de bu sınıfların etkisi altında bulunan küçük burjuva demokrat solcu aydınların! Onlar 1971 Devrimci Çıkışı'na değinmek zorunda kaldıklarında ve sıra Kaypakkaya'ya geldiğinde, tam da O'nun ileri sürdüğü bu tezlerin niteliği ve bütünlüklülüğü nedeniyle, onun ismine ve ileri sürdüğü tezlere söyle bir değinip geçmek zorunda hissetmişlerdir kendilerini. Çünkü bu türden "aydınlar" bilmektedirler ki, Kaypakkaya'nın devrimci mirası ve ileri sürdüğü tezler, olumsuz da olsa üzerinde durulduğunda, saldırmak amaçlı da olsa dillendirildiğinde ters etki yapabilecek niteliğe sahiptir. **Çünkü bu türden, Türk hakim sınıflarının ideolojik etkisi altında olan "aydın"lar, içgüdüsel olarak, sınıfsal olarak bilmektedirler ki, Kaypakkaya'nın devrimci mirası ve ileri sürdüğü tezler, eğilip bükülemeyecek, şuraya buraya çekilemeyecek, oldukça açık ve net olan tezlerdir.** Bu tezlerin şu veya bu amaçlı da olsa üzerinde durmak en çok da burjuva-feodal sınıfların ve onların temsilcisi "aydınların" işine gelmez. Bu nedenle Kaypakkaya'yı ve ileri sürdüğü tezleri yok saymak ya da geçiştirmek bu sözde aydınlar açısından en iyi "çözüm" yolu olmuştur. Sınıf düşmanlarının Kaypakkaya'nın devrimci mirasını ve ileri sürdüğü tezleri yok saymasının nedeni budur.

### III.

Benzer bir biçimde olmasa da, Kaypakkaya'ya ve onun ileri sürdüğü tezlere yönelik aynı yaklaşım, bugün Kürt Ulusal Hare-

keti'nde de mevcuttur. Diğer ileri sürdüğü tezler bir yana, Kaypakkaya'nın genelde ulusal sorun, özelde de Kürt Ulusal Sorunu'na dair ileri sürdüğü tezler, bu hareketin önderliği ve kadroları tarafından, herhangi bir vesileyle gündeme geldiğinde geçiştirilme yolu tercih edilerek görmezden gelinmektedir.

1971 Devrimci Çıkışı gündeme geldiğinde, bu hareketin önderliği ve kadroları Deniz Gezmiş, Mahir Çayan'la birlikte İbrahim Kaypakkaya'yı da ifade etmektedirler. Ancak bu ifade ediş, toptancı bir yaklaşımın ürünüdür. Hatta 1971 Devrimci Çıkışı'nın önderleri olan Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan'da somutlanan Kemalizm ve Ulusal Sorun gibi meselelerde var olan zaafly duruş, bu kesimler tarafından "Türk Solu" nitelmesiyle tanımlanmakta, Kaypakkaya da böylelikle bu değerlendirmeye dahil edilmektedir. Hiç kuşkusuz ki, bu ele alış hem doğru değildir, hem de Kaypakkaya'ya yapılan bir haksızlığın sonucudur. Kürt Ulusal Hareketi'nin önderliğinin ve kadrolarının Kemalizm ve Milli Mesele gibi özelde de, Kürt Ulusal Sorunu gibi bir konuda, Kaypakkaya'nın oldukça net ve bilimsel çözümlemesini, '71 Devrimci Çıkışı'nı diğer önderleriyle, onların yaklaşımlarıyla bir ve aynı değerlendirmeleri, hele hele Kaypakkaya'nın bu tezlerine rağmen onu "Türk Solu" olarak nitelermelerinin nedeni nedir?

Bu sorunun cevabı açıktır. Kaypakkaya Milli Mesele gibi oldukça önemli bir konuda da ülkemizde MLM çizgiyi temsil etmektedir. Bu konuda ileri sürdüğü tezlerde Kaypakkaya, bir yandan Türk hakim sınıflarının milli baskı politikalarının iç yüzünü ortaya sererken, öte yandan bununla yetinmeyip ezilen ulus milliyetçiliğinin de tutarlı ve sistemli bir eleştirisini yapmaktadır. Kaypakkaya'daki sınıfsal duruş, meselelere ulusal pencereden bakanları rahatsız etmektedir. Kaypakkaya'daki sınıf bilinçli yakla-



şım, Türk ve Kürt uluslarından Türkiye halkının ortak mücadelesini, çeşitli milliyetlerden işçi sınıfının ve emekçi halkın sınıf temelli mücadelesini öngörürken, hem ulusal baskıya, hem de ezilen ulus milliyetçiliğine yönelik eleştirel bir tutum takınmayı salık verir. Ezilen bir ulusun, ulusal baskı politikaları karşısındaki mücadelesinin demokratik içeriği desteklenirken, öte yandan bu eylemin getireceği ezilen ulus milliyetçiliği mahkum edilir. Bunun güçlenmesine izin verilmez. Eleştirel bir tutum takınılır.

Tam da Kaypakkaya'nın ileri sürdüğü tezlerdeki bu sınıfsal içerikten kaynaklı, bugün Kürt Ulusal Hareketi'nin önderliği ve ona yön veren kadrolar tarafından, genelde ulusal sorun özelde de Kürt Ulusal Sorunu meselesinde, '71 Devrimci Çıkışındaki diğer devrimci önderlere nazaran oldukça ileri bir tutum takınan Kaypakkaya, bilinçli olarak bu önderlerle bir ve aynı düzeyde değerlendirilir. Örneğin Kürt Ulusal Hareketi'nin "Türk Solu", "Sosyal Şovenizm" gibi

**Kaypakkaya '71 devrimci çıkışında özgün bir yere sahiptir. O'nun düşüncelerine katılırsınız ya da katılmazsınız ancak Kaypakkaya'nın devrimci pratiğinin ve ileri sürdüğü tezlerin '71 Devrimci Çıkışı'nda oynadığı role gözlerinizi kapatamazsınız. Eğer kapatılıyorsa ya da Kaypakkaya yok sayılıyorsa orada başka nedenler aramak gerekir. Esas olarak da sınıfsal nedenler!**

meselelerde, Türkiye devrimci hareketine yönelik eleştiriler dillendirildiğinde, Kaypakkaya'nın ileriye sürdüğü tezler genellikle görmezden gelinir. Kaypakkaya da "Türk Solu" nitelmesiyle, '71 çıkışındaki diğer devrimci önderlerle birlikte "aynı" değerlendirilir.

Bu ele alışın Kürt Ulusal Hareketi açısından, ulusal bir hareket olması nedeniyle "anlaşılır" nedenleri olmakla birlikte; Kaypakkaya'nın özellikle Ulusal Sorun konusundaki yaklaşımının bu çevreler tarafından gözardı edilmesi, diğer devrimci önderlerle aynı değerlendirilmesi, hele hele O'nun ileri sürdüğü tezleri "sosyal şoven Türk Solu'nun ulusal soruna bakışı" olarak değerlendirilmesi, kendisine yapılabilecek en büyük haksızlıktır. Bu durum özellikle Kürt Ulusal Sorunu gündeme geldiğinde böyledir. **Kaypakkaya'nın Ulusal Sorun konusunda ileri sürdüğü tezleri "yok sayma" ya da "Türk Solu" nitelendirmeleriyle diğer devrimci önderlerin yaklaşımlarıyla aynı kefeye koyarak değerlendirmek açıktır ki doğru bir tutum değildir.** Kaypakkaya'nın tezlerini beğenirsiniz ya da beğenmezsiniz, ileri sürdüğü tezlerin bir kısmını olumlu bulursunuz ya da bulmazsınız ancak Anadolu'da

kullanılan güzel bir deyimle **“yığıdi öldürür ama hakkını da verirsiniz”**.

Ne yazık ki bu “hak” Kaypakkaya’ya verilmemektedir. Bunun nedeni ise yukarıda değindiğimiz üzere oldukça açıktır aslında. Kaypakkaya Ulusal Sorun konusunda ülkemiz özgülünde bir yandan Türk hakim sınıflarının gerçek yüzlerini ve uyguladıkları politikaların nedenini ortaya sererken ve ezen ulus milliyetçiliğini, hakim ulus şovenizmini mahkum ederken, aynı zamanda buna karşı gelişebilecek ezilen ulus mücadelesinin içinde varolan demokratik yanı desteklemek, milliyetçi yanına yani ezilen ulus milliyetçiliğine dikkat çekmektedir. Kaypakkaya’nın Ulusal Sorun’da hareket noktası, milliyeti ne olursa olsun, bütün Türkiye işçi sınıfı ve emekçi halkının sınıfsal zeminde birleşmesi, ulusal farklılıkların, sınıf bilincini karartmaması gerektiğidir. Böylesi bir ele alış ise “haklı” olarak ulusal hareket yön veren anlayışın işine gelmemektedir. Çünkü O’nun amacı, kendi bayrağı altında, kendi ulusal burjuvazisi altında işçi ve emekçilerin birleşmesini sağlamaktır. Böylelikle kendi pazarına hakim olabilecektir. Oysa ki milliyeti ne olursa olsun, Türk, Kürt uluslarından ve çeşitli milliyetlerden proletaryanın ve emekçi halkın denenmiş, kendi bayrağı vardır. Kaypakkaya ileri sürdüğü tezlerle işte bu bayrağı göndere çekmiştir. Bu nedenle ulusal hareket önderliğinin, Kaypakkaya’ya mesafeli olması ya da ‘71 devrimci önderleriyle, Kaypakkaya’yı aynılaştırarak değerlendirmesi ve böylelikle onun bu meselede ortaya koyduğu yaklaşımın silikleştirilmesi “anlaşıldır.”

Kürt ulusal önderliğinin ve kadrolarının Kaypakkaya’ya yönelik tavırları bu yöndeyken, aynı durumun Kürt ulusundan işçi ve emekçi halkımız için geçerli olmadığını ifade etmemiz gerekir. Ulusal hareket önderliği ve kadroları tarafından “anlaşılır” nedenlerle “Türk Solu” olarak tanımlanan ‘71

devrimci önderleri, Kürt ulusuna mensup işçi ve emekçi halkımız tarafından daha “farklı” algılanmaktadır. Özellikle bu devrimci önderler arasında Kaypakkaya, Kürt ulusuna mensup işçi ve emekçi halkımız arasında hak ettiği ilgiyi görmektedir. **Bunun nedeni hiç kuşkusuz ki genelde Kaypakkaya’nın devrimci pratik duruşu iken, özelde ise Kürt Ulusal Sorununa yaklaşımıdır.** Kürt ulusunun bırakalım kendi kaderini tayin hakkının tartışılmasını, ülkemizde böyle bir ulusun var olup olmadığı tartışmalarında, Kaypakkaya’nın oldukça açık ve net duruşu, Kürtlerin bir ulus olarak ülkemizde var olduğu ve Türk hakim sınıfları tarafından ulusal baskıya maruz bırakıldığının cüretli bir biçimde ortaya konulmasının adı olan Kaypakkaya, bu tavrıyla, Kürt işçi ve emekçilerinden hak ettiği ilgiyi görmüştür. Kürt işçi ve emekçilerin Kaypakkaya’nın Kemalizm ve Ulusal Sorun gibi meselelerde ileri sürdüğü tezlerde, kendi yaşadıkları sorunları ve çözüm yollarını bulmaktadırlar. Ve yine Kaypakkaya’nın tezlerinde ileri sürdüğü içerikte/nitelikte olmasa da, biçimsel olarak ulusal hareketin, Kaypakkaya’nın yaklaşımındaki belirgin bir yan olan gerilla savaşı pratiği içinde olması, Kürt işçi ve emekçilerini, Kürt gençliğini olumlu yönde etkilemektedir. Başka bir ifadeyle, Kürt Ulusal Hareketi yürütmüş olduğu gerilla savaşı nedeniyle, özellikle, Kürt işçi ve yoksul köylü kitleleri içinde, Kaypakkaya’nın sosyal şovenizmi mahkum eden, Kemalizm’i teşhir direğine mihlayın ve somut olarak kurtuluşun ancak silahlı mücadeleyle, gerilla savaşıyla ve ardından da Halk Savaşı ile olabileceğini ileri süren tezleri nedeniyle daha bir ilgi çekici olmakta, “farklı” değerlendirilmektedir.

#### IV.

Genel olarak Türkiye Devrimci Hareketi’nin, İbrahim Kaypakkaya’ya ve ileri sür-

düğü tezlere yaklaşımı hiç kuşkusuz ki hakim sınıfların “yok sayma” politikaları gibi değildir. Birkaç istisna haricinde TDH Kaypakkaya’yı sahiplenmekte, devrimci bir önder olarak görmektedir.

TDH içinde bazı anlayışlar, kendi ideolojik duruşları nedeniyle Kaypakkaya’yı, küçük burjuva devrimcisi olarak tanımlarken, bazıları ise “komünist” önder olarak tanımlamaktadır. Kaypakkaya’yı küçük burjuva devrimci önder olarak tanımlayanlar, O’nun ‘71 Devrimci Çıkışı içindeki rolünü ve misyonunu kabul etmekte ancak ileri sürdüğü tezlere katılmamakta, eleştirmektedir. Kaypakkaya’nın özellikle Türkiye devriminin yolunu, Türkiye devriminde köylülüğün rolü ve silahlı mücadeleye ilişkin konularda ileri sürdüğü tezler bu anlayışlar tarafından, kendi ideolojik duruşları nedeniyle eleştirilmektedir. O’nu bir “köylü devrimcisi”, “halkçı bir devrimci önder” olarak tanımlamaktadırlar. Kuşkusuz ki onların bu değerlendirmeleri haklı oldukları anlamına gelmiyor. İfade etmeye çalıştığımız, bu türden anlayışların, Kaypakkaya’nın ileri sürdüğü tezleri eleştirmelerine ve katılmamalarına rağmen, O’nu devrimci bir önder olarak sahiplenmeleri ve ‘71 Devrimci Çıkışı’ndaki diğer devrimci önderlerle birlikte değerlendirmeleridir. Bu durum ise, ‘71 Devrimci Çıkışı’nda başta Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan olmak üzere, diğer devrimci gençlik önderleri ile birlikte Kaypakkaya’nın de oynadığı rol dikkate alındığında mantıklıdır.

Ancak ifade etmemiz gerekir ki, TDH içerisinde var olan kimi devrimci örgüt, parti ve çevrelerin, Kaypakkaya’yı ele alış ya da Kaypakkaya’nın tezlerine yaklaşımlarını değerlendirdiğimizde ortaya oldukça ilginç ve çarpıcı sonuçlar çıkmaktadır. Örneğin bunlardan en ilginç ve çarpıcı olanı, Kaypakkaya’nın “Maoizm’den etkilenmesi”, “Maoizm’in Kaypakkaya’nın komünist fikirlerini sulandırdığı” biçiminde di-

le getirilen eleştirilerdir. Ki bu tarz bir yaklaşımla getirilen eleştirileri tartışmak bile gereksizdir. Bilinmelidir ki, Kaypakkaya MLM olduğu için, bu ideolojiyi temsil ettiği için komünist fikirlerini ve bu fikirler üzerinden yükselen programatik tezlerini ileri sürmüştür. Ya da Kaypakkaya iyi bir MLM önder olduğu için, Türkiye devrimine ilişkin tezlerini ileriye sürebilmiştir. Kaypakkaya’yı Kaypakkaya yapan, O’nu bir komünist önder olarak tanımlamaya neden olan, MLM bir önder olmasıdır. Kaypakkaya Maoist olmasaydı, komünist önder de olamazdı. Kaypakkaya’yı MLM’den özellikle de Maoizm’den ayrı değerlendirmek, O’nun devrimci mirasına ve ileriye sürdüğü tezlerin MLM özüne yapılacak en büyük haksızlıktır.

Kaypakkaya, 1971 Devrimci Çıkışı’nda, ‘71 devrimciliğinde temsil ettiği çizgi ve dünya görüşü nedeniyle ülkemizde MLM biliminin yegane temsilcisi olmuştur. O, 1971 devrimciliğindeki çıkışıyla MLM biliminin ülkemiz topraklarında vücut bulmasına önderlik etmiş, beraberindeki MLM kadrolarla birlikte, ülkemizdeki Komünist Partisini yeniden ayakları üzerine dikmiştir. Kaypakkaya’nın ileri sürdüğü tezlere katılmayabilirsiniz, anti-Marksist-Leninist-Maoist bir tutum içinde olabilirsiniz, ancak O’nun ülkemizde Marksizm-Leninizm-Maoizm biliminin gerçek anlamda ilk temsilcisi olduğu, ülkemizde Marksizm-Leninizm-Maoizm biliminin ortaya konulmasında belirleyici bir rol oynadığı gerçeğinin üzerini örtemezsiniz. **Bunu yapmaya kalkışmak yani Kaypakkaya’nın “Maoizm’den etkilendiğini” ileri sürerek, aslında komünist bir önder olduğunu ifade etmek, “Maoizm’in O’nun komünist görüşlerini sulandırdığını” ifade etmek, ilginç olmasa bile tutarsızlıktır.** Kaypakkaya’nın devrimci mirası ve ileri sürdüğü tezler, bırakalım Marksizm-Leninizm-Maoizm’den etkilen-

mesini tam anlamıyla ülkemizde, bu bilimin temsil edilmesinin somut teorik ürünleri olmuşlardır. Kaypakkaya'nın devrimci gelişimini, O'nun komünist noktaya ulaşmasını diyalektik bir biçimde değerlendirmeyen bu anlayış sahipleri, O'nun özellikle devrimci mücadele saflarına dahil olduğu ve bu süreçten katledilmesine kadar ki geçirmiş olduğu evreleri inceleseler, O'nun devrimci yönteminin nasıl olduğuna dair herhangi bir fikir sahibi olsalar, eminiz ki böylesi değerlendirmeler yapmazlardı. Bunu şunun için söylüyoruz; Kaypakkaya'yı ve onun ileri sürdüğü tezleri, onun fikirlerinin gelişim sürecinden ayrı değerlendirmek, nihayetinde ileri sürdüğü tezlerin **bilimsel içeriğini anlamamak** demektir. Ya da aslında görmek istediklerini görüp, görmek istemediklerini görmemek demektir. Sınıfsal olarak da İbrahim Kaypakkaya'nın temsil ettiği çizgiden, duruştan ayrı bir yerde durmaktır.

Bu türden anlayışlara göre, Kaypakkaya'nın devrimci mücadele saflarına katıldığındaki ilk yazılarını incelediğimizde, onun daha genç bir devrimci militan olarak kaleme aldığı değerlendirmeleri okuduğumuzda, onun Kemalizm'i ilerici değerlendiren yaklaşımlarından, tespitlerinden hareketle "Kemalist" ilan etmeniz bile kaçınılmazdır.

Kaypakkaya'nın düşüncelerinin gelişim sürecini doğru kavramak için ülkemizde komünist anlayışın oluşumunu ve geçirdiği evreleri diyalektik materyalist bakış açısıyla değerlendirmek gerekir. Bu yapılmadığı takdirde onun ilk yazılarından son yazılarına kadar geçirdiği evrimi ve daha devrimci mücadeleye başladığı yıllarda yazmış olduğu, sonrasında ise hem uluslararası gelişmeler, hem de ülkemizdeki kitle hareketlerinin öğreticiliğinde çıkardığı derslerle reddederek aşmış olduğu düşünceleri anlayamazsınız. Anlayıp anlayamamak bir yana, O'nun son yazılarında ortaya koyduğu ve gerek Kaypakkaya'nın ve gerekse de ülke-

mizdeki komünist anlayışın ortaya çıkıyıcı olarak somut bir duruş olan Kaypakkaya'nın tezlerini "**revizyonizmden etkilenmiş olarak**" tanımlama gafletine düşersiniz. Üstelik bunu da Kaypakkaya'nın daha genç bir militanken, henüz yetkinleşmeden, teoride olgunlaşmadan ileri sürdüğü yazılardan hareketle yaparsınız. Bu ise böylesi değerlendirme yapanların, onun revizyonist saflardayken, revizyonizmi ret etmemişken yazmış olduğu yazıları sahiplenmenizi getirir. Bu durumda açıktır ki, Kaypakkaya'yı böylesi "sahiplenen" anlayışların revizyonist olduğunu gösterir.

Kaypakkaya'nın ve ileri sürdüğü tezlerin devrimci kamuoyunda tartışılması, daha çok O'nun, "sorgu"sunda ifade ettikleri ve işkencede **ser verip sır vermeyen** tavrı ile gündeme gelmektedir. Daha "derinlikli" değerlendirme yapanlar ise onun özellikle "Kemalizm" ve "Milli Mesele" konularında ileriye sürdüğü görüşlerinin bugün sosyal pratiğin yadsınamaz yardımıyla, ileriye sürüldüğü zamana göre doğruluğu ve isabetliliği daha bir netleşmiş olmasından hareketle, bu görüşlerine ilgi göstermektedir. Kaypakkaya'nın genç bir komünist önder olarak bundan yıllar önce ileri sürdüğü bu tezlerin, yaşanan kimi sosyal-siyasal gelişmeler sonucunda oldukça isabetli tespitler olduğunun her geçen gün biraz daha kendisini göstermesi, TDH cephesinde ona olan ilgiyi ve alakayı ister istemez artırmıştır. Ancak bu ilgi ve alaka ne yazık ki O'nun ileri sürdüğü tezlerin bütününe değil, sadece belli konulara dair, özellikle de Kemalizm ve Milli Mesele gibi konularda ileri sürdüğü tezlere olmuştur. Kuşkusuz ki böylesi bir ele alış doğru bir yaklaşım değildir. Kaypakkaya'nın tezleri bütünlüklü tezlerdir ve sadece birkaç konuya indirilerek ele alınabilecek, değerlendirilebilecek tezler değildir. Kuşkusuz ki Kaypakkaya'nın düşüncelerinin ve ileri sürdüğü tezlerin bazılarını sahiplenir, bazılarını



sahiplenmezsiniz. Bu, sizin bileceğiniz bir iştir. Ancak böylesi bir yöntem izleyenlere yönelik bizim de söyleyeceklerimiz olur. **Hak verilmelidir ki, Kaypakkaya'nın ileri sürdüğü tezler değerlendirilirken objektif olunmalıdır.** Kaypakkaya'nın ileri sürdüğü tezleri eleştirmek/değerlendirmek adı altında O'nun savunmadığı ya da yanından bile geçmediği bazı düşünceleri savunduğunu iddia etmek, O'nun "Maoizm'den etkilendiği" gibi olay ve olguları dahiyane bir biçimde tersyüz ederek meseleye yaklaşmak ya da Kaypakkaya'nın bazı tezlerini ön plana çıkartıp, bazı tezleri ise ısrarla görmezden gelmek kabul edilemezdir.

Ne anlamak istediğimizi örnekendirerek anlatırsak daha anlaşılır olacaktır. Kaypakkaya sadece Milli Mesele ya da Kemalizm konularında tezler ileriye sürmemiştir. Kaypakkaya bu tezleri ile birlikte "5 temel belge" olarak tanımlanan makalelerinde Türkiye devrimine ilişkin çeşitli görüşler ortaya koymuştur. Kaypakkaya bu makalelerinde ileri sürdüğü tezler ve değerlendirmelerinde, Türkiye devrimci ve komünist hareketinde o zamana kadar yapılan değerlendirmeler üzerinden, bu değerlendirmeleri hem uluslararası alanda Marksist-Leninist-Maoist teoriyi, hem de ülkemizdeki kitle hareketlerini inceleyerek bu kitle hareketlerinin içinde bizzat yer alarak çıkarmış olduğu dersleri analiz ederek bir senteze ulaşmıştır. Yani sadece Kemalizm ve Milli Mesele konularında tezler ileriye sürmemiş, devrimin sorunlarına bütünlüklü yaklaşmıştır. Milli Mesele ve Kema-

lizm konularında ileriye sürdüğü tezler, Kaypakkaya'nın ulaştığı sonuçlardan, yapmış olduğu analizlerin sonucunda senteze ulaştığı fikirlerinden sadece iki tanesidir. Bunun dışında Kaypakkaya, örneğin o zamana kadar yapılagelen parti anlayışı, ordu ve cephe anlayışı konularında da oldukça net ve açık fikirler ileriye sürmüştür. Kaypakkaya'nın özellikle komünist partisinin devrimdeki rolü, olmazsa olmazlığı, kitlelere önderliği noktalarında çağdaşları diğer devrimci önderlere nazaran oldukça ileri bir duruşu vardır. Kaypakkaya'nın bu ileri duruşunu, O'nun düşüncelerini onaylamanız da, doğru bulmanız da ifade etmeniz gerekir. Kaypakkaya'nın bu konuda da ileri sürdüğü yaklaşım tıpkı Kemalizm ve Milli Me-



se-  
le

gibi konularda ileri sürdüğü tezlerde olduğu gibi diğer devrimci önderlerden onu farklı kılan yanlardan biridir.

Kuşkusuz ki Kaypakkaya'yı '71 Devrimci Çıkışı'nın diğer devrimci önderlerinden farklı kılan sadece bu özellikleri değildir. Ya da O'nu farklı kılan yukarıda ifade ettiğimiz örneklerle sınırlı değildir. Kaypakkaya ileri sürdüğü tezlerle pek çok konuda, TDH açısından yeni ve ileri fikirler ortaya

koymuştur. Bunları kısaca belirtecek olursak şöyle bir tabloyla karşılaşırız:

Kaypakkaya, ülkemiz toprakları üzerinde MLM biliminin ortaya konulmasında **belirleyici öneme** sahip bir kişiliktir. Bunu belirtmeden yapılacak bir değerlendirme açıktır ki doğru değildir, bilimsel değildir. Tüm bunlar bir yana Kaypakkaya'nın devrimci mirasına saygısızlıktır.

Benzer bir biçimde, Kaypakkaya'nın Kemalizm meselesini inceleyen makalesiyle birlikte tahlil ettiği, üzerine basarak durduğu devlet tahlili olgusu vardır. Kaypakkaya'ya değinirken buna mutlaka değinmek gerekir. Ki bu mesele yani devlet tahlili meselesi, 150 yılı aşkın bir zamandır, komünistler ile revizyonistler arasında tartışmaların odağını oluşturur. TC devletinin niteliği hakkında, faşizm konusunda, Kaypakkaya'nın çağdaşı diğer devrimci önderlere nazaran, Kemalizm'le ilişkisi bağlamında çok farklı bir değerlendirmesi vardır. Bu farklılığı görmezden gelen bir değerlendirme eksik bir değerlendirme olacaktır. Ya da Kaypakkaya'nın bu mesele konusunda ileriye sürdüğü görüşlere dair herhangi bir yorum yapmadan geçilecek değerlendirme doğru olmayacağı gibi, baştan savma bir Kaypakkaya değerlendirmesi olacaktır.

Bunların yanında Kaypakkaya aynı zamanda ülkemiz devriminin yolunu, devrimimizin karakterini, feodalizmin çözülmesi ve gelişen kapitalizmin niteliğini, devrimde proletaryanın önderliği ve işçi-köylü ittifakı, köylülüğün ülkemiz devrimindeki rolü, ülkemiz parlamentosunun niteliği, modern revizyonizme karşı tavır, sosyalizm ve sosyalizmde sınıflar mücadelesi, TKP değerlendirmesi ve daha bir dizi oldukça önemli konuda, Türkiye devriminin sorunlarına dair oldukça önemli görüşler ileri sürmüştür. Yapılacak bir Kaypakkaya değerlendirmesinin bu konulardan bağımsız olacağını düşünmek doğru değildir.

V.

Ayrıca herhangi bir gerekçeyle Kaypakkaya'nın devrimci mirası ve ileri sürdüğü tezlerle ait bir değerlendirme yapıldığında, O'nun sadece "Milli Mesele" ya da "Kemalizm" konularındaki görüşlerine atıfta bulunmak, sadece bu meseleler üzerinde tezler ileri sürdüğü gibi bir ele alışla yetinmek de doğru değildir. O'nun diğer konularda ileriye sürdüğü (ve kanımızca bu tezler de oldukça ileri tezlerdir) tezleri görmezden gelmek, en başta devrimci mirasına saygısızlıktır. Bu tarz bir ele alış, Kaypakkaya'yı ve ileri sürdüğü tezleri bütünlüklü bir biçimde değerlendirmemek, O'nun aynı zamanda "ileriye çıkartılan", "alkışlanan" Milli Mesele ve Kemalizm gibi konularda ileri sürdüğü tezleri doğru değerlendirmemek, anlamamak anlamına gelir.

Örneğin Kaypakkaya, Kemalizm'i tahlil ederken, bununla bağlantılı bir biçimde de aynı zamanda Kemalist ideolojinin yön verdiği devlet aygıtını da tahlil etmiştir. Türk hakim sınıflarının bir başka aracı olarak kullandıkları devlet örgütlenmesinde Kemalizm'in rolü ve oynadığı misyonu ortaya koymuştur. Bu iki konuyu birbirinden ayrı değerlendirmek, Kaypakkaya'nın Kemalizm tahlili ve buradan hareketle devlet olgusunu ortaya koymasını birbirinden kopartarak değerlendirmek hatalı sonuçlara götürür.

Ya da Kaypakkaya'nın Milli Mesele konusunda, "Mao'dan etkilenmediğini", meseleyi daha çok Stalin ve Lenin'den kaynaklara başvurarak ortaya koyduğunu ileri sürerek, "olumlu bir duruş" sergilediğini söylemek, bunda Maoizm'in etkisinin az olmasının belirleyici olduğunu iddia etmek İbrahim Kaypakkaya'yı tanımamak, O'nun dünya görüşünün MLM bir dünya görüşü olduğunu ısrarla yok saymak anlamına gelir. Kaypakkaya'daki Maoist bakış açısını ısrarla yok saymak anlamına gelir. Çünkü bahsi

edilen makalenin yazılış tarihi çok açıktır ve bu tarihte Kaypakkaya tartışmasız bir biçimde MLM'dir. Tüm bu gerçeği bile bile bu türden yorumlar yapmak zorlama bir yaklaşımdır. Aymazlıktır.

Kaypakkaya'nın Milli Mesele makalesinde Mao'dan alıntı yapmadığını ifade ederek (ki bunu da Çin'de Ulusal Sorun'un bulunmadığına bağlayarak yapmak) Kaypakkaya'nın Maoist olmadığı anlamına gelmediği gibi, onun MLM yönteminin de hiç anlaşılmadığı anlamına gelir. Her şeyden önce Kaypakkaya Lenin, Stalin ve Mao'yu birbirinin devamcısı komünist ustalar olarak görmektedir. Kaypakkaya Başkan Mao'yu da komünist önder olarak sahiplenmektedir. Bu bahsi edilen makale yazıldığı tarihte de böyledir. MLM bilimi doğrultusunda Kaypakkaya'nın, ulusal sorun konusunda detaylı açılım yapan Lenin ve özellikle de Stalin'den yararlanması kadar mantıklı bir durum yoktur.

Kaldı ki Başkan Mao'nun ulusal sorun konusunda detaylı bir çalışması olmamasına rağmen tamamıyla Lenin ve Stalin'in izinden gitmiştir. Yani Mao ulusal sorun konusunda kendisinden önceki komünist önderlerin hattına bağlı bir çizgi izlemiştir. Nüfusunun büyük çoğunluğu Han milliyetine mensup olan Çin'de ulusal sorun, devrim açısından çok büyük bir engel teşkil etmemiştir. Buna rağmen Mao Zedung bütün yazılarında "Çin milleti" veya "Han milleti" tanımlaması yerine "**çeşitli milliyetlerden Çin halkı**" söylemini kullanır. Devrim sonrasında ise, böylesi ezici bir Han ulusu nüfus yoğunluğuna rağmen, Çin Halk Cumhuriyeti çok milliyetli bir siyasi yapıyı benimsemiştir. Kısacası ulusal sorun konusunda Mao Zedung'un yaklaşımı tamamıyla Lenin ve Stalin'in yaklaşımları doğrultusunda olmuştur.

Kaypakkaya'nın ileri sürdüğü tezler, Türkiye devrimine ilişkin bütünlüklü tezler olduğu gibi, bu tezler sadece Kaypakkaya'nın faaliyet yürüttüğü örgütlenmenin görüşlerine karşı ileriye sürülmemiştir. Kaypakkaya'nın ileri sürdüğü tezler, Şafak Revizyonizmi'yle birlikte, o sürece kadar –ki buna daha sonradan 1971 Devrimci Çıkışı'nın diğer gençlik önderlerinin ileri sürdüğü tezler de dahildir- sol adına, devrimcilik adına, komünizm adına ileri sürülen her türlü anlayışa karşı sistemli bir eleştiri ve bu eleştirinin sonucu olarak kopuşun tezleridir.

Kaypakkaya'nın ileri sürdüğü tezler, devrimci kamuoyunda genel bir kabul oluşturan biçimiyle sadece içinde bulunduğu ve faaliyet yürüttüğü TİİKP örgütlenmesine ve bu örgütlenmenin ileri sürdüğü görüşlere yönelik, bu revizyonist tezlerin mahkum edilmesi değildir. Bu görevi yerine getirmekle birlikte Kaypakkaya kendi fikirlerinin gelişim süreci içinde, hem içinde faaliyet yürüttüğü örgütlenmenin, hem de bu örgütlenmenin koptuğu diğer anlayışlara karşı da sistemli eleştiriler yöneltmiştir. Bununla da yetinmeyen Kaypakkaya faaliyet yürüttüğü süreçte, kendisinden önce ortaya çıkan devrimci örgütlerin ileri sürdüğü tezlere de yönelmiş, bu tezleri de eleştirmiştir.

Kaypakkaya bir yandan o günkü koşullarda ilerici ve devrimci saflarda var olan "genel devrimci düşüncelere" yönelirken, bu düşüncelerin Marksist-Leninist-Maoist açıdan eleştirisini yaparken, öte yandan bu düşüncelerin ve özellikle de '71 Devrimci Çıkışı'nda somutlanan kimi olumlu özellikleri –pratik duruşu- benimsenmiştir. Yani Kaypakkaya bir yandan özellikle ideolojik alanda ve bunun somut yansımaları olarak teorik planda belli başlı meselelerde var anlayışlardan tümünden bir kopuş gerçekleştirirken, pratikte özellikle '71 Devrimci Çıkışı'nda reformist-revizyonist anlayışlara yönelik pratik zeminde gençliğin kendiliğinden gelme mücadelesinin somut örnekleri olarak ortaya çıkan THKO ve THKP-C gibi küçük burjuva devrimci örgütlenmelerin

olumlu pratiklerini, yanlışlarını eleştirerek sahiplenmiştir.

Bu nedenle Kaypakkaya'nın ileri sürdüğü tezlerde, kendisinden önce Türkiye sol hareketinde var olan 50 yıllık reformist suskunluğun parçalanmasında ve devrimci bir çıkış yapılmasında en ayırt edici özelliklerden biri olan silahlı mücadeleyi savunan ve bu savunu doğrultusunda pratik adım atan THKO ve THKP-C'nin bu pratiklerine yönelik eleştirileri söz konusudur. Kaypakkaya'nın adı geçen bu küçük burjuva devrimci örgütlere yönelik eleştirilerini yazılı hale getirdiği, ancak yoğun devrimci pratik faaliyet içinde bu eleştirilerin korunamamaya günümüze aktarılamadığı bilinmektedir. '71 Devrimci Çıkışı'nda "en son sahne almış olan" Kaypakkaya ve O'nun kurduğu partisi TKP/ML, aynı zamanda bu son oluşunun avantajlarını da kullanmıştır.

## VI.

Kaypakkaya'nın devrimci mücadelesini çeşitli dönemlere ayırmak, bu dönemler arasında diyalektik işleyişi kopartmak doğru bir yaklaşım değildir. **Çünkü Kaypakkaya'nın tezlerinin oluşması ve ideolojik netliğe kavuşması, O'nun devrimci mücadele saflarında yer almasından, katledildiği sürece kadarki bütünlüklü mücadele pratiğinin ürünüdür.** Gerek kitlelerin mücadelesinin ve gerekse de uluslararası alanda yaşanan gelişmelerin, Kaypakkaya'nın düşüncelerini etkilemesi ve süreç içinde Kaypakkaya'nın tezlerinin olgunlaşmasıdır söz konusu olan. Eğer O'nun tezlerinin ve devrimci faaliyetinin daha iyi kavranmasına hizmet edecekse, böyle bir yöntem izlenebilir. Ancak bu tarz bir yöntem izlerken bile, Kaypakkaya'nın tezlerinin gelişim süreci, bu süreci etkileyen/belirleyen ülkemizdeki kitle hareketleri ve uluslararası alanda yaşanan gelişmeler gözden kaçırılmamalıdır. Yani Kaypakkaya'nın ideolojik evriminin geli-

şim süreci ve bununla bağlantılı olarak tezlerinin oluşumunu belli dönemlere ayırmak, eğer doğru bir ele alışla yapılmazsa, kişiyi doğruya değil yanlışa götürür. Bu nedenle bu tarz bir yöntem izlenirken dikkatli olunmalı ve Kaypakkaya'nın tezlerinin ortaya çıkışı ve O'nun ideolojik evrimi diyalektik materyalist açıdan değerlendirilmelidir. Ve en sonu doğru ve bilimsel bir Kaypakkaya değerlendirmesi için asıl ve bütünlüklü tezlerinin onun katledilmeden önce, TİİKP revizyonizminden kopuşu ve TKP/ML'nin ilan edilmesinde ileri sürdüğü tezleri olduğu, bir ön koşul olarak değerlendirilmelidir. **Yani 1971 Devrimci Çıkışı ve Kaypakkaya demek; O'nun TİİKP revizyonizminden kopuşu ve TKP/ML'yi kurarken ileri sürdüğü programatik görüşlerdir.** Kuşkusuz ki Kaypakkaya'nın bu evreye kadar geçirdiği bir ideolojik gelişim süreci vardır. Bunun aksini düşünmek eşyanın tabiatına terstir. O'nun tezlerinin doğru ve bilimsel değerlendirilmesi açısından, Kaypakkaya'nın bu ideolojik netleşme süreci içinde, sürekli bir biçimde meselelere sınıfsal temelde yaklaşan, sorgulayıcı, analiz edici ve yanlışları atıp doğruları alan bir yöntem izlediğini bilmek gerekir. Eğer bu bilinmezse, ortaya Kaypakkaya değerlendirmesi adı altında yapılacak ve aslında O'nun bir dönem savunduğu ancak daha sonra gerek kitlelerin devrimci mücadelesi ve gerekse de uluslararası alanda yaşanan gelişmeler, MLM bilimiyle daha bir bütünleşmesi nedeniyle reddedilen düşünceler, O'nun gerçek düşünceleriymiş gibi değerlendirilebilir.

Kaypakkaya'nın ideolojik evrimi ve ülkemiz topraklarında MLM bilimini somutlaması, belli aşamalardan geçmiştir. Bu aşamaların her birisi birbirini etkileyen, birbirleriyle ilişkili olan aşamalardır. Son tahlilde Kaypakkaya'nın tezleri demek onun Şafak Revizyonizmi'nden kopuşu sırasında kaleme aldığı, 1972 yılında ileri sürdüğü tezlerdir.

Eğer yukarıda ifade ettiğimiz gibi Kaypakkaya'nın ideolojik evrimi ve bunun sonucunda oluşan tezlerinin daha iyi anlaşılması açısından, geçirdiği süreçlere dair belli bir tarihsel ayırım yapacak olursak şöyle bir tabloyla karşılaşırız: Kaypakkaya'nın ideolojik gelişimi ve ülkemizde MLM biliminin somutlanması süreci, Kaypakkaya'nın TİP saflarında başta öğrenci gençlik olmak üzere kitle mücadeleleri içinde yani devrimci saflarda yer almaya başlaması, bu saflardayken TİP'e yön veren anlayışı yoğun bir biçimde sorgulaması ve bu sorgulamanın sonucu olarak parlamentarizmden, reformizmden kopuş (1967-68), Milli Demokratik Devrim saflarında yer alışı (1968 sonbaharından itibaren), MDD safları içindeyken bu anlayışa yönelik sorgulayıcı bir yaklaşım sonucunda, bu saflarda yoğun olarak görülen, askeri darbeci-fokocu anlayışlardan kopuş ve kitlelerin devrimdeki rolü konusunda netleşmesi, MDD saflarında yaşanan ayrışmada Proleter Devrimci Aydınlar saflarında yer alışı. (Aralık 1969 ile Ocak 1970) PDA saflarında gerçekleş-tirdiği sorgulama sonucunda, bu hareketin devamcısı olan Şafak Revizyonistlerinden kopuşu. (1970-71-72) Ve en sonu programatik tezlerini ortaya koymasıyla birlikte MLM dönem. (1972-73)

Burada bir kez daha altını çizmek gerekir ki, yukarıda ifade ettiğimiz "dönemleri" birbirinden ayırarak ya-



pılacak bir Kaypakkaya değerlendirmesi O'nun doğru anlaşılmasına neden olur. Örneğin Kaypakkaya'nın MDD saflarındayken yapmış olduğu "ölçü seçimler değil, güçlenen Milli Demokratik Mücadelemizdir" (Türk Solu Dergisi, sayı: 102, 28 Ekim 1969) başlıklı yazısından hareketle, onun bir "Kemalist" olduğunu ilan etmemiz kaçınılmazdır. Kaypakkaya bu dönemde genç bir devrimci militan olarak, Kemalizm'i, o dönem ülkemizdeki bütün ilerici gibi "ilerici" değerlendirme hatasına düşmüştür. Ancak süreçle birlikte Kaypakkaya'nın, bu değerlendirmesini tümten değiştirdiğini, Şafak Revizyonizmi ile mücadele içerisinde de Kemalizm konusunda net bir düşünceye sahip olduğunu ve Kemalizm'i faşizm olarak tahlil ettiğini, ilerici hiçbir yanının bulunmadığını ortaya koyduğunu biliyoruz.

Bu gerçekliği ifade etmemiz Kaypakkaya'nın o dönem yazmış olduğu yazılarda tümten yanlış görüşler ileriye sürdüğü anlamına gelmiyor elbette.

Aksine Kaypakkaya'nın MLM bir önder olarak ortaya çıkana kadarki süreç içinde yazmış olduğu yazılarda, bir yandan yanlış görüşleri ifade ederken, öte yandan daha sonradan teorik düzeyde yetkinleştireceği fikirlerinin izlerini görmek mümkündür. Zaten süreçle birlikte Kaypakkaya, kendi ideolojik evrimi içinde yanlış anlayışlarını ret etmiş doğru anlayışlarını büyütmüş ve sonuçta ortaya bugünkü teorik tezleri çıkmıştır.

Örneğin 18 Kasım 1969'da Türk Solu dergisinin 105. sayısında yayınlanan "Değirmende-

re Köylülerinin Mücadelesine Omuz Verelim” başlıklı yazısında bahsini ettiğimiz bu durum oldukça açıktır. Bu yazısında Kaypakkaya, köylülük, köylülerin içinde çalışma, köylülerin toprak mücadelesi ve ülkemizde devrimin yolu gibi meselelerde, daha sonradan TİİKP revizyonizminden kopuşu sırasında netleştireceği düşüncelerinin ipuçlarını görmek mümkündür.

Yine benzer bir biçimde, Kaypakkaya'nın PDA saflarındayken yazmış olduğu ve Mayıs 1970 tarihli Proleter Devrimci Aydınlık'ın 5–19. sayısında yayımlanan “İşçi Köylü Hareketleri ve Proleter Devrimci Politika” başlıklı yazıdan hareketle, onun bir “revizyonist” olduğunu, Türkiye devrimine ilişkin “revizyonist” tezler ileriye sürdüğünü rahatlıkla söyleyebiliriz.

Ancak bu yazısına ilişkin Kaypakkaya daha sonradan Mart 1971'de şunları ifade etmekten kaçınmayacaktır. Ki bu yaklaşımı Kaypakkaya'nın görüşlerinde tutarsızlığı değil, tam aksine, yanlışları atıp, doğruları kabullenen, devrimci yönteminin, teoriyi pratikten çıkararak bilimsel tutumunun somut bir yansımasıdır; “*Bu dönemde PDA'ya hâkim olan esas anlayış şudur: Devrim, uzun bir birikim döneminden sonra, şehirlerde genel ayaklanmalarla gerçekleşecek ve başarıya ulaşacaktır. Şimdi Türkiye 'evrim aşamasındadır' (Kıvılcımlı'dan). Görevimiz, işçi sınıfına 'sosyalist bilinç' (artık milli değil) götürmek ve halkı örgütlemektir. Böylece devrimin subjektif şartları hazırlanmış olacaktır ve 'sırası' gelince devrim bir şamar gibi patlayacaktır! Bütün yazılarda bu yanlış anlayışın silinmez damgası vardır! PDA'nın 5–19. sayısında yayımlanan 'İşçi Köylü Hareketleri ve Proleter Devrimci Politika' başlıklı benim yazımda da tamamen aynı yanlış hâkimdir ve o yazı bütün arkadaşların, bütün yazı kurulu üyelerinin tasvibinden geçmiş ve beğenilmiştir.*” (1)

Kaypakkaya'nın yukarıda aktardığımız

bu yaklaşımı, O'nun ideolojik evrimi ve hangi süreçlerden, hangi aşamalardan geçtiği dikkate alınmadığında anlaşılamayacaktır. Çünkü Kaypakkaya, Mayıs 1970 tarihinde yayınlanmış olan “**İşçi-köylü Hareketleri ve Proleter Devrimci Politika**” yazısından sonra 15–16 Haziran 1970 Büyük İşçi Direnişi'ne katılmış ve işçi sınıfının bu muazzam mücadelesinden kendi ifadeleriyle “önemli dersler” çıkarmıştır. Böylelikle Kaypakkaya daha öncesinden yazmış olduğu bu yazıya ilişkin görüşlerini, 15-16 Haziran İşçi Direnişi'nden sonra bu direnişten çıkardığı derslerle değiştirmiştir. Şunları ifade etmektedir Kaypakkaya: “İşçi sınıfının kendiliğinden gelme mücadelesi 15-16 Haziran'da doruğa ulaştı. İşçiler bütün burjuva ve küçük burjuva revizyonist kliklerini tepelleyip geçtiler. 15–16 Haziran Büyük İşçi Direnişi ve arkasından gelen sıkıyönetim, bazı kadroların bilincinde önemli bir sıçrama yarattı. Bu arkadaşlar, işçi hareketinden ve onu izleyen zor mücadele günlerinden önemli dersler çıkardılar.” (2)

Kaypakkaya bu ifadelerinde kullandığı “bazı kadrolar” tanımlamasıyla kendisini de ifade etmesi bir yana, onun bu ifadelerinde, kitle hareketine yaklaşımı (işçi direnişi başladığında Ankara'dadır. Gelişmeleri duyar duymaz, 16 Haziran'da İstanbul'a gelir ve direnişe fiili olarak katılır) ve bu işçi hareketinin bilincinde sıçrama yarattığını ifade etmesi son derece önemlidir. Bu ifadeleri Kaypakkaya'nın, kitlelerin mücadelesini, pratik mücadeleyi nasıl ele aldığını nasıl yaklaştığını göstermektedir. Kaypakkaya'nın pratikte, kitlelerin mücadelesi içinde, daha sonradan ileriye sürdüğü tezleri yetkinleştirdiğini, olgunlaştırdığını ve önceki yaklaşımlarını terk ettiğini ve bunu da bizat devrimci pratikten çıkarttığı derslerle gerçekleştirdiğini görmekteyiz.

Görüüleceği üzere Kaypakkaya devrimci pratik faaliyet içinde, hem ülkemizdeki sınıf

mücadelesi ve kitlelerin eylemleri, hem de uluslararası alanda yaşanan gelişmelerden öğrenerek, dersler çıkararak, yanlış reddeden, doğruyu kabul eden bir tavır içinde olmuş ve düşüncelerini “**somut şartların somut tahlili**” ilkesinden hareketle MLM bilimini ülkemiz topraklarına uyarlama bakış açısıyla geliştirmiş, şekillendirmiştir. Bu nedenle Kaypakkaya'nın devrimci pratiği ve ileriye sürdüğü tezler değerlendirilirken, onun son dönemi olarak adlandırılabilir ve artık olgunlaşıp yetkinleştirdiği dönemi olarak tanımlanabilir, TİİKP revizyonizminden kopuşu ve komünist partisinin kuruluşuna yol açan tezleri dikkate alınmalıdır. Kaypakkaya'nın reddettiği, daha doğru bir ifadeyle, onun MLM aşamaya ulaştığı süreçten önce yazmış olduğu görüşlerin-ifadelerin revizyonist bakış açısıyla kaleme alındığını açıkça belirttiği bilindiği halde, aksi bir değerlendirme yapmak, Kaypakkaya'yı değil ama, değerlendirme sahibini revizyonist yapar!

Kaypakkaya'nın devrimci yönteminin meselelere, olaylara ve olgulara sınıfsal pencereden bakılarak ve devrimci mücadele içinde tutumunun pratikte en ilerici olana göre belirlenmesi olduğu açıktır. Bu tutumun her daim içinde bulunan koşullara eleştirel yaklaşımı ile birleşmesi, O'nun sürekli bir teorik hesaplaşma içinde olmasını getirmiştir. Bu yaklaşım yanlış değildir. Bilinir ki, MLM, revizyonizmle, oportünizmle her daim mücadele içinde, sürekli bir teorik hesaplaşma içinde gelişir, çelikleşir. Ülkemizdeki komünist düşüncenin gelişimi de bu bilimsel doğrudan bağımsız değildir. Ülkemizde komünist hareket, Kaypakkaya'nın tezlerinde somutlandığı üzere reformizmle, parlamentarizmle, revizyonizmle mücadele içinde gelişmiştir. Parlamentarizm, reformizm, revizyonizm kitle hareketlerine dayanılarak, MLM bayrağı daha yukarı kaldırılarak reddedilmiştir. Zaten Kaypakkaya bunu

oldukça açık ifade etmektedir. “*ML, revizyonizme karşı mücadele edilerek gelişir, revizyonizm reddedilerek gelişir.*” (3)

## VII.

Kaypakkaya'nın ileriye sürdüğü tezlerin doğru kavranması ve O'nun devrimci mirasının gerçek anlamda sahiplenilmesi, O'nun ileriye sürdüğü bu tezlerin toplumsal pratiğin ürünü olduğu, bu toplumsal pratiğin, MLM bilimiyle ele alınarak sistemleştirilmesi olduğu gerçeğinden hareket edilerek yapılabilir. Kaypakkaya, “bir köşede oturup”, çokça Marksist-Leninist-Maoist klasikleri okuyup, masa başından ileriye sürmemiştir tezlerini. Tam aksine Kaypakkaya bizzat pratik mücadele içinde yer almış, kitle hareketlerine (işçi, köylü, öğrenci) katılarak bu hareketlerden çıkardığı derslerle, Türkiye devrimi için sonuçlar çıkarmış ve tezlerini ileri sürmüştür. Pek tabii ki Kaypakkaya düşüncelerini oluştururken, evrensel olan MLM biliminden, o süreçte dünya üzerinde komünist hareket saflarında yaşanan gelişmelerden etkilenmiş, bu etkileniş O'nun düşüncelerinin oluşmasında, şekillenmesinde belirleyici bir rol oynamıştır. Bu nedenle Kaypakkaya'nın ileriye sürmüş olduğu tezler; MLM biliminin Türkiye topraklarına uyarlanmasının somut birer ifadesi olurken; aynı zamanda bu tezler, Türkiye'deki kitlelerin mücadelesinin ateşinde alazlanmış, daha da çelikleşmiştir.

Kaypakkaya'nın devrimci mücadele içinde yer almaya başladığı yıllarda gerek uluslararası alanda ve gerekse de ülkemizde sol düşüncelerin, devrimci fikirlerin yayılmaya başladığı ve bu sürecin sonucunda kitlelerin kendiliğinden hareketinin yükselmesiyle 1971 devrimci çıkışının gerçekleştiği biliniyor. 1971 çıkışının diğer önderleri gibi, Kaypakkaya'nın düşüncelerinin gelişimi de bu süreçten bağımsız değildir. Ancak 1971 çıkışından sonra yaşanan gelişmeler-

de ve özellikle uluslararası alanda BPKD'nin etkisi, Kaypakkaya'yı diğer devrimci önderlerden ayıracaktır. Kaypakkaya'nın düşüncelerinin bu tarihten sonra, diğer devrimci önderlerden farklılaştığı kendisini hissettirecektir.

Kaypakkaya'nın devrimci faaliyetinin başlamasının O'nun üniversiteye başladığı tarihten itibaren gerçekleştiğini göz önüne alacak olursak şöyle bir tabloyla karşılaşırız: Bu dönemde Kaypakkaya bütün genç devrimciler gibi TİP içerisindeydi. Bu yıllar 1967-68 yıllarıdır. Kaypakkaya yıllar sonra TC tarafından tutsak edildiğinde yapılan ilk sorgusunda bu dönemi ve ardından yaşanan gelişmeleri özetle anlatmaktadır. Kaypakkaya; İstanbul Çapa Yüksek Öğretmen Okulu'na ve aynı zamanda İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi'ne başladıktan sonra, devrimci gençliğin demokratik ve devrimci eylemlerine katıldığını ve bunun devrimci düşüncelerini geliştirdiğini ifade eder. 1967 yılında 9 arkadaşıyla birlikte Çapa Fikir Kulübü'nü kurduklarını belirtir. Ve o dönemde Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun ve TİP'in bir üyesi olarak, bu örgütlerin düzenlediği bütün toplantı, forum, miting ve gösterilere katıldığını ifade eder.

Kaypakkaya'nın ifadeleriyle, bu devrimci pratik faaliyet içinde yaşanan saflaşmalarda taraf olur. 1967-68 sürecinde aktif bir TİP faaliyetçisiyken, TİP içinde yaşanan tartışmalarda, Milli Demokratik Devrim çizgisini savunmaya başlar. Bu süreç 1968 güzünden, MDD saflarında Aralık 1969-Ocak 1970 tarihlerinde yaşanan yeni bir saflaşmaya kadar sürer. MDD tezini savunan çevre içinde yaşanan bu saflaşmada ise Aydınlik Sosyalist Dergi (ASD) ve Proleter Devrimci Aydınlik (PDA) dergileri çıkarılmaya başlanır. Kaypakkaya MDD saflarında yaşanan bu ayrışmada tercihi PDA saflarında kalmak yönünde yapar.

Kaypakkaya'nın kendisi yaşanan bu süreci şöyle anlatmaktadır. "Gelişen zaman

içerisinde FKF gençlik örgütünde bazı görüş ayrılıkları belirmişti. Bu bir bakıma, ilerleyen bilincin ve edinilen tecrübelerin doğal sonucuydu. FKF içinde beliren başlıca iki görüş: Birincisi: FKF yönetiminin öteden beri TİP'in parlamentocu ve reformcu görüşü, İkincisi: Milli Demokratik Devrimi savunan aşamalı devrim tezi. Bu düşünceleri ilk zamanlar Türk Solu ve Aydınlik Sosyalist Dergi, daha sonraları PDA ve İşçi-Köylü de savunmaya çalıştı. Türk Solu ve Aydınlik Sosyalist Dergi bazı olumsuz yanlarına rağmen devrimci kadroların bilincinin ilerlemesine ve devrimci düşüncenin kavranmasına yardımcı oldu. Çünkü TİP ve yönetici kadrosu, devrimci kadrolar, işçiler ve köylüler arasındaki devrimci düşüncenin, ML'nin yayılmasını engelliyorlardı. Ben, TİP'in yöneticilerini, kendilerine sosyalist adını veren reformcu orta burjuva aydınları olarak görüyorum. TİP'in çizgisi de, orta burjuvazinin radikal kesiminin tutarlı reformist çizgisiydi.

Ben bu ayrılığa MDD (Milli Demokratik Devrim)'i savunan grup içerisinde yer aldım. Türk Solu ve Aydınlik Sosyalist Dergi çevresi, tam ve -kelimenin gerçek anlamında- devrimci mahiyette olmamakla birlikte, TİP'e göre, işçilerin köylülerin, gençliğin ve diğer halk kitlelerinin demokratik ve devrimci anlamdaki eylemlerine biraz daha fazla ilgi göstermeye çalıştı." (4)

Kaypakkaya'nın yukarıda ifade ettiği süreç, O'nun açısından devrimci mücadele içinde yer almaya, kitlelerin mücadelesine katılmaya başlaması ve bu pratik tutumun getirmiş olduğu "ilerleyen bilincin ve edinilen tecrübelerin doğal sonucu"nda düşüncelerinin şekillenmeye başlamasıdır aynı zamanda.

Burada oldukça önemli olan nokta; Kaypakkaya'nın bir yandan devrimci faaliyet içerisinde yer alması ancak salt bununla yetinmeyip, sorgulayıcı, analiz edici bir yaklaşımla hareket etmesidir. Kaypakkaya'nın



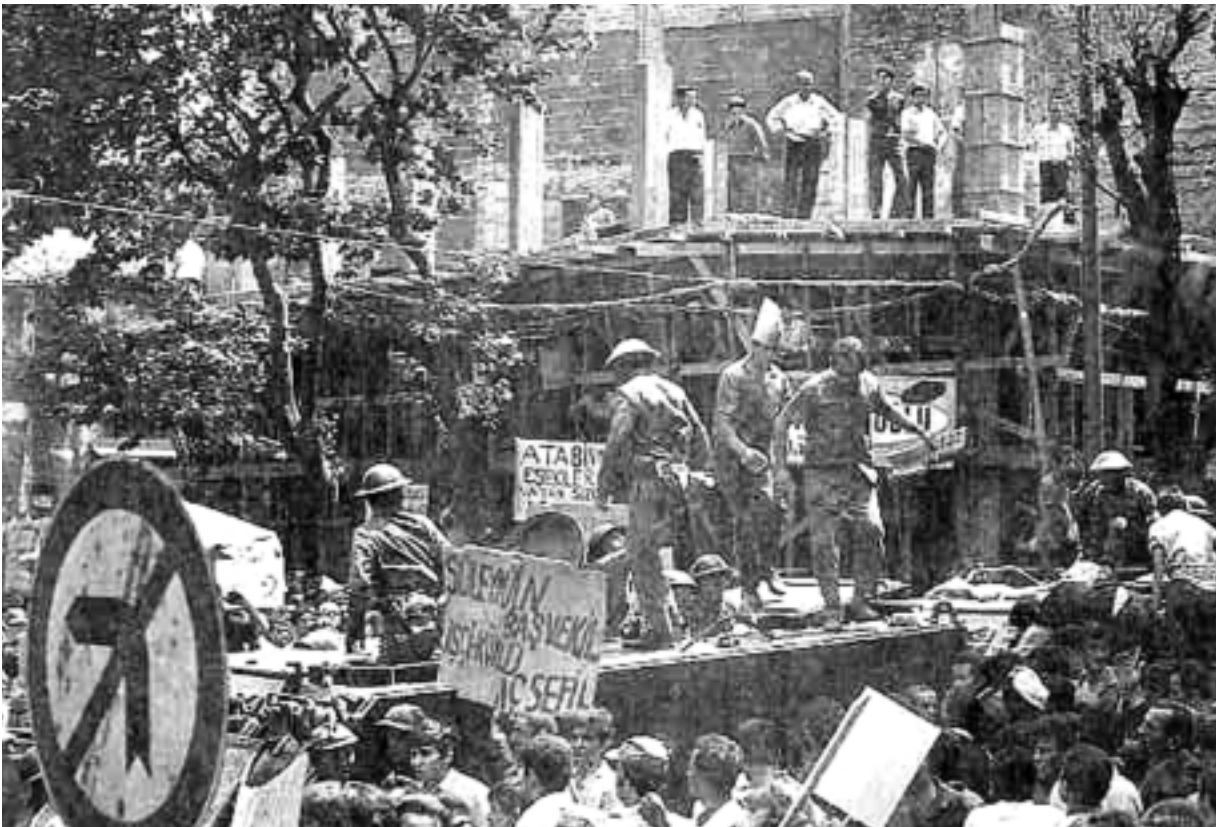
devrimci yönteminde ön plana çıkan bu özellik, onun içinde yer aldığı pratik faaliyete, kitlelerin devrimci mücadelesine eleştirel yaklaşma, yanlışları reddedip, doğruları sahiplenme ve daha ileriye taşıma anlayışı içinde olmasını da beraberinde getirmiştir. Bir yandan kitlelerin mücadelesi içinde aktif olarak yer alırken, öte yandan bu mücadelelerden çıkan dersleri, MLM bilinciyle yoğunlaşarak daha üst boyutta bir senteze ulaşması, onun ileri sürdüğü tezlerin bilimsel bir temele oturması açısından belirleyici bir öneme sahiptir.

Denilebilir ki O'nun 1971 çıkışında ileri sürdüğü ve ülkemiz toprakları açısından MLM biliminin somut ifadesi olan bu programatik tezleri O'nun bu sorgulayıcı, tahlil edici, eleştirel devrimci yönteminin sonucunda ortaya çıkan tezlerdir.

Kaypakkaya'nın devrimci mirasının belirgin bir özelliği olan bu devrimci yöntem, o dönemki mücadele arkadaşları tarafından da açıkça ifade edilmektedir: *"İdeolojik çizgi benimseme ve sürdürme tutumunda edilgen, alaycı değildi İbrahim. Devrimci prati-*

*ği gözden geçirildiği zaman bu özelliği görülüyor. Çapa döneminin başlarında hepimiz TİP taraftarıydık. Sol öğretiyi özümleyişimiz, düzeyimiz geriye, daha işin başındaydık. TİP'in mitinglerinden duyduklarımız, sağdan soldan kulak içi ettiklerimiz teorik bilgimizin toplamını oluşturuyordu. TİP'e güveniyorduk, gidişattan memnunduk. Tam bu hoşnut ortamda İbrahim'in memnuniyetsizliği uç verdi. Sorgulamasız, irdelemesiz çizgi benimseyişimizden, edilgen nitelikli düz taraftarlığımızdan hoşnutsuzdu. O'nun bu çıkışı dengelerimizi sarstı, 'galiba TİP'e güvenmiyor' kuşkusuna kapıldım. Kuşkumu dillendirdim. 'TİP öncümüzdür, bu açık, ama o da hata yapabilir. Hataları aşması, gelişmesi bilinçli taraftarları sayesinde mümkün olur. Bilgili taraftarlar olalım, bunun için okuyup kendimizi geliştirelim' dedi İbrahim. Bu çıkıştan sonra da adım adım sol klasiklere yöneldi." (5)*

Kaypakkaya'nın devrimci mücadele safalarında TİP faaliyetçisi olarak yer almaya başladığı bu döneme ilişkin; onun düşüncelerinin hangi aşamalardan geçerek olgunlaş-



tığını, bu süreçlerde birebir yanında olan mücadele arkadaşlarından M. Oruçoğlu şöyle yorumlamaktadır. *“Birinci dönem, parlamentarist, reformist olduğu dönemdir. TİP’in etkisi altındadır. Sosyalizm, emekçi halkın oylarıyla sandıktan çıkıp iktidara oturacaktır. 65–66–67 dönemidir bu. Öyle iktidara oturan sosyalizm, toprakları, fabrikaları, bankaları, sigorta şirketlerini devlet mülkiyeti haline getirecek, ülkeyi NATO’dan çıkaracak, üslerden arındıracaktı. İbo’nun Atatürk’e ve Atatürk Cumhuriyeti’ne sempatiyle baktığı, onu savunduğu bir dönemdir bu aynı zamanda.”* (6)

Kaypakkaya’nın devrimci mücadele içinde genç bir devrimci militan olarak yer almaya başlaması ve o dönemin koşulları içinde “TİP’in devrimci mücadele içinde öncü” olması, Kaypakkaya’nın TİP saflarında mücadeleye başlamasını getirmiştir. Bu dönemde Kaypakkaya, TİP’in bilinen parlamentarist, reformist görüşlerini savunmaktadır. Ancak bu durum Kaypakkaya’nın TİP’in var olan bu görüşlerini sorgulamaya çağı anlamına gelmiyordu elbette. Nitekim Kaypakkaya bir yandan kitlelerin mücadeleleri içinde yer alırken öte yandan ise sol klasik eserlere yönelmiş, devrimci hareket içinde giderek yükselen ve hararetlenen tartışmalarda taraf olmaya başlamıştır.

1965 seçimleri sırasında gelişen “sosyalist devrim” tartışmalarında, TİP içinde yer alan YÖN hareketinden gelenler ve yine TİP’in içinde yer alan ancak “sosyalist devrim” tezine karşı çıkan anlayışların bir araya gelmesiyle **Milli Demokratik Devrim Hareketi** oluşur. Bu gelişme TİP içerisinde ikisi de modern revizyonist **“kapitalist olmayan yoldan kalkınma”** tezlerinin savunuculuğunu yapan, ancak yöntemde ayrılan iki siyasi anlayışın ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu siyasi anlayışlardan biri olan MDD’ciler bir askeri darbeye umut bağlıyorlar, diğer grup ise “parlamentar yolla”

sosyalizmi kurma hayalini taşıyordu. Bu gruba ise “sosyalist devrimciler” deniliyordu. Çok geçmeden, MDD anlayışını savunanlar, TİP’in dışına itilmiştir. Ya da TİP’ten ayrılmışlardır.

MDD anlayışını savunanların TİP’ten tasfiye edilmesi sonrasında, tasfiye edilenler tarafından 1 Temmuz 1969 tarihinde on beş günde bir yayınlanan İşçi-Köylü gazetesi çıkarılmaya başlanır.

Milli Demokratik Devrim ve Sosyalist Devrim tezleri biçiminde TİP’te yaşanan bu ayrışmanın arka planında kitle hareketinin yükselmesi ve bu hareketin kendi önderlerini yaratması ve özellikle gençlik içinde, TİP’in etkisi altında bulunan Fikir Kulüpleri Federasyonu’nda bu gençlik önderlerinin yer almaya başlaması vardır. Nitekim tam da bu nedenle FKF yöneticileri tarafından gelen bu baskı karşısında etkisizleştiler. Bu etkisizleşme FKF’nin 9–10 Ekim 1969 tarihinde toplanan 4. Kurultayı’nda, FKF’nin, Dev-Genç’e dönüşmesi ve TİP’li FKF üyelerinin örgütten ihraç edilmesiyle sonuçlanır.

TİP içinde MDD ve Sosyalist Devrim tezleri çevresinde yaşanan bölünmede, uluslararası alanda Rus Sosyal Emperyalistleri’nin Çekoslovakya’yı işgali ve Çin Halk Cumhuriyeti’nde gerçekleştirilen Büyük Proleter Kültür Devrimi’nin tüm dünyayı ve ülkemizdeki sınıf mücadelesini etkilemesi rol oynamıştır. Özellikle Kaypakkaya’nın düşüncelerinin şekillenmesinde ve ideolojik evriminde belirleyici rolü alacak olan BPKD’nin etkilerinin tüm dünyaya dalga dalga yayılması, öte yandan Sovyetler’de iktidarı ele geçiren Kruşçev modern revizyonizmine karşı ML savunulduğu koşullarda, ülkemizdeki kitle hareketi ve bununla birebir bağlantılı olan devrimci hareket, tarihinde en yüksek noktalardan birisine ulaşmıştı.

Dev-Genç bu kitle hareketinde önemli bir rol oynar. 1969 yılından, kapatıldığı 26

Nisan 1971 yılına kadar Dev-Genç; devrimci gençliğin bir kitle örgütü olarak militan mücadelesini sürdürür. 1971 devrimci çıkışını kendi kişiliklerinde somutlayan devrimci önderler bu örgütlenme içinden çıkar.

Kaypakkaya bu tarihsel kesitte başlangıçta TİP'in Sosyalist Devrim görüşlerini savunur. Ancak gerek ülkemizdeki kitle hareketlerinin etkisi ve gerekse de uluslararası alanda yaşanan gelişmeler, Onun TİP'in sosyalist devrim tezlerini sorgulamasına yol açar. Zamanla TİP'in parlamentarist ve reformist tezlerini kendi düşün dünyasında mahkûm eder. 1968 yılının sonlarında MDD tezinde ikna olur. Bunu da o dönem mücadele arkadaşlarından birine şöyle ifade eder: *“Yahu ben yanlışım. Sosyalist devrim görüşü Türkiye için hatalıdır. Artık ben de MDD görüşünü savunuyorum. Lenin'in bu konudaki kitaplarını okudum.”* (7)

Kaypakkaya'nın Milli Demokratik Devrim tezini benimsemesi konusunda yine o dönem mücadele arkadaşlarından birisi olan Ali Taşyapan şu yorumu yapmaktadır. *“Başta sol klasikleri, yanı sıra başka kitapları okumaya yöneldikçe maya tuttu. Bu atılım sürecinde sıradan taraftarlıktan sorgulayan taraftarlığa sıçrama yaptı. Yükselen sol içi tartışmanın da etkisiyle TİP'in çizgisini yoğun bir kritikte sorguladı. Yanı sıra karşı seçeneğin tezlerini sorgulayıp irdeledi, sonuçta TİP'ten koşturdu, yeni bir özümlemeyle Milli Demokratik Devrim tezini benimsedi.”* (8)

Kaypakkaya ise yaşanan bu süreci, daha sonradan kaleme alacağı bir makalesinde ayrıntılı olarak anlatacaktır. '71 Devrimci Çıkışının ve bu arada Kaypakkaya'nın tezlerinin gelişimi açısından son derece önemli gelişmeler barındıran bu sürecin daha iyi anlaşılması açısından Kaypakkaya'nın ifadelerini –uzun bir alıntı pahasına da olsa aktarmakta yarar vardır. *“1965 yılının sonunda ve 1966 yılının başında pasifist, par-*

*lamentarist TİP yönetici kliğiyle, askeri darbeye bel bağlayan Mihri Belli kliği arasında ortaya çıkan mücadele gittikçe şiddetlenerek devam ediyordu. Bu iki klik arasında özünde hiçbir fark yoktu. İkisi de, esasta, modern revizyonizmin “kapitalist olmayan yol” tezinde birleşiyorlardı. Tek fark, birinin seçimlere ve parlamentoya bel bağlamasına karşılık, diğerinin askeri bir darbeye umut bağlamış olmasıydı. TİP kliği, bütün hesaplarını seçimlerde alacağı oylar üzerinde kuruyor, kendisine parlamento yolunun kapacağı endişesiyle işçi sınıfımızın, yoksul köylülerin ve gençliğin aktif mücadelesine hayâsızca saldırıyordu. Kasım 1967'de Türk Solu çevresinde toplanan Mihri Belli burjuva kliği ise, Doğan Avcıoğlu'yla kol kola, üniversite gençliğinin eylemlerini bir kaldıraç gibi kullanarak askeri darbe tezgâhlamanın hesapları içindeydiler. Öte yandan Mihri Belli kliği, geniş emekçi kitlelerine, işçi sınıfına ve köylülere sırtını dönmüştü. Dünya komünist hareketine, Marksizm-Leninizm-Mao Zedung Düşüncesi'ne sırtını dönmüştü. “Cezayir Sosyalizmi” safsatalarıyla işçi sınıfının, yoksul köylülerin, devrimci aydınların ve gençliğin bilincini bulandırıyor, gözüne kül serpiyordu. Reformcu bir burjuva diktatörlüğünü, proletarya iktidarı ve sosyalizm olarak yutturmaya çalışıyordu. Proletaryanın bağımsız siyasi örgütlenmesini, proletarya önderliğini reddediyordu. Tam bir hâkim millet milliyetçiliği güdüyor, faşist ırkçılıkta bile “olumlu” bir yan olduğunu iddia edecek kadar alçalıyor, Türk hâkim sınıflarının milli baskı politikasına suç ortaklığı ediyordu.”* (9)

Görülebileceği üzere Kaypakkaya bu ifadelerinde hem TİP'in görüşlerini hem de Mihri Belli'de somutlanan MDD'ci görüşleri, iç yüzlerini ortaya koyarak mahkûm etmektedir. Kaypakkaya TİP'in görüşünden koştuktan sonra savunmaya başladığı MDD'ci görüşler, Mihri Belli'de somutlanan görüşleri

de bu saflarda iken çıkardığı dersler sonucunda mahkûm etmiştir. Bu sürecin gelişimine ise biraz ileride değineceğiz.

### VIII.

Kaypakkaya'nın MDD tezini savunanlarla birlikte hareket etmeye başlaması, görüşlerinin değişime uğraması, O'nun devrimci yönteminin, sorgulayıcı ve analiz edici yaklaşımının, meselelere, olaylara sınıfsal perspektiften bakma çabasının doğal bir sonucuydu. Kaypakkaya MDD saflarındayken de aynı devrimci yöntemini izlemeyi, sorunlara sınıfsal pencereden bakmayı sürdürecektir ve hâlihazırda var olan geçerli görüşlere yönelik sorgulayıcı bir biçimde yaklaşacaktır. Kaypakkaya'nın MDD tezini savunmaya başlamasıyla birlikte, onun devrimci yönteminin tarzı olagelen "**pratikte en ilerici durumu sergileme**" çabasının somut bir yansımasını görmekteyiz. Kaypakkaya'nın bu tavrı MDD saflarındayken de sürmüştür.

MDD tezini savunanlarla birlikte hareket etmesi, bu anlayış çerçevesinde hareket edenlerin, 17 Kasım 1967'de yayın hayatına başlamış olan Türk Solu dergisinde görüşlerini ifade etmeleri, Kaypakkaya açısından da değerlendirilir. Türk Solu dergisine yazılar yazmaya başlar. Yazmış olduğu yazılar, onun devrimci yönteminin somut izlerini taşır. Yazılarında Kaypakkaya, kitle mücadelelerinden çıkardığı derslere değinir, güncel gelişmelere ilişkin yorumlarda bulunur. Kaypakkaya'yı benzer bir biçimde 1 Temmuz 1969'da çıkartılmaya başlanan İşçi-Köylü gazetesinde, hem çalışan olarak, hem de gazetenin yazarlarından biri olarak görmekteyiz bu süre içinde. Bu gazetede çalıştığı sırada da Kaypakkaya'nın devrimci yönteminin, çalışma tarzının birebir politik ve pratik yansımalarını, o dönemin tanıkları anlatmaktadır.

Kaypakkaya'nın TİP'ten koparak, MDD tezinde ikna olması ve faaliyetine bu anlayış

doğrultusunda yön vermesi, onun henüz düşüncelerinin olgunlaştığı anlamına gelmiyordu elbette. Kaypakkaya bu dönemde yazmış olduğu yazılarda, bir yandan daha sonra reddedeceği görüşler ileriye sürerken, diğer yandan daha sonra ileriye sürdüğü tezlerde daha da olgunlaştıracağı düşüncelerinin ipuçları vardır. Bu dönemde yazmış olduğu yazıların, içinde faaliyet sürdürdüğü anlayışın politik tespitleri ve ideolojik duruşunun somut birer yansımalarını taşıdığını ifade etmek gerekir. Öte yandan Kaypakkaya bu süreçte hem yoğun bir okuma-araştırma-tartışma süreci içindeyken, diğer yandan ise kitle hareketlerine, öğrenci eylemlerine, işçi grevlerine, köylülerin mücadelelerine katılmaktadır.

Kaypakkaya'nın bu sürecini, o dönem onunla birlikte olan, M. Oruçoğlu şöyle değerlendirmektedir: "*İkinci dönem, parlamentarizm ve TİP'ten koptuğu dönemdir. Yani 68-69-70 dönemidir bu. Sosyalizme hemen geçilmez. Toprak sorununun çözülmesi, ülkenin bağımsızlaşması gerekmektedir. İktidarı ele geçirme aracı değişmiştir. Sandık, yerini zor ögesine terk etmiştir. İbo artık bulunduğu her yerde Demokratik Devrim programının ateşli bir savunucusu ve uygulayıcısıdır. Ülke tarihine bakışı net değildir hala. Eski TKP'nin, Kıvılcımlı'nın, Mihri Belli'nin etkilerinden sıyrılmış değildir. İktidarı ele geçirme aracında nettir ama yöntemi konusunda henüz net değildir. Çin Devrimi yöntemine karşı değildir. Yoğun bir okuma araştırma sürecini yaşamaktadır.*" (10)

Kaypakkaya'nın içinde bulunduğu bu durum; O'nun düşüncelerinin şekillenmesi açısından ele alındığında, MDD tezi etrafında yaşanan tartışmaların, gruplaşmaların, O'nu eğittiğini, O'nun düşüncelerinin şekillenmesinde rol oynadığını söyleyebiliriz. Çünkü bu çalışmanın başından itibaren vurgulamaya çalıştığımız üzere, Kaypakkaya'nın devrimci yöntemi, yanlış atıp, doğ-

ruyu alma, sosyal ve siyasal gelişmelere eleştirel yaklaşma ve pek tabii ki bu sırada Marksist-Leninist-Maoist önderlerin kitap, makale ve görüşlerini inceleme, bu incelemeyi pratik faaliyetle bütünleştirme biçimindeki çalışma tarzının, onun MDD saflarında yaşanan bu tartışmalardan kendi düşünsel gelişimi için yararlandığını, düşüncelerinin şekillenmesine yardımcı olduğunu söyleyebiliriz.

MDD tezinin etrafında hareket eden grupların net bir fikir birliği içinde olmaması, bu grupların birbirleriyle yoğun bir biçimde tartışmasını ve ardından da kendi içlerinde saflaşma yaşamalarını beraberinde getirir. Aslında bu gruplaşma, FKF'nin Dev-Genç'e dönüştüğü kurultay öncesinde de MDD tezi savunanlar arasında vardır. Nitekim FKF'nin Dev-Genç'e dönüştürüldüğü kurultayda var olan bu saflaşma açık bir hal alır. Kurultay esnasında ve sonrasında FKF'nin içinde oluşan ve liderliğini Doğu Perinçek'in yapmış olduğu gruba karşı, çoğunluğunu daha sonradan THKP-C'yi oluşturacak olan devrimci gençlik önderlerinin yoğun eleştirileri olur. Eleştirilerin yoğunlaştığı nokta, Perinçek'in önderliğini yaptığı grubun "MDD'de proletarya önderliğinin koşulları" ve "Milli Cephe" konusunda izlediği tutumdur. Bu eleştiriler Dev-Genç içerisinde yeni bir ayrışmayı getirir. Önderliğini Doğu Perinçek'in yaptığı grup Dev-Genç'ten ayrılır. 1969 Aralık ayında şekillenen bu grup Ocak 1970'de Proleter Devrimci Aydınlik (PDA) yayınına çıkarmaya başlar. Dev-Genç'e hâkim olan grup ise Aydınlik Sosyalist Dergi'yi (ASD) çıkarmaya devam eder.

Yaşanan bu saflaşmanın arka planında kabaca şöyle bir durum söz konusudur: "MDD esprisi etrafında toplanan saflar içerisinde başlıca üç ayrı görüş ve akım bulunmaktaydı. Birincisi, sözcülüğünü Mihri Belli'nin yaptığı görüş; MDD cuntacı, yani devrim için halk kitlelerinin yaratıcı eylemi-

ni değil, bir subay grubunun tepeden inme darbesine bel bağlayan eğilimi ifade ediyordu. ...İkinci görüş; sözcülüğünü muhtelif zamanlarda Yusuf Küpeli, Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, M. Ramazan Aktolga gibi gençlerin yaptıkları devrim için yine halk kitlelerinin yaratıcı eylemine değil, küçük öfkeli aydınlar veya seçkinler grubunun kitlelerden kopuk soyut anti-emperyalist eylemlerine bel bağlıyorlardı. Üçüncü ana görüş ise; sözcülüğünü Doğu Perinçek, ben (Halil Berktaş) ve Ömer Özerturgut, Atıl Ant, Gün Zileli... İstanbul'da; Bora Gözen, İbrahim Kaypakkaya, Muzaffer Oruçoğlu'nun yaptıkları esas niteliği, devrimin işçi ve köylü kitleleri tarafından gerçekleştirilebileceğine inanan görüştü." (11)

Burada hemen belirtmek gerekir ki yukarıda ifade edilen birinci görüşe yani Mihri Belli'nin cuntacı görüşlerine ek olarak şunlar ifade edilebilir. Mihri Belli bu görüşlerinde tek başına değildir. MDD saflarında Mihri Belli ve Hikmet Kıvılcımlı çevresinde şekillenen bu cuntacı anlayışlar; Dev-Genç içerisindeki "sol" Kemalist anlayışlarla ilişki içindedirler. Gerek Mihri Belli ve gerekse de Hikmet Kıvılcımlı aralarındaki görüş ayrılıklarına rağmen, esas noktada birleşiyorlardı. Birleştikleri nokta; gerçekleştirilecek bir askeri darbenin yanında yer almaktı. Bu darbenin "sol" yanını oluşturmaktı. Her ikisinin de düşünceleri gerçekleştirilecek bu darbenin "sol bir darbe" olmasını sağlamak biçiminde özetlenebilir. Ayrıntıda ise Mihri Belli ve çevresindekiler Madanoğlu Cuntası'nı dışarıdan desteklerken; Hikmet Kıvılcımlı ve ekibi ise kendisine bağlı askerler aracılığıyla İrfan Solmazer Cuntası'na karşı bir beklenti içindeydi.

Ve yine belirtmek gerekir ki, MDD safları içinde var olan bu saflaşma 1971 Devrimci Çıkışı'nın da habercisidir aynı zamanda. 1970 yılının başında PDA'nın Dev-Genç'ten kopuşundan sonra, Dev-Genç içe-

risinde bir yandan süregiden kitle hareketinin ortaya çıkardığı devrimci gençlik önderleri faaliyet yürütürken, öte yandan Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı gibi çevrelerin savunduğu reformist, pasifist anlayışlar vardır. Bu gruplar arasında da kıyasıya bir mücadele devam etmektedir. Dev-Genç içerisinde Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı'da somutlanan anlayışlara karşı, gençliğin kendiliğinden gelme mücadelesinin önderleri olan devrimci gençlik önderlerinin mücadelesi söz konusudur.

Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı gibi çevrelerin temsil ettiği anlayışların amacı; kendi cuntacı görüşleri için, gençliğin bu devrimci önderleri şahsında somutlanan kendiliğinden gelme mücadelesini bir kaldıraç gibi kullanmasıdır. Ancak bunda başarılı olamazlar. Gençliğin kendiliğinden gelme mücadelesinin etkisi ve devrimci gençlik önderlerinin militan çıkışı, bu hayalleri yerle bir eder. Aradan 1 yıl gibi kısa bir süre geçtikten sonra, Dev-Genç içerisinde gençlik hareketinin İstanbul ve Ankara kadrolarının bazıları bir araya gelerek Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'nu (THKO) kurarlar. Yine Aralık 1970'de Dev-Genç içinde ön plana

çıkan devrimci gençlik önderleri tarafından Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (THKP-C) kurulur.

Kaypakkaya'nın Dev-Genç içerisinde yaşanan PDA-ASD ayrışmasında PDA safalarında kalması oldukça dikkat çekicidir. Genç bir devrimci militan olarak, söylemde daha "keskin" olan Dev-Genç safalarında kalması, ilk bakışta makul bir davranış, mantıklı bir tutum olarak görülebilir. Ancak Kaypakkaya'nın bunun tersi bir pratik tutum sergilemesi, yaşanan bu süreçte Türkiye devrimine ilişkin düşüncelerinin giderek şekillendiği ve onun meselelere "duygusal", gençliğin verdiği dinamizm ile "tepkisel" yaklaşmadığı tam tersine, teorik bir bakış açısıyla, bilimsel bir yaklaşımla hareket ettiğini göstermesi açısından önemlidir.

Nitekim Kaypakkaya'nın bu tavrını, o dönemler mücadele arkadaşı olan Ali Taşyapan şöyle yorumlamaktadır: "*İbrahim atıl-gan bir yapıya sahipti, bu özelliği kıstas alındığında, MDD ayrışmasında doğal olarak Dev-Genç kesiminde kalması gerekiyordu. Ama öyle olmadı, savaşım çizgisinde sertliğin az olduğu Aydınlik hareketini tercih etti. Bunun nedeni olmalı. Kanımca şu: Ko-*



*münist önderlerden Lenin, Stalin ve Mao'nun eserlerini okudu. Sovyet ve Çin devrimlerinin deneyimleri hakkında bilgi sahibi oldu, kitlelerin gücüne yaslanan devrimci ayaklanmayla, düzen ordusunun bir kesimine yapılan askeri darbe arasındaki niteliksel farklılığın ayırımına vardı. Mihri Belli'nin cuntacılığına eleştiri yönelten Aydınlık grubunu kendine yakın gördü, tercihini ona yaptı.” (12)*

Kaypakkaya MDD tezini savunanlar içerisinde yaşanan bu ayrışma süreci içinde, bir yandan yoğun bir okuma-araştırma-inceleme süreci içindeyken, öte yandan ise gerçekleştirilen tartışma toplantılarına katılır. Bu tartışmalar da Kaypakkaya'nın kendi düşüncesini şekillendirme yolunda oldukça yararlı tartışmalardır. Devrimci gençliğin kendi içerisinde gerçekleştirdiği bu tartışmalarda Kaypakkaya, daha sonradan THKO ve THKP-C'yi oluşturacak olan gençlik kadrolarının sol yaklaşımlarını, devrimde kitlelerin rolünü küçümseyen anlayışlarını, MLM ustaların eserlerine dayanarak eleştirir ve mahkûm eder. Bu yüzden bu tartışmalarda, birkaç kez fiziksel saldırıya maruz kalır. Bu saldırılar çok üst boyutta fiziki saldırılar olmamakla birlikte, devrimci gençlik içerisinde yaşanan teorik tartışmaların, polemiklerin keskinliğini göstermesi açısından dikkat çekicidir.

Kaypakkaya bu dönemde de kitlelerin eylemlerine katılmaya ve bu kitle eylemlerinin ateşinde, düşüncelerini alazlandırmaya devam eder.

Kaypakkaya'nın kendisi bu süreci şöyle anlatmaktadır: *“1969 yılında FKF'nin Dev-Genç'e dönüştüğü kurultayda, Dev-Genç ve Aydınlık Sosyalist Dergi içinde de ayrılık oldu. Ben bu ayrılığa Proleter Devrimci Aydınlık ve İşçi-Köylü dergi ve gazetesi çevresindeki arkadaşların grubunda yer aldım. Bu dergi ve gazetenin çıkışına, dağıtımına yardımcı olmaya, savunduğumuz görüşleri*

*işçiler, köylüler ve gençlik içerisinde yaymaya çalıştım. Yine bu arada Trakya'daki topraksız köylülerin, ellerinden toprağı jandarma gücüyle gasp etmiş büyük çiftlik sahiplerinin topraklarını işgal etmesi eylemlerine, İstanbul'da Demirdöküm, Sungurlar, Horoz Çivi, Pertrisk, Ege Sanayi, EASAKÜ, Gıslaved, Gamak, Singer ve Derby fabrikalarındaki işçilerin haklı grev ve direnişlerine yardımcı olmak için elimden geleni yaptım. 15-16 Haziran Büyük İşçi Yürüyüşü'ne katıldım ve fırsat buldukça da faşistlerin üniversitelere yaptığı saldırılara karşı savunma mücadelesine veren devrimci gençliğin bu mücadelesine ve diğer demokratik eylemlerine katkıda bulunmaya çalıştım.” (13)*

Kaypakkaya bahsini ettiği bu pratik faaliyet içinde yer alırken, İstanbul'da İşçi-Köylü gazetesi içinde yazı kurulunda yer almakta, “İşçi Komitesi” sorumlusu olarak çalışmaktadır. Bu süre içinde Proleter Devrimci Aydınlık dergisine de makaleler yazmaktadır.

Kaypakkaya'nın daha sonradan Tİ-İKP'den revizyonizmden kopuşunda ileriye süreceği tezlerin ana hatlarıyla şekillenmeye başlaması bu sürece aittir. Haziran 1972 tarihinde kaleme almış olduğu **“Genel Eleştiri”** makalesinde Kaypakkaya, bu süreci **“Revizyonizmin Birinci Defa Kılık Değiştirmesi, Proleter Devrimci Aydınlık (PDA)”** ara başlığıyla değerlendirecektir.

Kaypakkaya pratik tutum olarak MDD ayrışmasında PDA saflarında yer alırken Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı revizyonizmini kendi düşün dünyasında mahkûm etmiştir. O'nun bu revizyonist anlayışları mahkum edişi, benzer eleştirileri getiren PDA saflarında yer almasında önemli rol oynamıştır. Ancak O'nun PDA saflarında yer alması; hem PDA'nın düşüncelerinin gerçek yüzünü henüz gördüğü anlamına, hem de ülke devriminin niteliği konusunda tümünden netleştiği anlamına gelmiyordu.

Kaypakkaya'yı Kaypakkaya yapan ve O'nun 1971 çıkışının komünist yüzünü oluşturmasına vesile olan devrimci yöntemi sorgulayıcı ve analiz edici yaklaşımı bu süreçten sonra PDA saflarında yer almaya başlamasıyla da devam edecektir. Özellikle Kaypakkaya'da oldukça net bir biçimde gördüğümüz teoriyi somut pratikten çıkarma yaklaşımı bu sürecine de damgasını vurur. Bu süreçte Kaypakkaya, kendisinin yukarıda bahsini ettiği, köylülerin, işçilerin, öğrencilerin mücadelesi içinde bizzat yer alarak, Türkiye devrimine ilişkin düşüncelerini şekillendirmeye ve PDA revizyonizminin gerçek yüzünü görmeye başlar.

Kaypakkaya daha sonradan TİİKP revizyonizminden koptuğunda bu sürece ilişkin; Dev-Genç içinde yaşanan ayrışmayı, hem Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı, hem de PDA revizyonizminin gerçek yüzünü ortaya koyarak MLM temelinde değerlendirmiştir. Ulaştığı sonuç oldukça nettir.

Bugün '71 çıkışı ve Kaypakkaya değerlendirildiğinde, genel olarak onun Şafak Revizyonizmi'ne karşı ileriye sürdüğü tezler hatırlanmaktadır. Bu tezlerin arasında da Milli Mesele ve Kemalizm ile ilgili ileriye sürdüğü görüşler ön plana çıkarılmaktadır. Oysa Kaypakkaya'nın Şafak Revizyonizmi'ne yönelik eleştirilerinde, ya da daha doğru ifadeyle O'nun TİİKP revizyonizminden kopup TKP/ML'yi kurmasına yol açan tezlerinde aynı zamanda, o sürecin Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı gibi devrimcilerinde somutlanan revizyonist anlayışları da mahkum etmiştir. Kaypakkaya daha sonradan eleştireceği ve mahkûm edeceği PDA revizyonizmi ile birlikte hareket ederken, Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı revizyonizmine tavır almıştır. Ancak onun daha sonradan da belirteceği gibi, PDA saflarında yer alışı, Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı gibi revizyonist anlayışların etkisinden tam olarak koptuğu anlamına gelmiyordu. Nihayetinde

PDA saflarında bulunuyordu. PDA'nın ise Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı'da somutlanan revizyonist anlayıştan tam olarak koptuğu söylenemezdi. **PDA'nın kendisi Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı revizyonizminin kılık değiştirmiş haliydi.** Kaypakkaya PDA içinde yer aldıktan sonra, onun devrimci yönteminin, sorgulayıcı yaklaşımının doğal bir sonucu olarak PDA revizyonizmini mahkum ederken, aynı zamanda Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı'da somutlanan revizyonist anlayışları da mahkum ediyordu. Kaypakkaya'nın tezlerinin, ortaya çıktığı sürece dair bütünlüklü ele alınmasının gerekliliğinin bir nedeni de budur.

Öte yandan Kaypakkaya TİİKP revizyonizminden kopuşunda ileriye sürdüğü tezlerde; kendisinden önce '71 devrimci çıkışını gerçekleştiren ve Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı revizyonist anlayışlarından kopan küçük burjuva devrimci örgütlenmelere yönelik var olan eleştirilerini de ifade etmiştir.

Kaypakkaya'nın Türkiye devriminin niteliğine ilişkin düşüncelerinin şekillenmeye başlamasının tarihsel kesiti olan bu dönem, aynı zamanda onun teoriden önce pratikte devrimci tutum içinde olduğunun somut izlerini taşır. Daha önce de belirttiğimiz gibi Kaypakkaya'nın devrimci yönteminin tipik bir özelliği olan bu durum, bu süreçte oldukça net olarak kendisini göstermektedir. MDD saflaşmasında Mihri Belli ve Hikmet Kıvılcımlı revizyonizminden kopuşu onun pratikte en ileri duruşu tercih etmesinin sonucudur. Her ne kadar PDA revizyonizmi Mihri Belli ve Hikmet Kıvılcımlı'da somutlanan revizyonist anlayışlardan tam olarak kopmuş olmasa da, söylemde "ileri bir duruşu" temsil ediyordu. Marksizm-Leninizm-Mao Zedung Düşüncesi'nden, Halk Savaşı'ndan bahsediyordu. Çin Devrimi'ni sahipleniyor, Sosyal Emperyalizme karşı tavır alıyordu. Devlet tahlili konusunda da ileri bir bakış açısı vardı.



Kaypakkaya'nın Haziran 1972 yılında kaleme almış olduğu "Şafak Revizyonizmi ile Aramızdaki Ayrılıkların Kökeni ve Gelişmesi, TİİKP Revizyonizminin Genel Eleştirisi" başlıklı makalesinde bu sürece ilişkin genişçe bir değerlendirme yapmaktadır. Kaypakkaya bu makalesinde esas olarak Şafak Revizyonizmi'ni hedeflemiş olsa da, başta Mihri Belli revizyonizmi olmak üzere Hikmet Kıvılcımlı ve küçük burjuva gençlik önderleri hakkında da eleştirilerde bulunmaktadır. Kaypakkaya'nın adı geçen bu makalesinden uzunca bir alıntı yapmak, onun bu sürece ilişkin bakış açısını ve değerlendirmesini öğrenmek açısından yararlı olacaktır. Üzerinde durduğumuz bu sürece ilişkin değerlendirmesi şöyledir Kaypakkaya'nın: "İktisadi buhranın gittikçe derinleşmesi, hâkim sınıflar arasındaki çelişmelerin şiddetlenmesi ve bunlara bağlı olarak işçi, köylü ve gençliğin şiddete dayanan eylemlerinin yükselmesi karşısında revizyonist klik, suratına yeni bir maske takarak bu eylemleri pasifleştirmeye girişti. Mihri Belli saflarında yeni bir çelişme ortaya çıkmıştı. Bir yanda, gençliğin kendiliğinden gelme mücadelesini temsil eden ve bu anlamda aktivizmi savunan küçük burjuva gençlik önderleri, öbür yanda da her türlü aktif mücadeleyi reddeden pasifist burjuva unsurlar vardı. İkinci grubun başını Mihri Belli'yle birlikte şimdiki Şafak Revizyonistleri çekiyordu. TDGF Kurultayı'nda mücadele açığa çıktı. Bilindiği gibi bir müddet sonra yayın organları da ikiye ayrıldı ve PDA dergisi çıkarıldı. O günkü adıyla PDA revizyonizmi, gençliğin kendiliğinden gelme hareketlerine tercüman olan küçük burjuva önderlere karşı uzun müddet M. Belli'nin sağcı çizgisini savundu. PDA'nın 1. sayısında 'biz Türk Solu'nun açtığı yoldan yürüdük', 'Türk Solu ve PDA, hareketimizin değişik ihtiyaçlarına cevap veren iki yayın organıdır' diye yazdılar. Böylece M. Belli çizgisine bağlılıklarını açıkça ilan ettiler.

M. Belli ise, bir ara ortada bir tavır takındı. Gençlik kitlesinin büyük çoğunluğunun PDA revizyonizmine cephe alması üzerine, ustaca bir manevrayla 'askeri darbe' emellerine daha uygun gördüğü TDGF yöneticileri tarafında yer aldı. Mihri Belli'yle, tipik küçük burjuvalar olan gençlik önderleri arasında böylece bir ittifak doğdu. Gençlik kitlesine bunlar hâkim oldular. PDA revizyonist kliği, görüşlerine sadakatle sarıldığı M. Belli'nin ihanetine uğradı. Bunun üzerine görüşlerinde ufak tefek değişiklikler yapmak zorunda kaldı. Ama Mihri'ci öz değişmedi. Gençlik hareketleri, elbette, küçük burjuva karakterlerinden ötürü bir sürü zaaf ve sakatlıklar taşıyordu! Bu tabii bir şeydi ve ancak, işçi, köylü kitleleri arasında kök salmış bir komünist partinin önderliği, gençliğin mücadelesini, geniş emekçi yığınlarının mücadelesiyle birleştirilebilir ve bu zaaf ve sakatlıkları ortadan kaldıracaktı. Fakat henüz komünist bir önderlik yoktu. Çeşitli revizyonist klikler, en başta da M. Belli kliği, gençliği kendi emellerine alet etmek için, elinden gelen her şeyi yapıyor, gençlik hareketleri üzerinde etkili oluyorlardı! Gençlik hareketinin tabiatından gelen zaaf ve sakatlıkları revizyonizmin etkisinden ileri gelen zaaf ve sakatlıkları birleşince, ülkemiz bu yiğit evlatlarının devrimci potansiyeli çıkmaz yollarda çarçur ediliyordu." (14)

## IX.

Bazı çevreler, Kaypakkaya'nın bu süreçte içinde, PDA revizyonizmi saflarındayken yazmış olduğu makalelere özel bir önem atfederler. Onun bu döneminde "Lenin'den etkilendiğini Maoizm'in etkisinin az olduğunu"(!) ileri sürerler. Hiç kuşkusuz ki bu gerçekçi ve doğru bir değerlendirme değildir. Çünkü bu dönemde Kaypakkaya'nın düşünceleri ve ideolojik evrimi MLM doğrultusunda, özellikle de Maoizm doğrultusunda şekillenmektedir. Kaypakkaya yoğun

bir pratik faaliyetle birlikte Marksist Leninist Maoist ustaların eserlerini de incelemektedir. Ve bir kez daha belirtmek gerekir ki bu dönemde Kaypakkaya, PDA'nın Mao Zedung Düşüncesi'ni sahiplenmesinden Çin Devrimi'ne yaklaşımından etkilenmiştir. Bir başka ifadeyle Kaypakkaya'nın PDA saflarında yer almasının asıl nedeni, bu anlayışın Mao ve Çin Devrimi karşısındaki tutumudur. Bu dönemde Kaypakkaya'nın özellikle Maoizm'e yönelmesi söz konusudur. Dev-Genç, PDA ayrışmasında Kaypakkaya'nın PDA saflarında kalmasında, PDA'nın Mao ve Çin Devrimi'ni sahiplenmesi, sosyal emperyalizm konusundaki tavrı, devlet tahlili ve bununla bağlantılı olarak devrimin işçi ve köylü kitlelerine dayanılarak kitlelerin devrimci kalkışmasıyla gerçekleşebileceği anlayışının savunulması vb. bunda etkindir. Bu gerçeği yok saymak ya da Kaypakkaya'yı "Maoizm'den etkilenmiş" olarak tanımlamak, O'na yapılacak en büyük haksızlık olmakla birlikte, bu tarz değerlendirme sahiplerinin gerçeği olduğu gibi değil de, kendi istedikleri gibi yorumladıklarını gösterir.

Bu nokta oldukça önemlidir. Kaypakkaya'nın ve PDA grubunun dönemin ÇKP'si ve MLM biliminden yana saf tuttuğu koşullarda (**nasıl bir anlayışla sahiplenildiği ayrı bir tartışma konusudur ve bu görevi daha sonradan Kaypakkaya layıkıyla yerine getirmiştir.**) Türkiye Devrimci Hareketi içinde Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı ve daha sonradan THKO ve THKP-C'yi oluşturacak gençlik önderlerinin tümü, uluslararası komünist hareket içinde saflaşmada taraf olmamak noktasında buluşuyorlardı. '71 Devrimci Çıkışı'nın önderlerinden Mahir Çayan, Sovyet modern revizyonizmine eleştirisel bir tutum takınmakla birlikte esasa ilişkin bir eleştiri getiriyordu. PDA'nın ve bu grubun içinde yer alan Kaypakkaya'nın dışında, Türkiye Devrimci Hareketi

içinde yer alan devrimci çevrelerin tümü ÇKP-SBKP arasında, MLM ile Modern Revizyonizm arasında orta yolcu bir tutum takınmışlardı.

Kaypakkaya'nın PDA saflarında kalışının belirleyici nedeni MLM'dir ve özellikle de Maoizm'dir. Düşüncesini ileriye sürerken, aynı zamanda O'nu özellikle Maoizm'den ayrı değerlendirmeye çalışan düşüncelerin anlayışların, Kaypakkaya'ya ve O'nun devrimci mirasına nasıl yaklaştığına işaret etmek istiyoruz. Çünkü MDD saflarında yaşanan ayrışmada "uzlaşma eğilimi" taşıyanlara karşı Kaypakkaya "keskin" bir tavır takınmıştır. MDD saflarında yaşanan bu saflaşmanın odağında "Mao Zedung Düşüncesi" ve bu düşüncenin politik arenaya yansımalarının sonuçları vardır. Yaşanan bu ayrışmada, PDA içinde yapılan tartışmada "Mao Zedung'un fikirleri" konusunda uzlaşma eğilimleri taşıyan Doğu Perinçek, Ömer Özer Turgut "yumuşak Maoculuktan" yana iken, Kaypakkaya, "keskin" Maoculuktan yana olmuştur. (15)

PDA'nın bu süreçte takındığı "Mao" yanlısı tutumun gerçek içeriğini ve MLM'yi revize etme anlayışını daha sonradan Kaypakkaya oldukça açık ve bilimsel bir temelde ortaya koyacaktır. Kaypakkaya PDA'nın Şafak Hareketi'ne dönüşmesi ve TİİKP örgütlenmesine gitmesi ile birlikte bu anlayışın takmış olduğu "Maocu" maskeyi çekip atarak, onların sahte birer "Maocu" olduğunu gözler önüne serecektir. Bu anlamda denebilir ki ve denilmelidir ki, Kaypakkaya ülkemizde MLM biliminin ilk temsilcisi olmuştur. Kaypakkaya'nın PDA saflarında yer alması, bu çevrenin başlangıçta (MDD ayrışmasında) ML-MZD'yi kabul ettiğini ilan etmesiyle doğrudan ilintilidir. Ve Kaypakkaya, bu çevrenin ML-MZD'yi sahiplenmesi nedeniyle onun daha önceden de dile getirdiğimiz gibi devrimci yöntemine uygun olarak, pratikte en ileri devrimci tutum takın-

masının somut bir yansımasının sonucu bu saflarda yer almıştır. Ardından da süreç içinde PDA ve TİİKP saflarındaki mücadelesiy-le teorik düzeyde bu devrimci tutumunun al-tını doldurmuştur. PDA'nın MDD safların-dan kopuşundan sonra, ilan ettiği ÇKP ve Mao Zedung yanlısı tutumun gerçek içeriği-ni ve özellikle bu çevrenin Modern Reviz-yonizme karşı takındığı muhalif tavrın içyü-zünü, Kaypakkaya daha sonradan değerlen-dirmiştir. Bu değerlendirmesinde Kaypak-kaya PDA revizyonizminin bu yönünü de gözler önüne sermiştir. Şöyle demektedir Kaypakkaya: *“Uluslararası planda, dünya komünist hareketiyle modern revizyonistler arasında ortacı bir tutum benimsedi. Sov-yetler Birliği’nde ve Doğu Avrupa ülkelerin-de revizyonistlerin iktidarı tekrar ele geçir-diği, proletarya diktatörlüğünün burjuva diktatörlüğüne dönüştüğü reddediliyordu. Hele Sovyetler Birliği’nde modern revizyo-nizmin sosyal emperyalizme dönüştüğü ke-sinlikle reddediliyordu. Büyük Proleter Kül-tür Devrimi’nin tecrübeleri reddediliyordu. Hem sosyalizmle, hem de başını Sovyet Re-vizyonist kliğinin çektiği modern revizyo-nizmle dost geçinme yolu tutuluyordu. SBKP’nin ve diğer revizyonist partilerin ufak-tefek(!) hatalar işlediği kabul ediliyor-du. (Kendilerinin işlediği cinsten!..) Sonra-dan TİİKP olarak adlandırılan burjuva ku-lübü bu şartlarda, bu ideolojik temel üzerin-de doğdu. Bir yandan başlıca konularda modern revizyonist çizgiyi sürdüren PDA kliği, daha sonra Mao Zedung Düşüncesi’ne el attı. Bu nasıl mümkün oldu? Elbette Mao Zedung Düşüncesi’nin özünü bir kenara bı-rakarak...”* (16)

Kaypakkaya’yı Kaypakkaya yapan ve onun ‘71 çıkışının komünist yüzü olmasına neden olan, her şeyden önce ideolojik duru-şudur. Bu ideolojik duruşun adı ise MLM’dir. **O’nun düşüncelerinin şekillen-mesinde ‘71 Devrimci Çıkışı’nın “farklı”**

**bir bileşeni olmasında MLM bilimi doğ-rultusunda saf tutmasının belirleyici bir rolü vardır.** Bu gerçek hiçbir tartışmaya mahal vermeyecek kadar açık ve nettir.

Kaypakkaya’nın Türkiye devrimine iliş-kin düşüncelerinin şekillenmesinde, o gün-kü koşullarda uluslararası alanda yaşanan saflaşmalar ve BPKD’nin tayin edici bir rolü vardır. Ki zaten daha sonradan Kaypakkaya’nın bizzat kendisi, komünist partisinin kuruluşunda **“Hareketimiz Büyük Proleter Kültür Devrimi’nin ürünüdür”** diyerek bu gerçeğin altını kalın çizgilerle çizmiştir.

Ve yine tekrar etmek pahasına da olsa, Kaypakkaya’nın tezlerinin şekillenmesinde ve bunun sonucu olarak ülkemizde komü-nist Partisi’nin yeniden ayakları üzerine di-kilmesinde; hem ülkemizdeki kitle hareket-lerinin (öğrenci, köylü ve özellikle de 15–16 Haziran 1970 Büyük İşçi Direnişi’nin) hem de uluslararası alanda yaşanan gelişmelerin, MLM ile modern revizyonizmin arasındaki mücadelenin (özellikle bu mücadelenin so-mut yansıması olan Çin’de gerçekleştirilen BPKD’nin) yadsınamaz etkileri vardır. Kı-sacası bugün kimi çevrelerin ısrarla görmek istemedikleri, Kaypakkaya’nın “Mao”culu-ğu O’nun MDD saflarında yer alışı ve özel-likle de MDD içinde yaşanan saflaşmada, PDA saflarında kalışının belirleyici neden-lerinden birisi olmuştur. Kaypakkaya bu dö-neminden sonra özellikle de 1970’lerin orta-sından itibaren ideolojik hattını MLM bilimi doğrultusunda netleştirir. O bu netleşmeyi sağladığı içindir ki önce PDA saflarında ar-dından da TİİKP revizyonizmine karşı tutar-lı bir mücadele sürdürür. Bu mücadelenin sonucunda ise TİİKP revizyonizminden ko-puşu gerçekleştirerek, 71 Devrimci Çıki-şının komünist çizgisini oluşturan tezlerini ileriye sürer.

Kaypakkaya’nın düşüncelerinin MLM temelinde netleşmesi sürecini Ali Taşyapan şu şekilde anlatmaktadır: *“Düşün alanının*

*faal devrimci bireylerinden biri olan İbrahim Kaypakkaya rotasal esinlenişte Çin'e yöneldi. Birkaç neden sayılabilir, benim açımdan dört tanesi önemli. Bir Çin Devrimi'nin kitle tabanı güçlüdür, darbeci tezin etkisinden kopan İbrahim için bu özellik çekicidir. İki, temel güç yönüyle Çin Devrimi köylü rengini taşıyor, kırsallı olan İbrahim için bu görünüm cezbedicidir. Üç, Türkiye Devrimi'nin iki aşamalı olduğunu, ilk aşamasının Milli Demokratik Devrimden geçeceğini savunuyor, bu modelin en belirgin temsilcisi Çin'e olan ilgisi artıyor. Dört, sürmekte olan Vietnam Kurtuluş Savaşı dönem için en güçlü devrimci sestir, temel özellikleriyle Çin Devrimi'nin rengini taşıyor, üstelik Çin'in yanbaşındadır. İbrahim'i Çin Devrimi'ne yönelten çekici bir güçtür." (17)*

#### X.

PDA grubunun, MDD saflarından kopuşunun arka planında yatan bu tartışmalar, Kay-

pakkaya'nın düşünsel gelişimi ve ideolojik evrimi açısından tartışmasız etkili olmuştur. PDA anlayışının savunduğu görüşlerin gerçek yüzünü her ne kadar daha sonra Kaypakkaya'nın mahkum edeceği gibi Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı gibi revizyonist anlayışların etkisinden tam olarak bir kopuş gerçekleştirmediği söylenemese de; bu süreçte yaşanan tartışmalar da Kaypakkaya'nın Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı gibi revizyonist anlayışlar karşısında belli bir donanıma sahip olduğu açıktır. Daha sonradan '71 çıkışıyla Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı gibi revizyonist anlayışların, pasifist yanlarına önemli darbeler vurarak kurulan, küçük-burjuva devrimci örgütlerin, bu revizyonist anlayışlardan tam olarak koptuğu söylenemez.

Kaypakkaya'yı '71 Devrimci Çıkışı'nın diğer gençlik önderlerinden farklı kılan yanlardan birisi ve kanımızca en önemli noktalardan birisi de budur. Kaypakkaya daha 1970 başlarında MDD safları içinde Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı gibi dev-



rimcilerde somutlanan revizyonist anlayışları, darbeci, cuntacı yaklaşımlarının yanlışlığını görmüş ve mahkûm etmiştir. Bu mahkûm ediş, ilk başlarda PDA saflarında olduğu için sorunludur. Yani PDA'nın "mahkûm edilişle" sınırlıdır. O dönem PDA'nın, Mao'ya ve Çin Devrimi'ne yaklaşımı, devlet konusundaki görüşleri, Halk Savaşı savunusu, Sosyal Emperyalizme karşı söylemi vb. devrimci hareket içinde "en ileri duruşu" temsil ediyordu. Bu durum Kaypakcaya'nın "pratikte en ileriye göre devrimci tutumunu belirleme" yaklaşımı ile birleştiğinde kendisinin PDA saflarında yer alması kaçınılmazdı. Nitekim bu devrimci yöntemi PDA içinde ve ardından da TİİKP içerisinde sürdürecekti, PDA'nın ve TİİKP'nin bu "en ileri duruşu"nun sadece söylemde olduğunu ortaya koyacaktı. Böylelikle pratikte takınmış olduğu bu en ileri devrimci duruşunun altını teorik düzeyde dolduracak, hem Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı, hem de PDA ve ardından da Şafak Revizyonizmi ile kökten bir hesaplaşmaya girecekti. Bu hesaplaşmanın bir yanını, bu revizyonist anlayışların mahkûm edilmesi oluştururken, diğer yanını ise bu hesaplaşma içinde revizyonizmle, oportünizmle mücadele içinde MLM fikirlerin gelişimi oluşturur.

Kaypakcaya'nın hem PDA, hem de TİİKP içerisindeki faaliyetinde onun devrimci yönteminin, meseleleri ele alışının somut örnekleri vardır. Dahası PDA içerisinde yer alırken yaşanan 15–16 Haziran 1970 Büyük İşçi Direnişi'nden çıkarttığı dersler, onun kitle hareketlerine yaklaşımına ve bu kitle hareketlerinin, ülke devrimimizin niteliği konusunda düşüncelerinin şekillenmesine yol açması açısından belirleyici bir öneme sahiptir. 15–16 Haziran Büyük İşçi Direnişi nedeniyle Kaypakcaya PDA saflarında yeni bir çelişme doğduğundan bahseder.

'71 Devrimci Çıkışı'nda tartışmasız bir

etkisi olan 15–16 Haziran Büyük İşçi Direnişi, PDA saflarında bulunan Kaypakcaya'yı da etkilemiştir. Bu etki O'nun devrimci yöntemiyle birleştiğinde ise, Kaypakcaya'nın düşüncelerinde ve ideolojik evriminde yeni bir sıçramaya yol açmıştır. Kaypakcaya'nın bu direnişe ilişkin söyledikleri, onun kitle hareketlerini ele alış tarzını ve kendi düşüncelerinin şekillenmesinde oynadığı rolü ortaya sermektedir.

Şöyle demektedir Kaypakcaya: "15–16 Haziran Büyük İşçi Direnişi ve arkasından gelen sıkıyönetim, bazı kadroların bilincinde önemli bir sıçrama yarattı. Bu arkadaşlar, işçi hareketinden ve onu izleyen zor mücadeleye günlerinden önemli dersler çıkardılar. Geçmişte izlenen çizginin sağcı ve teslimiyetçi bir çizgi olduğunu, revizyonist bir çizgi olduğunu kavradılar. Fakat bu mücadeleyi uzaktan izleyen, kitleleri tanımayan bir kısım burjuva unsurlar, işçi hareketinden gereken dersi çıkartmadılar. Hatta yanlış dersler çıkarttılar. Kolay başarı umuduna kapıldılar. Böylece PDA saflarında yeni çelişme doğdu." (18)

Kaypakcaya'nın yukarıdaki ifadelerinde kullandığı "bazı kadrolar" tanımlamasıyla kendini ifade etmesi bir yana, O'nun büyük işçi hareketini böylesi bir ele alışla değerlendirmesi, kitle hareketlerine yaklaşımını, sıkıyönetim koşullarında dahi kitleler arasında çalışma pratiği olan bir kısım kadrolar tanımlamasıyla, en zor koşullarda dahi kitleler içinde çalışmanın gerekliliğini vurgulaması önemlidir. Hepsinden de önemlisi Kaypakcaya buradaki yaklaşımıyla bize O'nun düşüncelerinin ve ideolojik evriminin nasıl ve hangi koşullarda şekillendiğini bir kez daha göstermektedir. O'nun devrimci teoriyi pratikten çıkardığını, kitlelerin kendiliğinden de olsa hareketlerinden, eylemlerinden devrimci teorisini oluşturmak için yararlandığını göstermektedir.

Ve yine buradaki ifadeleriyle Kaypakka-

ya, daha sonradan sistemli bir şekilde ortaya koyacağı TİİKP revizyonizminden kopuşunun işaretini vermektedir. “Büyük İşçi Hareketi’nden gereken dersi çıkarttılar. Geçmişte izlenen çizginin sağcı ve teslimiyetçi, revizyonist bir çizgi olduğunu bilince çıkarttılar” tespitiyle Kaypakkaya, önce pratikte 15–16 Haziran Büyük İşçi Direnişi’ne katılarak devrimci tutum aldığını ardından da bu pratikten çıkarttığı derslerle teoride de devrimci bir tutum takınarak, TİİKP revizyonizminden koptuğunu bir kez daha göstermektedir.

Kaypakkaya’nın tezlerinde somut ifadesini bulan komünist fikirler; ülkemizdeki kitle hareketlerinin ve uluslararası alanda yaşanan gelişmelerin iyi analiz edilmesi ve bu analizler üzerinden Kaypakkaya’nın gerçekleştirdiği muazzam sentezle ortaya çıkmıştır. Kaypakkaya’nın ülkemiz toprakları üzerinde yeniden var ettiği komünist fikirler, yaşadığımız topraklar üzerinde gerçekleşen kitle mücadelelerinin üzerinden şekillenmiştir. Bizzat Kaypakkaya bu kitle hareketlerinin içinde yer alarak, bu kitle hareketlerinden çıkardığı dersleri MLM bilimiyle sentezlemiş ve ülkemiz komünist hareketinin teorik zeminini oluşturmuştur. Ülkemizde komünist hareket, devrimci gençliğin eylemleriyle başlayan, köylülerin toprak işgalleriyle süren, işçilerin grev ve direnişleriyle şekillenen ve en sonu T. Kürdistanı’nda sürdürülen mücadele içinde bu toplumsal pratiğin bir ürünü olarak şekillenmiştir.

## XI.

Kaypakkaya’nın düşüncelerinin sistemleşmesi ve ideolojik evriminin MLM ile taçlanması, onun TİİKP revizyonizmine karşı yürüttüğü mücadeleyle gerçekleşmiştir. Devrimci mücadele içinde yer almasıyla birlikte, TİP saflarında başladığı mücadelesini, TİP’in reformist, parlamentarist görüşlerini mahkûm etmesiyle birlikte gerçekleştirdiği

tirdiği sızramayla olumsuzlamış, bu ise onun MDD saflarında yer almasını getirmiştir. MDD saflarındayken, hem kitlelerin mücadelesinden, hem de komünist ustaların eserlerinden yararlanarak, MDD anlayışı içindeki bazı revizyonist anlayışları mahkûm etmiş, darbecilik, cuntacılık anlayışlarıyla ilişkisini koparmış, devrimci kitlelerin eseri ile olacağı gerçeğine ulaşmıştır. PDA ve ardından da TİİKP saflarındaki mücadelesiyle, revizyonizme karşı uzlaşmaz bir mücadele yürütmüş, Kemalizm, devlet, devrimin niteliği, ulusal sorun ve daha bir dizi oldukça önemli konuda tutarlı MLM tezler ileriye sürmüştür.

Kaypakkaya’nın TİİKP revizyonizmine karşı yürüttüğü mücadele onun hem düşüncelerinin sistemleşmesi açısından hem de bu mücadele sonucunda Türkiye’de komünist hareketin yeniden doğuşu açısından önemlidir. Kaypakkaya ve yanındaki birkaç mücadele arkadaşı ile PDA saflarında Haziran 1970’de başlatılan mücadele, Mart 1971’de TİİKP’nin kuruluşuyla devam ettirilmiş ve en sonu 10–12 Nisan 1971 tarihinde 30 kadar TİİKP kadrosunun Ankara Hukuk Fakültesi’nde bir araya gelmesiyle ve burada yaşanan tartışmayla “resmi” bir kimliğe bürünmüştür.

12 Mart 1971 Askeri Cuntası’yla birlikte Kaypakkaya illegal faaliyet sürdürmeye başlar. Bu tarihlerde Kaypakkaya TİİKP, Doğu Anadolu Bölge Komitesi’nde faaliyet sürdürmektedir. Eylül 1971 yılında Ankara’da yapılan TİİKP-MK toplantısına katılmaz, ancak 29 Ağustos tarihli bir mektup gönderir. Bu mektubunda O’nun Kemalizm konusunda giderek netleştiğine tanık olmaktadır. 1971 yılında TİİKP program taslağı ve tüzüğü oluşturularak tartışmaya açılır. 1971 sonu ve 1972 başında bu tartışmalar üzerinden TİİKP’in kongre yapması gündemdedir. 1971 yılının sonlarına doğru Kaypakkaya, eline geçen program taslağı ve di-

ğer belgeler üzerinden, düşüncelerini sistemli bir şekilde kaleme almaya başlar. Amacı TİİKP revizyonizminin program taslağı başta olmak üzere, yayınlamış olduğu belgelerden hareketle, bu anlayışın gerçek yüzünü ortaya koymaktır. Bu amaçla kaleme aldığı ilk makale Aralık 1971 tarihli “Türkiye’de Milli Mesele”dir. Daha sonra Ocak 1972’de peşpeşe üç makale kaleme alır. Bu makaleler, silahlı mücadeleyi ve Halk Savaşı’nı incelediği **“Başkan Mao’nun Kızıl Siyasi İktidar Öğretisi’ni Doğru Kavrayalım”** makalesi; Parti anlayışı başta olmak üzere, daha bir dizi oldukça önemli konuya değindiği **“TİİKP Program Taslağının Eleştirisi”** ve **Kemalizm’i incelediği**, bununla bağlantılı olarak TC’nin niteliğini ortaya koyduğu **“Şafak Revizyonizminin, Kemalist Hareket, Kemalist İktidar Dönemi, İkinci Dünya Savaşı Yılları, Savaş Sonrası ve 27 Mayıs Hakkındaki Tezleri”** başlıklı makaledir.

7–8 Şubat 1972 tarihleri arasında gerçekleştirilen Doğu Anadolu Bölge Komitesi toplantısının sonucunda 10 maddeden oluşan DABK Şubat Kararları, Kaypakkaya tarafından kaleme alınır ve bölgede faaliyet sürdüren kadro ve militanlara dağıtılır. Bu kararlarda yukarıda ifade ettiğimiz makalelerde eleştirilen revizyonist anlayışlara karşı sistemli eleştiriler tekrarlanır. Bu durum revizyonist önderliği oldukça rahatsız eder. Bu kararlara karşı bir genelge çıkarılır.

Bu gelişmelerle birlikte revizyonizm ile Kaypakkaya önderliğindeki MLM muhalefet arasındaki mücadele açık bir hal alır. Bu tarihe kadar TİİKP revizyonizmi ile sürdürülen mücadele sınırlı bir çerçevede ve sadece önderlik düzeyinde yürütülmeye çalışılırken, bu toplantı kararlarıyla birlikte, alınan kararları T. Kürdistanı’nda faaliyet sürdüren kadrolara yansıtılması nedeniyle, başta Kaypakkaya olmak üzere MLM’yi temsil eden kadrolara yönelik, revizyonist önderlik

tarafından teşhir ve tecrit faaliyeti başlatılır. Kaypakkaya’yı katletme planları yapılır.

26 Mart 1972’de Aydın-Söke kırsalında, revizyonist önderlikle gerçekleştirilen görüşmeden sonra, Kaypakkaya önderliğindeki ML muhalefet TİİKP revizyonizminden koptuğunu ilan eder. TİİKP revizyonizminden koptuktan sonra, İbrahim Kaypakkaya önderliğinde oluşturulan ve Komünist Partisini inşa etmekle görevli Koordinasyon Komitesi kurulur. 24 Nisan 1972’de ise Malatya Kürecik kırsalında TKP/ML’nin kuruluşu ilan edilir. Kaypakkaya bu süreçte, daha önceden yukarıda değindiğimiz makaleleri gözden geçirir ve aslına bağlı olarak yeniden kaleme alır. Yine Kaypakkaya bu süreçte, Haziran 1972’de bu çalışmamızda yararlandığımız, alıntı yaptığımız “Genel Eleştiri” makalesini kaleme alır.

‘71 Devrimci Çıkışı’nın komünist yüzü olmasına vesile olan, Kaypakkaya’nın revizyonizme karşı yürüttüğü mücadele ve revizyonizmden kopuşunun yeterince iyi kavrandığı söylenemez. Bu noktanın iyi kavranması, hem ‘71 Devrimci Çıkışı’nda İbrahim Kaypakkaya’nın rolü hem de ülkemizde komünist hareketin doğuşu ve daha sonraki yıllarda izlediği seyri daha iyi anlamamız açısından muazzam önemde bir süreçtir. Bu sürecin önemi; komünist hareketin kendini ortaya koyması ve bunun hem teorik hem de pratik bir mücadele içinde gerçekleşmesidir. Yani komünist fikirlerin çelikleşmesidir. **Çeliğe su verilmesine benzer bu durumu komünist hareket revizyonizme karşı (TİİKP öncesinde dahil olmak üzere) böylesi bir pratik süreç içinde çelikleşmiş ve bu sayededir ki daha sonradan kendisine yönelen onca saldırıyı geri püskürtebilmiştir.**

Çünkü revizyonizme karşı verilen mücadele bir yandan komünist hareketin ülkemizde yeniden doğumuna yol açarken; öte yandan verilen bu mücadele beraberinde ile-

riye sürülen tezlerin bilimselliğini ve doğruluğunu ve bununla birebir bağlantılı olarak bu tezlerin sağlamlığını ve güçlülüğünü getirmiştir. İşte tam da bu nedenle Kaypakka-ya'nın "ML kadrolar da, revizyonizme karşı mücadelenin ve pratik faaliyetin içinden çıkacaktır" yaklaşımının önemini daha iyi kavramak gerekmektedir.

Kaypakka-ya'nın revizyonizmle mücadeleyi salt bir çizgi mücadelesi olarak algılamadığını, bununla birlikte bunu da içeren bir biçimde aynı zamanda pratik mücadele içinde komünist hareketin kadrolarının ortaya çıkması/çıkartılması olarak da algıladığını görmekteyiz. Bu süreç hem Kaypakka-ya hem de komünist hareket açısından MLM'yi daha iyi kavrama sürecidir aynı zamanda. **Çünkü onca tarihsel tecrübeden sonra biliyoruz ki MLM aynı zamanda revizyonizme ve her türden gericiliğe karşı mücadele içinde gelişir.** Tersine de doğrudur. **Revizyonizm ve her türlü gericiliğin MLM'ye saldırısı onu geriletmez, bilakis onun daha da ilerlemesine yardımcı olur.** Çünkü MLM doğası gereği "doğru"dur. Bilimseldir. Onun bu özelliği yani bilimselliği ve doğruluğu ilerleyişinin teminatıdır.

Tam da bu nedenle Kaypakka-ya şunları söyleyecektir: *"PDA ve Şafak Revizyonizmi bizim kötü hocalarımız oldu. Bu hocalardan biz, iyi dersler çıkarttık. Ve bu iyi dersleri, hocalarımızın kötü telkinlerine karşı mücadele ederek sürdürdük. Bu anlamda PDA ve Şafak Revizyonizmi, ML'yi kavramamıza yardım etmiştir. Eğer, uysal uysal, hocalarımızın arkasından gitseydik, biz de şimdi sizler gibi, revizyonist hainler olur çıkardık."* (19)

Kaypakka-ya'nın bu sözleri anlatmak istediğimizi özetler niteliktedir. Revizyonizmle mücadele aynı zamanda komünist hareketin MLM'yi daha iyi kavramasına yol açmıştır. Revizyonizmle mücadele aynı zamanda komünist hareketin doğuşunu bera-

berinde getirmiştir. Bu mücadele aynı zamanda '71 Devrimci Çıkışı'nın komünist yüzünü, MLM çizgisini ortaya çıkarmıştır.

## XII.

Bu çalışmayı bitirirken birkaç noktanın altını çizmek istiyoruz. **Birincisi** bu çalışmada, Kaypakka-ya'nın devrimci yöntemine çok iyi birer örnek olan "**Kürecik Bölge Raporu**" ve "**Çorum ilindeki sınıfların tahlili**" gibi çalışmalarına değinmedik. Bu çalışmalar değerlendirildiğinde; Kaypakka-ya'nın çalışmamızın başından itibaren ifade etmeye çalıştığımız teoriyi, somut pratikten çıkarma, somut şartların somut tahlili ilkesinden hareket etme yaklaşımının çok iyi örneklerini oluşturduğu görülecektir. Her biri başlı-başına değerlendirilmesi gereken bu çalışmalar, Kaypakka-ya'nın devrimci yöntemi konusunda oldukça iyi fikirler verir.

**İkincisi;** Kaypakka-ya'yı '71 Devrimci Çıkışı'nın diğer devrimci önderlerinden ayıran (adeta birer turnusol kâğıdı işlevi gören) Kemalizm ve Milli Mesele gibi konuları işlediği tezlerini derinlemesine bir biçimde incelemedik. Çok ön plana çıkarmadık. Ki bu tezler, O'nun '71 Devrimci Çıkışı'nın komünist yüzünü oluşturması açısından, belirgin örnekleri içinde barındırmaları yüzünden son derece önemli tezlerdir. Bu tezlerini çok fazla ön plana çıkarmamamızın nedeni, Kaypakka-ya'ya dair her fırsatta ve her koşulda yapılan değerlendirmelerde bu tezlerin ön plana çıkarılmasıdır. Böylelikle adeta Kaypakka-ya'nın devrimci pratiğinin ve ileriye sürdüğü tezlerin; O'nun işkencede direnmesi ve ser verip sır vermemesi ve bunun yanında sadece Kemalizm ve Milli Mesele'de tezler ileri süren bir devrimci önder gibi algılanmasıdır. Oysa Kaypakka-ya'nın Türkiye devrimine ilişkin çalışmamızın başında ifade ettiğimiz pek çok konuya ilişkin oldukça önemli tespitleri vardır. Bu tespitler ve ileriye sürdüğü tezler, hiç de Kemalizm



ve Milli Mesele konularında ileriye sürdüğü tezlerden aşağı kalır değildir.

**Üçüncüsü;** ‘71 çıkışı değerlendirilirken THKO, THKP-C ve TKP/ML bir ve aynı değerlendirilmektedir. Genel olarak bakıldığında bu olgu doğru gibi görülebilir. Nihayetinde üç örgütlenme de, ülkemiz devrimci ve komünist hareketinde, tarihsel olarak oldukça önemli roller oynamışlardır. Türkiye devrimci ve komünist hareketinde var olan 50 yıllık suskunluğa, “silahlı mücadele” çıkışlarıyla paramparça etmişlerdir. Mesele bu şekilde ele alındığında bir “aynı”lıktan bahsedilebilir. Ancak esasa inildiğinde bu örgütlenmelerin ‘71 çıkışının farklı sınıflarını temsil ettiği görülecektir. Bu örgütlenmelerin ortaya çıkışında ülkemizde gelişen kitle hareketlerinin, devrimci mücadelenin tartışmasız rolü vardır. Ancak mesele salt kitle hareketleriyle sınırlandırılmaz. Bu kitle hareketleriyle birlikte, uluslararası planda, komünist hareket içinde yaşanan gelişmelerin bu devrimci örgütlere yansması da önemlidir. Kaypakkaya ve kurmuş olduğu parti, bu noktada diğer iki örgütten çok farklı bir yerdedir. MLM bilimini kendine rehber almaktadır. Bu ise başta ideolojik açıdan olmak üzere, örgütsel ve politik açıdan TKP/ML’yi farklı bir mecrada konumlandırmaktadır.

İdeolojik açıdan Kaypakkaya’nın gelişim sürecini ve ideolojik evrimini bu çalışmamızda aktarmaya çalıştık. Görüleceği üzere Kaypakkaya ‘71 Devrimci Çıkışı’nın diğer devrimci önderlerinden farklı bir kulvarda koşmuştur. Bu farklılık onun diğer tüm çalışmalarına ve ileriye sürdüğü tezlere damgasını vurmuştur.

Aslında TKP/ML’nin ortaya çıkış sürecinde ‘71 çıkışının diğer devrimci teşkilatları ile Kaypakkaya’nın çıkışı ve dolayısıyla TKP/ML’nin kuruluşunu “aynılaştırma”, “aralarında bir benzerlik kurma” yaklaşımı TİİKP revizyonist önderliği tarafından da dillendirilmiştir. Kaypakkaya’nın bu söyle-

me cevabı ise oldukça nettir: “*Burjuva baylar, bizi Guevaracılıkla, Fokoculukla, THKP-THKC, THKO takipçiliği ile itham ediyorlar. Bunu ispatlamak için biçim örgütlenme planımız ile onların arasında bir benzerlik göstermeleri gereklidir. Eğer bunları yapmazlarsa, alçak iftiracılar olarak kalacaklardır ve suratlarına tükürmeye hakkımız olacaktır.*” (20)

Benzer bir biçimde; ‘71 devrimci sürecinin ürünü olan üç örgütlenmede de “askeri bakış açısı” olduğu iddiası vardır ki, bu eleştiriye getirenlerin Kaypakkaya’yı hiç incelemediği, inceleseler bile, onun tezlerini anlamadıkları ya da kendi subjektif bakış açılarına göre yorumladıkları ortaya çıkmaktadır. Böylesi bir iddiayı Kaypakkaya ve TKP/ML’nin programatik tezleri açısından kabul etmek imkânsızdır. Üstüne üstlük Kaypakkaya’yı diğer devrimci önderlerden ayıran noktalardan birisi de bu noktadır. Bırakalım “askeri bakış açısını” Kaypakkaya’nın tezlerine katılmasanız bile onun, ‘71 Devrimci Çıkışı’nda Parti, Ordu ve Cephe anlayışı konusundaki tezlerinin netliği ve bilimselliğinin hakkını vermelisiniz. Kaypakkaya diğer devrimci önderlerden farklı olarak Parti anlayışı noktasında “**TİİKP Program Taslağı Eleştirisi**” başlıklı makalesiyle muazzam önemde tezler ileriye sürmüştür. Kaldı ki tüm bunlar bir yana Kaypakkaya’yı “askeri bakış açısıyla” eleştirmek, O’nun “Başkan Mao’nun Kızıl Siyasi İktidar Öğretisini Doğru Kavrayalım” ve “Şafak Revizyonistleri Silahlı Mücadeleyi Kuşa Çeviriyor” başlıklı yazılarından haberdar olmamak demektir. O yüzden ‘71 Devrimci Çıkışı değerlendirilirken Kaypakkaya’ya yönelik “askeri bakış açısı” eleştirisini ciddiye almamız imkânsızdır. Ancak biz yine de bu tarz eleştiri sahiplerine ya da öğrenmek isteyen okuyucuya adres olarak yukarıda belirttiğimiz makalelerle birlikte, Kaypakkaya’nın “**Şafak Revizyonistleri,**

**Siyasi Mücadeleyle Silahlı Mücadeleyi Karşı Karşıya Koyuyorlar. ‘Siyasi Mücadele’ Bayrağı Altında, Siyasi Mücadele- nin Silahlı Biçimlerini Ret Ediyorlar. Silahlı Propaganda ve Ajitasyonu Reddediyorlar”** başlıklı yazısına bakmalarını salık veririz.

Bitirirken çok önemli bulduğumuz bir noktanın altını daha çizmek istiyoruz. Bugün bazı çevrelerce bir Kaypakkaya değerlendirmesi yapılırken genelde üzerinde durulan ve spekülasyona maruz bırakılan bir konuya değinmemiz şarttır. Kaypakkaya’ya yönelik değerlendirmelerde onun “şimdi işçi sınıfımızın ve yoksul köylülerimizin büyük çoğunluğu kurtuluşlarının ancak silahlı mücadeleyle olacağını kavramış durumdadır” tespitine eleştiri getirilmektedir. (Örneğin Bakınız: Muzaffer Oruçoğlu, Bir Kitle Adamı İbrahim Kaypakkaya; Teori ve Politika, Sayı: 41, syf: 138 ve yine Bakınız: Ali Dehri; 12 Mart 1971, Darbeler Zincirinin Özgün Halkası, Teori ve Politika, Sayı: 41, sf: 87) Bu yönlü getirilen eleştirilere yönelik oldukça fazla şey söylenebilir. Bilinçli ya da bilinçsiz olarak yapılan bu değerlendirmeler sonuç itibarıyla Kaypakkaya’nın bu ifadeleriyle ne demek istediğinin çarpıtılmasına hizmet etmektedir.

“ N e

garip bir tesadüftür ki”(!) bu noktada aynı eleştiri TİİKP revizyonistleri tarafından da dillendirilmiştir. Bu “eleştiriye” ise Kaypakkaya’nın yanıtı oldukça açıktır. Biz de bu eleştirilere yanıt olması açısından Kaypakkaya’nın bu ifadelerini olduğu gibi aktarıyoruz. Değerlendirme okurun takdiridir: “*Revizyonist hainler, bir de bizim artık işçiler, köylüler, bütün halkımız kurtuluşun silahlı mücadeleyle olacağını kavramıştır dediğimizi iddia ediyorlar. Bizim dediğimiz şudur: Bu cümle DABK kararında da aynen mevcuttur. Bugün ülkemizde devrimci mücadele çok önemli bir noktaya, silahlı mücadele yolunu tutmayan bir akımın, bunun adı isterse komünist hareket olsun, kitlelerden tecrit olacağı bir noktaya ulaşmış bulunuyor’.* Bu sizin bize mal etmeye çalıştığınız şeyden farklı bir şeydir. Bugün Türkiye’de henüz silahlı mücadelenin gereğini kavrayamamış birçok insan, silahlı mücadeleye önderlik eden bir harekete daha fazla güvenmekte, inanmaktadır... Ülkemizde, sizin iddianızın aksine, işçilerin ve köylülerin önemli bir kısmı kurtuluşlarının silahlı mücadeleyle olacağını biliyor. Bunu kendi sınıf mücadelesinden edindikleri tecrübelerle biliyorlar.

*Ama kitleler kendilerine önderlik*



*edecek, güven verecek kararlı, enerjik akıllı bir komünist önderliğe muhtaçtır! Ve böyle bir komünist önderlik bugün ülkemizde silahlı mücadelenin alevleri içinde doğup gelişebilir. Mesele budur. Kurtuluşun silahlı mücadeleyle olacağını bilmek, ML'yi bilmek anlamına da gelmez. Hasminın üzerine sopyla veya silahla geldiğini gören bir sıradan insan da elinde-üstünde ne varsa, sağda solda eline ne geçirirse hasminın beynine indirmeyi düşünür herhalde. Halkımız ise, yıllardır hasminın dipçığı, süngüsü, zindan tehdidi altındadır. Ona onun dilinden konuşmayı niçin düşünmesin?" (21)*

Üzerinde tartışma yaratılmak istenen ya da soru işaretleri oluşturulmak istenen bu yaklaşımında Kaypakkaya; O süreç açısından Türkiye Komünist Hareketi'nin izlemesi gereken yola yönelik oldukça önemli bir tespit yapmaktadır. Bu tespitinde de Kaypakkaya'nın devrimci yönteminin izlerini görmek fazlasıyla mümkündür. Kaypakkaya siyasi mücadelesi boyunca düşüncelerinin oluşmasına vesile olan kitle hareketlerinin içinde yer alarak, bu kitle hareketlerinin hangi noktaya evrileceğini çok önceden görmüştür. Nitekim Kaypakkaya katledildikten sonra yaşananlar, kitle hareketlerinin yükselmesi onun öngörüsünü doğrulamıştır. Tam da bu nedenle Kaypakkaya ülkemizdeki sınıf mücadelesinin gidişatının nasıl bir seyir izleyeceğini önceden tahmin edebilmiştir. Kaypakkaya bu öngörüsüne uygun olarak, bir an önce gerçekleştirmek istediği; kitlelerin bu hareketine önderlik edebilecek, onlara güven verecek kararlı ve enerjik bir komünist partisi yaratmaktır. Bunun başarıyla gerçekleştirilebilmesi ve kitlelerin bu partiyi sahiplenmesinin yolunun da komünist partisinin silahlı mücadeleye başlaması, silahlı mücadele içinde şekillenmesi ve kitlelerin de ancak ve ancak böyle bir önderlikle yürüyeceğinin bilinmesinden geçmektedir. Kitlelerin mücadelesine yön vermenin,

ona önderlik edebilmenin yolu silahlı mücadeleden geçmektedir. Başka türlü bir yaklaşım kitlelerin mücadelesinin gerisinde kalmayı getirir. Kaypakkaya bu tespitiyle buna işaret etmektedir. Kitlelerin kurtuluşlarının silahlı mücadeleyle olacağını kavraması, onların MLM'yi kavradığı anlamına gelmemektedir. Kitlelerin o süreçte kavradıkları, kendi pratiklerinden çıkardıkları, "**bu işin ancak zorla olacağı, silahla, şiddetle olacağı**"dır. Kaypakkaya buna işaret etmektedir. Unutmamak gerekir ki içinden geçilen o dönem Türkiye devrimci hareketi açısından kitlelerin önemli oranda ayağa kalktığı, hâkim sınıfların kolluk güçleriyle karşı karşıya geldiği bir dönemdir.

Kaypakkaya, bu muazzam önemdeki tespitiyle devrimci durumun ülkemizde hangi noktaya geldiği, sınıf mücadelesinin evrildiği aşamanın, eğer silahlı mücadele ile birleştirilmezse, komünist partisi önderliğinde yönlendirilip yönetilemezse, bastırılmaya mahkûm olduğunu görmüştür. Kaypakkaya'nın bu öngörüsü, o yıllarda emperyalist sermayenin kriz dönemi içinde olması ve bu krizin ülkemizi, ülkemizdeki halk kitlelerini, onların yaşam koşullarını etkilemesiyle doğrudan ilintilidir. Bu etkinin yarattığı sonuç o dönemin yetkili ağzından "sosyal uyanış, ekonomik uyanışı geçti" biçiminde formüle edilmiştir. Ülkemizde halk kitleleri ayağa kalkmıştır. Kitle eylemleri yükselmiş, bu eylemlerin sonucunda '71 Devrimci Çıkışı gerçekleşmiştir. Üstüne üstlük ekonomik ve siyasi kriz giderek derinleşmekte, kitleler var olan yönetimden hoşnut olmamakta, hâkim sınıflar da eskisi gibi yönetememektedirler. Böylesine bir süreçte komünist öncünün müdahalesinin aciliyeti kaçınılmazdır.

Nitekim bugünden geçmişe baktığımızda yaşananlara genel olarak vakıfız. Artan kitle hareketlerine, devrimci mücadeleye karşı, hâkim sınıflar azgın bir devlet terö-

rüyle yanıt vermiş, askeri darbe ve sıkıyönetimle, ülke “yönetilmeye” çalışılmıştır. Ancak hâkim sınıfların bu “önlemi” kitle hareketleri karşısında bir işe yaramamıştır. Halk hareketi kısa bir durgunluktan sonra tekrar yükselişe geçmiş ve hâkim sınıflar yeni “çareler”, yeni darbeler ve sıkıyönetimlere başvurmak zorunda kalmışlardır. Bu sürecin ilk yıllarında 12 Mart faşizminin azgın terör günlerinde oluşan kitle hareketlerindeki görece durgunluğu, bir bütün olarak o sürecin genel özelliği olarak algılamak son derece yanlıştır. Bu sürecin genel karakteri, önce kitle hareketlerinin yükselmesi, hâkim sınıfların buna faşist bir terörle darbe ve sıkıyönetimle cevap vermesi ve bunun getirdiği görece bir durgunluk, ancak ardından kitle hareketinin yeniden yükselişe geçmesidir. Yani Türk hâkim sınıflarının kitle hareketine karşı önlemleri bir işe yaramamış, sağladıkları “istikrar”, ardından gelen kitle hareketleriyle halk kitleleri lehine bozulmuştur.

Tam da bu noktadan hareketle, Kaypak-

kaya'nın bu tespitinin genel sürece uygun, doğru ve bilimsel bir tespit olduğu açığa çıkmaktadır. Kaypakkaya büyük bir öngörüyle yaşanacakları önceden görmüştür. Ki zaten bugünden bakıldığında 12 Mart sonrasında yaşananlar, 1980 Askeri Faşist Cuntası'na kadar gelen süreç, Kaypakkaya'yı tümünden haklı çıkarmıştır. O'nun “korktuğu” yaşanmış, kitle hareketine önderlik edilememiş, silahlı mücadele layıkıyla örgütlenememiştir. Bu ise Türk hâkim sınıflarının, yükselen kitle hareketlerine karşı yeni bir askeri darbe ile müdahale edebilmesini kolaylaştırmıştır.

Ülkemizde sınıf mücadelesi tarihi ve kitlelerin mücadele dersleri, Kaypakkaya'nın ileriye sürmüş olduğu tezlerin bilimselliğini ve doğruluğunu test etmeye devam etmektedir. Görev, Kaypakkaya'nın ardıllarının, onun ileriye sürdüğü tezleri layıkıyla kavramaları ve ülkemiz sınıf mücadelesine, kitlelerin hareketine önderlik etmeleridir. Zafer ancak böyle kazanılacaktır.

## DİPNOTLAR

1- Aktaran: Ethem Direhşan, Fırtınalı Yıllarda İbrahim Kaypakkaya, Bilinmeyen Yazılar, İstanbul 1994, Belge Yayınları, Sf. 145

2- İbrahim Kaypakkaya; Seçme Yazılar, Umut Yayıncılık, Nisan 2004, İkinci Baskı, Sf. 333

3- Age: sf. 481

4- Age: sf. 489-490

5- Ali Taşyapan; Saklanmaya Çalışılan Bir Meşale, İbrahim Kaypakkaya: Bir Değerin Ardından, Umut Yayıncılık, Ocak 2003, sf. 22

6- Muzaffer Oruçoğlu; Saklanmaya Çalışılan Bir Meşale, İbrahim Kaypakkaya: “İbo”, Umut Yayıncılık, Ocak 2003, sf. 66

7- Turhan Feziyoğlu; İbo-İbrahim Kaypakkaya; Ozan Yayıncılık-Altınçağ Yayıncılık, Nisan 2000, sf. 84

8- Ali Taşyapan; Saklanmaya Çalışılan Bir Meşale, İbrahim Kaypakkaya; Bir Değerin Ardından; Umut Yayıncılık, Ocak 2003, sf. 23

9- İbrahim Kaypakkaya; Seçme Yazılar, Umut Yayıncılık, İkinci Baskı, Nisan 2004, sf. 324

10- Muzaffer Oruçoğlu; Saklanmaya Çalışılan Bir

Meşale, İbrahim Kaypakkaya; “İbo”, Umut Yayıncılık, Ocak 2003, sf. 67

11- Halil Bertkay'ın Doğu Perinçek'e Mektubu ve Polis İfadesi: Le-Ya Yayınları, Ocak 1979, sf. 3-9-13

12- Ali Taşyapan; Saklanmaya Çalışılan Bir Meşale, İbrahim Kaypakkaya; “Bir Değerin Ardından”, Umut Yayıncılık, Ocak 2003, sf. 23-24

13- İbrahim Kaypakkaya; Seçme Yazılar, Umut Yayıncılık, İkinci Baskı, Nisan 2004, sf. 490-91

14- Age. Sf. 326-327

15- Gün Zileli'den Aktaran Ethem Direhşan, İbrahim Kaypakkaya, Fırtınalı Yıllarda Bilinmeyen Yazılar, Belge Yayınları, Haziran 1994, sf. 20

16- İbrahim Kaypakkaya; Seçme Yazılar, Umut Yayıncılık, İkinci Baskı, Nisan 2004, sf. 328

17- Ali Taşyapan, Saklanmaya Çalışılan Bir Meşale; “Bir Değerin Ardından”, Umut Yayıncılık, Nisan 2003, sf. 24

18- İbrahim Kaypakkaya, Seçme Yazılar, Umut Yayıncılık, İkinci Baskı, Nisan 2004, sf. 333-34

19- Age Sf. 480

20- Age Sf. 387

21- Age Sf. 482-483

## Brezilyalı komünistlerle röportaj



Ortak düşmana karşı yoldaşlık yaptığımız, demokratik halk devrimini asgari hedef olarak kabul eden Brezilyalı komünistler bu uğurda güçlü ve sağlam bir parti inşa etmede ve silahlı köylü savaşının temelini oluşturduğu Halk Savaşının hazırlığını tamamlamada ciddi mesafeler almıştır. Bu anlamda dünyanın kırsal alanlarında yükselen Halk Savaşlarına Latin Amerika'dan ses katma iddiasını kuşanan Brezilyalı yoldaşları daha yakında tanımak amacıyla bu röportajı gerçekleştirdik.

Brezilya ülkemizden çok uzakta olan ancak halkı, sorunları ve mücadelesi vb. göz önüne alındığında bize oldukça yakın olan bir ülke. Halkımızın Brezilya halkına olan sempatisi ülkelerimizin proleter devrimcileri arasında da sıcak ve güçlü ilişkilerin kurulmasına yardımcı oluyor. Ortak düşmana karşı yoldaşlık yaptığımız, demokratik halk devrimini asgari hedef olarak kabul eden Brezilyalı komünistler bu uğurda güçlü ve sağlam bir parti inşa etmede ve silahlı köylü savaşının temelini oluşturduğu Halk Savaşının hazırlığını tamamlamada ciddi mesafeler almıştır. Bu anlamda dünyanın kırsal alanlarında yükselen Halk Savaşlarına Latin Amerika'dan ses katma iddiasını kuşanan Brezilyalı yoldaşları daha yakında tanımak amacıyla bu röportajı gerçekleştirdik.

#### ► Bize ülkenizin politik durumunu özetleyebilir misiniz?

2003'de Lula'nın elde ettiği zafer kitleleri büyük bir beklentiye soktu. Özellikle orta gelirli sınıflar çok şeyler bekliyordu. Halk devrim değilse de büyük çaplı reformlar umuyordu. Dolayısıyla gelişmelerin tersi yönde olması halkta büyük bir hayal kırıklığı yarattı. Aynı beklenti ve aldaniş içindeki bütün ilerici, "solcu" parti ve çevreler de Lula hükümetine destek veriyordu. Bu konuda destekçi konumuna düşmeyen yegane hareket bizdik.

Önderliğinde reformistler, revizyonistler ve Troçkistlerin etkili olduğu CUT (Birleşik İşçi Sendikaları), MST (Topraksız Köylü Hareketi), Tarım Konfederasyonu gibi kitlesel olarak güçlü ve etkin kitle örgütleri, başından itibaren Lula'yı destekliyordu. Ne var ki IMF politikaları hiç aksatılmadan uygulanmaya devam edildi. Önceden hazırlanmış olan IMF yasaları çıkarıldı. Kimi etkisiz "reformlar" devreye sokuldu ama bunlar Lula seçimi kazanmasa da uygulanacaktı. **Lula'nın seçimi kazanması bütün gericiilere önemli derecede**

**soluk aldırdı ve elverişli bir zemin yarattı.**

11 Eylül'den sonra karşı-devrimci güçler dünya çapında yeni bir saldırı başlatmıştır. Ülkemiz özelinde Lula'nın iktidara gelişi de bunun bir parçasıdır. Irak işgali ile eş zamanlı Haiti'ye askeri birlik gönderen, Venezüella'daki müdahale girişiminde parmağı olan, Bolivya La Paz'daki konsolosluk olayına karışan, FTAA meselesinde rol oynayan Lula hükümetinin anti-emperyalistliğine dair söylemler son derece saçmadır. Bu arada belirtmeden geçemeyeceğimiz bir başka husus da, -ABD emperyalizminin engellediği- Chavez ile Lula hükümetlerinin askeri uçak alımı anlaşmasıdır.

2006 yılbaşında Lula hükümeti içerisinde büyük boyutlu yolsuzluk skandalları yaşandı. Seçim kampanyaları döneminde kullanılan yasadışı finanslar deşifre edildi. Küba ile ilişkilerden sorumlu durumda bulunan Jose Dirceu isimli bakan bu skandalın baş aktörü konumundaydı. Bu kişi eski Guevaracı olarak biliniyor. 1960'ların hızlı militanlarından olan Dirceu, Lula hükümetinin de en keskin bakanlarından. Lula, bu skandala rağmen onu desteklemeye devam ediyor. **Biz bu durumu, hükümetin değil devletin krizi olarak değerlendiriyoruz.** Bürokrat kapitalizmin krizi, emperyalistlerin sürece müdahalesiyle daha da ağırlaştı.

Çok sayıda milletvekili Lula'nın İşçi Partisi(PT)'nden istifa etti. Bunların önderliğinde **Sosyalist Özgürlük Partisi (PSOL)** isimli yeni bir Troçkist parti kuruldu. Bu arada hükümetin yaşadığı krizi dengelemek için "komünist" partisi devreye girdi ve büyük çabalar sarf etti. Bunun karşılığında "K" P'nin temsilcisi Senato'ya başkan olarak seçtirildi. "Tarafsız" birisine bu süreçte ihtiyaç vardı ve İşçi Partisi'nin yardımına B"K" P koştı. Reformistler, revizyonistler ve troçkistler kol kola vaziyette gericiliği ayakta tutuyorlar.

Parlamentodaki B"K" P (Brezilya "Komünist" Partisi) 70 ve 80'li yıllarda Hoca'cı



**Bu dönemde temel politikamız, çeşitli alanlardaki muhalefeti birleştirmeyi amaçlamaktadır. Biz mevcut –büyük- kitle örgütlerinin herhangi birisinin üyesi değiliz. Bunların içerisinde çalışma yürütmek yerine kendi örgütlerimizi oluşturmaya çalışıyoruz.**

bir çizgideydi. Brezilya’da bir tane daha B“K”P ismini kullanan örgüt var. Bunlar çok daha güçsüz. Ayrıca Sosyalist Halk Partisi (PSP) isimli revizyonist bir başka oluşum da var. Troçkistler ise ana gövde olarak İşçi Partisi içerisinde yer alıyor ve hükümette de görev yapıyorlar. Bununla beraber bazı alanlardaki sendikalara hakim durumdalar.

CUT isimli en büyük sendikal oluşumun hükümete verdiği destek büyük oranda ortadan kalkmış durumdadır. “Emek”, “işçi” ve “üniversite” reformları adı altında, halka yönelik son dönemdeki saldırıların yoğunlaşmasına paralel, direnişler de büyümeye başladı. Devlet, denetimi yitirdiği sendikaları yeniden satın alma gayretine girdi. Diğer bazı sendikaların vermekte olduğu destek yeterli gelmemektedir. Aynı durum öğrenci dernekleri için de geçerli. Lula hükümeti, politikalarını ve yeni düzenlemelerini destekleyen öğrenci derneklerinin önderliklerini satın almaya çalışmaktadır.

*Bu dönemde temel politikamız, çeşitli alanlardaki muhalefeti birleştirmeyi amaç-*

*lamaktadır. Biz mevcut –büyük- kitle örgütlerinin herhangi birisinin üyesi değiliz. Bunların içerisinde çalışma yürütmek yerine kendi örgütlerimizi oluşturmaya çalışıyoruz.*

Tarım/toprak sorunu Lula tarafından “çok önemli/yaşamsal” olarak nitelendiriliyordu. Geçen yıl, köylü mücadelesini örgütlenme konusunda büyük adımlar atacaklarını ilan etmişlerdi. Yoksul köylülerin toprak reformu ile ilgili beklentileri de ileri boyutta devam ediyordu. Ancak Lula’nın toprak reformu yerine toprak ticareti politikasını tercih ettiği açığa çıktı. Kahve, tütün, et, şeker pancarı/şeker ile demir başta olmak üzere maden üretimini artıracaklarını vaat etmişti ama bütün bu kalemler başlıca ithal ürünleri haline geldiler.

Bunların politikaları ve uygulamalarıyla toprak sorununun çözülmesi bir yana, toprak reformunun dahi gerçekleşmesi mümkün olamazdı ve olmadı. Topraksız köylü kitleleri hayal kırıklığından sıyrılarak toprak işgaline yeniden yönelmeye başladılar. **Hükümetin baş destekçisi konumundaki MST ise -kuruluş yıllarına göre- aksi bir konum üst-**

*lenerek toprak işgallerini engellemek için var gücüyle çalışma yürütmeye başladı.* Yoksul köylü hareketinin MST'yi aşan yeni boyutlu ve gittikçe gelişen durumundan ötürü, devlet, çareyi kırsal bölgelerde köylülere karşı sivil çeteler örgütlemekte buldu. Yüzde 38 oranında artış gösteren toprak işgallerine karşı bu çetelerin saldırılarında son 3 yılda 200'ü aşkın eylemci köylü katledildi.

2006 sonbaharında ülkemizde devlet başkanlığı seçimleri yapıldı. Seçimlerde esas olarak Lula'nın İşçi Partisi ile ondan önce iktidarda bulunan PSDB (Brezilya Sosyal Demokrat Partisi) yarıştı. Biz hakim sınıf partilerinin seçimlerden kayıpla çıkacağını ilan ettik. Kitlelerdeki pasif boykot eğilimi giderek güçlenmektedir. Kim kazanırsa kazansın oy kaybına uğrayacağı için, esas olarak hep si kaybetmiş olacaktır.

Biz bu seçimlerde boykot taktiğini izlemeyi kararlaştırdık. Önceleri boykot kampanyalarını yalnızca ajitasyon-propaganda faaliyeti ile sınırlı olarak ele almak durumunda kalıyorduk. Ancak bu kez, zemini güçlendiği, örgütlenmelerimiz belirli oranda yaratıldığı içindir ki boykot kampanyamızı, toprak devrimi mücadelesi ile ilişkilendirerek sürdürdük.

*Devrim stratejimize göre toprak devrimi, demokratik devriminin belirleyici ayağı konumundadır. Taktik olarak, belli yörelerde kitlesel işgaller yapmayı planlıyoruz.* Bir takım alanlarda bunu yapabilme aşamasına gelmiş durumdayız. Hazırladığımız bu eylem planının hayata geçirilmesiyle, ülkemizde silahlı mücadele/savaş başlatılmış olacaktır. Eylemlere hız verilmesinin ateşleyiciliği ile MST önderliği altında bulunan küçümsenmeyecek orandaki köylü yığınları da harekete geçecektir.

► **Bahsini ettiğiniz PT'den (İşçi Partisi'nden) ayrılan Troçkist grubun gücü hakkında daha fazla bilgi verebilir misiniz?**

PSOL ismini alan bu parti PT'den ciddi bir kopuş gerçekleştirmedi. Parti yaklaşık yüzde 10'luk potansiyeli etkilemektedir. Başkanlık seçimlerinde hiçbir şansları yok.

► **Gündem gazetesinde Metin Yeğin tarafından yapılan "Latin Amerika Konuşuyor" başlıklı seri röportajın üçüncü kısmında, "CIPLA işgal fabrikası" örneğini okuduk. Bu örnekte iflas eden fabrikaların kendi işçileri tarafından işgal edilerek yeniden üretime sokulması ve bu örneklerin ülke çapında örgütlenmesi anlatılıyordu. Konuyla ilgili röportajı yayımlanan Lula'nın eski arkadaşı Brezilya İşgal Konseyleri Başkanı Serge Goulart, MST'nin "işgal et, diren, üret" sloganını benimzediklerini iddia etmekteydi. Goulart, "İşgal fabrikası işçiler içindir ve bir halk hareketidir aslında" diyor, konunun güçlüğü ve açmazları ile ilgili de, "Bir yandan kapitalist bir üretim yapmak zorundayız ve bunun karşılığında herkesin ücretlerini ödemek zorundayız ama bütün bunları da işçi kontrolünde sürdürmek zorundayız. Bu çok güç bir durum" sözlerini sarf ediyordu. Bu konuda düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?**

Buna benzer çok çeşitli örnekler ülkemizde yaşanmaktadır. Bütün bunlar giderek yoğunlaşan ekonomik krizden kaynaklanmaktadır. İşçiler, iflasa sürüklenen bütün fabrikalarda üretimi devam ettirme konusunda talep sahibidir, ancak bunun her koşulda gerçekleşme şansı bulunmamaktadır.

Belirtilen örneklere ilişkin elde ettiğimiz bilgiler, bu eylem ve örgütlenmelerin devletin bir oyunu şeklinde yönlendirildiği yolundadır. MST'nin sloganının kullanılması da zaten anlamlıdır. Bu iki yönlü mesaj olarak algılanmalıdır. Geçmişte MST birçok işgal eylemi düzenledi ve işgal komisyonları oluşturdu. Bunlara MST'nin daha masumane dönemlerinde bile mafyatik gruplar sızmıştı. Adaletli bir yönetim ve dağıtım gerçekleştirildi.



rilmiyordu. Sonraları zaten MST işgal sözcüğü ile vedalaşan bir sürece girdi. “İşgal, diren ve üret” sloganının ayakları özellikle bugün havadadır.

► **Yeri gelmişken bize MST hakkında görüşlerinizi de aktarabilir misiniz?**

İşgal etmek ile toprağa sahip olmak arasında temelli bir fark bulunmaktadır. MST’den başka, oportünist akımlar ve kiliseler de işgal kelimesini kullanıyor. Ancak bunu yasalar çerçevesinde ele alıyorlar. Onların toprağa sahip olma ile ilgili konsepti, “toprak sizin yasal hakkınızdır” sloganıyla içerik kazanıyor. Tarım yasasının değiştirilmesini talep etmekle yetinmiyorlar.

Biz ise topraklarımızın sömürgeciler tarafından işgal edildiğini ve elimizden alındığını savunuyoruz. Brezilya’da Portekiz Krallığı’nın 1850 yılında çıkardığı bir yasa var. Bu yasaya göre toprak parayla alınıp satılan bir mülk olarak tanımlanıyor. O dönemlerde toprak sahibi olsa da elinde belgesi bulunmayan bütün köylüler topraklarından atıldı. Kölelik sona erdikten sonra topraksız köylüler köylerine geri dönüp topraklarını talep ettiler ama hiçbir sonuç elde edemediler. Brezilya tarihi sürecinde topraklar, büyük toprak ağaları ile devlet arasında bölüştürülmüş durumdadır. Küçük köylülerin topraklarından kovulması böyleleri tarihsel bir sürecin ürünüdür.

Dolayısıyla biz toprak ağalarından toprakları alma konseptini ileri sürerken bunun adını “geri alma” şeklinde belirliyoruz. Oysa MST ve diğerleri reform paketleri peşindedir. Yasaların uygulanmasını istiyorlar. Sözünü çokça ettikleri tarım reformunun uygulanabilmesi için devletin toprak ağalarına toprak bedelini ödemesi gerekiyor. Uygulanmasını istedikleri yasada, devletin toprak seçimi yapması ve toprak ağalarına para vermesi öngörülüyor.

Konuyla ilgili devletin seçim yaptığı yerlerin en verimsiz topraklar olduğu da bir baş-

ka gerçek. Yani istenilen tarzda bir işlem yapılsa bile bundan köylülerden başka herkes memnun kalacak. Bununla beraber yerleşim projeleri de öngörülüyor. Biz bu projenin de karşısındayız. Burada çok açık bir faşist mantık devreye girmektedir. Köylülerin istek dışı yerleşime tabi tutulması bir yana, üretim araçlarını elinde bulunduran devletin korporatif bir örgütlenmeyi esas alması planlanıyor.

Kendimizle MST ve diğer oportünist revizyonistler arasındaki farkın altını daha kalın bir biçimde çizebilmek için devletin reform projeleri ve yasalarını da iyi bilmek durumundayız. MST’nin gerçekleştirdiği -son yıllarda büyük ölçüde vazgeçtiği- toprak işgalleri bir tür pazarlık ve aldatmaca ile neticeleniyor ve devlet işgalci köylüleri ancak kendi uygun gördüğü yerleşim alanlarına gönderiyor. Bunu da toprak ağalarının çıkarları ve hesapları doğrultusunda yapıyor. Böylelikle toprak sahiplerine ticari faaliyetlerinde muazzam imkanlar doğuyor. Ağaların istedikleri alanlara yerleştirilen köylüler burada ucuz işgücü olarak kullanılıyor. Lula hükümetinin uyguladığı tarım reformu budur. ***Bu yüzden de tarım reformunun en hararetli savunucuları toprak ağalarıdır.***

Günümüzde, MST’nin geliştirdiği eylem biçimleri arasında, toprak işgalleri, bu şekliyle bile gündeme gelmemektedir. Toprak civarına toplanan köylüler yollarda, çadırlarda beklemek suretiyle devletle “pazarlığa” alet ediliyor. Bazı yörelerde ise bu pazarlıklar dahi yapılmıyor. Yerleşim alanı civarındaki sokaklar, caddeler ve çadırlarda 10 yıldır perişan bir halde bekletilen köylüler var. Artık işgallerden vazgeçmesinin nedeni, devletin çıkarmış olduğu yeni yasada, “işgal edilen topraklar reform dışında tutulacaktır” hükmünün yer almasıdır. Yasada ayrıca, işgalci konumuna düşenlerin de reformdan yararlanma hakkının ortadan kalkacağı öngörülmektedir. Bunların dışında, köylünün toprak sahibi olmak için satın almaya kalkıştığı istisnai ko-

şullarda ise devrede olan Toprak Bankası aracılığıyla büyük bir soygun düzeneği oluşturulmuş durumdadır.

Oportünistler artık işgal kelimesinden büyük rahatsızlık duyuyor ve sinirleniyorlar. Kitleler de sokaklarda beklemekten yoruldu ve aldatıldıklarını anlamaya başladılar. MST genel olarak yukarıda anlattığımız tarzda bir çalışma anlayışı tutturmuş ve bu nedenle köylü kitleleri üzerinde eski prestij ve desteğini yitirmiştir. Gerçek manasıyla tipik bir şov örgütüne dönüşen MST, kitleleri gösterilerde kullanmaya çalışıyor.

Biz politikamızı, “*toprağı al, üzerinde çalış ve üret*” sloganıyla formüle ediyoruz. Bu, köylülerin talebine denk düşen bir yaklaşımı ifade ediyor. MST tarım sorununun teknolojik gelişmeye bağlı olarak sosyal bir program çerçevesinde çözülebileceği iddiasındadır. *Biz ise meselenin çözümünü ulusal demokratik devrime bağlı olarak ele alıyoruz.* MST, sosyalist devrim aşamasından söz ediyor ve bunu küçük çapta reformlar ile ulaşılabilecek bir yere koyuyor. *Biz ise ancak devletin devrim ile yıkılması neticesinde toprak sorununun çözülebileceğinde ısrar ediyoruz.*

Geçenlerde ülkenin kuzeyindeki Para eyaletindeydik ve 10 adet yerleşim bölgesini gezdik. Köylüler MST’ye karşı tepkilerini açık bir biçimde dile getirdiler. Bu bölgedeki yerleşimlerin önderleri rahatsızlıklarını bizimle paylaştılar. Birçoğu bizim kullandığımız sloganlara sempati duyuyor ve yaklaşım tarzımızı onaylıyorlar.

Bizim tarım programımız üç maddelik bir esasa dayanıyor. *Birincisi, bütün toprakların ağaların elinden alınıp topraksızlara ya da kullananlara verilmesidir. İkinci olarak; yarı-feodal üretim ilişkilerinin tasfiyesi ile beraber üretici güçlerin özgürleştirilmesi*

*ve kooperatif örgütlenmesine gidilmesidir. Bu safhada, köylüler toprak sahibi olacak, kolektif üretime geçecek ve kooperatif örgütlenmesi altındaki üretim en alt seviyeden başlayarak genişletilecek. Böylelikle üretici güçlerin özgürleşmesine paralel üretim araçları da gelişme sürecine girmiş olacak. Üçüncüsü, bölgede siyasal kontrol ve denetim organlarının yaratılmasıdır. Bu parça parça iktidar oluşumudur. Bu safhaya geçiş ekonomik ve politik olgunlaşma belirleyecektir. Böylesi bir safhalar zinciri, devletle çatışmayı ve kitlesel direnişleri koşullayacak, silahlı mücadelenin gelişimi ile beraber Halk Savaşı’nda mesafe alınacaktır.*

Bu üç safhalı planın başarıyla uygulanması için, büyük bir güç birliği yaratılması gerektiği açıktır. Birçok alanda birinci safhayı hayata geçirme konusunda başarılar elde ettik. Ancak elde edilen mevzi ve kazanımların savunulmasıyla ilgili o kadar başarılı olduğumuz söylenemez. Henüz, paramiliter güçler ve polis ile karşı karşıya geldiğimiz küçük çaplı çatışmalar yaşanmaktadır. Diğer yandan, üretici güçlerin özgürleştirilmesi ve kolektif üretim konusunda da çok fazla mesafe alabilmiş değiliz. Politik kontrol ve denetim organlarının oluşturulmasında da yolun başındayız. Fakat şuna inanıyoruz ki, Halk Savaşı’nın ilerlemesine bağlı olarak bu planın hayata geçirilmesinde istediğimiz gelişmeleri sağlayacağız.



► **Bir diğer sorumuz ise 4 Şubat 2006 tarihli Atılım gazetesinde yer alan “Brezilyalı komünistlerden birlik forumu” başlıklı haber ile ilgili. Haberde, Brezilya “Komünist” Partisi (P “C”B), Luis Carlos Prestes Komünist Kolektifi (CCLCP) ve Komünist Yeniden Kuruluş (Refundacao C.)’un, oluşturdukları “Komünistlerin Birliği Forumu” ile ilgili bilgi vermek üzere Dünya Sosyal Forumu’nda (Caracas) seminer düzenlediklerinden bahsediliyor. Bu konuda bilgi verebilir misiniz?**

Bu, tipik bir revizyonist ittifaktır. Sosyalist devrimi savunuyorlar. Aşamalı devrim teorisini benimsemekteler. Devrimin seçimler yoluyla gerçekleşeceği iddiasındalar. Lula hükümetine karşı gibi gözükseler de özünde onunla çelişen bir politik hattı savunmuyorlar. Aslında, gerek geçmişlerine gerekse de hali hazırdaki belgelerine bakılacak olursa, bunların söylem düzeyinde birbirlerine düşman olması gerekir. İdeolojik kaynak ve zeminleri özellikle anti-Stalinizmdir. Şu sıralar en büyük faaliyetleri, PCB’nin 25 Mart’taki tarihi kuruluş yıldönümü için etkinlik örgütlemektir. Tarihi çarpıtmak için çaba gösteriyorlar. Stalinist ve Maoistleri sekter ve geri olarak niteleyen söylemleri var.

► **2006 yılının ilk haftalarında The Guardian’da yer alan Tom Phillips imzalı bir haberde Brezilya Çalışma Bakanlığı yetkililerinin, köle çalıştırıldığı iddiasıyla 183 çiftliğe baskın yaptığı yer alıyordu. Ancak daha önemlisi, kölelik karşıtı kampanyanın liderlerinden Peder Ricardo Rezende’nin basına yaptığı açıklamalardı. Rezende, resmi tahminlerin Brezilya’da 25 bin kölenin varlığından bahsettiğini, oysa gerçek rakamın 250 bin olduğunu söylemekteydi. Bu konuda da bilgi alabilir miyiz?**

Ülkenin belli kırsal alanlarında on binlerce kölenin toprak ağaları tarafından kullanıldığı doğrudur. Bu sadece klasik biçimiyle de-

ğil, diğer alanlarda, sözde modern kapitalist bölgelerde de köle işçiler çalıştırılmaktadır. Örneğin Sao Paulo’daki küçük tekstil atölyelerindeki işçiler köle statüsünde kullanılmaktadır. Buralarda Peru, Bolivya ve Paraguaylı göçmenler, Koreli patronlarca vahşi biçimde sömürü ve angaryaya tabi tutulmaktadır. Açıkça gerçekleşen bu durumla ilgili devlet tarafından hiçbir yasal inceleme, araştırma, soruşturma yapılmamaktadır.

Bunun yanı sıra yarı-kölelik de son derece yaygın biçimde varlığını sürdürmektedir. Bizzat devlet adına görevlendirilerek bu konuyu araştırmaya çıkan iki görevli, iki sene önce faili meçhul biçimde öldürüldü. Bunu yaptırmanın fasulye tarlalarının sahibi büyük toprak ağaları olduğu olayların akışından anlaşılabilirdi. Özellikle kahve, şeker pancarı ve portakal üretiminde kölelerin kullanımı çok yaygındır. Medya bunları BM’den gelen bazı araştırmalardan kaynaklı olarak verebilmektedir. Sayısal verilerin yetersiz olduğunu söylemek gerekiyor. Partimiz silahlı mücadeleyi başlatacağı süreçte ilk yöneleceği hedeflerin köle sahipleri olduğunu tespit etmiş bulunmaktadır.

► **Devletin Rio de Janeiro’nun gecekondu mahallerinde, orduya ait birlikleri de devreye sokarak çetelere karşı yürüttüğü operasyon ve ağır silahların kullanıldığı çatışmalara ilişkin haberleri medyadan öğreniyoruz. Bu konuda tavrınızı öğrenebilir miyiz?**

Brezilya’nın yakın tarihinde, iktisadi sorunların ve sosyal çürümenin büyümesine bağlı olarak adi suç oranında patlama yaşanmaktadır. Bununla birlikte irili ufaklı çok sayıda mafyatik çete türedi. Bunların büyük bir kısmı polisle işbirliği içerisinde. Hatta ordu ile bağlantısı olanlar da var. Bu gangster çetelerinin bazıları diğerlerini de yutarak son dönemde belli bir güçlenme içerisine girdi. Bazılarının silah donanımları içerisinde ağır ma-

kineliler ve roketler de var. Bu çetelerin birisi, liderliğini 1970'lerde parti saflarında bulunmuş bir kişinin yaptığı Comando Vermelho-CV (Kızıl Komutan) olarak anılıyor. Diğer büyük çeteler arasında, Terceiro Comando-TC (Üçüncü Komutan) ile Amigos dos Amigos-ADA (Dostların Dostları) sayılabilir. Bunlar aynı zamanda büyük hapisanelerde de örgütlüler. Aşırı kalabalığa ve çok kötü koşullara sahip hapisanelerde mahkumlara karşı insanlık dışı muamelede sınır tanınmıyor. Buralarda sık sık kanlı isyanlar yaşanıyor.

Çetelerden birisinin elemanları, bu yılın Mart ayında, orduya ait askeri depodan uzun namlulu silahlar çaldı. Bu eylem üzerine, gecekondu bölgelerinde -ordunun ilk kez devreye girmesiyle- çetelere yönelik operasyon başlatıldı. Favela ismi verilen bu yoksul yerleşim alanlarının bir bölümü tanklar ve diğer askeri araçların eşliğinde işgal edildi. Kapılar kırılarak evlere girildi, insanlar toplu biçimde esir muamelesi yapılarak gözaltına alındı. Filistin ve Irak'ı andıran görüntüler yaşandı. Halkın polise yönelik öteden beri tepkisi vardı ancak asker ile şimdiye dek karşı karşıya gelmemişti. Askerlerin halka yönelik bu tavrı, sonuncusu 28 yıl süren cunta dönemindeki uygulamaların hatırlanmasına neden oldu.

Halk ilk şaşkınlığını attıktan sonra askere karşı koymaya, protesto gösterileri yapmaya başladı. Bu arada yer yer, çete elemanları ile asker ve polisler arasında, ağır silahların kullanıldığı çatışmalar da yaşanıyordu. İki haftayı aşan operasyon ve işgal sonucunda çok sayıda gözaltıya karşın çalınan silahlar bulunamadı. Kitlenin giderek büyüyen öfkesine dayanamayan askeri birlikler, gecekondu mahallelerinden çekilmek zorunda kaldı. Çekilmenin ardından halk zafer kutlamaları yaptı. Bu süreçte biz, devletin, askerinin ve polisin tavrını teşhir eden ve halkı karşı koymaya, protestosunu yükseltmeye çağıran propaganda faaliyeti yürüttük. Özel yayın ve bildiriler hazırlayıp, dağıttık.

## ULUSLARARASI KOMÜNİST HAREKET ÜZERİNE

### a) Genel Olarak

► Modern revizyonizme karşı yoğun ve kesintisiz bir ideolojik mücadele yürütmek yaşamsal bir öneme sahiptir. Proleter dünya devrimi sürecinde, sosyalist dünyadaki geri dönüşlerle geçirdiği sarsıntı büyük tahribatlar yarattı ve bir dizi ülkede Maoist partiler önderliğinde gerçekleştirilen atılımlara karşın, süreci tersine çevirmede oldukça zorlu görevlerin başarılması için ideolojik mücadele büyük önem arz etmektedir. Bu yolda sarf edilecek çabalar Maoistlerin birliği hedefiyle doğrudan ilişkilidir. Emperyalist-kapitalist sistemde var olan çelişkilerin derinleştiği ve keskinleştiği günümüz dünyasında, ABD önderliğindeki saldırganlığın aynı zamanda ciddi bir krizin sonucu olduğunun da görülmesi gerekmektedir. Uluslararası komünist hareketin durumu hakkında görüşlerinizi alabilir miyiz?

Uluslararası Komünist Hareket'te en önemli ihtiyacın, genel/ortak bir politik hattın inşa edilmesi olduğunu düşünüyoruz. Komünistlerin uluslararası çapta birliğini sağlamak acil bir görevdir. Bu konuda hareket ederken büyük, küçük parti ayrımı ve inisiyatifli gözetmek son derece yanlıştır. Bununla beraber dünyadaki anti-emperyalist mücadele için de genel bir program oluşturmaya ihtiyaç vardır. Görüşlerimizi 15 madde halinde aktaracak olursak:

1) Emperyalizm, asalak, çürüyen ve can çekişen kapitalizmdir. Dünya çapında dört adet başlıca çelişki bulunmaktadır:

- a) Burjuvazi ile proletarya arasında,
- b) Emperyalistlerin kendi arasında,
- c) Emperyalizm ile ezilen halklar ve uluslar arasında,

d) Sosyalizm ile kapitalizm arasında.

Bunlardan emperyalizm ile ezilen halklar ve uluslar arasındaki çelişme baş çelişki konumundadır. Sosyalizm ile kapitalizm arasındaki çelişme ise günümüzde esasen ideolojik bir boyut taşımaktadır.

2) Krizi giderek büyüyen ve derinleşen emperyalizm dünyayı yeni bir savaşa sürüklemektedir. Bu yüzden süpürülüp tarihin çöplüğüne atılmalıdır. Bunun kendiliğinden olması beklenemez.

3) ABD'nin başını çektiği dünya karşı-devrim saldırısı, ideolojik bir kriz içerisine girdiği için hızlı bir biçimde gerilemektedir.

4) Birinci ve ikinci emperyalist paylaşım savaşını hazırlayan güçler, 3. emperyalist paylaşım savaşının da hazırlayıcısı olma yolundadır.

5) Emperyalist paylaşım savaşına karşı en büyük savaş dünya halkları verecektir. Devrim, tarihi ve politik bir ihtiyaç olmaya devam etmektedir.

6) Modern revizyonizm nefes almayı sürdürmektedir.

7) Dünya devrim süreci; zikzaklarla, devrim ve karşı-devrimlerle beraber, geri dönüşlere karşın ilerliyor. Bu diyalektik ilişki çerçevesinde, proleter dünya devrimi sürecinin üç stratejik aşamaya sahip olduğunu düşünüyoruz:

a) Bilimsel sosyalizmle çıkış yaparak Paris Komünü ve Ekim Devrimi'ni içine alan Stratejik Savunma aşaması,

b) İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı ve Çin Devrimi ile gelişen Stratejik Denge aşaması,

c) Modern revizyonizm ve geri dönüş tehlikesine karşı gelişen BPKD ile başlayan Stratejik Saldırı aşaması.

Karşı-devrim buna yönelik olarak 1976'dan itibaren kapsamlı bir saldırı başlatmıştır. Ancak halkların mücadelesi ile birlikte bu saldırı durdurulmuş ve karşı-devrim yeniden gerileme süreci içerisine girmiştir.

8) Proleter dünya devriminin yeni bir dalgası gelişmeye başlamış durumdadır.

9) Yeni dalgayı ileri taşımak için MLM'yi güçlü bir biçimde savunmak durumundayız.

10) Bu görev çerçevesinde militan ve askeri tipte komünist partilerinin bütün ülkelerde yeniden inşa edilmesi zorunlu hale gelmiştir. Bu değişim ile ortaya çıkan önderlikler kitleleri zafere götürecektir. Lenin'in işaret ettiği, önderlik, parti, devrim ve kitlelerin rolüne ilişkin anlayışlar böylelikle yerine oturabilir.

11) Devrimin inşasında kullanılacak üç temel silah; parti, ordu ve birleşik cepheidir. Bunlar önderliğin araçlarıdır.

12) İktidarı almak ve güçlenmek için Halk Savaşı ısrarla savunulmalıdır.

13) Proleter dünya devrimi süreci üç tip devrimi kapsamaktadır:

a) Sömürge ve yarı-sömürgeler için geçerli olan, kesintisiz biçimde sosyalizme geçişi sağlayan Yeni Demokratik Devrimler,

b) Emperyalist-kapitalist ülkeler için geçerli olan Sosyalist Devrimler,

c) Komünizme hazırlık –kır ile kent, kafa ile kol emeği, kadın ile erkek çelişkilerini kaldırmaya yönelik- ve geri dönüşleri engellemek amacıyla Proleter Kültür Devrimleri.

14) Komünizme kadar Halk Savaşı perspektifi korunmalıdır.

15) Komünizme tek bir ülke değil bütün ülkeler birlikte ulaşacaktır.

Dünyadaki durumu karakterize edecek olursak; bir yandan ABD emperyalizminin saldırıları söz konusu iken, öte yandan ona karşı direnen ve tepkilerini pratikte gösteren geniş halk kitleleri vardır. Bize göre Lenin yoldaşın ve Başkan Mao'nun emperyalizm konusundaki tahlilleri günümüzde de geçerliliğini korumaktadır. Emperyalizm ve Proleter Devrimleri çağındaki başlıca çelişkiler, daha önce değindiğimiz üzere; burjuvazi ile proletarya arasında, emperyalizm ile ezilen halk ve uluslar arasında ve emperyalistlerin kendi

aralarında sürmektedir. Vurgulamak gerekir ki, Başkan Mao'nun altını çizdiği üzere, diyalektik materyalizmin çelişkiler yasasına göre, bir çelişkinin ana yönü belirleyicidir.

1963'teki polemikler döneminde yer alan 14 Haziran 1963 tarihli mektupta 25 maddelik sıralama yapan Mao Zedung yoldaş, dört başlıca çelişkiden söz etmekle beraber bunlar arasından herhangi birine dair "baş çelişki" belirlemesi yapmamaktadır. O dönemde söz konusu olan bir diğer başlıca çelişki sosyalizm ile kapitalizm arasında sayılmaktaydı. Bu, iki kamp ve sistemin varlığından kaynaklanıyordu. Bugün için her ne kadar böyle bir çelişki yoksa da bunun ideolojik anlamdaki varlığından söz edilebilir. O süreçte Mao Zedung yoldaş ÇKP içinde de revizyonistler ile yoğun bir çatışma halindeydi.

Emperyalist güçler dünyayı yeniden paylaşmak için parçalamak istiyorlar. Avrupa'nın paylaşılması için yapılan toplantılarda ABD süper güç olarak parlamaya başlamıştı. 1990'larda sosyal-emperyalizmin çöküşü ve Yugoslavya topraklarındaki savaşla beraber Postdam (2. Emperyalist Paylım Savaşının sonunda Almanya'nın Postdam şehrinde bir araya gelen Stalin, Churchill ve Roosevelt savaş sonrası dönem üzerine kararlar almıştı.-yn) bütünüyle sona ermiş oldu. Brejnevci olduğu halde Stalin konusunda çok bilgili ve birikimli olan Nina Andriyeva

isimli bir kadın, SBKP Siyasi Büro toplantısında, devlet arşivinden bazı belgeleri açıklamıştı. Bu belgelerden birisinde, Stalin yoldaşın 1952'de, Postdam'a ilişkin "50 yıl bile yaşamaz" tespitinde/öngörüsünde bulunduğu yer almaktadır.

Emperyalizm sorununa dönecek olursak, bizce tek kutupluluktan çok kutupluluğa doğru gidilmektedir. Emperyalizm ve halklar açık bir mevzilenişle karşı karşıya gelmiştir. Irak'taki işgale karşı direniş, halklar cephesini etkilemektedir. Emperyalistler arasındaki çelişki ve gruplaşmalara baktığımızda, her iki emperyalist paylaşım savaşında saf tutmuş olanların şimdi de ciddi sorunlar kapsamında karşı karşıya gelmiş oldukları görülmektedir. Bugün emperyalist saldırganlığın tutturduğu yol yeni bir dünya savaşına gitmektedir. Bu gidişatı ancak devrimler durdurabilir. Devrimler bunu başaramasa bile, bu savaşların devrimci mücadeleyi geliştirmesi ve devrimlere yol açması yine de kaçınılmazdır.

---

**Emperyalist güçler dünyayı yeniden paylaşmak için parçalamak istiyorlar. Avrupa'nın paylaşılması için yapılan toplantılarda ABD süper güç olarak parlamaya başlamıştı.**

---



Bize göre dünyada bütün ülkeler açısından devrimin nesnel koşulları bulunmaktadır. Komünistlerin sorunu subjektif koşulları yaratmaktır. Maoist komünist partilerin görevi bu ihtiyaç doğrultusunda hareket etmektir. Bu konuda Maoist partilerin işbirliği de oldukça önemlidir. KP'lerin gelişmesi ve başarısı açısından ortak bir merkez yaratılmalı ve motivasyon güçlendirilmelidir.

Diğer yandan bir ülkedeki devrimci gelişme bütünüyle iç koşullara bağlıdır. Uluslararası alandaki gelişmeler önemli olmakla beraber belirleyici değildir. Bugün dünyadaki çelişkilerin keskinleşmesi ve yoğunlaşması, bazı bölgelerde devrimin gelişmesi açısından daha iyi olanaklar sunabilmektedir. Örnek olarak; Ortadoğu ve çevresi, Kafkasya, Güney Asya ve Latin Amerika'dan özellikle bahsedebiliriz. Bu bölgelerde devrim daha hızlı gelişme olanaklarına sahiptir. Objektif koşullardan hareketle baktığımızda, Güney Asya'daki kimi süreçlerin ileri bir aşamaya ulaştığını kaydedebiliriz. Ortadoğu ise anti-emperyalist cephe açısından en önemli alan konumundadır. Dini ideolojinin ağırlıklı olarak bu bölgede -özellikle İslam felsefesi açısından- devrimin önünde ciddi bir engel yarattığı açıktır.

Latin Amerika'da ise kitlelerin isyan geleneği vardır ama oportünist ideolojinin küçümsenemeyecek bir hegemonyası olduğu da unutulmamalıdır. Peru devrimi ile ilgili gelişmeler, Maoist hareketin büyük bir kayba uğramasına neden oldu. Castro tarafından yönlendirilen Guevaracı çizgideki hareketler, çeşitli ülkelerde revizyonistlerle ittifaklar geliştirmiş durumdadır. Bu güçler Latin Amerika kıtasının birçok bölgesinde karşı-devrime hizmet ediyorlar. Bütün bunlara rağmen, Maoizmin kıta genelinde yeniden gelişme çizgisine oturmasının koşulları yeterince elverişlidir. Bu sadece zaman sorunudur.

Maoizmin gelişme durumu karşı-devrimcileri ciddi olarak kaygılandırmaktadır. Bu

konuda bize büyük bir sorumluluk düştüğüne inanıyoruz. Bizce devrimci mücadele kıtanın bazı ülkelerinde daha hızlı bir ivme yakalayacaktır. Yakın vade açısından devrim bazı ülkelerde önemli mesafeler alma şansına sahiptir. Latin Amerika, emperyalist tekellerin -ağırlıklı olarak ABD kökenli- en önemli yatırım alanlarından birisini oluşturmaktadır. Burada yaşanacak değişimler dünya çapında etkiler doğuracaktır. Bu durum, kıtamızdaki çeşitli çelişkileri isabetli bir biçimde analiz etmemizi gerektirmektedir. Çok ciddi olan bu sorunu çözmek ve aşmak için -gerek parti içinde gerekse de kıtadaki diğer komünistler açısından- cesaretle öne atılmak zorundayız.

#### ► Devrimci Enternasyonal Hareket-DEH ile ilişkileriniz hakkında düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Biz şimdiye kadar Deh-Kom ile ilişkiye geçmedik. 1998 Mao ve Halk Savaşı Konferansı'nda kendileri bizimle bağlantı kurmaya çalıştı. O dönemde bazı görüşmeler yapılmış ancak ilerleme sağlanamamıştı. Bu görüşmelerde biz çok açık ve net bir üslupla DEH konusundaki görüşlerimizi açıkladık. Özellikle Peru devrimine müdahaleleri konusunda eleştirilerimiz vardı.

UKH'e ilişkin değerlendirmelerimizde daha önce DEH'i bütünüyle reddeden bir tutum içerisindeydik. Bizce Deh-Kom tamamen oportünist bir rotada yol almaktadır. Bir dizi ülkedeki devrim süreçlerine müdahaleleri de esas olarak yanlıştır. İlk toplantıda tartıştıklarımızdan hareketle ve Peru'daki gelişmelerin de etkisiyle bu durumu gözden geçirmeyi düşünüyoruz. Bunu diğer partilerle tartışma yanlısıyız.

Deh-Kom, Peru'da gündeme gelen "barış mektupları" konusunda, "iki çizgi mücadelesi" olduğuna dair tespitle bulunmuştu. Biz ise El Diaro gazetesinin söylediklerini daha mantıklı bulmuş ve bu mektupların polis oyunu olduğunu savunmuştuk. Kasım 2004'teki gelişmelerle beraber, bu mektupla-

rı Gonzalo'nun yazdığı büyük ölçüde açığa çıkmış bulunuyor. Biz de bu çerçevede görüşlerimizi gözden geçirdik. Mektupların sağ oportünist bir çizgiyi temsil ettiğini düşünüyoruz. Bu durum, Deh-Kom'un bu konudaki analizinde haklı çıktığını göstermiş oldu. Bununla beraber yine de Deh-Kom'un müdahale tarzını kabul etmemiz mümkün değildir.

El Diaro Enternasyonal'in geçmişteki yorumu ve tavrı yanlıştı. El Diaro yazı kurulu bugün barış mektupları olayından "büyük bir ihanet" olarak söz ediyor. El Diaro'nun bu hatası MLM'i ve dolayısıyla Gonzalo Düşüncesi'ni doğru biçimde kavrayamamaktan kaynaklanmıştır. El Diaro ile aramızdaki farklılıklar bu sürecin başından itibaren daha da netleşti ve çoğaldı. Buna karşın ilişki ve diyaloglarımız sürmektedir. Biz Gonzalo'nun katkıları ve yarattığı geleneği, önemli ve değerli buluyoruz. Gonzalo Düşüncesi'nin sıradan bir özellik taşımadığını düşünüyoruz. Gonzalo,

Maoizm'in Marksist teorinin 3. aşaması olduğunu ispatlamış birisidir. Bu konuda yaşanan gerçeklerin karartılmasına karşıyız.

Örneğin NKP (Maoist)'in 2001 tarihli Konferans belgesinde, Gonzalo ile Bob Avakian'ın katkıları eşit kategoride gösterilmektedir. Biz bütün parti ve önderliklerin katkılarını önemsiyoruz. Ancak bunları kaba biçimde eşitlemek doğru değildir. Dolayısıyla, Avakian'ın belli katkıları vardır ama Peru devriminin katkı ve kazanımları ile kıyaslanamaz. Peru'da yaşanan olumsuzluklar ve gerilemeyi aşma konusunda PKP'nin sürece

müdahalede doğru bir hatta gireceğine inanıyoruz. Peru devrimi, Gonzalo'nun bugünkü duruşundan bağımsız olarak kendi dinamiklerine sahiptir ve yok edilmesi mümkün değildir.

► **Peru'daki derim süreci ile ilgili olarak daha ayrıntılı bilgilere sahip olduğunuzu biliyoruz. Bu konuda düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?**

Şimdiye kadar değişik kaynaklardan çeşitli biçimlerde bir araya getirdiğimiz bilgiler, barış mektuplarını Gonzalo'nun kaleme almış olduğunu göstermektedir. Ancak yine



de yüzde yüz manasında bir kesinlikten söz edememe durumu ile karşı karşıyayız. PKP'nin organize ettiği Demokratik Avukatlar Derneği'nin başkanlığını yürüttüğü sırada tutuklanan Alfredo Crispo isimli avukat, geçen senenin Mayıs ayında, 10 yıllık mahpusluğunun ardından serbest bırakıldı. Tutuklandığı sırada parti ile organik ilişkisini kabul etmemişti. O sırada Gonzalo'nun avukatlığını yürütüyordu. Basında da yer alan bilgilere göre, tahliye edildikten sonra da Gonzalo'nun avukatlığını sürdürmeye başladı. Kendisi bir basın toplantısı düzenleyerek avukat-

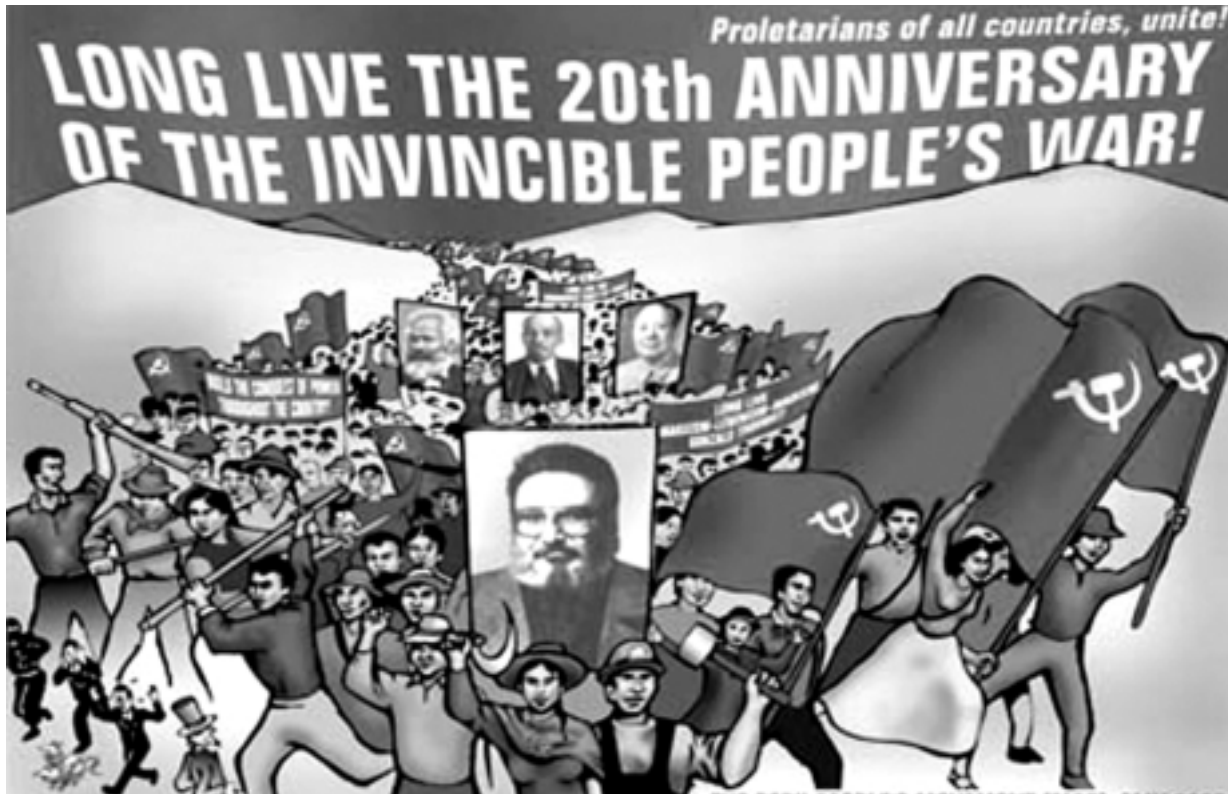


lığa devam etmesi ile ilgili açıklamalarda bulundu ve bunun nedenini Gonzalo'nun artık Halk Savaşı'nı savunmaması olarak gerekçelendirdi.

Crispo, açıklamalarında, Gonzalo'nun Halk Savaşı'nın sona erdiğini ilan etmiş olmasının verdiği kararda belirleyici olduğunu söyledi. Buna ek olarak, Gonzalo'nun Halk Savaşı döneminde ülke çapında ortaya çıkan sorunlarla ilgili hükümete politik bir çözüm paketi sunduğunu ve bu çerçevede politik tut-saklara af, PKP'nin yasallaşması, devletleş-tirme politikalarının uygulanması gibi adımlarla barışın sağlanacağı çağrısında bulunduğunu belirtti. Bu talepler, barış görüşmelerini savunanların sıraladıkları maddeler olarak yazılıp çizilenlerdir. Çoğu savaş tutsağının da buna destek verdiği açıklandı. Ayrıca bu talepleri ve çözüm tarzını desteklediğine dair tutsak ailelerinin de beyanda bulunduğu söyleniyor. Konuyla ilgili bir açıklama yapan, Halk Savaşı'nı savunan ve Peru ve/veya yurtdışında faaliyet yürüten gruplar, Alfredo Crispo'nun devlet adına konuştuğunu iddia ettiler.

Edindiğimiz bilgilere ve Peru basınına yansıyan haberlerin de gösterdiği üzere, Peru'da gerilla savaşı sürmektedir. Bu bilgileri Ayakuço'nun Ayaga bölgesinde (koka üretimi yapılan bir alan) faaliyet yürüten komitelerden aldık. Bu arada önceki dönemin önde gelen komutanlarından Artemio'nun bir açıklamasından söz etmek istiyoruz. Kendisi açık biçimde silahlı mücadeleyi reddetmekte ve barış mektuplarını savunmaktadır. Ona karşı tavır geliştiren gruplar var. Azımsanmayacak oranda bir militan eylemlilik tavrı sergilemeye devam ediyorlar. Ancak ciddi ölçüde bir dağınıklık söz konusudur.

Halk Savaşı'nı savunan grupların internette oluşturdukları iki siteden söz etmek gerekiyor. Barış mektuplarına karşı olduklarını ilan eden bu sitelerin isimleri: Kızıl Bayrak (Red Flag) ve Kızıl Güneş (Red Sun). Bu siteler Halk Savaşı'nın sürdüğünü ancak silahlı gruplar içinde ihanetin de kol gezdiğini iddia ediyorlar. Kızıl Güneş sitesinin görüşlerini dogmatik olarak değerlendiriyoruz. Bunlara yaşananların "bir oyun" gibi geldiğini düşünüyoruz.



Kızıl Bayrak, 2000 yılında devreye girdi. Bunlar barış mektuplarının Gonzalo'ya ait olduğunu 1994'ten beri iddia ediyorlardı. Şimdiye kadar, Gonzalo'nun özeleştirisi vermesini bekliyor ve bu takdirde yine önder kabul edilebileceğini savunuyorlardı. Artık bu beklentiye son vermişlerdir. Şu andaki görüşleri, Gonzalo'nun barış mektuplarını kaleme almasından öte çok tehlikeli bir revizyonist olduğu yolundadır. Kızıl Bayrak sitesinde, "Peru'da kızıl siyasi iktidarlar varlığını sürdürebilir mi?" başlıklı 400 sayfalık bir yazı yayımlandı. Bu yazıda Gonzalo'nun 1994 yılında kaleme aldığı, komünist hareketin 150 yıllık değerlendirmesini kapsayan "Büyük Nitelendirme" başlıklı belgenin geniş bir eleştirisine yer verilmektedir. Gonzalo'nun söz konusu yazıda, "1990'lardan itibaren devrimin ideolojik, politik ve stratejik olarak geriye gittiği, dünyanın hiçbir yerinde zafer kazanamayacağı, bundan ötürü de PKP'nin barış yönelimine girmesi gerektiği"ni savunduğundan bahsedilmektedir.

Gonzalo'ya ait olduğu iddia edilen yazının bütünü elde etme imkanımız olmadı. Bu yazıdan Kızıl Bayrak'ın yapmış olduğu alıntılarını incelediğimizde, bizde, teorik birikim ve yaklaşım tarzı açısından bunların ancak Gonzalo tarafından yazılmış olabileceği kanaati hasıl oldu.

Gonzalo'ya getirilen eleştiriler açısından belli tutarsızlıklar barındırmakla beraber Kızıl Bayrak'ın yazısı oldukça kapsamlı ve iddialıdır. Kızıl Bayrak bu belgede özetle; **"Gonzalo yeni bir revizyoniste dönüşmüştür ancak Gonzalo Düşüncesi kendisine rağmen yaşamaya devam edecektir. Günümüze kadar yaşayan MLM Gonzalo Düşüncesi, PKP'nin ideolojisidir. PKP'nin yeni önderlerinin görevi bu politik hattı geliştirmektir. Parti yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Halk Savaşı'nın kesintisiz bir biçimde süreceğinden kimsenin kuşkusu olmamalıdır. Bu çok uzun bir süre alacak ama başaraca-**

**ğız. Anın görevi, MLM Gonzalo Düşüncesi'nin rehberliğinde şekillenen yeni kadrolar yetiştirmektir. Revizyonist-teslimiyetçi çizgi mahkum edilmelidir. Parti acilen önümüzdeki daha çetin koşullara hazırlanmalıdır."** düşüncelerini savunmaktadır.

Bizce Kızıl Bayrak'ın yaptığı bu değerlendirme Perulu gruplar içinde en samimi olanıdır. Örneğin Kızıl Güneş'inki ideolojik ve siyasi niteliği zayıf, sloganvari düzeyde kalmaktadır, altı boştur. Oysa Kızıl Bayrak açık ve net bir biçimde teslimiyetçiliğe karşı çıkmakta ve politika belirlemeye çalışmaktadır. Bu sitede ayrıca Negri'nin her iki kitabına (İmparator ve Çokluk) yönelik bir eleştiri yazısı da yayımlandı. Kızıl Bayrak PKP konusunda çok geniş bir belge birikimine sahip. Partinin bütün arşivinin ellerinde olduğu anlaşılıyor. Ülkede şu anda Alipia yoldaş önderliğinde silahlı mücadele yürüttükleri biliniyor. Peru basını bu ekibin eylemlerine zaman zaman yer veriyor.

Gonzalo'nun mahkemedeki tavrını nasıl yorumlayacağımız konusunda biz de çelişki içerisindeyiz. Televizyonlardan direnişçi bir devrimci önderin tavrı yansıdı. Yumruğunu kaldırarak, "Yaşasın MLM, Yaşasın PKP" diye slogan attığını herkes gördü. Başka bir şey söyleyip söylemediğini bilmiyoruz. Şunu öğrenebildik ki barış mektuplarının lehinde ya da aleyhinde hiçbir söz sarf etmemiş.

Barış mektuplarını kendisinin kaleme aldığından hareketle, Gonzalo'nun durumunu açıklamak adına iki olasılıktan söz edilebilir. Bunlardan birincisi ve ağır basanı, bu tutumunun sağ oportünist bir sapma/savrulmanın ürünü olduğu yolundadır. Şunu bilmek durumundayız: Devrimin geliştiği aşamalarda belirli dönüm noktaları vardır. O noktalarda en sağlam önderlikler bile revizyonizme düşebilir.

İkinci olasılık açısından Kızıl Bayrak sitesinin dikkat çektiği bazı hususlardan yola çıkılmaktadır. Bu yaklaşıma temel teşkil et-

me bağlamında; yakalandıktan sonra kafes içinde uluslararası basın önüne çıkarıldığına, yapmış olduğu konuşmaya dikkat çekilmektedir. Gonzalo'nun bu konuşmada, baş çelişkinin emperyalizm ile uluslar arasında olduğuna dair bir belirleme yaptığı, bundan yola çıkarak, gerilla ordusunun –kızıl ordu-Halk Kurtuluş Ordusu olarak isimlendirilmesi gerektiğini savunduğu söyleniyor.

Aynı konuşmada ayrıca Peru'nun tarihsel olarak başka ülkelere kaybettiği topraklardan söz ettiği belirtiliyor. Kafes konuşmasını bu iddialarla birlikte sizin de yeniden okumanızı öneriyoruz. Bu görüş sahipleri, “Özellikle o dönemde ABD emperyalizminin bölgeye ciddi bir yoğunlaşması olduğu da dikkate alınır, Gonzalo'nun ülke özgülünde baş çelişki tespitinin de bu yönde yeniden şekillendiği düşünülebilir. Dolayısıyla, barış görüşmesi –barış mektupları- önerisi bu görüşler çerçevesinde oluşan bir “ulusal cephe” politikasından kaynaklanmış olabilir” yorumunu yapmaktadırlar.

## Latin Amerika'daki Politik Gelişmeler ve Chavez

► **Latin Amerika ve özellikle Venezüella'daki gelişmeler önemli bir gündem maddesini oluşturmaktadır. Latin Amerika'da mücadele yürüten proleter devrimciler olarak kıtadaki devrimci hareket üzerine düşüncelerinizi merak ediyoruz.**

Arjantin'de kendisini MLM olarak tanımlayan ve legal konumdaki Arjantin PCR (Devrimci Komünist Parti) yapmaktadır. Savaşçı bir yanları olmakla beraber oportünist bir karaktere sahipler. Uruguay DKP ile olumlu ilişkilerimiz var. Bu yoldaşların köylü hareketi içerisinde ciddi bir güçleri/faaliyetleri olduğunu biliyoruz. Halk Savaşı ile ilgili de belli bir perspektif oluşturmuş durumdadır. Bolivya'da MLM Devrimci Cephe isimli bir örgüt var. Bunun dışında kendisini

Maoist olarak niteleyen eski bir parti vardı. Bunlar yakın süreçte ikiye bölündü. Merkezi önderliği elinde bulunduran kesim Hocacı bir rota tutturdu. Diğer kanat ise kendisini BKP-MLM olarak ilan etti. Her ikisi de şu aşamada örgütsel açıdan dağınık bir faaliyet yürütüyor. Bu güçlerin ağırlıklı örgütlenme alanı, Kocabamba köylük bölgesi ile başkent La Paz'daki maden işçileri idi. Tekrar birleşmelerinden söz ediliyor. Son seçimlerde ortak biçimde Evo Morales'e “eleştirel” destek verdiler. Kolombiya'da, çoğu kendisine Maoist diyen onlarca devrimci örgüt var. Ancak bu ülkedeki söz konusu örgütlere ilişkin gerçekliğe vakıf durumda değiliz. Kolombiya Komünist Partisi de illegal faaliyet yürütüyor. Silahlı mücadeleye FARC'ın önderlik ettiği biliniyor.

Venezüella'daki hiçbir politik parti ile ilişkimiz yoktur. Oradaki Esquien Zamora Köylü Cephesi isimli bir örgütlenme ile ilişkimiz var. Çok uzun zamandır faaliyet yürüttüklerini belirttiler. Bunların askeri örgütlenmeleri olduğunu öğrendik. Ancak şu aşamada çalışmaları ve eylemleri hakkında daha fazla bilgimiz bulunmamaktadır. Devrim için örgütlendikleri ve mücadele yürüttüklerini söylüyorlar. Baş çelişkinin Chavez ile halk arasında olduğuna dair bir tespitleri var.

Görüşümüzce Chavez bürokrasiyi kendi yandaşları ile yeniden kurumsallaştırmaya çalışıyor. Büyük sansasyonla sunulan tarım reformu çerçevesinde dağıtılan toprakların oranı çok düşük. Köylük bölgelerde toprak ağaları ile eski generaller birlikte hareket etmekte. Köylü hareketine karşı para-militer güçlerin etkinliği süreklilik kazanmış durumda. 2005 Eylül'ünde Başkent Caracas'ta büyük çaplı bir köylü eylemi oldu.

Chavez seçimleri ilk kazandığı dönemde popülist politikalara sarılmış birisiydi. ABD'nin başarısız darbe girişiminden sonra kitlelerin sokak işgalleriyle birlikte konumunu daha da güçlendirdi. İlk darbe girişimi sı-

rasında Chavez bir daha devlet başkanlığına gelemeyeceğini düşünüyordu. O dönemde, yaklaşık 1 milyona ulaşan büyük çaplı bir kitle, birkaç gün ana caddelere varana kadar sokakları işgal etti. Medya bütünüyle darbecilerden yana bir tutum sergiliyordu. Kitleler bu tutumdan kaynaklı gazeteleri ve televizyonları da işgal etti ve aleyhteki yayınlara son verirdi. Bu esnada diğer Latin Amerika ülkelerinde de büyük destek gösterileri yapıldı.

Bu gelişmeler üzerine Chavez bariz bir tutum değişikliğine girdi. Halk oylamasına giderek durumunu pekiştirdi. Yankiye karşı cephe genişlemiş ve güçlenmişti. *Ancak ABD emperyalizminin ülkedeki şirketlerine yönelik hiçbir tasarrufta bulunmadı ve onlarla ilişkiyi devam ettirdi. Bu süreçte komprador burjuvazi ve toprak ağalarının önemli bir kesimi darbeye karşı tavır geliştirdi.* Chavez'e karşı kitle gösterilerinin organizatörlüğünü ise en büyük petrol şirketi PVDSA yapıyordu.

Toprak ağalığı sisteminin nispeten zayıf olduğu ülkede, proleter bir hareketin olmadığı koşullarda, Chavez devrimci halk hareketine önderlik eder bir pozisyona geldi. Giderek ABD emperyalizmine karşı çok radikal bir söylem tutturdu. Diğer yandan Rusya emperyalizminden 500 bin silah satın aldı. Basında bunları kendine bağlı milislerin eğitiminde kullanmayı hedeflediğine dair haberler çıktı.

Chavez bütün politikasını ABD'ye karşı odakladı. Güney Amerika'daki birçok devletle ekonomik anlaşmalar imzaladı. Kendi televizyonunu kurdu. Küba, ilişkilerinde önemli merkez haline geldi. Bu ülkeye kısa süre içerisinde petrol transferine başladı. Bu tasarrufun Küba ekonomisinin çektiği sıkıntıların hafifletilmesine yönelik önemli bir katkısı oldu. Biz Chavez'in izlediği politikalar ve verdiği kararlarda Castro'nun önemli bir rol - yönlendirici- sahip olduğunu düşünüyoruz. Ayrıca Venezüella ile beraber Küba, Çin, Rusya, Kuzey Kore ve İran'ın bir eksen oluş-

turacakları görüşündeyiz. Chavez'in politikaları AB ile de ilişkilenebilir. İspanya Başbakanı Zapatero iktidara geldikten sonra iki kez Caracas'a geldi ve çeşitli anlaşmalar imzalandı. Latin Amerika çapında güçlü olan bankaların Venezülla'daki etkinlikleri artmaya başladı. Bununla ilgili C. Rice'in Chavez'e sataşmaları da oldu.

Son olarak şunu vurgulayalım ki, Başkan Mao'nun altını özenle çizdiği üzere, proletaryanın önderliğinden yoksun olan anti-emperyalist çıkışların başarı şansı olamaz.

► Biz Chavez ve Morales'in esasen Lula'dan farklı olmayan çıkışlarının ileri bir adım oluşturduğu yanılmasına karşı çıkıyoruz. Bu çağımızın değişmeyen karakteristiklerinden kaynaklı böyledir. Devrim teorisi sosyalizmin kurulmasında ve komünizme giden yolda anahtar roledir, silahlı mücadelenin tayin edici işlevi ortadan kalkmamıştır. Seçimlerin burjuvazinin klasik bir aldatmacası olduğu gerçeği değişmemiştir. Venezüella'da da, Bolivya'da da gerek emperyalist tahakküm gerekse de sınıfsal baskı ve zulüm mekanizmasına yönelik kalıcı/kurumsal bir adım atılmamakta ve bu liderlerin şov derecesinde parlatılan anti-ABD'ciliğinin esasen ABD emperyalizmine yönelik tutarlı bir kopuş ve karşı koyuşa denk düşmemektedir. Chavez, Morales ve diğerleri kendilerini yönetime taşıyan halkın kimi beklentilerine yanıt vermeye çalışırken uluslararası sermaye ile köprüleri atmamakta, aksine emperyalist yörüngeyi, bağımlılık ilişkilerini bozmamaya özen göstermektedir.

Chavez'in Küba/Castro ile ilişkisinin taktığı maske açısından şaşırtıcı olmadığını düşünüyoruz. Castro revizyonizminin eseri geri kapitalist Küba ekonomisinin çektiği sıkıntılara "çare" olma adına Chavez'in petrol lütuflarına karşılık, Kübalı uzman ve kadrolarla sağlık, eğitim vb alanlardaki popülist kampanyalara destek

sağlanmasını ucuz ve hte bir sosyalist dayanışma gösterisi olduğu inancındayız.

**Bununla birlikte, Chavez'e ilişkin –tıpkı bir dönem Lula sürecinin başlarında olduğu gibi- dünya çapında reformistler ve revizyonistlerin körüklediği büyük çaplı bir “sempati ve destek” kampanyası kah bilinçli kah kendiliğinden gelişmektedir. Bu nedenle “devrimsiz devrimler” propagandasına karşı ideolojik mücadeleyi önemli buluyoruz. Bu modellerle “liberal sosyalizm” adı altında emperyalist-kapitalist sistemin bekası için çaba harcadığı düşüncesindeyiz. Bu konuda sizin düşüncelerinizi de alabilir miyiz?**

Chavez ve diğer konulardaki yorumlarınıza katılıyoruz. Bugün Brezilya'da Chavez konusuna bizim gibi yaklaşan bir başka örgüt bulunmamaktadır. Bizimki dahil bazı ülkelerdeki aydınlar, kendilerini Chavez'e endeksleyecek denli sürece kapılmış durumdadır. Chavez hayali, birçoğunun düşlerini süslüyor. Venezüella'daki gelişmeler üzerine bir dizi saçma sapan teori üretilmektedir. Örneğin Chavez modelinin 21. yüzyılda sosyalizme giden yolu temsil ettiğini ileri sürenler var. Rebellion'da yazan Hans Dietrich bu teorinin en ısrarlı kalemlerinden biri. Bu teoriye itibar etmemekle beraber konuya tutarsız yaklaşanlardan birisi de Türk kökenli olduğu söylenen troçkist James Petras'dır.

Revizyonist kimlikli VKP (Venezüella Komünist Partisi)'nin eski kadrolarından Rangel şu anda Chavez'in yardımcılığını yürütüyor. 1950'lerden sonra Venezüella'da hükümetin düşmesine neden olan ciddi boyutta bir politik kriz yaşanmıştı. Meselenin ilginç yanı, o süreçte dönemin ilerici bir gençlik örgütü, birkaç günlüğüne hükümet inisiyatifini ele geçirmişti. Rangel bu gençlik hareketinin başını çekenlerden birisi konumundaydı. Kısa süre içerisinde ordunun iktidara el koymasıyla hapsedilenler arasında Rangel de vardı. Ancak bu gençlik önderleri bir süre sonra fi-

rar ettiler. Sonraki politik yaşamını VKP içinde örgütlü bir faaliyetle sürdüren Rangel, gençleri askeri akademiye yönlendirme görevini üstlenmişti.

Chavez bu şekilde orduya girenler arasındaydı. VKP'den ayrıldıktan sonra Chavez ile yakınlaşması, onları “kader birliği”ne götürdü. Aralarındaki bağın daha da kuvvetlenmesi 1990'larda Chavez'in örgütlemeye kalkıştığı darbeler sayesinde oldu.

Geçenlerde medyada yer verilen bir habere göre, Rangel, ordu içerisinde Chavez'e karşı bir komplonun açığa çıkarıldığını açıkladı. Bu haber Rus emperyalistleri ile ilişkilerini doğrulayan ayrıntılar da içeriyordu. Brezilya dahil birçok ülkeden silah ithal eden Venezüella'ya, savaş uçakları başta olmak üzere en çok silah ihraç eden ülke haline gelen Rusya'nın konumu, bu tabloyu tamamlamaktadır.

## Mücadele deneyimlerinden

**► Halk Savaşı'nda gerilla üs bölgeleri konusu hakkında görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?**

Bizce doğru yaklaşım, Halk Savaşı'nın bilimsel karakteri gereği, savaşın üs bölgeleri var olmadan başlayıp sonradan bu tip destek alanlarını yaratacağı şeklindedir. Mao yoldaşın öğrettiği gibi gerilla savaşının bütün biçimleri stratejik rol oynamaktadır. Üs bölgeleri Halk Savaşının kalbidir. Kurtarılmış bölgelerin yaratılmasına giden yolda önemli bir yere sahiptir.

Gerilla üs bölgelerine yaklaşım hususunu biz çok önemli buluyoruz. Emperyalistlerin “düşük yoğunluklu savaş” ismiyle formüle ettiği, gerilla savaşına karşı stratejik konumlanışı, Vietnam'dan başlayarak bir dizi ülkede devreye girdi ve girmektedir. Denizi kurtup balığı yakalamak için köylük alanları yıkıp yıkıp imha etme yöntemi uygulanmaya devam etmektedir. 1948'de, Çin Kurtuluş Savaşı esnasında, Yankiler Çan Kay Şek'e des-

tek amacıyla Yenan'ı ağır bir bombardımana tuttular. Büyük bir kitle göçü yaşandı. Başkan Mao bu dönemde karşı taktik olarak gerilla üs bölgelerini öne çıkardı. Silahlar ne kadar modernize edilse de üs bölgelerinin öneminden bir şey kaybetmeyeceğini düşünüyoruz. Üs bölgeleri Halk Savaşı'nın vazgeçilmez parçasıdır. Bu bölgeler; üretim ilişkileri, yeni kültür ve de askeri kadroları geliştirme açısından önemli rol oynayacak, savaşı daha ileriye itecektir.

Halk Savaşı basitten karmaşığa doğru gelişecektir. Üç büyük silah, Parti, Ordu ve Cephenin inşası bu sürecin eseridir. Halkın kendini savunma aşamasında milislerin önemli bir rol oynayacağını da unutmamak gerekiyor. Bu güçlerin oluşturulması özellikle bizim ülkemizde başlı başına bir sorundur. Çünkü Guevaracı anlayışın etkisiyle gerilla savaşı seyyar bir tarz olarak algılanmaktadır. Maceracı özellikleri nedeniyle gençler için çekici olan Gueveracı askeri anlayış bilimsel değildir. Proletarya ideolojisini merkeze koymayan bir özellik taşımaktadır. Oysa Halk Savaşı'nın başarıya ulaşmasında başından itibaren Komünist Partisi'nin önderliği esastır. Unutulmamalıdır ki Halk Savaşı ideolojik, teorik ve politik olarak kitlelerle birlikte verilen bir savaştır.

## Parti İnşası

► **Parti inşası konusunda yaklaşımınıza değinebilir misiniz?**

Faaliyet ve örgütlenmemizde legal ve illegal ayrımı konusunda hassas davranmaya çalışıyoruz. Legal ve illegal faaliyet ile açık ve kapalı alan çalışmaları açısından devletle kurulan ilişkiyle kitlelerle kurulan ilişki farklı olmak durumundadır. Bu ikisinin birbirine karıştırıldığı durumlarda faaliyetin ve örgütün zarar görmesi kaçınılmazdır. Partinin inşasında 4 önemli konu başlığından söz edilebilir: Birincisi önderlik sorunudur. Bunu ana sorun olarak belirliyoruz. İkincisi, açık ve kapalı alan çalışmasıdır. Alanlar arasındaki

bağlantı gizli olmak zorundadır. Bununla beraber açık alan çalışması her zaman legal değildir. Örneğin son 10 yıllık zaman diliminde kurup geliştirmeye çalıştığımız kitle örgütlerinin önemli bir bölümü -Yoksul Köylü Hareketi, İşçi Hareketi, Halk-Öğrenci Gençlik Hareketi, Kadın Hareketi vd.- açık çalışma yürütmekle beraber, legal oluşumlar değildir.

Özellikle faaliyetin ilk dönemlerinde, kadro yetersizliği nedeniyle, alanlar arasındaki ilişkinin gizliliği meselesi, hayatiyet kazanmaktadır. Birçok yoldaşın, açık alan faaliyetinde ortaya çıkan sorunları çözme konusunda kendilerini sorumlu hissederek sergiledikleri pratik zararlı sonuçlar üretiyor. Partiyi inşa etme konusunda acelecilik hatasına düşülüyor. Bu tip hatalı tutum ve anlayışlara karşı güçlü bir ideolojik mücadele yürütmek gerekiyor. Üçüncü sorun, mali güç ve lojistik destektir. Dördüncüsü ise ajitasyon-propaganda faaliyetidir. Bu dört sorunla ilgili gelişme sağlamaya çalışıyoruz. Bu konularda belli bir aşamaya ulaştığımızda, partimiz ideolojik ve politik bakımdan olgunlaşmış olacak.

Geçerken değinmek istediğimiz bir başka husus da diğer sol örgütlerle ilişkiler konusunda sizden farklı bir durum içerisinde bulunmamızdır. Türkiye'de ismi geçen birçok parti ve örgütün küçük burjuva karakterine karşın devrimci nitelikte bir duruş sergilediği biliniyor. İdeolojik, politik ayrımlara rağmen bunlarla dayanışma ve işbirliği içerine girerek, çeşitli eylem birlikleri gerçekleştirdiğini de sizden ve diğer kaynaklardan öğrenmiştik. Genel olarak devrimci örgütler arasında böyle bir hareket tarzının tutturulmasını çok önemli buluyoruz. Bizde ise sol olarak kendini ifade eden parti ve örgütlerle böylesi bir ilişki yakalanamıyor. Çünkü bu yapıların kadroları genellikle döneçler, hainler ve silahlı mücadele karşıtlarından oluşuyor. Bunlar daha da ileri gidip polisle işbirliği yapıyorlar. Özellikle bizim üye ve militanlarımıza yönelik istihbarat çalışması yapanlar

dahi oluyor. Gerçekliğimizin daha iyi anlaşılması için bu durumu aktarmak istedik.

► **Partinin kuruluşuyla birlikte isminizden Kızıl Fraksiyon ekini çıkartarak BKP ismini alacağınızı belirttiniz. Diğer revizyonist ve reformist örgütlerle karıştırılma sorununu nasıl çözmeyi düşünüyorsunuz?**

Lenin'in RSDİP'ten RKP'ye parti isminin değiştirilmesindeki yaklaşımı, parti isminin bilimsel güç ve değer taşıması ile ilgilidir. Anti-komünizmin etkileri örneğin Kore Komünist Partisi'nde isim değişikliğine yol açtı. Arnavutluk da aynı tutumu sergilemişti. Vietnam da "işçi partisi" adlandırmasını benimsedi. Bununla beraber partinin isminde ülkenin belirtilmesi de önemlidir. Çünkü her ülkenin devrimine o ülkenin komünist partisi önderlik edecektir. Komünist enternasyonalin parçası olmak bunu gerektirir.

Devrimin inişli çıkışlı gelişimine paralel proletarya partisinin de zikzaklar çizmesi doğaldır. Bundan ötürü en önemli süreç partinin ilk kuruluş yıllarıdır. Bizim tarihimizde BKP'nin kuruluş yılı 1922'dir. Parti sonradan revizyonist bir nitelik almıştır. Çeşitli dönemlerde bu kimliğinden sıyrılması yönünde çabalar oldu. Ancak bu konudaki en ciddi ve etkili girişimi biz temsil ediyoruz. Bunu gerçekleştirme ve partiyi yeniden kuruluş aşamasındaki komünist kimliğine kavuşturma sürecindeyiz. Proletarya ideolojisinin gelişimi bunu gerektiriyor.

Partinin ismi, kurulduğu süreçte P.C.B. (Brezilya Komünist Partisi) şeklindeydi. 1962'de yoldaş olarak gördüğümüz bir grup PC do B -açılımı yine "Brezilya Komünist Partisi" şeklinde ancak kısaltmada yazım farkı var- ismini kullandı. Bugün iktidara da ortak olan revizyonistler, PCB'yi (Brasiliaro) -kısaltmada kuruluş yıllarına göre yine farklılık var- kullanıyor. Bunların yanı sıra "komünist" etiketi ve/veya iddiasıyla faali-

yet yürüten başkaları da var. Bunlardan birisi yarı-troçkist PCBR'dir. Bir diğeri eskiden Maoist geçinen PCAV (PCB-Kızıl Kanat). Bu partiyi ideolojik mücadelenin içerisine çekmeye çalışıyoruz. Ayrıca eklektik ve revizyonist nitelikte PCML ile 1997'de bizden ayrılanların kurduğu PCR (Brezilya Devrimci Komünist Partisi) de var. Sizin daha önce sorduğunuz -Komünistlerin Birliği Forumu'nu oluşturanlar- grupları da bunlara eklemek gerek.

Bu karmaşayı doğal görüyor ama hiç kuşkusuz bir tek KP'nin olduğuna inanıyoruz. Bu gruplarla çeşitli konu ve sorunlar kapsamında ideolojik ve siyasi mücadele yürütüyoruz. Ayrıca bunların kendi aralarında da belli tartışmalar yaşanıyor. Biz dahil bu parti ve gruplardan birisi gerçek manada bir komünist partisinin şekillenmesini sağlayacaktır. Lenin 1911-12 yıllarında, "Gelişme aşamasında çok sayıda ve çeşitte fraksiyon vardır. Bunlardan birisi partinin inşa sorumluluğunu üstlenir. Sağlam bir ideolojik ve politik çizgisi varsa kitleler onu KP olarak tanır ve benimser" demişti.

Geçmişe baktığımızda, yoldaşların 1962 yılındaki oluşumda partinin ismini -PC do B- değiştirmiş olmalarını hatalı buluyoruz. Doğru olan eski -ilk- ismi devam ettirmeleliydi. Yeniden yapılanma aşamasını tamamladığımız kongrede Kızıl Fraksiyon ekinin kaldırılması ve partinin P.C.B. (Brezilya Komünist Partisi) olarak adlandırılması gerektiğini düşünüyoruz. Kongrede "MLM" ya da Hindistan ve Nepal gibi "M" (Maoist) ekinin getirilmesi de önerilebilecektir.

Biz her konuda olduğu gibi esasen bu konuyu da ideolojik bir çerçevede değerlendiriyoruz. Partinin kuruluş aşamasından sonra isminde değişiklikler yapılması, meydana gelen zikzakların/sapmaların sonucudur. Reformist ve revizyonist duruşlara ve süreçlere karşı olmak, partiye daha fazla sahip çıkmayı gerektirir. Bu, parti tarihinin, harcanan

emeklerin ve şehitleri sahiplenmenin gereğidir. Çok değerli önderler, kadrolar ve militanların anısı en büyük hazinemizdir. Şehit düşen nice yoldaşımızın değerlerinin anlaşılmadığını düşünüyoruz. Yanlış çizgideki önderlikler altında, kadın-erkek büyük kahramanlıklar yaşandı. Bütün bunlarla beraber bu tarih bizimdir. Kendimizi onların devamı olarak görüyoruz.

Peru'da, 1964 yılında revizyonistlerden kopuş döneminde bir sürü isim önerenler oldu. Ancak Perulu yoldaşlar partiyi yeniden yapılandırırken tarihi isimde ısrar etme kararı aldılar. Kitleler açısından kafa karışıklığı yaratma riski vardı ama revizyonistlerle aralarındaki büyük ayırım, bu riski bertaraf etti. Artık PKP denilince herkes revizyonistlerden önce MLM partiyi anlıyor. Aydınlik Yol ismi basının yakıştırmaları ile ortaya çıktı. Bu yakıştırmaları, PKP'li militanların konuşmalarını, "Yaşasın Carlos Mariategui'nin Aydınlik Yolu" sloganıyla bitirmelerinden kaynaklanıyordu.

İsim karışıklığının çıkacağı doğrudur ancak partimizin devrimci kimliğinde ısrarı bu sorunu en aza indirecektir. Örneğin basın bizden bahsederken "Maoist", "radikal", "gerillacı" şeklinde sıfatlar kullanıyor. Oportünistler de bizden Maoist olarak söz etmeyi tercih ediyorlar.

**►► Son olarak okurlarımızın Brezilya devriminin stratejik önemini daha iyi anlayabilmesi açısından ülkeniz ve devrimci hareketin tarihi hakkında bilgi verebilir misiniz?**

Ülkemiz, Güney Amerika'nın 11 ülkesinden 9'u ile -Şili ve Ekvator hariç- sınır komşusudur. 8 milyon kilometrekarelik yüzölçümüyle Avrupa kıtası büyüklüğündedir. Doğudan batıya, kuzeyden güneye en geniş mesafe 5 bin kilometreyi bulmaktadır. 5651 şehir, yüzlerce orta-şehir, 5000 kasabası olan ülkede, 200 ila 400 bin arasında yerli nüfus -büyük bölümü ilkel koşullarda- yaşamaktadır. En büyük şehirlerden Sao Paulo 19, Rio De

Janeiro 8, Belo Horizonte ise 4 milyonluk nüfusa sahiptir. Ülkenin yüzde 60'ını Amazonlar Bölgesi oluşturmaktadır. Burada, sınır komşusu olan Bolivya, Peru, Kolombiya, Venezuela ve Guyanalar'ı da içine alan biçimde tropikal -ekvatoryal- iklim hüküm sürmektedir. Batı'da bulunan Amazonlar'da büyük alanlar kaplayan çok sayıda balta girmemiş orman bulunuyor. Devlet, son yıllarda soya fasulyesi ve hayvancılık bahanesiyle bu bölgeye de nüfuz etmeye çalışmaktadır. Önceden sadece tahtacılık, odunculuk ve madenler nedeniyle ilgi çekiyordu.

Peru topraklarından doğan ve Atlantik Okyanusu'na uzanan Amazon nehri, yüzlerce kolu ile beraber ülkenin büyük bir kesimine yayılmaktadır. Ülkenin en gelişmiş bölgesi, hammaddelerin yüzde 60'ının üretildiği Minas Gerais'dir. Üç büyük şehir ve diğer kalabalık şehirlerin çoğu Atlantik Okyanusu'na kıyısında sıralanıyor. Sao Paulo, Rio ve Belo Horizonte arasındaki geometrik alan, demir üçgeni olarak adlandırılmaktadır. Sanayi üretimi ağırlıklı biçimde bu alanda gerçekleştiriliyor. Ülkenin finansal merkezleri de buradadır. Ordu da karargahı ve en büyük gücünü bu alanda konuşlandırmıştır.

Biz devletin oluşturduğu eyalet bölümlerine endeksli olarak faaliyet yürütmüyoruz. Tarihi sürecine, coğrafi yapısına ve en önemlisi kitle karakterine bakarak belirlediğimiz bölgeler, mevcut idari yapılanmadan farklıdır. Bölge komitelerimiz buna göre örgütlenmiştir. Ülkenin en büyük dağ silsilesi olan Serra Do Mar, kıyıya yakın bir alandadır. Bu dağlar, büyük şehirleri ülkenin diğer kesimlerinde ayırır bir konumdadır. Ordu bu bölgelerde güçlüdür.

Brezilya'da çok sayıda dağ olmakla beraber, bunların genel özelliği çok yüksek olmamalarıdır. Bu dağlar zengin bir bitki örtüsü ile kaplanmıştır. Yüksek olmayan yerlerde kurulu olan sebze bahçeleri, ülkenin merkezi alanlarına yayılmıştır. Bu tip birçok ormanlık



alan, Amazonlar'ın minyatürü gibidir. 40 ila 60 metre uzunluğundaki ağaçlardan oluşan yağmur ormanları, Amazonlar'a özgüdür. Önceden Amazonlar bölgesinin engebeli olmadığı söylenirdi. Ancak yapılan çalışmalar sonucu bu bölgede de dağlık alanlar olduğu belirlendi. Ülkenin bitki örtüsü bakımından en fakir, çöllerle kaplı bölgesi ise Bahia'dır.

Biz Halk Savaşı stratejisi açısından en son kurtarılacak/ele geçirilecek bölge olarak Amazonlar'ı görüyoruz. Bu nedenle, zaten nüfus yoğunluğu çok düşük olan bu bölgede hiçbir faaliyet yürütmüyoruz. Amazonlar'daki yerli halk nehir kenarlarında ve tecrit edilmiş komünler halinde yaşıyor. Meyve ve balıkla besleniyor. ABD'li ve Avrupalıların büyük ilgi gösterdiği bu bölgede, misyonerler, bilim insanları çeşitli faaliyetlere girişiyor. Bu bölgeyi bir de değişik NGO'lara bağlı ekipler ziyaret etmektedir. Çeşitli duyularını kesinleştiremediğimiz için ABD'nin Amazonlar'da ne tür askeri çalışmalar ve üslenmeler yaptığını da tam olarak bilemiyoruz. Şunu biliyoruz ki ABD açısından kritik öneme sahip ülkelerin hepsi bu bölgeyle sınır oluşturuyor.

Ülkemizdeki devrimci süreç, 1924-27 yılları arasında etkili olan, Carlos Prestes önderliğindeki milli burjuva karakterli "Teğmenler Hareketi" ile başladı. Carlos Prestes'in Marksist görüşleri benimsemesi 1930'dan sonradır. Üç yıllık bir uzun yürüyüş gerçekleştiren Teğmenler Hareketi, bu süreç çerçevesinde Sao Paulo'daki bir ayaklanma ile buluşup etki gücünü artırarak devletin silahlı kuvvetlerine önemli darbeler indirdiyse de, kitlelere mal olamadı ve Bolivya'ya geçerek dağıldı.

Aynı süreçte başlayan bir başka isyan hareketi, bölgesel nitelikliydi ve köylüler tarafından örgütleniyordu. Cangaco ismi verilen hareket, çok sayıda gerilla yetiştirdi ve köylük bölgelerin yanı sıra şehirlerde de polis güçleriyle -ağırlıklı olarak- büyük çatışmalara girdi. Prestes'in isyan halindeki birliği on-

lara ulaşmak üzereyken, devletin Prestes'e saldırımları için verdikleri para ve silahları aldılar ancak kullanmadılar. Cangaco isyancılarının askeri taktikleri, Halk Savaşı stratejisi bakımından değerlendirilmeyi hak edecek boyutta zenginlik içeriyordu. Bunların isyan ettikleri bölgede halk açısından yaşamsal bir özellik taşıyan su sorunu, kitleleri seferber etmede, liderleri tarafından iyi biçimde kullanıldı. Önderliklerini, basit giyinen, çapraz astığı çantası ile ünlü *Lampiao* isimli bir köylü yapıyordu. Bütün savaşçılar, sırt ve el çantalarında, esmer şeker ile kuru et bulunduruyor, sandalet giyiyor, büyük bıçaklar taşıyorlardı. Birden fazla eyalete uzanan boyutta etkinliklerde bulundular.

Bir diğer önemli savaş deneyimi için 1972'deki Arroya'dan bahsetmek gerekiyor. En büyük açmazları birkaç eyalet arasında sıkışmış bulunmalarıydı. Yenilgilerinin esas nedeni, stratejik manada bir Halk Savaşı programına sahip olmayışlarıydı. Fokocu anlayışın önemli ölçüde tesiri altında hareket ettiler. Parti, bu sürece ilişkin eski değerlendirmelerinde, yenilgiyi askeri taktiklere bağlama hatasına düşmüştü. 1976 yılında devlet tarafından katledilen Pedro Nomar, bu yorumu ilk reddeden kişilerdendi. Nomar, yenilgiyi Halk Savaşı'nın kavranışındaki ideolojik yanılığa bağlıyordu.

Arroya'daki isyanın geliştiği ormanlık bölgede faaliyet yürüten 70 dolayındaki parti militanı, 3-4 yıldır oraya yerleşmişti. Gerillaya katılım, çok sınırlı bir gelişim gösteriyordu. Devamı yıllarda 8'i tutsak düşen, 3'ü şehit olan MK'nin, 1976 Aralık ayında Sao Paulo'da yapılan toplantısına gelindiğinde, henüz devletin saldırı hareketi başlamamıştı. Buna karşın yerel komite üyelerinin ciddi bir bölümü operasyonlar sonucu yakalanarak etkisiz hale getirilmişti. Süreci askeri boyutlarıyla tahlil eden ve çok uzun bir rapor hazırlayan Angela Ohio isimli yoldaş da şehit düşenler arasındaydı. Kendisi ormanlık alandan

tek başına çıkmış ve çatışmada katledilmişti.

Halk Savaşı'nın temel prensiplerini uygulamada eksik ve hatalı davranan yoldaşlar, etraflı bir örgütlenme yaratamayarak tecrit bir pozisyona düşmüşlerdi. Düşman etraflarını sarıp da saldırıya geçince büyük bir direniş ve savaş yaşandı. Bu çarpışmalara, MK askeri sorumlusu **Mauricio Graboıs** yoldaş komuta ediyordu. Savaşın tam ortasında, gerillalarla birlikte savaşıarak şehit düştüğünde, 70 yaşındaydı. Bu yoldaş parti içerisinde Kruşçev'e yönelik tavır takınan ve Stalin'i sahiplenelerin başını çekiyordu. Bu tavrını mektuba dökerek 1961 yılında SBKP'ye göndermişti. '63 polemikleri döneminde SBKP tarafından yazılan mektuplardan birisinde Graboıs yoldaşın yönelttiği sorulara da atıfta bulunmaktadır.

Arroya deneyiminin yaşandığı köylük bölge, kalabalık bir nüfusa sahip değildi. Bu alanın yerlisi olan köylülerin, devletle doğrudan bir ilişkisi yoktu. Başka yerlerden gelen az sayıda göçmenin de durumu pek farklı değildi. Devletin yörede varlığı hissedilmiyordu. Bu durum, silahlı mücadelenin yürütülmesinde handikap oluşturdu.

İsyan sonrası yıllarda Brezilya Ordusu bölgeye özel bir önem verdi. Yatırımlar birbiri ardına devreye sokuldu, caddeler, köprüler yapıldı. Yardım kuruluşları göreve çağrılarak çeşitli girişimler başlatıldı. Bugün için orada ciddi bir nüfus potansiyelinden söz edebiliriz. Aradan geçen 30-35 yıla karşın, halkın bölgedeki gerilla savaşı ve direnişi unutmadığı rahatlıkla gözlemlenebiliyor. O dönemi hatırlayanlar; komünistlerin yaşantısı, genel olarak tavır ve tutumlarından övgüyle söz ediyorlar. Yoldaşlara ait anılar, hikayeler efsane gibi anlatılıyor. Geçen sene o bölgedeki çalışmalarımız esnasında yaşlı köylülerle sohbetlerimiz oldu. Gerillaların orduya karşı savaşta büyük cesaret örneği kabul edilen çarpışmalarını, hayranlık dolu sözlerle anlattılar.

Dönemin bazı gerillaları özel olarak efsa-

neleştirilmiş durumda. Bunlardan birisi, Oswaldo. İki metre boyunda, siyah ırktan olan bu yoldaş, ele geçirildikten sonra ağır işkencelere uğratıldıktan sonra başı kesilerek katledilmişti. Yoldaşın kesik başı, halka korku salmak amacıyla, askerler tarafından köylerde dolaştırılıp, meydanlarda sergilendi. Bu köylerden birisi Xambioa'dır. Oswaldo yoldaş için halkta oluşan, "yaşıyor, direniş ormanlarında dolaşüyor" inancı, o tarihten bu yana sürüyor. Bir diğer efsane yoldaş, Dina'dır. Kadın gerillalardan Dina yoldaş, çatışmada ele geçirildikten sonra vahşi işkencelerden geçiriliyor ancak adını dahi kabul etmiyor. Yoldaşa ismini sorduklarında, "gerillaların özel ismi yoktur" dediği biliniyor. Canlı ele geçirilen gerillalar çıplak vaziyette toprağa açılan boy çukurlarına -Vietnam Çukuru- konuldu. 7 ayı yağmurlu bir iklimde hem güneş hem de yağmur altında aylarca en akıl almaz işkencelerden geçirildiler. Her gün önlerine, zorla yiyebildikleri bir parça yemek konuyordu. İhtiyaçlarını da o vaziyette karşılamak zorunda oldukları bu çukurların içerisine, bazen yılanlar bırakılıyordu. Bu zulüm ve işkenceye karşın gerilla yoldaşlar büyük bir direniş gösterdiler. Yenilgiye uğradıklarının bilincindeydiler. Ancak onlara esas gücü, diğer yoldaşlarının ve sonraki kuşakların bu mücadeleyi zafere taşıyacaklarına olan inançları veriyordu. Kahraman Arroya gerillalarının savaş ve direniş bayrağını daima yükseklerde tutmak andımızdır. Sınır bölgesindeki bu deneyim bizim için son derece önemli derslerle doludur.

► **Verdiğiniz oldukça değerli bilgiler nedeniyle size teşekkür ediyoruz. Devrimci mücadelede yer alan yoldaşlarımızın ve tüm okurlarımızın selam ve sevgilerini Brezilyalı yoldaşlarımıza iletmenizi rica ediyoruz. Devrimci mücadelenizde başarılar diliyoruz.**

Biz de çok teşekkür ediyor, yoldaşlarınızı en içten devrimci duygularımızla selamlıyoruz.

# OKU-OKUT! ABONE OL- ABONE BUL!



## Abonelik koşulları

### İşçi-köylü

6 AYLIK: 20 YTL  
1 YILLIK: 40 YTL

### Yeni Demokrat Gençlik

10 YTL  
20 YTL

### Partizan

10 YTL  
20 YTL

NOT: İstedığınız süreye denk gelen oranda parayı hesap numaralarımıza yatırarak banka dekontunu yayınevimize fakslayınız ya da postalayınız.

Abonelik ücretine posta masrafları dahildir.



**İsyan alevlerini  
örgütlenerek büyütelim!**